

Hæstaréttardómar 1967 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI
HÆSTIRÉTTUR

XXXVIII. BINDI
1967

REYKJAVÍK
FÉLAGSPRENTSMIÐJAN H/F
MCMLXIX

Reglulegir dómarar Hæstaréttar 1967:

Gizur Bergsteinsson, Forseti dómsins.

Jónatan Hallvarðsson, Varaforseti dómsins.

Einar Arnalds.

Logi Einarsson.

Benedikt Sigurjónsson.

Registur.

I. MÁLASKRÁ.

	Dómur	Bls.
1. Ársæll Sveinsson, Lárus Ársælsson og Sveinn Ársælsson gegn Vinnslustöðinni h/f. Kærumál. Dómstólar. Frávísun	5 $\frac{1}{1}$	1
2. Bandalag starfsmanna ríkis og bæja f. h. Landsambands framhaldsskólakennara gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Kærumál. Dómhæfi kröfu. Frávísun	5 $\frac{1}{1}$	3
3. Þorkell Valdimarsson gegn Þorbirni Georg Gunnarssyni. Útivistardómur	9 $\frac{1}{1}$	11
4. Gunnlaugur Hannesson og Þrúður Óskarsdóttir gegn Oddrúnu Ólafsdóttur. Kærumál. Kyrrsetning. Upplýsingarskylda gerðarþolanda	9 $\frac{1}{1}$	12
5. Ákærvaldið gegn Sigurjóni Guðbirni Sigurjónssyni, Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	13 $\frac{1}{1}$	16
6. Samband íslenzkra samvinnufélaga gegn Jóni Antoníussyni og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál	13 $\frac{1}{1}$	23
7. Ákærvaldið gegn Una Þóri Péturssyni. Skirlífisbrot. Nauðgun	16 $\frac{1}{1}$	38
8. Hjörtur Kristinn Hjartarson gegn Jóhannesi Gíslasyni f. h. ríkissjóðs. Ómerking. Frávísun	19 $\frac{1}{1}$	47
9. Jón Guðbjörnsson, Hreggviður Guðbjörnsson, Hermann Guðbjörnsson og Páll Guðbjörnsson gegn Alfreð Jónssyni og Jóhanni Salberg Guðmundssyni og Alfreð Jónsson gegn Jóni Guðbjörnssyni, Hreggviði Guðbjörnssyni, Hermann Guðbjörnssyni og Páli Guðbjörnssyni. Frávísun	19 $\frac{1}{1}$	50
10. Hilmar Gunnlaugsson gegn Árvaki h/f. Ómerking. Frávísun. Málskostnaður	23 $\frac{1}{1}$	55
11. Ólafur E. Ólafsson gegn Júlíusi Júlíussyni og gagnsök. Skuldamál	23 $\frac{1}{1}$	65
12. Miðnes h/f gegn Kaupfélagi Vestmannaeyja. Ómerking. Frávísun	26 $\frac{1}{1}$	74
13. Ásbjörn Ólafsson gegn Kr. Kristjánssyni h/f og þrotabúi Kára B. Helgasonar. Frestun dómsuppsögu í Hæstarétti	27 $\frac{1}{1}$	78
14. Sveitarstjóri Njarðvíkurhrepps f. h. hreppsins gegn Birni Guðmundssyni f. h. Verzlunarinnar		

	Dómur	Bls.
Brynju, Skaðabótamál	$3\frac{0}{1}$	82
15. Jón Ólafsson gegn Gleri og listum h/f. Útivistardómur	$\frac{1}{2}$	89
16. Sigurður Pálsson gegn Skarphéðni Kristbergssyni og gagnsök. Útivistardómur	$\frac{1}{2}$	89
17. Svavar Kristjánsson gegn Þórólfi Árnasyni, Páli Hallgrímssyni f. h. ríkissjóðs og til réttargæzlu Hreiðari Jónssyni og Kristni Einarssyni. Útivistardómur	$\frac{1}{2}$	90
18. Jónas Guðlaugsson gegn Kristjáni Júlíussyni og gagnsök. Ómerking. Frávisun	$\frac{1}{2}$	90
19. Ákærvaldið gegn Rafni Svavarssyni. Þjófnaður	$\frac{1}{2}$	94
20. Valdstjórnin gegn Z. Kærumál. Gæzluvarðhald. Geðheilbrigðisrannsókn	$\frac{3}{2}$	100
21. Karl Ó. Jónsson gegn Kaupfélagi Vopnfirðinga og gagnsök. Leiga, Skaðabótamál	$\frac{6}{2}$	103
22. Jón Ólafsson gegn Orra Gunnarssyni, Afsláttur á kaupverði íbúðar. Sératkvæði	$\frac{6}{2}$	108
23. Kol & Salt h/f gegn hafnarstjórn Reykjavíkur og gagnsök. Útburðarmál	$\frac{8}{2}$	117
24. Vélbátatrygging Eyjafjarðar og Gunnlaugur Sigurðsson og Kristján Vigfússon f. h. eigenda v/b Pálma, EA 536, gegn Skipaúttgerð ríkisins og gagnsök. Árekstur skipa. Vátrygging. Skaðabætur. Sjóveðréttur	$13\frac{1}{2}$	127
25. Guðmundur Agnar Ásgeirsson gegn Gústaf A. Sveinssyni f. h. Vittorio Gallia og gagnsök. Samningar. Skuldamál. Endurgreiðsla. Miskabætur ..	$17\frac{1}{2}$	138
26. Ákærvaldið gegn Gunnari Jónssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	$24\frac{1}{2}$	159
27. Helgi Benediktsson gegn Ásmundi Sigurjónssyni. Frávisun. Kaupgjaldsmál. Sjóveðréttur	$24\frac{1}{2}$	162
28. Jódís Björgvinsdóttir gegn Sigurði Jóhannssyni. Bifreiðar. Skaðabótamál	$27\frac{1}{2}$	171
29. Landhelgisgæzla Íslands gegn Ásgrími Ásgeirssyni. Útivistardómur	$\frac{1}{3}$	193
30. Óskar Halldórsson gegn Gunnlaugi J. Ingasyni. Útivistardómur	$\frac{1}{3}$	193
31. Theodóra Stefánsdóttir gegn Húsatryggingum Reykjavíkurborgar. Útivistardómur	$\frac{1}{3}$	194
32. Arnoddur Gunnlaugsson gegn Magnúsi Einarssyni. Vinnuslys. Skaðabótamál	$\frac{1}{3}$	194
33. Sveinbjörn Sigtryggsson gegn Byggingarfélagi verkamanna og sjómanna í Ólafsvík. Ómerking og frávisun	$\frac{1}{3}$	206
34. Pétur Sigurðsson f. h. Landhelgisgæzlu Íslands og		

áhafnar v/s Þórs gegn Guðjóni Teitssyni f. h. Skipaútgerðar ríkisins. Ómerking	$\frac{2}{3}$	216
35. Óskar Guðlaugsson gegn Gunnari Guðmundssyni og borgarstjóranum í Reykjavík f. h. borgarsjóðs og gagnsakir. Skaðabótamál. Fyrning. Stjórnsýsla	$\frac{7}{3}$	225
36. Guðmann Skæringsson gegn Skipaviðgerðum h/f og til réttargæzlu Brunabótafélagi Íslands. Ómerking og heimvísun	$\frac{7}{3}$	238
37. Helga Hafsteinsdóttir gegn Bernhard Petersen. Ómerking	$\frac{8}{3}$	246
38. Landgræðsla ríkisins og Vátryggingafélagið h/f gegn Landnámi ríkisins. Vátrygging. Sératkvæði	$\frac{9}{3}$	251
39. Lárus Ottesen gegn Sindra h/f og Ólafi Pétursyni. Kærumál. Hlutaafélag. Endurskoðandi. Vitnaskylda	$1\frac{10}{3}$	259
40. Einar Bragi Sigurðsson, Kristján Jóhannesson, Sigurjón Þorbergsson, Stefán Pálsson og Haraldur Henrysson gegn Lárusi Jóhannessyni og gagnsök. Ærumeiðingar. Fébætur. Ábyrgð samkvæmt lögum um prentrétt	$1\frac{15}{3}$	264
41. Ákærvaldið gegn Jósafat Arngrímssyni og Þórði Einari Halldórssyni. Skjalafals. Fjársvik. Brot í opinberu starfi	$1\frac{16}{3}$	318
42. Ákærvaldið gegn Sigurði Helga Ingbórssyni. Kærumál. Dómssátt úr gildi felld	$1\frac{16}{3}$	460
43. Áki Jakobsson gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík og Halldóri Sigfússyni, skattstjóra í Reykjavík. Kærumál. Vitnaskylda	$1\frac{16}{3}$	462
44. Ákærvaldið gegn Guðmundi Svanholt Björgvinsyni. Kærumál. Kröfu um ómerkingu úrskurðar og endurupptöku máls hrundið	$2\frac{2}{3}$	470
45. Halldór Jósefsson gegn Sigbóri Sigurðssyni. Útivistardómur	$\frac{3}{4}$	476
46. Ákærvaldið gegn Jakob Valdimarssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	$\frac{5}{4}$	477
47. Ákærvaldið gegn Kjartani Friðrikssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	$\frac{7}{4}$	480
48. Ákærvaldið gegn Guðbergi Guðjónssyni. Þjófnaður	$\frac{7}{4}$	483
49. Hótel Borg h/f gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Ábyrgð atvinnurekanda á opinberum gjöldum erlends starfsmanns	$1\frac{12}{4}$	486
50. Ákærvaldið gegn Kristjáni Rósant Þorvarðssyni. Slökkvibifreið. Banaslys. Skaðabótamál. Sératkvæði	$1\frac{12}{4}$	496
51. Ákærvaldið gegn Jóni Árnasyni. Þjófnaður	$1\frac{12}{4}$	508

	Dómur	Bls.
52. Einar Stefánsson og Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f gegn Bjarna Þ. Bjarnasyni og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál. Vátrygging	1 $\frac{1}{4}$	511
53. Halldór Jónsson gegn Netjagerð Þórðar Eiríkssonar h/f. Skuldamál	1 $\frac{1}{4}$	518
54. Ræktunarsamband Vestur-Húnavatnssýslu gegn hreppsnefnd Ytri-Torfustaðahrepps. Ómerking ..	1 $\frac{1}{4}$	528
55. Stórstúka Íslands f. h. Bókabúðar Æskunnar gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Krafa um endurgreiðslu útsvars og aðstöðugjalds	1 $\frac{1}{4}$	531
56. Rafmagnsveitur ríkisins gegn Herði Ívarssyni og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál	2 $\frac{1}{4}$	534
57. Ákærvaldið gegn Jóni Kolbeinssyni, Líkamsárás. Skaðabætur	2 $\frac{1}{4}$	537
58. Ákærvaldið gegn Margeiri Jóni Magnússyni. Okur. Brot gegn lögum um bókhald	2 $\frac{1}{4}$	544
59. Guðmundur Valgrímsson og Suenson & Jespersen gegn Bæjarútgerð Hafnarfjarðar. Umboðslaun ..	2 $\frac{3}{4}$	552
60. Friða Kristjánsdóttir gegn Bjarna Kristmundssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{3}{5}$	560
61. Lúðvík Gizurarson gegn Steindórsprenti h/f. Útivistardómur	$\frac{3}{5}$	560
62. Sigurbjörn Ágústsson gegn Bjarna Jónssyni og til réttargæzlu gegn Sigurvini Snæbjörnssyni, Sigursteini Jónssyni, og bæjarstjóranum í Hafnarfirði f. h. bæjarsjóðs, og Bjarni Jónsson gegn Sigurbirni Ágústssyni, Sigurvini Snæbjörnssyni og Sigursteini Jónssyni, og Sigursteinn Jónsson gegn Bjarna Jónssyni. Skaðabótamál. Áfrýjun	$\frac{3}{5}$	561
63. Guðrún Runólfsson Guðmundsdóttir f. h. dánarbús Jóns Guðjónssonar og vegna sjálfrar sín og ófjárráða barna sinna, Ingibjargar og Ásdísar Jónsdætra, og Guðjón Jónsson gegn Elli- og hjúkrunarheimilinu Grund. Kærumál. Frávísun	$\frac{9}{5}$	573
64. Steinar Freysson gegn Jóni Ellert Jónssyni og Hallgrími Magnússyni. Kærumál. Frávísun	$\frac{9}{5}$	599
65. Baldur Guðmundsson gegn Einari Sigurjónssyni. Kaupgjaldsmál	$\frac{9}{5}$	604
66. Hafsteinn Jóhannsson vegna sjálfs sín og áhafnar v/b Eldingar gegn eiganda v/b Jörundar III., RE 300. Björgun. Sjóveðréttur	1 $\frac{1}{5}$	611
67. Helgi Benediktsson gegn Finnþoga Magnússyni. Kaupgjaldsmál. Sjóveðréttur	1 $\frac{2}{5}$	616
68. Guðbergur Ingólfsson gegn Vélsmiðjunni Héðni h/f. Skuldamál	1 $\frac{1}{5}$	624
69. Joseph M. Caravana, Jimmie C. Thornton, John T.		

	Dómur	Bls.
Brogan og Edwin J. Marsh gegn ákæruvaldinu og X. Kærumál, Eiðfesting vitnis	19 $\frac{1}{5}$	627
70. Áslaug M. Nikulásdóttir vegna dánarbús Nikulá- ar Davíðs Stefánssonar gegn Erni Guðmarssyni. Skuldamál	19 $\frac{1}{5}$	631
71. Landssamband vörubifreiðarstjóra gegn Bilstjóra- félagi Suður-Þingeyjarsýslu og gagnsök. Félög. Krafízt var ógildingar á úrskurði félagsstjórnar	19 $\frac{1}{5}$	639
72. Ákæruvaldið gegn Einari Sverri Einarssyni, Sigur- þóri Heimi Sigurðssyni og Jens Emil Snæbjörns- syni. Þjófnaður. Hylming	22 $\frac{1}{5}$	645
73. Héðinn Emilsson gegn borgarstjóranum í Reykja- vík f. h. borgarsjóðs. Kaupgjaldsmál, Kjarasamn- ingur	24 $\frac{1}{5}$	655
74. Einar J. Snædal gegn dánarbúi Leifs Helgasonar. Ómerking. Frávísun, Dómhæfi kröfu	26 $\frac{1}{5}$	672
75. Dánarbú Sigtryggs Péturssonar gegn Helga Hálf- dánarsyni og bæjarstjóranum á Húsavík f. h. Húsavíkurkaupstaðar. Ómerking. Heimvísun	26 $\frac{1}{5}$	682
76. Óskar Þórðarson og Pétur Kr. Árnason gegn Þór- mundi Hjálmtýssyni og gagnsök. Fasteignakaup. Skaðabætur	31 $\frac{1}{5}$	688
77. Gunnar A. Pálsson gegn Sveini Jónssyni. Útivist- ardómur	2 $\frac{1}{6}$	705
78. Magnús Einar Ingimarsson gegn Sigríði Gunn- hildi Kristjánsdóttur. Útivistardómur	2 $\frac{1}{6}$	705
79. Karl Sigurbergsson gegn Runólfi Sölvasyni f. h. Eldeyjar h/f. Útivistardómur	2 $\frac{1}{6}$	706
80. Eldey h/f gegn Karli Sigurbergssyni. Útivistar- dómur	2 $\frac{1}{6}$	706
81. Ásmundur h/f gegn Silfurborgu h/f og dánarbúi Jóns B. Hjaltalíns. Um gildi samnings	2 $\frac{1}{6}$	707
82. Ákæruvaldið gegn Baldri Guðmundssyni. Fjár- dráttur	9 $\frac{1}{6}$	737
83. Ákæruvaldið gegn Haraldi Bjarna Bjarnasyni. Fjárdráttur	9 $\frac{1}{6}$	740
84. Magnús Einarsson gegn H/f Eimskipafélagi Ís- lands og Samvinnutryggingum. Farmflutningur. Vátrygging	12 $\frac{1}{6}$	743
85. Theodóra Stefánsdóttir gegn Húsatryggingum Reykjavíkurborgar. Vátrygging	12 $\frac{1}{6}$	753
86. Ákæruvaldið gegn Kristjáni Arnfinni Kjartans- syni. Skjalafals. Bifreiðar. Brot gegn umferðar- lögum og áfengislögum	16 $\frac{1}{6}$	761
87. Friða Kristjánsdóttir gegn Bjarna Kristmundssyni. Fasteign. Lögbannsmál	16 $\frac{1}{6}$	763

	Dómur	Bls.
88. M gegn K og gagnsök. Barnsfaðernismál	1 $\frac{6}{6}$	777
89. K gegn M. Barnsfaðernismál	1 $\frac{6}{6}$	787
90. Stefán Árnason gegn Ármannsfelli h/f. Lóðamörk	1 $\frac{9}{6}$	796
91. Sigurður Pálsson gegn Skarphéðni Kristbergssyni og gagnsök. Líkamsáverkar. Skaðabótamál	21 $\frac{6}{6}$	806
92. Sildarverksmiðjur ríkisins gegn bæjarstjóranum á Seyðisfirði f. h. bæjarsjóðs og gagnsök. Ómerk- ing	22 $\frac{6}{6}$	810
93. Sunnuver h/f gegn bæjarstjóranum á Seyðisfirði f. h. bæjarsjóðs og gagnsök. Ómerking	22 $\frac{6}{6}$	815
94. Hafsild h/f gegn bæjarstjóranum á Seyðisfirði f. h. bæjarsjóðs og gagnsök. Ómerking	22 $\frac{6}{6}$	819
95. Hulda Kolbeinsdóttir gegn Landsbanka Íslands, Gjaldheimtunni í Reykjavík og Stefáni Karls- syni. Frávísun	22 $\frac{6}{6}$	823
96. Jón Arngrímsson gegn fjármálaráðherra f. h. rík- issjóðs. Kaupgjaldsmál. Skaðabótakrafa	22 $\frac{6}{6}$	827
97. Landhelgisgæzla Íslands gegn Ásgrími Ásgeirs- syni. Kaupgjaldsmál	23 $\frac{6}{6}$	832
98. Hörður Einarsson gegn Verzluninni Krónunni. Kærumál. Frávísun	19 $\frac{9}{9}$	837
99. Ólafur Sigurðsson gegn Búðaósi h/f og Gísla Indriðasyni. Kærumál. Ómerking	19 $\frac{9}{9}$	839
100. Ákærvaldið gegn Guðmundi Þórarinssyni. Kæru- mál. Dómssátt felld úr gildi	19 $\frac{9}{9}$	842
101. Valdstjórnin gegn Sigfúsi J. A. Johnsen. Kæru- mál. Ómerking	19 $\frac{9}{9}$	844
102. Eldey h/f gegn Karli Sigurbergssyni. Útivistar- dómur	2 $\frac{10}{10}$	845
103. Haukur Pétursson h/f gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Útivistardómur	2 $\frac{10}{10}$	846
104. Valdstjórnin gegn X. Svipting lögræðis. Málskostna- ður	4 $\frac{10}{10}$	846
105. Theodóra Bjarnadóttir gegn Haraldi Skúlasyni. Kærumál. Uppboð. Skuldajöfnuður	4 $\frac{10}{10}$	864
106. Guðrún E. Jónsdóttir gegn Magnúsi H. Valdímars- syni. Lögtak	6 $\frac{10}{10}$	867
107. Ákærvaldið gegn Steingrími Aðalsteinssyni. Bif- reiðar. Brot gegn umferðarlögum	6 $\frac{10}{10}$	871
108. Ólafur Gestsson gegn Hreppsnefnd Ólafsvíkur- hrepps f. h. hreppsins. Kærumál. Frávísun	9 $\frac{10}{10}$	875
109. Bæjarstjórnin á Akureyri f. h. bæjarsjóðs gegn Guðmundi Benediktssyni. Skattar. Aðstöðugjald. Fyrning. Lögtak	11 $\frac{10}{10}$	877
110. Jóhanna Fossberg gegn Þórnari Steingrímssyni og gagnsök. Yfirúttekt. Frávísun	13 $\frac{10}{10}$	881

	Dómur	Bls.
111. Ívar H. Jónsson gegn Sigurgeiri Jónssyni. Æru- meiðingar. Frávísun	18/10	887
112. Ákærvaldið gegn Kristni Reyni Jónssyni. Fjár- svik. Tékkaferli	18/10	891
113. Hótel Saga gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík og gagnsök. Lögtak. Aðstöðugjald	18/10	895
114. Auðunn Þorsteinsson gegn Sigríði Þorsteinsdóttur og Jóni Ísberg sýslumanni f. h. dánar- og félags- bús Þorsteins Bjarnasonar og Margrétar Krist- jánsdóttur. Skipti	18/10	910
115. Guðmundur Agnar Ásgeirsson og Björn Davíðs- son gegn oddvitum Andakílshrepps og Lundar- reykjadalshrepps f. h. hreppanna. Ómerking. Heimvísun. Landamerkjамál. Botns-, vatns- og veiðiréttur	20/10	916
116. Ákærvaldið gegn Guðbirni Helga Ríkharðssyni. Skjalafals. Skaðabætur	20/10	929
117. Sigurbjörn Eiríksson gegn Þorsteini Jónssyni og til réttargæzlu Sveini Sveinssyni og gagnsök. Synjað um framgang uppboðs	23/10	935
118. Kristján B. Magnússon gegn Ísveri h/f. Verðlagn- ing fisks	25/10	942
119. Bæjarstjórinn á Akureyri f. h. bæjarsjóðs gegn Húsgagnavinnustofunni Eini h/f. Aðstöðugjald. Endurgreiðsla	25/10	951
120. Jón Ólafsson gegn Gleri og listum h/f. Riftun kaups. Kyrrsetning	27/10	960
121. Ólafur Sigurðsson gegn Búðaðsi h/f og Gísla Indriðassyni. Kærumál. Um staðfestingu vættis ..	27/10	968
122. Vélsmiðja Njarðvíkur h/f gegn Eyri h/f. Útivist- ardómur	1/11	973
123. Óskar Smith og Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f gegn Róbert Bjarna Sævari Róbertssyni og Sam- vinnutryggingum. Bifreiðar. Skaðabótamál	1/11	974
124. Einar Magnússon gegn Valdimar Guðmundssyni. Samningar	8/11	985
125. Sveinn G. Kristjánsson gegn Steindóri V. Sigur- jónssyni og Samvinnutryggingum. Bifreiðar. Skaðabótamál	10/11	995
126. Póst- og símamálastjórnin gegn bæjarstjóra Húsa- víkur f. h. bæjarsjóðs. Fyrning lögtaksréttar ..	10/11	1003
127. Hermann Haraldsson gegn Páli Pálssyni. Ógild- ingarmál	13/11	1009
128. Páll S. Pálsson f. h. Gjaldstofu Færeyja gegn Rasmus Rasmussen. Kærumál. Frávísun. Stefnu- birting	13/11	1011

129. Sunnuver h/f gegn bæjarstjóranum á Seyðisfirði f. h. Vatnsveitu Seyðisfjarðar. Lögtak. Gjald til vatnsveitu	17/11	1014
130. Síldarverksmiðjur ríkisins gegn bæjarstjóranum á Seyðisfirði f. h. Vatnsveitu Seyðisfjarðar. Lögtak. Gjald til vatnsveitu	17/11	1021
131. Hafsild h/f gegn bæjarstjóranum á Seyðisfirði f. h. Vatnsveitu Seyðisfjarðar. Lögtak. Gjald til vatnsveitu	17/11	1029
132. Ákærvaldið gegn Þórarni Ásgeiri Samúelssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	17/11	1036
133. Sigurður Ármann Magnússon, heildverzlun, gegn H/f Eimskipafélagi Íslands. Farmskírteini. Skaðabótamál	17/11	1039
134. Ólafur Þórarinsson, Karl Ólafsson, Sigurbjörn Halldórsson, Trausti Karlsson og Anna Jóakimsdóttir gegn Sigríði Einarsdóttur, Jóni Sturlusyni, Guðríði Jónsdóttur og Tómasi Tómassyni. Lögbann. Selveiði. Sératkvæði	17/11	1047
135. Ásbjörn Ólafsson gegn Birni Haraldssyni, Erlu Haraldsdóttur og Kristínu Haraldsdóttur og gagnsök. Fasteignir. Eignarréttur	20/11	1055
136. Páll S. Pálsson f. h. Ludwig Wünsche & Co. gegn Neti h/f og gagnsök. Ómerking. Frávísun	22/11	1068
137. Jakob Árnason gegn Hafþóri Guðmundssyni f. h. Sigurjóns Sigurðssonar, Jóni B. Jónssyni og Hjálta Stefánssyni, Einari Viðar f. h. Verzlunarinnar Fáfnis og Vélaverkstæðisins Kistufells, Ásmundi S. Jóhannssyni f. h. Sigurðar Jónssonar. Frávísun. Uppboð	24/11	1072
138. M gegn K. Barnsfaðernismál	29/11	1076
139. Lilja Sigurðardóttir gegn Happpdrætti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna og Ásgeiri M. Ásgeirssyni. Um rétt til happdrættisvinnings	29/11	1082
140. Haukur Pétursson gegn Kristjáni Friðsteinssyni. Útivistardómur	4/12	1100
141. Ingimundur Sæmundsson gegn Kirkjusandi h/f. Útivistardómur	4/12	1101
142. Verzlun Jóns Ö. Bárðarsonar gegn Trausta Hermannssyni. Útivistardómur	4/12	1101
143. Anton Sigurðsson gegn Ásgeiri Sigurðssyni, Kristjáni Ómari Kristjánssyni og Árna Stefánssyni. Útivistardómur	4/12	1102
144. Pétur Sigurðsson f. h. Landhelgisgæzlu Íslands og áhafnar varðsipsins Þórs gegn Guðjóni Teitsyni f. h. Skipaútgerðar ríkisins. Útivistardómur	4/12	1102

145. Kristín Gissurardóttir gegn Guðbjörgu Þórðardóttur og dánarbúi Höskulds Jóhannessoar. Skaðabótakrafa. Fyrning	4 $\frac{1}{12}$	1103
146. Ákærvaldið gegn Heimi Brynjólfi Jóhannssyni. Sýknað af kæru um brot gegn iðnlöggjöfinni	6 $\frac{1}{12}$	1116
147. Guðmundur Rósmundsson gegn Marís Haraldssyni. Félagsútgerð. Skuldamál	13 $\frac{1}{12}$	1121
148. Ákærvaldið gegn Sæmundi Jóhannssyni. Ómerking. Frávísun ákæru	13 $\frac{1}{12}$	1126
149. Valdstjórnin gegn X. Svipting lögræðis. Málskostnaður	13 $\frac{1}{12}$	1135
150. Ákærvaldið gegn Þorsteini Óskari Óskarssyni Johnson. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	15 $\frac{1}{12}$	1140
151. Fjármálaráðherra f. h. rikissjóðs gegn Ingibjörgu Magnúsdóttur. Stimpilgjald. Endurgreiðsla	15 $\frac{1}{12}$	1144
152. M gegn K. Kærumál. Frávísun	19 $\frac{1}{12}$	1147
153. Prentsmiðja Jóns Helgasonar h/f gegn Haraldi Jóhannssyni. Kærumál. Heimvísun	19 $\frac{1}{12}$	1161
154. Klúbburinn h/f gegn Össuri Ásgeiri Halldóri Jónssyni og til réttargæzlu Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f, Magnúsi Einarssyni og lögreglustjóranum í Reykjavík, og Magnús Einarsson gegn Össuri Ásgeiri Halldóri Jónssyni og til réttargæzlu Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f, Klúbbnum h/f og lögreglustjóranum í Reykjavík, og Össur Ásgeir Halldór Jónsson gegn Klúbbnum h/f og Magnúsi Einarssyni og til réttargæzlu Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f og lögreglustjóranum í Reykjavík, Líkamsáverkar. Skaðabótamál. Sératkvæði .	20 $\frac{1}{12}$	1163
155. Gunnar Ásgeirsson gegn Áka Jakobssyni, Alfreð Gíslasyni f. h. Landshafnar Keflavíkur og Njarðvíkurhrepps, Birni Sveinbjörnssyni og sjávarútvegsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. rikissjóðs. Samningar. Lóðarleiga. Dómhæfi kröfu. Ómerking. Frávísun	20 $\frac{1}{12}$	1184
156. Bifreiðaverkstæðið Fólksvagn s/f gegn Aðalsteini V. Magnússyni og Magnúsi A. Magnússyni. Kærumál. Frávísun. Ómerking. Heimvísun	20 $\frac{1}{12}$	1209

II. NAFNASKRÁ.

A. Einkamál.

	Bls.
Aðalsteinn V. Magnússon	1209
Akureyrarkaupstaður	877, 951
Alfreð Gíslason	1184
Alfreð Jónsson	50
Andakílshreppur	916
Anna Jóakimsdóttir	1047
Anton Sigurðsson	1102
Arnoddur Gunnlaugsson	194
Auðunn Þorsteinsson	910
Áki Jakobsson	462, 1184
Árni Stefánsson	1102
Ármannsfell h/f	796
Ársæll Sveinsson	1
Árvakur h/f	55
Ásbjörn Ólafsson	78, 1055
Ásdís Jónsdóttir	573
Ásgeir M. Ásgeirsson	1082
Ásgeir Sigurðsson	1102
Ásgrímur Ásgeirsson	193, 832
Áslaug M. Nikulásdóttir vegna dánarbús Nikuláasar Stefáns- sonar	631
Ásmundur h/f	707
Ásmundur S. Jóhannsson f. h. Sigurðar Jónssonar	1072
Ásmundur Sigurjónsson	162
Baldur Guðmundsson	604
Bandalag starfsmanna ríkis og bæja f. h. Landssambands framhaldsskólakennara	3
Bernhard Petersen	246
Bífreiðaverkstæðið Fólksvagn s/f	1209
Bílstjórafélag Suður-Þingeyjarsýslu	639
Bjarni Þ. Bjarnason	511
Bjarni Jónsson	561
Bjarni Kristmundsson	560, 768
Bjarni Sævar Róbertsson	974
Björn Davíðsson	916
Björn Guðmundsson f. h. Verzlunarinnar Brynju	82
Björn Haraldsson	1055
Björn Sveinbjörnsson	1184
Borgarsjóður Reykjavíkur	225, 655

	Bls.
Bókabúð Æskunnar	531
Brunabótafélag Íslands	238
Búðaðs h/f	839, 968
Bæjarsjóður Akureyrar	877, 951
Bæjarsjóður Hafnarfjarðar	561
Bæjarsjóður Seyðisfjarðar	810, 815, 819
Bæjarútgerð Hafnarfjarðar	552
Byggingarfélag verkamanna og sjómanna í Ólafsvík	206
Eigandi v/b Jörundar III., RE 300	611
Einar Magnússon	985
Einar Bragi Sigurðsson	264
Einar Sigurjónsson	604
Einar J. Snædal	672
Einar Stefánsson	511
Einar Viðar hæstaréttarlögmaður	1072
Eldey h/f	706, 845
Ellí- og hjúkrunarheimilið Grund	573
Erla Haraldsdóttir	1055
Eyri h/f	973
Finnbogi Magnússon	616
Friða Kristjánsdóttir	560, 768
Gallia, Vittorio	138
Gísli Indriðason	839, 968
Gjaldheimtan í Reykjavík	462, 486, 531, 823, 846, 895
Gjaldstofa Færeyja	1011
Gler og listar h/f	89, 960
Guðbergur Ingólfsson	624
Guðbjörg Þórðardóttir	1103
Guðjón Jónsson	573
Guðjón Teitsson f. h. Skipaútgerðar ríkisins	216, 1102
Guðmann Skæringsson	238
Guðmundur Agnar Ásgeirsson	138, 916
Guðmundur Benediktsson	877
Guðmundur Rósmundsson	1121
Guðmundur Valgrímsson	552
Guðriður Jónsdóttir	1047
Guðrún Runólfsson Guðmundsdóttir	573
Guðrún E. Jónsdóttir	867
Gunnar Ásgeirsson	1184
Gunnar Guðmundsson	225
Gunnar A. Pálsson	705
Gunnlaugur Hannesson	12
Gunnlaugur J. Ingason	193
Gunnlaugur Sigurðsson	127
Gústaf A. Sveinsson hæstaréttarlögmaður	138
H/f Eimskipafélag Íslands	743, 1039

	Bls.
Hafnarstjórn Reykjavíkur	117
Hafsild h/f	819, 1029
Hafsteinn Jóhannsson	611
Hafþór Guðmundsson héraðsdómslögmaður	1072
Halldór Jónsson	518
Halldór Jósefsson	476
Halldór Sigfússon, skattstjóri í Reykjavík	462
Hallgrímur Magnússon	599
Happdrætti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna	1082
Haraldur Henrysson	264
Haraldur Jóhannsson	1161
Haraldur Skúlason	864
Haukur Pétursson	1100
Haukur Pétursson h/f	846
Helga Hafsteinsdóttir	246
Helgi Benediktsson	162, 616
Helgi Hálfðánarson	682
Hermann Guðbjörnsson	50
Hermann Haraldsson	1009
Héðinn Emilsson	655
Hilmar Gunnlaugsson	55
Hjalti Stefánsson	1072
Hjörtur Kristinn Hjartarson	47
Hótel Borg h/f	486
Hótel Saga	895
Hreggviður Guðbjörnsson	50
Hreiðar Jónsson	90
Hulda Kolbeinsdóttir	823
Húsatryggingar Reykjavíkurborgar	194, 753
Húsavíkurkaupstaður	682, 1003
Húsgagnavinnustofan Elnir h/f	951
Hörður Einarsson	837
Hörður Ívarsson	534
Höskuldur Jóhannesson, dánarbú	1103
Ingibjörg Jónsdóttir	573
Ingibjörg Magnúsdóttir	1144
Ingimundur Sæmundsson	1101
Ísver h/f	942
Ívar H. Jónsson	887
Jakob Árnason	1072
Jódís Björgvinsdóttir	171
Jóhann Salberg Guðmundsson	50
Jóhanna Fossberg	881
Jóhannes Gíslason f. h. rikissjóðs	47
Jón Antoníusson	23
Jón Arngrímsson	827

Jón Guðbjörnsson	50
Jón Guðjónsson, dánarbú	573
Jón B. Hjaltalín, dánarbú	707
Jón Ísberg sýslumaður f. h. dánar- og félagsbús Þorsteins Bjarnasonar og Margrétar Kristjánsdóttur	910
Jón B. Jónsson	1072
Jón Ellert Jónsson	599
Jón Ólafsson	89, 108, 960
Jón Sturluson	1047
Jónas Guðlaugsson	90
Júlíus Júlíusson	65
K	777, 787, 1076, 1147
Karl Ó. Jónsson	103
Karl Ólafsson	1047
Karl Sigurbergsson	706, 845
Kaupfélag Vestmannaeyja	74
Kaupfélag Vopnfirðinga	103
Kári B. Helgason, þrotabú	78
Kirkjusandur h/f	1101
Klúbburinn h/f	1163
Kol & Salt	117
Kr. Kristjánsson h/f	78
Kristinn Einarsson	90
Kristín Gissurardóttir	1103
Kristín Haraldsdóttir	1055
Kristján Friðsteinsson	1100
Kristján Jóhannesson	264
Kristján Júlíusson	90
Kristján Ó. Kristjánsson	1102
Kristján B. Magnússon	942
Kristján Vigfússon	127
Landgræðsla ríkisins	251
Landhelgisgæzla Íslands	193, 216, 832, 1102
Landnám ríkisins	251
Landsbanki Íslands	823
Landshöfn Keflavíkur og Njarðvíkurhrepps	1184
Landssamband vörubífreistarstjóra	639
Lárus Ársælsson	1
Lárus Jóhannesson	264
Lárus Ottesen	259
Leifur Helgason, dánarbú	672
Lilja Sigurðardóttir	1082
Ludwig Wünsche & Co.	1068
Lundarreykjadalshreppur	916
Lúðvík Gizurarson	560
Lögreglustjórinn í Reykjavík	1163

	Bls.
M	777, 787, 1076, 1147
Magnús Einarsson	194, 743, 1163
Magnús Einar Ingimarsson	705
Magnús A. Magnússon	1209
Magnús H. Valdimarsson	867
Margrét Kristjánsdóttir, dánar- og félagsbú	910
Marís Haraldsson	1121
Miðnes h/f	74
Net h/f	1068
Netjagerð Þórðar Eiríkssonar h/f	518
Nikulás Davíð Stefánsson, dánarbú	631
Njarðvíkurhreppur	82
Oddrún Ólafsdóttir	12
Orri Gunnarsson	108
Ólafsvíkurhreppur	875
Ólafur Gestsson	875
Ólafur E. Ólafsson	65
Ólafur Pétursson	259
Ólafur Sigurðsson	839, 968
Ólafur Þórarinnsson	1047
Óskar Guðlaugsson	225
Óskar Halldórsson	193
Óskar Smith	974
Óskar Þórðarson	688
Páll Guðbjörnsson	50
Páll Pálsson	1009
Páll S. Pálsson hæstaréttarlögmaður	1011, 1068
Petersen, Bernhard	246
Pétur Kr. Árnason	688
Pétur Sigurðsson f. h. Landhelgisgæzlu Íslands	216, 1102
Póst- og símamálastjórnin	1003
Prentsmiðja Jóns Helgasonar h/f	1161
Rafmagnsveitur ríkisins	534
Rasmus Rasmussen	1011
Reykjavíkurborg	225, 655
Ríkissjóður	3, 90, 827, 1144, 1184
Róbert Bjarnason	974
Runólfur Sölvason f. h. Eldeyjar h/f	706
Ræktunarsamband Vestur-Húnavatnssýslu	528
Samband ísl. samvinnufélaga	23
Samvinnutryggingar	743, 974, 995
Sigríður Einarsdóttir	1047
Sigríður Gunnhildur Kristjánsdóttir	705
Sigríður Þorsteinsdóttir	910
Sigtryggur Pétursson, dánarbú	682
Sigurbjörn Ágústsson	561

Sigurbjörn Eiríksson	935
Sigurbjörn Halldórsson	1047
Sigurður Jóhannsson	171
Sigurður Jónsson	1072
Sigurður Ármann Magnússon, heildverzlun	1039
Sigurður Pálsson	89, 806
Sigurgeir Jónsson	887
Sigurjón Sigurðsson	1072
Sigurjón Þorbergsson	264
Sigursteinn Jónsson	561
Sigurvin Snæbjörnsson	561
Sigþór Sigurðsson	476
Silfurborg h/f	707
Sindri h/f	259
Sildarverksmiðjur ríkisins	810, 1021
Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f	511, 974, 1163
Skarphéðinn Kristbergsson	89, 806
Skipaútgerð ríkisins	127, 216, 1102
Skipaviðgerðir h/f	238
Snædal, Einar J.	672
Stefán Árnason	796
Stefán Karlsson	823
Stefán Pálsson	264
Steinar Freysson	599
Steindór V. Sigurjónsson	995
Steindórsprent h/f	560
Stórstúka Íslands	531
Suenson & Jespersen	552
Sunnuver h/f	815, 1014
Svavar Kristjánsson	90
Sveinbjörn Sigtryggsson	206
Sveinn Ársælsson	1
Sveinn Jónsson	705
Sveinn G. Kristjánsson	995
Sveinn Sveinsson	935
Theodóra Bjarnadóttir	864
Theodóra Stefánsdóttir	194, 753
Tómas Tómasson	1047
Trausti Hermannsson	1101
Trausti Karlsson	1047
Valdimar Guðmundsson	985
Vatnsveita Seyðisfjarðar	1014, 1021, 1029
Vátryggingafélagið h/f	251
Verzlun Jóns Ö. Bárðarsonar	1101
Verzlunin Brynja	82
Verzlunin Fáfnir	1072

	Bls.
Verzlunin Krónan	837
Vélaverkstæðið Kistufell	1072
Vélbátatrygging Eyjafjarðar	127
Vélsmiðja Njarðvíkur h/f	973
Vélsmiðjan Héðinn h/f	624
Vinnslustöðin h/f	1
Vittorio Gallia	138
Ytri-Torfustaðahreppur	528
Þorbjörn Georg Gunnarsson	11
Þorkell Valdimarsson	11
Þorsteinn Bjarnason, dánar- og félagsbú	910
Þorsteinn Jónsson	935
Þórarinn Steingrímsson	881
Þórmundur Hjálmtýsson	688
Þórólfur Árnason	90
Þrúður Óskarsdóttir	12
Örn Guðmarsson	631
Össur Ásgeir Halldór Jónsson	1163

B. *Opinber mál.*

Baldur Guðmundsson	737
Brogan, John T.	627
Caravana, Joseph M.	627
Einar Sverrir Einarsson	645
Guðbergur Guðjónsson	483
Guðbjörn Helgi Ríkharðsson	929
Guðmundur Svanholt Björgvinsson	470
Guðmundur Þórarinsson	842
Gunnar Jónsson	159
Haraldur Bjarni Bjarnason	740
Heimir Brynjólfur Jóhannsson	1116
Jakob Valdimarsson	477
Jens Emil Snæbjörnsson	645
Johnsen, Sigfús J. A.	844
Johnson, Þorsteinn Óskar Óskarsson	1140
Jón Árnason	508
Jón Kolbeinsson	537
Jósafat Arngrímsson	318
Kjartan Friðriksson	480
Kristinn Reynir Jónsson	891
Kristján Arnfinnur Kjartansson	761
Kristján Rósant Þorvarðsson	496
Margeir Jón Magnússon	544
Marsh, Edwin J.	627
Rafn Svavarsson	94

	Bls.
Sigfús J. A. Johnsen	844
Sigurður Helgi Ingþórsson	460
Sigurjón Guðbjörn Sigurjónsson	16
Sigurþór Heimir Sigurðsson	645
Steingrímur Aðalsteinsson	871
Sæmundur Jóhannsson	1126
Thornton, Jimmie C.	627
Uni Þór Pétursson	38
X	846, 1135
Z	100
Þorsteinn Óskar Óskarsson Johnson	1140
Þórarinn Ásgeir Samúelsson	1036
Þórður Einar Halldórsson	318

III. S K R Á

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til í XXXVIII. bindi hæstaréttardóma.

1281, *Jónsbók.*

Landsleigubálkur, 56. kap. — 918.

Landsleigubálkur, 59. kap. — 919.

1849, 20. júní. *Tilskipun um veiði á Íslandi.*

— 1054.

15. gr. — 1047, 1049, 1052, 1053, 1054.

16. gr. — 1049.

1876. nr. 16, 11. maí. *Viðaukalög við Jónsbókar landsleigubálks 56. kapitula, um friðun á laxi.*

— 1048.

4. gr. — 1047.

1885, nr. 29, 16. desember. *Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar.*

2. gr. — 878, 1003.

1886, nr. 5, 19. febrúar. *Lög um friðun á laxi.*

4. gr. — 1048.

1887, nr. 19, 4. nóvember. *Lög um aðför.*

11. gr. — 691.

31. gr. — 868.

45. gr. — 1074.

1905, nr. 14, 20. október. *Lög um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda.*

3. gr. — 225, 234, 883, 1123.

4. gr. — 225, 1103, 1115.

5. gr. — 1103, 1115.

11. gr. — 1104, 1115.

14. gr. — 1104.

1914, nr. 35, 2. nóvember. *Lög um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur.*

— 804.

3. gr. — 804.

4. gr. — 804.

1914, nr. 56, 30. nóvember. *Siglingalög.*

22. gr. — 1123.

139. gr. — 1041.

147. gr. — 751, 752.

148. gr. — 752.
224. gr. — 133.
251. gr. — 198.
252. gr. — 164.
262. gr. — 133.
- 1919, nr. 41, 28. nóvember. *Lög um landamerki o. fl.*
8. gr. — 926.
17. gr. — 672.
- 1921, nr. 75, 27. júní. *Lög um stimpilgjald.*
17. gr. — 1146, 1147.
- 1921, nr. 77, 27. júní. *Lög um hlutafélög.*
— 316.
10. gr. — 291, 316.
30. gr. — 263.
- 1922, nr. 39, 19. júní. *Lög um lausafjárkaup.*
— 233, 949.
6. gr. — 527, 949.
42. gr. — 88, 1109.
43. gr. — 965, 966, 967.
46. gr. — 965.
51. gr. — 966, 967.
52. gr. — 88, 527, 696, 966, 967.
53. gr. — 88, 966, 967.
57. gr. — 967.
58. gr. — 967.
- 1923, nr. 15, 20. júní. *Vatnalög.*
— 1020, 1027, 1035.
XI. kafli. — 813.
4. gr. — 919, 927.
- 1924, nr. 1, 26. marz. *Lög um brunatryggingar í Reykjavík.*
2. gr. — 759.
- 1927, nr. 18, 31. maí. *Lög um iðju og iðnað.*
1. gr. — 1120.
14. gr. — 1117.
27. gr. — 1117.
- 1928, nr. 15, 7. maí. *Lög um lífeyri fastra starfsmanna Búnaðarfélags Íslands.*
— 905.
- 1929, nr. 25, 14. júní. *Lög um gjaldprotaskipti.*
20. gr. — 80.
22. gr. — 80.
30. gr. — 80.
- 1930, nr. 41, 19. maí. *Sjómannalög.*
23. gr. — 836.
- 1932, nr. 30, 23. júní. *Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að láta öðlast gildi ákvæðin í samningi milli Íslands, Danmerkur,*

Finnlands, Noregs og Svíþjóðar, um viðurkenning dóma og fullnægju þeirra.

11. gr. — 1013.

1932, nr. 61, 23. júní. *Lög um lax- og silungsveiði.*

71. gr. — 1048.

1933, nr. 35, 19. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 75 frá 1921 um stimpilgjald.*

1. gr. — 1144.

1933, nr. 61, 14. júní. *Reglugerð um raforkuvirki.*

46. gr. — 967.

47. gr. — 967.

1933, nr. 87, 19. júní. *Ábúðarlög.*

— 882.

III. kafli — 54.

1935, nr. 32, 9. janúar. *Lög um varðskip landsins og skipverja á þeim.*

6. gr. — 835.

1935, nr. 112, 18. maí. *Lög um hæstarétt.*

38. gr. — 228.

1936, nr. 7, 1. febrúar. *Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.*

32. gr. — 154.

1936, nr. 85, 23. júní. *Lög um meðferð einkamála í héraði.*

34. gr. — 1188.

36. gr. — 47, 683, 811, 815, 820.

37. gr. — 47, 811, 815, 820.

41. gr. — 1075.

45. gr. — 291.

46. gr. — 673.

52. gr. — 1115.

54. gr. — 246, 917.

67. gr. — 4.

71. gr. — 579, 583.

82. gr. — 1161.

88. gr. — 672, 1209.

95. gr. — 1161.

96. gr. — 1162.

98. gr. — 1010.

108. gr. — 600.

113. gr. — 68, 109, 691.

117. gr. — 81.

118. gr. — 93, 626, 838, 1211.

125. gr. — 468, 469, 841, 972, 1075.

126. gr. — 259, 468.

127. gr. — 841, 972.

165. gr. — 1159.

166. gr. — 1159.

167. gr. — 1159.
168. gr. — 1159.
169. gr. — 1159.
170. gr. — 1159.
173. gr. — 879.
174. gr. — 879.
175. gr. — 24.
178. gr. — 994, 1054.
180. gr. — 603.
188. gr. — 680, 681.
190. gr. — 839.
193. gr. — 528, 839, 1187.
196. gr. — 1114.
198. gr. — 51.
200. gr. — 2.
211. gr. — 1080.
213. gr. — 785, 1153.
215. gr. — 795, 1079.
216. gr. — 1010.
223. gr. — 528.
- 1936, nr. 105, 23. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 18, 31. maí 1927, um iðju og iðnað, og lögum nr. 85, 19. júní 1933, um breyting á þeim lögum.*
15. gr. — 1117.
- 1938, nr. 1, 5. janúar. *Lög um síldarverksmiðjur ríkisins.*
14. gr. — 812, 813, 1024, 1026, 1027.
- 1938, nr. 47, 11. júní. *Lög um fasteignasölu.*
— 556.
- 1938, nr. 62, 11. júní. *Lög um bókhald.*
— 545.
2. gr. — 546, 551, 958.
4. gr. — 546.
19. gr. — 546, 551.
- 1938, nr. 80, 11. júní. *Lög um stéttarfélög og vinnudeilur.*
44. gr. — 10, 11.
67. gr. — 3.
- 1940, nr. 19, 12. febrúar. *Almenn hegningarlög.*
XXI. kafli. — 100.
XXII. kafli — 100.
20. gr. — 763, 766.
22. gr. — 321, 341, 342, 361, 368, 374, 380.
57. gr. — 457, 458, 459, 498, 507, 508, 543, 544, 737, 738, 740,
741, 934.
69. gr. — 470, 471.
72. gr. — 891, 933.
74. gr. — 537.

76. gr. — 39, 319, 456, 761, 767.
 77. gr. — 319, 456, 761, 891, 894, 933, 954, 1134.
 78. gr. — 38, 319.
 138. gr. — 319, 341, 342, 454, 455, 761, 766.
 139. gr. — 319, 341, 342, 761, 763, 766.
 155. gr. — 318, 321, 339, 343, 361, 368, 374, 377, 380, 387, 390, 398,
 403, 405, 412, 423, 424, 761, 763, 766, 930, 931, 933.
 194. gr. — 38, 39, 46.
 215. gr. — 500.
 218. gr. — 537, 539, 543.
 219. gr. — 500.
 232. gr. — 288.
 234. gr. — 288, 289, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307,
 308, 309, 310, 311, 313, 314, 889.
 235. gr. — 266, 288, 289, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307,
 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 889, 890.
 236. gr. — 288, 291, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309,
 310, 311, 312, 313, 314, 889.
 237. gr. — 288.
 141. gr. — 266, 267, 288, 300, 301, 303, 304, 305, 306, 307, 308,
 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 889, 890.
 244. gr. — 95, 99, 483, 485, 509, 510, 647, 653.
 246. gr. — 484.
 247. gr. — 737, 738, 739, 740, 741, 742,
 248. gr. — 319, 340, 341, 342, 453, 454, 455, 892, 894, 1130, 1134.
 249. gr. — 341, 342, 894.
 254. gr. — 341, 342, 454, 455, 648, 653.
 255. gr. — 891.
 261. gr. — 341, 342, 739, 742, 892, 894, 1130, 1134.
 262. gr. — 546, 551.
 264. gr. — 267, 288, 315, 887, 889, 890.
 268. gr. — 100.
 1940, nr. 31, 12. febrúar. Póstlög.
 26. gr. — 319, 341.
 1941, nr. 18, 28. maí. Lög um sandgræðslu og heftingu sandfoks.
 — 252, 257.
 1. gr. — 257.
 1941, nr. 23, 16. júní. Bifreiðalög.
 34. gr. — 251.
 1941, nr. 69, 27. júní. Lög um sparisjóði.
 26. gr. — 13.
 1941, nr. 112, 9. október. Lög um lax- og silungsveiði.
 72. gr. — 1048.
 1941, nr. 115, 7. nóvember. Lög um Búnaðarbanka Íslands.
 50. gr. — 12.
 1944, nr. 33, 17. júní. Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.

59. gr. — 1160.
61. gr. — 1012.
65. gr. — 100.
67. gr. — 771, 775, 1017, 1019, 1020, 1024, 1027, 1028, 1032, 1035, 1048.
- 1945, nr. 38, 15. febrúar. Lög um stofnun búnaðarmálasjóðs.
1. gr. — 899.
- 1945, nr. 66, 12. apríl. Lög um útsvör.
6. gr. — 532.
- 1945, nr. 195, 22. október. Byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík.
6. gr. — 774.
14. gr. — 1178.
29. gr. — 1168, 1178.
- 1946, nr. 66, 17. júlí. Lög um atvinnu við siglingar á íslenskum skipum.
46. gr. — 835, 836.
- 1946, nr. 149, 5. nóvember. Jarðræktarsamþykkt fyrir Búnaðarsamband Vestur-Húnavatnssýslu.
— 530.
- 1947, nr. 83, 5. júní. Lög um breyting á lögum nr. 29 frá 16. desember 1885, um lögtak og fjárnaðm án undanfarins dóms eða sáttar.
1. gr. — 1003.
- 1947, nr. 93, 5. júní. Lög um aðstoð til vatnsveitna.
— 1015, 1023, 1031, 1035.
8. gr. — 813, 818, 822, 1014, 1017, 1020, 1022, 1024, 1027, 1030, 1032.
- 1947, nr. 95, 5. júní. Lög um lögræði.
5. gr. — 847, 863, 1136, 1139.
7. gr. — 847, 1135.
15. gr. — 846, 1135.
- 1948, nr. 35, 1. apríl. Lög um sementsverksmiðju.
7. gr. — 813.
- 1948, nr. 97, 18. ágúst. Auglýsing um fyrirmynd að byggingarsamþykktum.
4. gr. — 703.
- 1949, nr. 18, 22. marz. Lög um kyrrsetningu og lögbann.
1. gr. — 51, 52, 55.
7. gr. — 12, 15.
15. gr. — 13, 15.
24. gr. — 141.
25. gr. — 51, 52, 54.
27. gr. — 51, 54.
- 1949, nr. 57, 25. maí. Lög um nauðungaruppböð.
1. gr. — 935, 940.
4. gr. — 1075.

8. gr. — 826, 1076.
22. gr. — 826, 940.
25. gr. — 939.
- 1950, 4. nóvember. Mannréttindasáttmáli Evrópuráðsins.
— 1159, 1160.
- 1951, nr. 110, 19. desember. Lög um lagagildi varnarsamnings milli Íslands og Bandaríkjanna og um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þess.
— 343.
Viðbætur 6. gr. — 831.
Viðbætur 12. gr. — 830.
- 1951, nr. 113, 29. desember. Lög um stofnun og rekstur Iðnaðarbanka Íslands h/f.
10. gr. — 12.
- 1952, nr. 19, 31. janúar. Lög um breyting á lögum nr. 36, 11. júlí 1911, um forgangsrétt kandiðata frá Háskóla Íslands til embætta.
— 5.
- 1952, nr. 23, 1. febrúar. Lög um öryggisráðstafanir á vinnustöðum.
26. gr. — 56.
- 1952, 20. marz. Viðbótarsamningur við Mannréttindasáttmála Evrópuráðsins.
— 1159, 1160.
- 1953, nr. 47, 7. júlí. Tilskipun um reglur til að koma í veg fyrir árekstra á sjó.
19. gr. — 133, 135.
22. gr. — 133, 135.
23. gr. — 133, 135.
24. gr. — 134.
27. gr. — 135.
28. gr. — 135.
29. gr. — 133, 135.
33. gr. — 133.
- 1953, nr. 89, 24. desember. Lög um löggilta endurskoðendur.
6. gr. — 259, 263.
- 1954, nr. 11, 9. febrúar. Auglýsing um fullgildingu Evrópuráðssamnings um verndun mannréttinda og mannfrelsis.
— 1159.
- 1954, nr. 20, 8. marz. Lög um váttryggingarsamninga.
4. gr. — 758, 759.
6. gr. — 759.
7. gr. — 759.
39. gr. — 760.
45. gr. — 759.
54. gr. — 758, 759.
62. gr. — 744.
- 1954, nr. 25, 13. apríl. Lög um brunatryggingar í Reykjavík.

4. gr. — 759, 760.
- 1954, nr. 40, 14. apríl. Lög um aukatekjur ríkissjóðs.
23. gr. — 1146.
- 1954, nr. 46, 14. apríl. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.
7. gr. — 463, 464, 465, 468.
- 1954, nr. 58, 24. apríl. Áfengislög.
18. gr. — 470, 471.
24. gr. — 17, 22, 159, 160, 478, 479, 763, 764, 842, 843, 863, 1140, 1141, 1143.
39. gr. — 470, 471.
45. gr. — 17, 160, 478, 479, 763, 843, 1141, 1143.
- 1954, nr. 71, 24. apríl. Lög um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.
— 1083.
- 1954, nr. 102, 20. júlí. Auglýsing um staðfestingu á byggingarsamþykkt fyrir Kópavogshrepp.
— 703.
31. gr. — 703.
- 1955, nr. 22, 3. maí Lög um breytingar á almennum hegningarlögum, nr. 19 frá 12. febrúar 1940.
— 46.
4. gr. — 457, 458, 459, 507, 508, 543, 544, 934.
- 1955, nr. 92, 24. desember. Lög um laun starfsmanna ríkisins.
— 5.
- 1955, nr. 147, 30. desember. Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.
15. gr. — 468.
- 1956, nr. 17, 21. febrúar. Lög um breyting á lögum nr. 71, 24. apríl 1954, um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.
— 1083.
- 1956, nr. 22, 9. marz. Lög um skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga, gjaldenda, sem eru á förum úr landi, o. fl.
— 491, 494, 495, 496.
5. gr. — 487, 488, 489, 491, 494.
6. gr. — 488, 491.
11. gr. — 491.
- 1956, nr. 41, 24. marz. Reglugerð um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.
— 1083.
8. gr. — 1098.
- 1956, nr. 48, 7. apríl. Lög um náttúruvernd.
6. gr. — 1048.
- 1956, nr. 57, 10. apríl. Lög um prentrétt.
15. gr. — 265, 302, 305, 308, 310, 314, 889.
16. gr. — 302, 305, 308, 310, 314, 889.
17. gr. — 289, 292.
22. gr. — 267, 288, 315, 889, 890.

1957, nr. 53, 5. júní. *Lög um lax- og silungsveiði.*

XIII. kafli. — 1049.

4. gr. — 919.

5. gr. — 919.

6. gr. — 919, 927.

7. gr. — 919, 1053.

8. gr. — 919, 927.

97. gr. — 1048, 1049, 1054.

98. gr. — 1050, 1053, 1054.

99. gr. — 1050, 1053, 1054.

1957, nr. 63, 21. júní. *Lög um Landsbanka Íslands.*

16. gr. — 546.

1958, nr. 14, 6. febrúar. *Reglugerð um framleiðslu, mat og útflutning á niðursoðnum og niðurlögðum fiskafurðum.*

— 751.

3. gr. — 745.

1958, nr. 26, 2. maí. *Umferðarlög.*

1. gr. — 16.

17. gr. — 842.

25. gr. — 17, 159, 160, 460, 478, 479, 763, 842, 843, 863, 1140, 1141, 1143.

26. gr. — 481, 500, 872, 1037.

27. gr. — 761.

37. gr. — 159, 481, 500, 842, 872, 1037.

38. gr. — 497, 500.

41. gr. — 842.

45. gr. — 511, 515, 516, 517.

46. gr. — 511, 516, 517, 536.

48. gr. — 481, 872, 995, 1001, 1037.

49. gr. — 500, 511, 515, 517, 536, 842, 873, 1140.

50. gr. — 1140.

52. gr. — 515, 516, 517.

67. gr. — 174, 175.

68. gr. — 255, 258.

69. gr. — 253, 258.

70. gr. — 253, 255, 256.

74. gr. — 253, 258, 515.

80. gr. — 17, 159, 160, 461, 478, 479, 481, 500, 763, 842, 843, 873, 1037, 1140, 1141, 1143.

81. gr. — 17, 22, 160, 161, 478, 498, 499, 501, 507, 761, 764, 767, 1141, 1143.

1958, nr. 33, 29. maí. *Lög um útflutningssjóð o. fl.*

— 47.

1958, nr. 58, 11. september. *Auglýsing um viðurkenningu Íslands á lögsögu Mannréttindadómstóls Evrópu.*

— 1160.

- 1958, nr. 95, 14. júlí. Auglýsing um breyting á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík, nr. 2 7. jan. 1930.
— 995.
- 1958, nr. 208, 31. desember. Gjaldskrá fyrir vatnsveitu Seyðisfjarðarkaupstaðar.
— 1014, 1022, 1029.
- 1959, nr. 19, 24. apríl. Lög um sameign fjölbýlishúsa.
— 774, 775.
10. gr. — 769, 771, 773, 774, 776.
- 1960, nr. 4, 20. febrúar. Lög um efnahagsmál.
33. gr. — 546.
- 1960, nr. 8, 17. febrúar. Auglýsing um breyting á reglugerð nr. 41 24. marz 1956, um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.
— 1083.
- 1960, nr. 10, 22. marz. Lög um söluskatt.
— 47.
- 1960, nr. 42, 9. júní. Lög um ferskfiskeftirlit.
1. gr. — 942.
2. gr. — 942, 948.
- 1960, nr. 46, 10. júní. Lög um Verzlunarbanka Íslands h/f.
11. gr. — 12.
- 1960, nr. 58, 28. júní. Lög um bann við okri, dráttarvexti o. fl.
— 545.
2. gr. — 546, 551.
3. gr. — 546, 551.
4. gr. — 546.
6. gr. — 546, 551.
- 1960, nr. 94, 31. maí. Auglýsing um staðfestingu á byggingarsamþykkt fyrir Hafnarfjarðarkaupstað.
4. gr. — 571.
5. gr. — 571.
- 1961, nr. 10, 29. marz. Lög um Seðlabanka Íslands.
13. gr. — 546.
- 1961, nr. 11, 29. marz. Lög um Landsbanka Íslands.
21. gr. — 12, 15.
- 1961, nr. 12, 29. marz. Lög um Útvegsbanka Íslands.
21. gr. — 12.
- 1961, nr. 36, 29. marz. Ábúðarlög.
53. gr. — 882, 884.
55. gr. — 883.
- 1961, nr. 82, 21. ágúst. Lög um meðferð opinberra mála.
XV. kafli. — 476.
2. gr. — 56, 1135.
5. gr. — 342, 429.
16. gr. — 845.
21. gr. — 847, 1135.

- 67. gr. — 100, 102.
- 75. gr. — 100.
- 77. gr. — 461, 843.
- 86. gr. — 845.
- 87. gr. — 471.
- 101. gr. — 628, 629, 630.
- 115. gr. — 1127.
- 118. gr. — 319, 766.
- 124. gr. — 475.
- 130. gr. — 475, 476.
- 141. gr. — 342.
- 142. gr. — 342.
- 145. gr. — 342.
- 172. gr. — 100, 470, 627, 844.
- 174. gr. — 100.
- 178. gr. — 767.
- 1961, nr. 97, 18. desember. Lög um verðlagsráð sjávarútvegsins.
10. gr. — 942, 947.
- 1962, nr. 39, 18. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 35 1. apríl 1948,
um sementsverksmiðju.
— 813.
- 1962, nr. 46, 21. apríl. Lög um Samvinnubanka Íslands h/f.
11. gr. — 12.
- 1962, nr. 50, 28. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 1 5. jan. 1938,
um Sildarverksmiðjur ríkisins.
1. gr. — 1024.
- 1962, nr. 55, 28. apríl. Lög um kjarasamninga opinberra starfsmanna.
— 5, 11, 656, 663, 905.
III. kafli — 661.
IV. kafli — 661.
17. gr. — 10.
21. gr. — 10.
25. gr. — 11.
28. gr. — 655, 660, 662.
- 1962, nr. 57, 18. apríl. Lög um Hæstarétt Íslands.
13. gr. — 882.
21. gr. — 12, 51, 837, 839, 875, 969.
31. gr. — 1012.
36. gr. — 486, 768, 832, 960.
38. gr. — 1187.
45. gr. — 238, 563.
- 1962, nr. 68, 27. apríl. Lög um heimild til sameiginlegrar innheimtu
opinberra gjalda.
4. gr. — 487.
- 1962, nr. 69, 28. apríl. Lög um tekjustofna sveitarfélaga.
— 529.

8. gr. — 529, 531, 532, 533, 878, 880.
11. gr. — 878.
29. gr. — 529, 531, 532, 533.
- 1962, nr. 70, 28. apríl. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
7. gr. — 463, 468.
- 1962, nr. 75, 27. apríl. *Lög um Stofnlánadeild landbúnaðarins, landnám, ræktun og byggingar í sveitum.*
1. gr. — 252.
24. gr. — 252.
26. gr. — 252, 257.
27. gr. — 257.
- 1962, nr. 81, 21. júní. *Reglugerð um aðstöðugjald.*
— 957.
5. gr. — 529.
6. gr. — 952, 955.
- 1962, nr. 95, 14. ágúst. *Reglugerð um sameiginlega innheimtu opinberra gjalda í Reykjavík.*
— 491, 494.
3. gr. — 487.
4. gr. — 487.
- 1962, nr. 159, 20. september. *Reglugerð um kjarasamninga starfsmanna sveitarfélaga.*
— 656, 661.
3. gr. — 655.
- 1963, nr. 52, 20. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 71/1954, um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.*
— 1083.
- 1963, nr. 53, 16. marz. *Reglugerð um breyting á reglugerð nr. 41 24. marz 1956, um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.*
— 1083.
- 1963, nr. 56, 20. apríl. *Lög um lögreglumenn.*
9. gr. — 658.
- 1963, nr. 66, 31. desember. *Siglingalög.*
— 614, 615.
17. gr. — 1123.
137. gr. — 1041.
199. gr. — 611.
200. gr. — 612.
216. gr. — 77, 612, 619.
- 1963, nr. 170, 17. september. *Reglugerð um notkun pósts.*
37. gr. — 319, 341.
82. gr. — 341.
- 1963, nr. 245, 31. desember. *Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.*
— 496.
XI. kafli. — 488, 491, 494.
5. gr. — 493.

15. gr. — 464.
 102. gr. — 491.
 103. gr. — 488, 489.
 105. gr. — 489, 490, 494, 495.
- 1964, nr. 39, 19. maí. *Lög um meðferð ölvaðra manna og drykkju-sjúkra.*
 11. gr. — 863, 1139.
- 1964, nr. 51, 10. júní. *Lög um tekjustofna sveitarfélaga.*
 — 532, 897, 901, 905, 907, 957.
 III. kafli — 909.
 8. gr. — 531, 533, 878, 880, 896, 897, 900, 903, 905, 907, 909.
 9. gr. — 952, 955, 956, 958.
 29. gr. — 531, 533, 896, 897, 900, 903, 904, 905, 907, 908, 909.
- 1964, nr. 60, 15. apríl. *Auglýsing um breyting á reglugerð nr. 41 24. marz 1956, um happdrætti dvalarheimilis aldraðra sjómanna.*
 — 1083.
- 1965, nr. 17, 24. apríl. *Lög um landgræðslu.*
 — 252, 255, 257.
 3. gr. — 252.
- 1965, nr. 29, 23. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 41 frá 28. nóv. 1919, um landamerki o. fl.*
 2. gr. — 673.
- 1965, nr. 39, 24. marz. *Byggingarsamþykkt Reykjavíkur.*
 73. gr. — 1168.
- 1965, nr. 90, 7. október. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
 46. gr. — 489.
- 1965, nr. 169, 3. september. *Reglugerð fyrir Vatnsveitu Seyðisfjarðar.*
 — 811, 812, 814, 816, 817, 818, 820, 822, 1014, 1015, 1018, 1019, 1020, 1022, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1033, 1034, 1035.
 11. gr. — 812, 814, 816, 818, 820, 822, 1014, 1016, 1017, 1019, 1022, 1024, 1026, 1030, 1032, 1034.
- 1966, nr. 29, 28. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 82 21. ágúst 1961, um meðferð opinberra mála.*
 1. gr. — 460, 461, 842.
- 1966, nr. 53, 13. maí. *Lög um vernd barna og ungmenna.*
 — 100.
- 1966, nr. 281, 28. desember. *Reglugerð um breyting á reglugerð nr. 169 3. september 1965 fyrir Vatnsveitu Seyðisfjarðar.*
 — 811, 812, 813, 814, 816, 817, 818, 820, 821, 822, 1015, 1018, 1020, 1023, 1025, 1026, 1027, 1028, 1031, 1033, 1034, 1035.
 9. gr. — 1016, 1023, 1024, 1031.
 10. gr. — 1016, 1017, 1023, 1024, 1031, 1032.

IV. EFNISSKRÁ TIL YFIRLITS.

Bls.

Aðfarargerðir. Sjá og fjárnám, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargerðir	688
Aðgerðarleysi. Sjá tómlæti.	
Aðild 47, 238, 246, 251, 561, 573, 631, 639, 672, 707, 823, 837, 916, 935, 960, 1072, 1103,	1163
Aðiljaskýrslur	12, 55, 238, 318, 477, 518, 624
Aðstöðugjald. Sjá skattar.	
Afsláttur. Sjá fasteignakaup.	
Atvinnulöggjöf	942, 1116
Atvinnuréttindi. Sjá og atvinnulöggjöf ..	16, 159, 477, 496, 761, 1140
Ábúðarlög	881
Ábyrgð	82, 486
Ábyrgð á verkum annarra 23, 127, 171, 194, 251, 264, 511, 534, 561, 827, 887, 974,	1163
Áfengislög	16, 159, 477, 761, 842, 1140
Áfrýjun	238, 318, 518, 561, 688, 823, 875, 881, 929, 1072, 1121
Áfrýjunarfrestur liðinn og áfrýjunarleyfi veitt 23, 47, 65, 74, 108, 162, 206, 238, 534, 561, 604, 624, 631, 639, 672, 682, 688, 707, 787, 806, 810, 815, 823, 832, 877, 881, 887, 910, 935, 951, 995, 1009, 1072, 1076, 1103, 1144,	1184
Ný gögn lögð fyrir Hæstarétt:	
a) Einkamál 171, 194, 206, 216, 238, 246, 518, 611, 616, 624, 631, 682, 777, 787, 864, 916, 1009, 1047, 1076,	1161
b) Opinber mál	94, 477, 737, 740, 1126
Áfrýjun skv. 36. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt Íslands 486, 753, 768, 806, 832,	960
Áfrýjunarfrestur. Sjá áfrýjun.	
Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.	
Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.	
Ákæra	1126, 1140
Álitsgerðir. Sjá mat og skoðun.	
Árekstur skipa	127
Bankar. Sjá aðiljaskýrslur, kyrrsetning.	
Barnsfaðernismál	777, 787, 1076, 1147
Bifreiðar:	
a) Einkamál	171, 251, 511, 534, 974, 995
b) Opinber mál 16, 159, 460, 477, 480, 496, 761, 842, 871, 1036,	1140
Björgun	611

Blóðrannsókn	16, 159, 477, 761, 777, 787, 842, 1076,	1140
Bókhald		544
Dagsektir		768, 1055
Dómar og úrskurðir. Sjá og dómarahæfi, ómerking, réttarfarsvítur		78
Dómenda ekki getið í héraðsdómi 1, 3, 16, 47, 50, 65, 74, 78, 100, 103, 162, 194, 470, 486, 528, 616, 707, 810, 815, 819, 823, 837, 839, 844, 864, 875, 877, 895, 935,		968
Dómarahæfi	47, 682, 810, 815,	819
Dómarar. Sjá og dómar og úrskurðir, dómarahæfi, dómstólar, réttarfarsvítur	50,	1184
Dómstólar	1, 3, 65, 108, 138, 318, 460, 470, 672,	688
Samdómendur í héraði:		
Fasteignaréttindi	768, 1047,	1055
Landamerkjadómur		916
Merkjadómur		796
Sakadómur		1116
Sjó- og verzlunardómur 127, 162, 194, 216, 518, 604, 611, 616, 743, 832, 942, 1039, 1068,		1121
Skaðabótamál 23, 55, 82, 108, 225, 238, 561, 573, 688, 960, 974, 1103,		1163
Skuldamál	138,	631
Vátrygging		753
Verksamningur		206
Vettvangsmál	672,	682
Eiður. Sjá barnsfaðernismál.		
Eignarréttur. Sjá eignarréttur að fasteign, fasteignir, fasteignakaup, forleiguréttur, landamerki, leigulóðarréttindi, lóðamörk, veiði.		
Eignarréttur að fasteign		1055
Embættismenn. Sjá opinberir starfsmenn.		
Endurgreiðsla	138, 531, 951,	1144
Endurskoðendur	259,	616
Endurupptaka máls		90
Erfðaleiga		65
Erfðir	910,	1055
Farmflutningur		743
Farmskirteini		1039
Fasteignakaup	108, 688,	707
Fasteignir. Sjá nánar eignarréttur að fasteign, erfðaleiga, fasteignakaup, forleiguréttur, landamerki, leigulóðarréttindi, lóðamörk, skaðabætur, vátrygging, veiði 65, 103, 108, 117, 225, 561, 688, 707, 753, 768, 796, 910, 985, 1055, 1103, 1163,		1184
Festar		631
Félagsdómur		3

Félagsútgerð	1121
Félög. Sjá einnig hlutafélög, kjarasamningar, skattar	639
Firma	837
Fiskverzlun. Sjá verðlagning fisks.	
Fjárdráttur	737, 740
Fjármál hjóna. Sjá framfærslueyrir, skiptamál.	
Fjárnám	78, 688, 935, 1072
Fjársvik	318, 891
Fjölbýlishús	768
Forleiguréttur	103, 117
Fógetagerðir. Sjá aðfarargerðir, fjárnám, kyrrsetning, lögbann, lögöld, lögtak, útburðargerðir.	
Framfærslueyrir	867
Frávísun:	
a) Frá héraðsdómi 1, 3, 47, 55, 74, 90, 162, 206, 573, 599, 645, 672, 837, 1011, 1068, 1126, 1184, 1209	
b) Frá Hæstarétti	50, 518, 823, 875, 881, 887, 1072, 1147
Frestir	1147
Fyrning:	
a) Fyrning kröfuréttinda	194, 225, 1103, 1121
b) Fyrning lögtaksréttar	877, 1003
Gagnkröfur. Sjá skuldajöfnuður.	
Geðrannsókn	100, 846, 1135
Gjafsókn. Gjafvörn 50, 55, 171, 238, 573, 777, 787, 867, 877, 910, 1076, 1103, 1144	
Gjaldprotaskipti	78
Gæzluvarðhald	38, 100, 318, 645, 761
Handveð	78
Happdrætti	1082
Hegningarauki	38, 318
Heimvísun. Sjá ómerking.	
Hjón. Sjá framfærslueyrir, skiptamál.	
Hlutafélög	1, 259, 264
Hlutdeild	318
Húftrygging. Sjá váttrygging.	
Hylming	318, 645
Iðnlöggjöfin	1116
Innheimta. Sjá fjárdráttur.	
Ítrekun brots	16, 159, 477, 842, 1140
Kaup og sala. Sjá fasteignakaup, lausafjárkaup, skipasala.	
Kaupgjald. Sjá kjarasamningar, vinnusamningar.	
Kjarasamningar	604, 655
Kynferðisbrot. Sjá skirlífisbrot.	
Kyrrsetning	12, 138, 960
Kæra	50

Kærumál:

a) Einkamál 1, 3, 12, 259, 462, 573, 599, 837, 839, 864, 875, 968,	1011, 1147, 1161	1209
b) Opinber mál	100, 460, 470, 627, 842,	844
Landamerkjámál		916
Lausafjárkaup	82, 518, 624, 942,	960
Leiga. Sjá forleiguréttur, leigulóðarréttindi.		
Leigulóðarréttindi. Sjá og erfðaleiga		1188
Lífeyrir. Sjá framfærslueyrir.		
Líkamsmeiðingar. Sjá einnig skaðabætur	496, 537, 806,	1163
Loforð. Sjá happdrætti, samningar, umboð.		
Lóðamörk		796
Lóðarleiga. Sjá einnig forleiguréttur, leigulóðarréttindi		1003
Læknar. Sjá mat og skoðun:		
Blóðrannsókn:		
Bifreiðarstjórn	16, 159, 477, 761, 842,	1140
Faðerni	777, 787,	1076
Geðrannsókn		846, 1135
Getnaðar- og meðgöngutími	777, 787,	1076
Líkamsáverkar	23, 38, 171, 194, 537, 974,	1163
Örorka	23, 171, 194,	1163
Læknaráð		787
Lög. Lögskýringar ..	16, 462, 531, 544, 877, 895, 951, 1047, 1116,	1144
Lögbann	50, 768, 796,	1047
Löghald. Sjá kyrrsetning.		
Lögmenn. Sjá málflutningur.		
Lögræði	573, 846,	1135
Lögtak ..	486, 528, 810, 815, 819, 867, 877, 895, 1003, 1014, 1021,	1029
Manndráp		496
Mannréttindasáttmáli Evrópuráðsins		1147
Mat og skoðun:		
Annmarkar á matsgerð	206,	645
Atvinnutjón	23, 171, 194,	1163
Álitsgerðir og matsgerðir og skoðunar um ýmis efni 16, 55,		
82, 108, 127, 138, 171, 194, 206, 216, 238, 246, 318, 496, 511,	544	
561, 616, 627, 631, 688, 777, 787, 846, 1076,	1103	
Áverkar og heilsutjón	23, 38, 171, 194, 537, 974,	1163
Blóðrannsókn	16, 159, 477, 761, 777, 787, 842, 1076,	1140
Geðrannsókn	100, 846,	1135
Örorka	23, 171, 194,	1163
Öryggiseftirlit ríkisins	55,	238
Málflutningsmenn. Sjá málflutningur.		
Málflutningur 3, 55, 65, 74, 108, 216, 238, 246, 264, 518, 552, 561,		
573, 624, 672, 688, 916, 960, 1009, 1011, 1068,	1072	
Málshöfðun. Sjá ákæra, málflutningur.		

Málskostnaður 12, 47, 55, 108, 470, 573, 846, 877, 895, 951, 1076, 1135	
Málsmeðferð. Sjá dómstólar, málflutningur.	
Meiðyrði. Sjá ærumeiðingar.	
Merkjadómur	796
Merkjastefnur	796
Miskabætur. Sjá skaðabætur.	
Nauðgun. Sjá skirlífisbrot.	
Nauðungaruppboð. Sjá uppboð.	
Okur	544
Opinber mál 16, 94, 100, 318, 460, 470, 477, 537, 544, 627, 645, 844, 1126	
Opinberir starfsmenn	318, 761
Ógildingarmál	1009
Ómaksbætur	560
Ómerking 47, 55, 74, 90, 206, 216, 238, 246, 470, 528, 672, 682 810, 815, 819, 839, 844, 916, 935, 1009, 1068, 1126, 1161, 1188, 1209	
Ómerking ummæla. Sjá ærumeiðingar.	
Póstlög. Sjá opinberir starfsmenn.	
Prentréttur	264, 887
Refsingar:	
1. Einstök refsiverð verk og refsíakvæði 16, 38, 94, 159, 264, 318, 477, 480, 483, 496, 508, 537, 544, 645, 737, 740, 761, 871, 887, 891, 929, 1036, 1140	
2. Einstakar refsitegundir og önnur viðurlög:	
a) Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing 264, 480, 544, 871, 887, 1036	
b) Fangelsi dæmt 38, 94, 318, 483, 508, 645, 737, 740, 761, 891, 929	
c) Varðhald dæmt	16, 159, 477, 496, 1140
d) Skilorðsbundin refsing dæmd	318, 496, 737, 740
e) Refsing felld niður	537
f) Svipting ökuleyfis dæmd	16, 159, 477, 496, 761, 1140
g) Ómerking ummæla	264, 887
Réttarfar. Sjá aðild, áfrýjun, ákæra, dómar og úrskurðir, dóm- arahæfi, dómstólar, félagsdómur, frávisun, gjafsókn, gæzlu- varðhald, kyrrsetning, kærumál, lögbann, lögtak, mat og skoðun, málflutningur, málskostnaður, merkjadómur, opin- ber mál, ómaksbætur, ómerking, réttarfarsvítur, sératkvæði, sjó- og verzlunardómur, skiptamál, stefnubirting, sönnun, vettvangsmál, vitni.	
Réttarfarsvítur	240, 460, 470, 877, 1072
Sameign	631, 768
Samningar. Sjá og fasteignakaup, forleiguréttur, kaupgjalds- mál, kjarasamningar, lausafjárkaup, leigulóðarréttindi, skuldamál, umboð	985
Sératkvæði	108, 251, 496, 1047, 1163
Sjó- og verzlunardómur 1, 518, 604, 611, 616, 743, 832, 960, 1039, 1068	
Sjómannalög	832

	Bls.
Sjóveðréttur	127, 162, 611, 616
Skaðabætur 23, 38, 55, 65, 82, 103, 108, 127, 138, 171, 194, 225, 251, 264, 511, 534, 537, 561, 688, 743, 806, 827, 887, 891, 929, 974, 995, 1039, 1103, 1163, 1184	
Skattar	486, 531, 737, 740, 877, 895, 951, 1014, 1021, 1029
Skilorðsbundnir refsidómar. Sjá refsingar.	
Skipasala	552
Skiptamál	910, 1055
Skirlífisbrot	38
Skjalafals	318, 761, 929
Skuldajöfnuður	864, 867
Skuldamál	65, 103, 138, 162, 518, 604, 616, 624, 631, 1121
Stefnubirting	1011, 1161
Stimpilgjald	1144
Stjórnarskráin	1014, 1021, 1029, 1047
Stjórnsýsla 47, 225, 251, 462, 531, 655, 753, 768, 796, 877, 895, 942, 951, 1003, 1014, 1021, 1029	
Sveitarstjórn. Sjá stjórnsýsla.	
Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi, refsingar.	
Sönnun	16, 38, 82, 127, 318, 807, 1039, 1082
Tékkar. Sjá fjársvik, skjalafals.	
Tómlæti	82, 518, 707, 796, 942
Umboð	1082
Umboðslaun	552
Umferðarlög. Sjá áfengislög, bifreiðar.	
Umferðarréttur	1047
Uppboð	688, 823, 864, 935, 1072
Útburðargerðir	117, 875
Útivist aðilja 11, 89, 90, 193, 194, 476, 560, 705, 706, 845, 846, 973, 1100, 1101, 1102	
Vanheimild	688
Varðskip	832
Varnaríð Bandaríkjanna á Íslandi	827
Varnarþing	1161
Vátryggingar	127, 251, 645, 743, 753
Veðréttindi. Sjá einnig handveð, sjóveðréttur	688
Veiði	1047
Verðlagning fisks	942
Vettvangsdómur	672
Vettvangsmál	672
Vextir	688
Vinnulaun. Sjá kjarasamningar, vinnusamningar.	
Vinnusamningar	604, 616, 655, 827, 832
Vinnuslys. Sjá skaðabætur.	
Vitni	259, 462, 627, 968
Víxlar	837, 1209

Þingvottar	1072
Þjáningabætur. Sjá skaðabætur.	
Þjófnaður	94, 483, 508, 645
Þrotabú. Sjá gjaldþrotaskipti.	
Ærumeiðingar	264, 887
Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi, áfengislög, bifreiðar.	
Ölvun. Sjá áfengislög.	
Örorka:	
Örorkumat framkvæmt af læknum	23, 171, 194, 1163
Öryggiseftirlit ríkisins. Sjá mat og skoðun.	

V. EFNISSKRÁ.

Aðfarargerðir. Sjá og fjárnám, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargerðir.

Hús var selt með lóðarréttindum, en það reyndist lóðarréttinda-
laust. Í héraðsdómi voru seljendur skyldaðir til að láta kaup-
anda í té lóðarréttindi með tilteknum skilmálum. Tekið er
fram í hæstaréttardómi, að kaupandi hafi átt bótakröfu á
hendur seljendum, þar sem dóminum var ekki fullnægt sam-
kvæmt aðalefni sínu, og hafi mátt fullnægja henni, sbr.
11. gr. laga nr. 19/1887 688

Aðgerðarleysi. Sjá tómletti.

Aðild.

J, starfsmaður bæjarfógetans í Vestmannaeyjum, höfði mál f.
h. ríkissjóðs til heimtu vangoldins söluskatts og útflutnings-
sjóðsgjalds. Skv. lögum nr. 33/1958 og lögum nr. 10/1960 var
bæjarfógetinn í Vestmannaeyjum innheimtumaður gjalda
þeirra, sem dóms var krafizt um. Var hann þá jafnframt
fyrirsvarsmaður ríkissjóðs í dómsmálum varðandi innheimtu
gjaldanna, og var eigi í ljós leitt, að öðrum hefði löglega
verið falið það fyrirsvar. J brast því heimild til að gefa í
málinu bindandi yfirlýsingar fyrir dómi 47

Skaðabótamál var höfðað á hendur B fyrir bæjarþingi Reykja-
víkur með stefnu, birtri 2. marz 1962. Fram kom fyrir
Hæstarétti, að B hafði látizt hinn 8. apríl 1962. Af því leiddi,
að héraðsdómur og meðferð málsins í héraði frá og með
þinghaldi 12. apríl 1962 var ómerkt, sbr. 2. mgr. 54. gr.
laga nr. 85/1936 246

Ríkisstofnun gert að greiða annarri ríkisstofnun tjón, sem drátt-
arvél í eigu hinnar fyrrnefndu olli á bifreið hinnar síðar-
nefndu, in solidum með váttryggingarfélagi því, sem drátt-
arvélin var ábyrgðartryggð hjá. Sjá váttryggingar 251

Ekkja og börn látins manns taka með framhaldsstefnu við
aðild skaðabótamáls, sem hann hafði höfðað á hendur E
vegna slyss, og gera einnig skaðabótakröfur á hendur E
í tilefni af fráfalli hans 573

Dánarbú tekur við aðild máls 631, 672, 682, 707, 1103

Tekið fram, að dómur verði ekki lagður á tilteknar kröfur,

þar sem óstefndir aðiljar eigi í hlut	639
Manni, sem var aðili uppboðsmáls í héraði, var ekki stefnt fyrir Hæstarétt við áfrýjun þess. Var málinu af þeim sökum vísað frá Hæstarétti	823
Víxilmál var höfðað á hendur G fyrir hönd verzlunarinnar K. Þar sem ósannað var, að G væri bær til að skuldbinda K, var málinu vísað frá héraðsdómi	837
Meðan á meðferð landamerkjamáls stóð í héraði, afsalaði varnaraðili m. a. réttindum þeim, sem umdeild voru. Var viðtakanda eigi stefnt til að svara til sakar í héraði. Umboðsmaður sóknaraðilja lýsti því, að hann hefði ekki vitað um afsal þetta fyrr en að gengnum héraðsdómi, og óskaði þess í málflutningi fyrir Hæstarétti með tilvísun til 54. gr. laga nr. 85/1936 um meðferð einkamála í héraði, að málið yrði dæmt á hendur nefndum varnaraðilja einum	916
Í lausafjárkaupum var nafngreint hlutafélag talið seljandi. Í máli, sem kaupandi höfðaði til heimtu skaðabóta, var óumdeilt, að tiltekinn maður væri persónulegur aðili málsins, enda hafði hlutafélagið ekki verið skráð	960
Til fullnustu dómkröfum á hendur S var boðið upp verðmæti, sem var eign J. J mætti hvorki né lét mæta á uppboðsþinginu, enda hafði hann ekki hugmynd um, að þar ætti að selja umrætt verðmæti. Af þessum sökum var J ekki bundinn af uppboðsgerðinni og þurfti því eigi að áfrýja henni. Hins vegar varð að telja, að J hefði haft slíkra hagsmuna að gæta, að slík áfrýjun hefði verið honum heimil	1072
Aðilja stefnt til réttargæzlu	238, 561, 935, 1163

Aðiljaskýrslur.

Við meðferð kyrrsetningarmáls O á hendur G og Þ spurði fógeti Þ í fógetadómi „um fleiri eignir, þar á meðal peninga og innstæður í bönkum og sparisjóðum“. Lögmaður Þ og G mótmælti þessari spurningu með skírskotun til 7. gr. laga nr. 18/1949 um kyrrsetningu og lögbann, en samkvæmt þeirri lagagrein má eigi kyrrsetja innstæður eða vöxtu þar af í stofnunum, sem undan kyrrsetningu eru þegnar lögum samkvæmt. Í lögum um peningastofnanir er svo kveðið á, að fé, sem lagt hefur verið í peningastofnun þá, er í hlut á, skuli ásamt vöxtum þess vera undanþegið kyrrsetningu og löghaldi, meðan það stendur þar. Öll þessi ákvæði eru sett í þágu hinna tilgreindu peningastofnana og girða fyrir, að ráð peningastofnananna á sjóðum sínum séu takmörkuð. Hins vegar skjóta nefnd ákvæði ekki loku fyrir, að beiðandi kyrrsetningar eða löghalds geri, að öðrum lagaskilyrðum fullnægðum, kyrrsetningu eða löghald í kröfu skuldunauts

síns á hendur peningastofnun þeirri, sem í hlut á. Samkvæmt því og 15. gr. laga nr. 18/1949 var G og Þ skylt að svara áðurgreindri spurningu fógeta	12
Í skaðabótamáli vefengdi bótakrefjandi skýrslu öryggiseftirlitsins og hélt því fram, að frásögn sín af slysinu hefði beinlínis verið rangfærð	55
Aðiljar einkamáls gefa dómskýrslu eftir uppsögu héraðsdóms	238, 624
Sökunautur gengur frá játningu í refsímáli	318
Ákærði í refsímáli, sem höfðað var út af broti gegn áfengis- og umferðarlögum, gefur skýrslu eftir uppsögu héraðsdóms	477
Útgerðarmaðurinn H átti ýmis viðskipti við netjagerðina N h/f. N h/f krafði H um greiðslu skuldar, sem stafaði frá viðskiptum þessum. H viðurkenndi fyrir sjó- og verzlunardómi að hafa sjálfsagt fengið reikninga, sem lutu að viðskiptum þessum, og enn fremur viðurkenndi hann að hafa ekki borið fram mótmæli gegn reikningunum, fyrr en til málssóknar kom. Í yfirlýsingu, sem lögð var fram í Hæstarétti, gerði H breytingu á þessum framburði, en gerði enga viðhlítandi grein fyrir henni	518

Aðstöðugjald. Sjá skattar.

Afsláttur. Sjá fasteignakaup.

Atvinnulöggjöf.

Deilt um, hvert verð fiskkaupanda bæri að greiða útgerðarmanni fyrir fisk. Sjá nánar verðlagning fisk	942
Refsímál var höfðað á hendur H fyrir að reka bókbandsið án tilskilinna meistara réttinda með því að framkvæma virhefingu og brot í prentsmiðju sinni á ýmsum blöðum og tímaritum. Taldist atferli H í ákæru varða við 1. mgr. 14. gr., sbr. 1. tl. 2. mgr. 27. gr. laga um iðju og iðnað nr. 18/1927, sbr. 2. og 15. gr. laga nr. 105/1936 um breytingu á þeim lögum. H var dæmd sýkna, enda kom ekkert í ljós, er hnekkti því álitni héraðsdóms, þar sem tveir sérfróðir menn áttu sæti, að starfsemin væri einhæf og óbrotin vélavinna, sem ekki yrði vísað á bekk með handið, eins og það hugtak er markað í iðnlöggjöfinni	1116

Atvinnuréttindi. Sjá og atvinnulöggjöf.

Bifreiðarstjóri, sem gerðist sekur um að aka bifreið undir áhrifum áfengis, sviptur ökuleyfi ávilangt skv. 81. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954	16, 159, 477, 761, 1140
Slökkviliðsmaður sýndi af sér stórkostlegt gáleysi við akstur	

slökkvibifreiðar, er hann var að sinna brunakalli, og hlautz
m. a. mannsbani af. Hann var sviptur ökuleyfi í 12 mánuði 496

Ábúðarlög.

Yfirúttektargerð skv. ábúðarlögum var skotið til Hæstaréttar með áfrýjun. Yfirúttektargerðin var eigi í eðli sínu dómsathöfn og varð eigi að lögum dómsathöfn fyrir þær sakir, að yfirúttektarmenn eru í 53. gr. ábúðarlaga nr. 36/1961 nefndir yfirúttektar- og virðingardómur og sýslumaður skipaður oddviti þeirra. Af þessum sökum varð yfirúttektargerðinni því hvorki skotið sem dómsathöfn til Hæstaréttar skv. 2. mgr. 13. gr. laga nr. 57/1962 né öðrum réttarreglum. Bar því að vísa málinu frá Hæstarétti 881

Ábyrgð.

Í máli, sem höfðað var til heimtu skaðabóta vegna galla á gleri, byggði kaupandi kröfur sínar á því m. a., að seljandi hefði ábyrgzt glerið í 5 ár. Studdi kaupandi þá málsástæðu sína við bréf verktaka og bréf verkfræðings, sem eigi voru þó kvaddir fyrir dóm til vættis um þetta atriði né heldur starfsmenn seljanda. Var talið ósannað gegn andmælum seljanda, að hann hefði tekizt nefnda ábyrgð á hendur .. 82

J starfaði sem framreiðslumaður á Hótel Borg (H) á árunum 1962 og 1963, en hann var erlendur ríkisborgari. Svo sem aðrir framreiðslumenn, tók hann laun sín með þeim hætti, að hann lagði ákveðna hundraðstölu á verð þeirra veitinga, sem hann bar gestum. Kom það fé eigi í sjóð hótelsins. Launatekjur J af atvinnurekstri H árið 1962 námu kr. 39.876.00 og árið 1963 kr. 58.556.00 auk orlofsfjár það ár, kr. 2.032.00, en J hafði einnig tekjur frá öðrum aðiljum. Á árinu 1964 var J gert að greiða samtals kr. 17.025.00 í opinber gjöld, og hafði hann greitt kr. 4.000.00 upp í þá fjárhæð, er hann hvarf af landi brott. Krafðist Gjaldheimtan í Reykjavík lögtaks hjá H fyrir eftirstöðvunum, kr. 13.025.00. Dæmt var, að H bæri ábyrgð á greiðslu greindrar lögtakskröfu skv. fortakslausum ákvæðum 1. mgr. 5. gr. laga nr. 22/1956, sbr. 4. gr. laga nr. 68/1962 og 3. gr., h, og 4. gr., a, reglugerðar nr. 95/1962 486

Ábyrgð á verkum annarra.

J slasaðist, er hann féll úr landgöngubrú á skipi og niður á bryggju, en hann var háseti á skipinu. Sýsið var að nokkru að rekja til þess, að umbúnaði landgangsins var áfátt, en þó aðallega til þess, að J sýndi ekki næga aðgæzlu. Samkvæmt því var eiganda og útgerðarmanni skipsins gert að bæta J % hluta tjóns hans 23

Skipaútgerð ríkisins dæmt að greiða bætur vegna tjóns, sem varð af árekstri, er skipstjórnarmenn á skipi hennar áttu að nokkru leyti sök á	127
Eigandi bifreiðar dæmdur til greiðslu skaðabóta fyrir tjón, sem varð, er annar maður var við akstur bifreiðarinnar 171, 511, 534,	974
Eigandi og útgerðarmaður skips sýknaður af bótakröfum háseta vegna slyss, er hann varð fyrir við netjadrátt, enda var hvorki sönnuð vangæzla skipverja né að slysið væri að rekja til annarra atvika, sem útgerðarmaðurinn bæri ábyrgð á	194
Ríkisstofnun gert að bæta tjón, er hlaut af dráttarvél, sem var í eigu stofnunarinnar	251
Hlutfélag var stofnað um rekstur vikublaðs. Vegna vanrækslu á að láta skrásetja félagið urðu stjórnarmeðlimir sjálfir að bera ábyrgð á greiðslum, sem ritstjóri og ábyrgðarmaður blaðsins bakaði sér vegna ærumeiðinga, sem í blaðinu birtust	264
Múrarmeistarar og húsmiðameistarar tóku með áritun sinni á teikningu af húsi ábyrgð á því, að hvert verk, sem undir þá heyrði, yrði vel af hendi leyst og í samræmi við byggingarsamþykktir og lög. Voru þeir dæmdir til greiðslu skaðabóta vegna byggingargalla á húsinu	561
J, sem var skrifstofustjóri verzlunar varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli, var sagt upp starfi sínu. J, sem taldi sig eiga rétt til skaðabóta af því tilefni, höfðaði bótamál á hendur ríkissjóði. Ríkissjóði var dæmd sýkna þegar af þeirri ástæðu, að J réðst til varnarliðsins án milligöngu íslenskra aðilja ..	827
Samkvæmt 3. mgr. 15. gr., sbr. 16. gr. laga nr. 57/1956 bar í sem ábyrgðarmaður tiltekins dagblaðs refsí- og fébóta-ábyrgð á ærumeiðandi ummælum, sem birtust í fréttagrein í blaðinu, en höfundur fréttagreinarinnar var ekki nafngreindur. Firrti það í ekki ábyrgð, þótt ummælin væru höfð eftir nafngreindum manni á almennum blaðamannafundi, sem sá maður boðaði til	887
Skaðabótaskylda á hendur eiganda veitingahúss varð ekki byggð á því, að dyravörður veitingahússins hefði sýnt af sér óvarkarni eða gáleysi, er skaðabótaskyldu ætti að valda	1163

Áfengislög.

Hinn 12. janúar 1964 voru tveir lögregluþjónar á eftirlitsferð í lögreglubifreið. Er þeir óku Laufásveg, veittu þeir athygli bifreið við gangstéttarbrún, sem þeir töldu vera í þann veginn að sveigja út í götuna með fullum ljósum. Höfðu lögreglumennirnir tal af öikumanni, S, sem reyndist vera undir áhrifum áfengis. Að lokinni skýrslutöku hjá varð-

stjóra, var S færður á slysavarðstofuna til blóðtöku, og reyndust reducerandi efni í blóði hans vera 1.03%. S hafði setið að drykkju með kunningja sínum, I, síðast í húsi við Laufásveg. S viðurkenndi að hafa fundið mjög greinilega til áfengisáhrifa, en kvaðst hafa verið staðráðinn í að aka ekki bifreiðinni. Hélt S því fram, að bifreiðin hefði ekki verið á neinni hreyfingu, en að hún kynni að hafa kippzt smávegis til við skiptingu í „parkeringsgír“. Voru dómkvaddir sérkunnáttumenn látnir segja til um það atriði. Báru I og S, að þeir hefðu ekki verið ráðnir í, hvert halda skyldi, eftir að þeir yfirgáfu fyrrnefnt hús. Hefði þeim orðið kalt og þeir þá sett inn í bifreiðina. Hefði S þá ræst bifreiðina til að hita hana upp og til þess að þeir félagar gætu hlustað á útvarp. Í kvað sér ekki hafa verið kunnugt um, að S hefði ætlað sér að aka bifreiðinni. S var ákærður fyrir að hafa undir áhrifum áfengis reynt að aka bifreiðinni með því að taka hana lítið eitt af stað út á götuna. Var S sakfelldur í héraðsdómi, sem taldi sannað, að S hefði gerzt sekur um það atferli, sem greindi í ákæru. Þótti það varða við 2., sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Var refsing ákveðin varðhald 15 daga með hliðsjón af því, að um ítrekað brot var að ræða. Þá var S skv. 81. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga sviptur ökuleyfi ævilangt. Héraðsdómur var staðfestur með þeirri athugasemd, að gangsetning bifreiðar yrði að teljast þáttur í akstri hennar, sbr. 1. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 16

Hinn 31. maí 1966, kl. 0605, var lögreglunni í Reykjavík tilkynnt um síma, að G væri ölvaður við akstur bifreiðar sinnar. G var handtekinn og fluttur í lögreglustöðina og síðan færður til blóðtöku, en við rannsókn reyndist blóðsýnishorn úr G innihalda 1.24% af reducerandi efnum. G viðurkenndi að hafa ekið bifreiðinni, en neitaði að hafa fundið til áfengisáhrifa við aksturinn. Aftur á móti viðurkenndi G að hafa neytt víns daginn áður fram að kvöldverði, um kl. 2030. G var talinn hafa gerzt sekur við ákvæði 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Með dómi sakadóms Gullbringu- og Kjósarsýslu 21. maí 1965 hafði G verið dæmd refsing og svipting ökuleyfis í 6 mánuði fyrir brot á 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 37. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þar sem um ítrekað brot var að ræða, varðaði það G refsingu skv. 4. mgr. 80. gr. sömu laga. Var refsing ákveðin varðhald 15 daga. Þá var G sviptur ökuleyfi ævilangt .. 159

Laugardaginn 2. apríl 1966 kl. 1230 var hringt á lögreglustöðina í Hafnarfirði og óskað eftir því, að hún fjarlægði J af

heimili sínu. Er lögreglumenn komu á vettvang, reyndist ekki þörf aðgerða í þessu skyni, en hins vegar veittu lögreglumenn því athygli, að bifreið J hafði verið hreyfð skömmu áður. Fóru þeir með J til yfirheyrslu hjá lögregluvarðstjóra og síðan til lækni, sem framkvæmdi blóðrannsókn, er sýndi 1.03% reducerandi efni. J jataði að hafa drukkið um það bil $\frac{1}{2}$ lítra af vodka frá því um kl. 2030 föstudaginn 1. apríl, þar til kl. um 0130 aðfaranótt laugardagsins. Kvaðst J síðan um kl. 1200 hafa bakkað bifreið sinni á lóðinni lengd bifreiðarinnar og síðan ekið henni sömu vegalengd áfram. Kvaðst J ekki hafa neytt áfengis frá því að akstri lauk í umrætt sinn og þar til honum var tekið blóð til rannsóknar. Sannað var með eigin framburði J, skýrslu lögreglumanna og niðurstöðu blóðrannsóknarinnar, að J ók bifreið sinni í umrætt sinn undir áhrifum áfengis fram og aftur um lóð við hús sitt. Með atferli sínu gerðist J brotlegur við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Refsing J, sem með dómi, uppkveðnum 6. júní 1962, var dæmdur til greiðslu kr. 2.000.00 sektar og sviptur ökuleyfi í 6 mánuði fyrir brot á áfengis- og umferðarlögum, var ákveðin varðhald 10 daga skv. 80. gr. umferðarlaga og 45. gr. áfengislaga. Þá var J sviptur ökuleyfi ævilangt skv. 81. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga

477

K gerðist sekur um að aka bifreið sinni undir áhrifum áfengis, og reyndust reducerandi efni í blóði hans 1.03%. Varðaði það við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Með hliðsjón af 77. gr. laga nr. 19/1940 þótti refsing K hæfilega ákveðin fangelsi 8 mánuði, en skv. 76. gr. sömu laga kom gæzluvarðhald K frá 19.—23. nóv. 1966 til frádráttar. Auk annarra viðurlaga var K skv. 81. gr., sbr. 27. gr. laga nr. 26/1958 sviptur ævilangt leyfi til bifreiðarstjórnar

761

Hinn 28. nóv. 1965 var G kærður af lögreglumönnum í Reykjavík fyrir ölvun við akstur. Við rannsókn á blóði hans fundust í því efni, er svöruðu til 0.87% af vínanda. Héraðsdómarrinn lauk málinu með dómssátt, þannig að G skuldbatt sig til að greiða kr. 4.000.00 sekt í ríkissjóð, en til vara að sæta 8 daga varðhaldi, og vera sviptur ökuleyfi sex mánuði. Með dómi, uppkveðnum í sakadómi 20. apríl 1964, hafði G verið dæmdur til að greiða kr. 2.000.00 í sekt og sviptur ökuleyfi í sex mánuði fyrir brot gegn 2. mgr. 17. gr., 1. og 2., sbr. 3. mgr. 25. gr., 1. mgr. 37. gr., 2. mgr. 41. gr. og 49. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Þar sem ítrekuð brot gegn 1., 2., sbr. 3.

mgr. 25. gr. umferðarlaga varða varðhaldi eða fangelsi skv. ákvæðum 4. mgr. 80. gr. sömu laga, var héraðsdómara skv. skýlausum ákvæðum 2. tl. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 29/1966 heimildarlaust að ljúka málinu með sátt, og var dómssáttin því felld úr gildi skv. 6. mgr. 1. gr. sömu laga	842
Þ ók bifreið ölvaður aðfaranótt 22. júlí 1967. Rannsókn á blóði Þ leiddi í ljós reducerandi efni, er samsvöruðu 1.33% af alkóhóli. Áfengismagn í blóði Þ náði þess vegna því lágmarki, sem getur í 4. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, þótt tekið væri tillit til annarra reducerandi efna í blóðinu og hugsanlegrar mælingarskekkju. Eigi voru þó fyrir hendi skilyrði til að beita þyngri refsingu en fyrir brot gegn 3. mgr. 25. gr. sömu laga, þar sem 4. mgr. var ekki getið í ákæruskjali. Að öðru leyti varðaði brot Þ við 2. mgr. 25. gr. greindra laga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Með dómi sakadóms Vestmannaeyja 27. júlí 1964 var Þ dæmd refsing og svipting ökuleyfis í 1 ár fyrir brot á 2., sbr. 3. mgr. 25. gr., 49. gr. og 1. mgr. 50. gr. umferðarlaganna og 1. mgr. 24. gr. áfengislaganna. Þar sem þannig var um ítrekað brot að fjalla, varðaði það refsingu skv. 4. mgr. 80. gr. umferðarlaga. Var refsing Þ ákveðin varðhald 15 daga og Þ auk þess sviptur ökuleyfi ævilangt	1140

Áfrýjun.

Áfrýjunarfrestur liðinn og áfrýjunarleyfi veitt 23, 47, 65, 74, 108, 162, 206, 238, 534, 561, 604, 624, 631, 639, 672, 682, 688, 707, 787, 806, 810, 815, 819, 823, 832, 877, 881, 887, 910, 935, 951, 995, 1009, 1072, 1076, 1103, 1144, 1184	
Ný gögn lögð fyrir Hæstarétt:	
a. Einkamál 171, 194, 206, 216, 238, 246, 518, 611, 616, 624, 631, 682, 777, 787, 864, 916, 1009, 1047, 1076, 1161	
b. Opinber mál	94, 477, 737, 740, 1126
Áfrýjun skv. 36. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt Íslands 486, 753, 768, 806, 832, 960	
Áfrýjandi hækkar kröfur sínar frá því, er greindi í héraðsdómsstefnu, án þess að skilyrðum 45. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt Íslands væri fullnægt, og var því heimildarlaust að sinna þeirri hækkun	238
Refsimáli aðeins áfrýjað að því er varðar tvo af fimm sökunautum, sem sakfelldir voru í héraði	318
Áfrýjandi máls reifaði málið eigi fyrir Hæstarétti að öðru leyti en því, að hann gerði breytingu á framburði sínum um tiltekin atriði fyrir héraðsdómi. Eigi þóttu þó alveg næg efni til að vísa málinu frá Hæstarétti af þeim sökum	518
Áfrýjandi máls, sem krafði um bætur vegna galla á húsbýgg-	

- ingu, fór þess á leit í bréfi til Hæstaréttar og í framhalds-
áfrýjunarstefnu, að honum yrði samkvæmt 45. gr. laga nr.
57/1962 um Hæstarétt leyft að hækka fyrir Hæstarétti
kröfur sínar, þær, er hann gerði í héraði, í samræmi við
yfirmsgerð, er fram fór eftir uppsögu héraðsdóms. Þar
sem honum var í lófa lagið að biðja um yfirmat, meðan
málið var til meðferðar í héraði, ef hann taldi undirmatið
ekki fullnægjandi, voru ekki fyrir hendi skilyrði til að
leyfa honum að hækka kröfur sínar fyrir Hæstarétti 561
- Í máli, er reis út af fasteignakaupum, voru kaupanda í hér-
aðsdómi tildæmdar skaðabætur úr hendi seljenda, kr.
209.347.00, og auk þess skyldu seljendur skila tveimur
skuldabréfum, hvoru að fjárhæð kr. 60.000.00. Kaupandi
gerði fjárnám í eign seljanda samkvæmt héraðsdóminum,
sem seljendur áfrýjuðu þá til Hæstaréttar, en kaupandi
gagnáfrýjaði nokkru síðar. Í Hæstarétti voru bætur til
kaupanda ákveðnar kr. 280.000.00 og var tekið fram, að
ofangreint fjárnám skyti ekki loku fyrir að dæma honum
þá fjárhæð 688
- Hinn 17. janúar 1966 krafðist Gjaldheimtan í Reykjavík upp-
boðs á fasteign, sem hún taldi vera eign A, en var raunveru-
lega þinglesin eign H, til lúkningar opinberum gjöldum.
Hinn 16. febrúar 1966 krafðist J síðan uppboðs á sömu
fasteign samkvæmt handhafaveðskuldabréfi, útgefnu 12.
júní 1965 af H og samþykktu af A, eiginmanni H. Þá krafð-
ist Landsbanki Íslands hinn 17. febrúar 1966 uppboðs á
grundvelli fjárnáms í eigninni. Loks krafðist Gjaldheimtan
hinn 3. maí 1966 uppboðs fyrir opinberum gjöldum H. Nefnd
eign var boðin upp og seld á uppboðsþingi í júlí 1966. Upp-
boðskaupandi var S. H áfrýjaði uppboðsmálinu og krafðist
ógildingar á uppboðsgerðinni. J krafðist skv. framansögðu
uppboðs á umræddri eign. Var mætt af hendi J á uppboðs-
þingi 18. maí 1966, en ekki síðar. J varð aðili uppboðsmáls-
ins í héraði, sbr. 3. tl. 8. gr. og 3. mgr. 22. gr. laga nr. 57/
1949, og hefði efnisdómur í Hæstarétti um uppboðið bundið
hann. J var hins vegar ekki stefnt fyrir Hæstarétt og varð
af þeim sökum að vísa málinu frá Hæstarétti 823
- Fógetadómur úrskurðaði, að áfrýjun frestaði ekki framkvæmd
úrskurðar um útburðargerð og að útburður skv. síðar-
nefndum úrskurði ætti að fara fram. Fyrstnefndum úr-
skurði var skotið til Hæstaréttar með kæru, en málinu
var vísað frá Hæstarétti, þar sem það sætti ekki kæru,
sbr. lög nr. 57/1962, 21. gr. 3. tl. 875
- Yfirúttektargerð skv. ábúðarlögum var skotið til Hæstaréttar
með áfrýjun. Yfirúttektargerðin var eigi í eðli sínu dóms-
athöfn og varð eigi að lögum dómsathöfn fyrir þær sakir,

- að yfirúttektarmenn eru í 53. gr. ábúðarlaga nr. 36/1961 nefndir yfirúttektar- og virðingardómur og sýslumaður skipaður oddviti þeirra. Af þessum sökum varð yfirúttektargerðinni því hvorki skotið sem dómsathöfn til Hæstaréttar skv. 2. mgr. 13. gr. laga nr. 57/1962 né öðrum réttarreglum. Bar því að vísa málinu frá Hæstarétti 881
- Refsimáli aðeins áfrýjað að því er varðar einn af þremur sökum, sem sakfelldir voru í héraði 929
- Til fullnustu á dómkröfum á hendur S var gert fjárnám í beltavél, sem var eign annars manns, J, og hún síðan seld á uppboði. J áfrýjaði uppboðsmálinu til Hæstaréttar og krafðist þess, að nauðungaruppboðið yrði úr gildi fellt. J mætti hvorki né lét mæta á uppboðsþinginu, enda hafði hann ekki hugmynd um, að þar skyldi selja beltavélina. Af þessum sökum var J ekki bundinn af uppboðsgerðinni og þurfti því ekki að áfrýja henni. Hins vegar hafði J slíkra hagsmuna að gæta, að slík áfrýjun var honum heimil. Héraðsdómslögmaðurinn H, sem tók við stefnu fyrir hönd S, lýsti því í skriflegri greinargerð til Hæstaréttar, að hann hefði ekki haft umboð til að taka á móti stefnu á hendur S. Varð því að vísa málinu frá Hæstarétti, sbr. 8. gr. laga nr. 57/1949 um nauðungaruppboð 1072
- Áfrýjandi máls var með dómi Hæstaréttar dæmdur til að endurgjalda stefnda fyrir Hæstarétti ákveðna fjárhæð með vöxtum frá tilteknu tímamarki, sem tekið var fram, að væri innan kröfugerðar stefnda og niðurstöðu héraðsdóms .. 1121

Áfrýjunarfrestur. Sjá áfrýjun.

Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

Ákæra.

Hinn 11. janúar 1967 var hafin í sakadómi rannsókn út af 34 ávísunum á hlaupareikninga, er S hafði gefið út og notað í lögskiptum, en innstæðulausar reyndust við framvísun þeirra. Er héraðsdómari sendi málið saksóknara ríkisins hinn 6. apríl 1967, var rannsókn þess svo skammt á veg komið, að fráleitt var að telja henni lokið. Skv. 1. mgr. 115. gr. laga nr. 82/1961 um meðferð opinberra mála átti saksóknari því að hlutast til um fullkomna rannsókn málsins og taka síðan, er sú rannsókn lá fyrir, ákvörðun um saksókn og kröfur sínar í málinu í stað þess gefa þegar út ákæru. Þar sem ákæra saksóknara var þannig reist á rannsókn, sem fullnægði ekki, eins og á stóð, skilyrðum laga

- til saksóknar, varð ákæran eigi lögð til grundvallar dómi um efni máls. Af þeim sökum var ómerktur dómur saka-dóms og ákærunni vísað frá héraðsdómi 1126
- Þók bifreið ölvaður, og leiddi rannsókn í ljós reducerandi efni, sem samsvöruðu 1.33% af alkóhóli. Áfengismagn í blóði Þ náði þess vegna því lágmarki, sem getur í 4. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, þótt tekið væri tillit til annarra reducerandi efna og hugsanlegrar mælingarskekkju. Eigi voru þó fyrir hendi skilyrði til að beita þyngri refsingu en fyrir brot gegn 3. mgr. 25. gr. sömu laga, þar sem 4. mgr. var ekki getið í ákæruskjali 1140

Álitsgerðir. Sjá mat og skoðun.

Árekstur skipa.

Að kvöldi hins 6. apríl 1962 sigldi m/s H, eign Skipaútgerðar ríkisins (S), inn Eyjafjörð vestan Hríseyjar. Um kl. 2020 var m/s H að koma inn úr sundinu milli Hríseyjar og Brimness. Var skipinu siglt á fullri ferð með 12—13 sjómilna hraða og stýrt stefnan 118° NV. Á sama tíma var v/b P að koma úr fiskiróðri og var á leið til hafnar á Litla-Árskógssandi. Varð árekstur milli skipanna. Sjór kom strax í v/b P, sem var dreginn að stjórnbörðshlið m/s H og bundinn við m/s H með grastrossu og vír. V/b P sökk að framan og samtímis slitnaði grastrossan. Hékk báturinn þá á vírnum einum saman og var allur á kafi í sjó. Áleit skipstjórinn á m/s H hættulegt að hreyfa stjórnbörðsskrúfuna með bátinn þannig hangandi við skipshliðina. Lét hann því sleppa vírnum, og sökk þá báturinn við hlið m/s H að fullu. Ekki varð fallizt á, að m/s H hefði siglt v/b P uppi, sbr. 24. gr. tilskipunar nr. 47/1953, enda fékk sú skýrsla formanns bátsins eigi staðizt að áleti sérfróðra meðdómsmanna í héraði, að hann hefði siglt stefnuna SSV. Varð að telja skv. þeim upplýsingum, er fyrir lágu, að skipin hefðu nálgazt hvort annað með stefnum, sem voru um það bil þvert hvor á aðra. Skv. 19. gr. tilskipunar nr. 47/1953 bar v/b P, sem hafði m/s H á stjórnbörða, að víkja úr leið. Það gerði v/b P ekki og sigldi á fullri ferð þvert fyrir m/s H. Var það brýnt brot á 22. og 23. gr. tilskipunar nr. 47/1953. Þá skorti og á, að formaður sýndi að öðru leyti þá aðgæzlu og varúð, sem almenn sjómennska krafðist. Varð því að líta svo á, að hann hefði átt meginsök á slysinu. Á hinn bóginn var á það að líta, að skipstjórnamanni m/s H, sem fylgzt hafði með siglingu vélbátsins, mátti fyrir vera ljóst, að sigling v/b P var athugaverð. Eins og atvikum var háttað, bar honum að gera vélbátum aðvart um þetta

með því að gefa hljóðmerki, sbr. 28. gr. tilskipunar nr. 47/1953, en það vanrækti hann. Þá hófst hann ekki handa um að reyna að afstýra árekstri, fyrr en svo skammt var á milli skipanna, að í fullt óefni var komið, en þá var örðugt fyrir hann að meta, hver úrræði kæmu helst að haldi til að koma í veg fyrir ásiglingu, sbr. 27. og 29. gr. tilskipunar nr. 47/1953. Var og vafamál, hvort sú ákvörðun stýrimanns að beygja skipinu hart á stjórnborða hefði verið sú rétta til að koma í veg fyrir árekstur. Var þó ekki nægilega sannað, að árekstur hefði ekki orðið, ef m/s H hefði haldið stefnu sinni. Nokkur áhætta var fyrir m/s H að draga v/b P á grynna vatn, eins og festingum bátsins var háttað, og óvíst, hvort vírin eða festingar í bátinum hefðu haldið í drætti. Þá var dýpið, þar sem áreksturinn varð, ekki svo mikið, að miklu máli skipti að draga bátinn á grynna sjó. Hins vegar var það vanræksla af hálfu skipstjórnarmanna m/s H að sleppa vírnum án þess að festa bauju eða dufli við vírin, en það hefði auðveldað björgun bátsins síðar meir, ef til þess hefði komið. Þó hefði átt að vera auðvelt að finna bátinn og ná honum upp, ef ráðstafanir hefðu verið gerðar til þess fljótlega, eftir að hann sökk. Var talið hæfilegt, að S bæri ábyrgð að $\frac{1}{2}$ á tjóni því, er varð við það að v/b P sökk. Sjá skaðabætur, váttryggingar, sjóveðréttur

127

Bankar. Sjá aðiljaskýrslur, kyrrsetning.

Barnsfaðernismál.

K lýsti H föður að barni, sem hún ól hinn 11. október 1961. Að beiðni K var hafin rannsókn á hendur H, þar sem hann neitaði að tjá sig um málið, fyrr en blóðrannsókn hefði farið fram. Við blóðrannsókn reyndist loku skotið fyrir faðerni H að barninu. Var blóðrannsókn endurtekin, en niðurstaðan varð óbreytt. Að svo komnu máli lýsti K fyrir dómi 8. janúar 1965 M föður barnsins. Kynferðismök M og K um eins árs tíma svo og framburður vitnis veittu nokkrar líkur fyrir því, að kynferðismök M og K hefðu haldið lengur en M vildi vera láta. Málstaður K veiktist hins vegar mjög við það, að hún lýsti annan mann, H, föður að barninu, lét það að nokkru heita í höfuð þess manns, gerði reka að því að höfða faðernisrannsókn á hendur honum og nefndi M eigi til sögu, fyrr en H hafði verið lýstur úr leik við blóðrannsókn. Þá hafði eigi farið fram erfðarannsókn og mannfræðis á aðiljum og barninu. Er hins vegar var litið til hinna löngu kynlífskynna aðilja svo og framburðar vitna, þótti rétt að láta úrslit málsins

velta á fyllingareiddi K. Þegar það var virt, að K hafði viðurkennt að hafa haft samfarir við H og M á mögulegum getnaðartíma barnsins, þótti rétt að láta eiðstafinn taka til þess, að K hefði aðeins haft samfarir við þessa tvo menn á greindum tíma.

777

K ól sveinbarn 30. apríl 1963. Lýsti hún M föður að barninu, en hann vildi ekki viðurkenna faðernið. Höfðaði K þá mál á hendur M. Við blóðflokkanánnsóknir, sem gerðar voru í málinu og leiddu til sömu niðurstöðu, útilokaðist M frá því að geta verið faðir að barni K. Rh-kerfið, þar á meðal E-flokkur þess, sem útilokunin var byggð á, hefur verið lagt til grundvallar í dómum í barnsfaðernismálum, og þar sem ekkert kom fram, sem benti til annars en að blóðflokkanánnsóknirnar hefðu verið rétt framkvæmdar, þótti með hliðsjón af óvenjulöngum meðgöngutíma hjá K að verða að byggja á þeim við úrslit málsins. Var M því sýknaður af kröfum K í málinu

787

Hinn 18. febrúar 1957 ól K sveinbarn. Föður að barni þessu lýsti hún M, sem mótmælti því, að hann gæti verið faðir að barninu, og höfðaði K þá mál til viðurkenningar því, að M væri faðir barnsins. K staðhæfði, að ekki væri öðrum til að dreifa um faðerni barnsins en M, enda kvaðst K ekki hafa haft samfarir við nokkurn annan karlmann á árinu 1956. Skýrði hún svo frá, að M hefði komið flugleiðis til Seyðisfjarðar, þar sem hún var búsett, um 20. maí 1956, og að þau hefðu haft fullkomnar samfarir saman um fjórum til fimm dögum síðar og svo í nokkur skipti eftir það. M kvaðst hafa farið á vertíð á Suðurlandi í janúarbyrjun 1956 og verið þar óslitið til 1. eða 3. júní sumarið eftir, að hann fór til Seyðisfjarðar, en skv. vottorði Flugfélags Íslands var M hins vegar hinn 19. maí 1956 farþegi með flugvél félagsins frá Reykjavík til Egilsstaða. Viðurkenndi M að hafa í eitt skipti seinni hluta júnímánaðar 1956 haft samfarir við K, en neitaði að hafa haft í annan tíma samfarir við hana. Kvað M tvo menn búsetta á Seyðisfirði, D og E, hafa tjáð sér, að þeir hefðu haft samfarir við K. D bar fyrir dómi, að hann hefði nokkrum sinnum sumarið 1955 haft samfarir við K, og E bar, að hann hefði nokkrum sinnum haft samfarir við K, en þó aldrei á árinu 1956. Þá kvaðst G oft hafa haft samfarir við K, eftir að hún ól barn það, sem málið var risið af, en K kvað framburði þessa ranga, enda hefði hún aldrei haft samfarir við þessa menn. Endurteknar rannsóknir á blóði M útilokuðu hann ekki frá faðerni barnsins. Umsögn læknis, sem byggðist á bókun ljósmóður um þroska barnsins við fæðingu, var á þá leið, að álykta mætti, að barnið hefði fæðzt fullburða.

Talið var sannað, að M og K hefðu haft samfarir á hugsanlegum getnaðartíma barnsins. Hins vegar voru engar sönnur færðar að því, að nokkur annar maður hefði haft samfarir við K á getnaðartíma barnsins. Varð því niðurstaða málsins sú, að M skyldi talinn faðir barnsins 1076

Með dómi Hæstaréttar 16. júní 1967 var konunni K dæmdur fyllingareiður í barnsfaðernismáli, sem hún hafði höfðað á hendur M. Dómur þessi var birtur M hinn 9. sept. 1967 og eiðstefna skv. honum hinn 18. september 1967 til fyrir- tóku á bæjarþingi Reykjavíkur 2. október 1967. Á dóm- þingi þessu mætti K og með henni lögmaður hennar. Enn fremur var M mættur ásamt lögmanni sínum. K tjáði sig reiðubúna til að vinna fyllingareið í samræmi við nefndan hæstaréttardóm frá 16. júní 1967. M lýsti því þá yfir, að hann hefði hug á að kanna, hvort efni væru til að áfrýja máli þessu til Mannréttindadómstóls Evrópuráðsins, og óskaði eftir hæfilegum fresti í því sambandi skv. ákvörðun dóms- ins, enda færi hugsanleg eiðvinning eigi fram, fyrr en end- anleg niðurstaða lægi fyrir. K mótmælti hins vegar öllum fresti. Héraðsdómari hafnaði frestbeiðni M með úrskurði, sem M skaut til Hæstaréttar. Kærumálinu var vísað frá Hæstarétti, þar sem dómur Hæstaréttar frá 16. júní 1967 var fullnaðardómur um sakarefnið 1147

Bifreiðar.

a) Einkamál.

Laust fyrir kl. 0200 aðfaranótt 23. september 1962 var bifreið S ekið niður Bankastræti á vinstri akrein. Tvær konur, O og J, sem voru á leið yfir sömu götu, vestan við gatna- mót hennar og Ingólfsstrætis, urðu fyrir bifreiðinni. Hlaut J stórfelld meiðsli og varð 100% varanlegur öryrki. J höfð- aði mál á hendur S til heimtu bóta fyrir tjón sitt. S bar skv. 67. gr. laga nr. 26/1958 hlutlæga ábyrgð á ökutæki því, sem J varð fyrir. Ökumaður bifreiðar S ók yfir gatnamót Bankastrætis og Ingólfsstrætis í myrkri, roki og rigningu og varð J, sem var á leið suður yfir Bankastræti, eigi var, fyrr en J var alveg framundan bifreið hans. Var þetta mikil ógætni af hans hendi, enda mátti hann eigi vera ör- uggur um, að gatan væri orðin mannlauus eftir ljósaskipti. Miða varð hins vegar við, að J hefði farið út á Bankastræti gegnt grænu ljósi fyrir neðan gangbrautina og gengið ská- hallt upp á móti suður yfir strætið, unz hún varð fyrir bifreiðinni syðst á því. En þegar litið var til alls aðdraganda slyssins, ógætni ökumanns og hinnar hlutlægu ábyrgðar bif- reiðareiganda, þótti gáleysi J eigi svo mikið, að það ætti

- að valda niðurfærslu á bótakröfu hennar, sbr. 67. gr. i. f. laga nr. 26/1958. Var S gert að bæta J tjón hennar að fullu 171
- Hinn 15. maí 1965 var dráttarvél í eigu Sandgræðslu ríkisins ekið utan í bifreið, sem var eign Landnáms ríkisins. Við áreksturinn varð tjón á bifreiðinni, sem nam kr. 5.236.00. Dráttarvélin var vátryggð hjá Vátryggingafélaginu h/f (V) venjulegri ábyrgðartryggingu fyrir slík tæki skv. 1. mgr. 70. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þar sem telja varð, að stofnanir þessar kæmu fram sem sjálfstæðir aðiljar í þeim lögskiptum, sem málið fjallaði um, og með hliðsjón af 68. gr., 1. mgr. 69. gr. og 2. mgr. 74. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 bar V og Landgræðslu ríkisins vegna Sandgræðslu ríkisins að bæta ofangreint tjón. Sératkvæði 251
- Hinn 23. apríl 1964 varð árekstur austan við brúna yfir Ytri-Rangá. Varð hann með þeim hætti, að bifreið B var ekið í austurátt, en ökumaður var sonur hans (Í). Litlu áður en á sjálfa brúna kom, áttaði Í sig á, að hann var kominn fram hjá veginum niður í Þykkvabæ, en þangað var ferðinni heitið. Hugðist hann því snúa við á uppfyllingunni og sveigði til hægri, og var þá bifreiðin nokkuð þvert á veginum og framendi hennar nærri hægri vegarbrún. Í sama mund ók E vörubifreið sinni austur veginn. Hemlaði E og sveigði yfir á syðri vegarhluta, en bifreiðin rann áfram, a. m. k. 20 metra, og skall á bifreið B, sem varð fyrir skemmdum. Höfðaði B skaðabótamál á hendur E og S h/f, en bifreið E var skylduvátryggð hjá því félagi. E braut ákvæði 1. og 2. mgr. 49. gr. umferðarlaga, en Í 4. mgr. 45. gr. og 1. og 4. mgr. 46. gr. sömu laga. Var aðiljum gert að bera að jöfnu fébótaábyrgð á tjóni því, sem hlaut af árekstri bifreiðanna 511
- Hinn 28. febrúar 1965 um kl. 2300 ók H bifreið sinni norður Strandgötu í Hafnarfirði. Í sama bili var bifreið R ekið aftur á bak út á götuna og varð árekstur milli bifreiðanna. Góð rafmagnslýsing var á árekstrarstað og loft bjart, en mikil hálka á strætinu. Hraði bifreiðar H var meiri en aðstæður leyfðu og honum bar að sveigja til vinstri inn á bifreiðastæði, sem þar var. Ökumaður bifreiðar R átti að gæta þess, að engin hætta væri því fylgjandi að snúa bifreiðinni við og aka henni aftur á bak, eins og aðstæður voru. Bar honum að taka tillit til hálkunnar, sem var, svo og þess, að Strandgata var aðalbraut. Átti ökumaður bifreiðar R meginsök á árekstrinum. Var R í samræmi við það gert að bæta H 75% af tjóni hans 534
- Rétt fyrir kl. 2100 að kvöldi hins 1. desember 1964 varð árekstur milli bifreiðar R og bifreiðar S á Reykjavíkurvegi í Hafnarfirði, en hálka var. Ökumaður bifreiðar R í umrætt sinn

var B, og var hann á leið norður Reykjavíkurveg, en öku-
maður bifreiðar S var Ó, sem var á leið suður Reykja-
víkurveg. Áreksturinn varð með þeim hætti, að bifreið S
rann að því er virtist stjórnlaust yfir á vestari vegarhelm-
ing Reykjavíkurvegur í veg fyrir bifreið R. Ljóst var, að
B var ekki kleift að afstýra árekstri með því að víkja lengra
til vinstri. Þá var og ósannað, að B hefði getað afstýrt
árekstri, enda þótt snjókeðjur hefðu verið á hjólum bifreið-
ar R, og ekki var heldur í ljós leitt, að B hefði ekið ber-
sýnilega of hratt miðað við hindrunarlausa akbraut fram-
undan. Af þeim sökum var öll sök á árekstrinum lögð á Ó 974

Hinn 24. marz 1963, um kl. 1415, ók ST bifreið sinni austur
Bústaðaveg. Í sama mund ók SV bifreið sinni suður Háa-
leitisbraut. Skipti engum togum, að árekstur varð milli bif-
reiðanna á nefndum gatnamótum og urðu skemmdir á
þeim. Höfðaði SV mál til heimtu skaðabóta úr hendi ST
og Samvinnutrygginga (S), en bifreið ST var tryggð
skyldutryggingu hjá því félagi. Ljóst þótti, að hvorugur
ökumanna hefði sýnt næga aðgæzlu við akstur bifreið-
anna. SV sá ekki bifreið ST, fyrr en um leið og árekstur
varð milli bifreiðanna, og gætti ekki lögskipaðrar biðskyldu
við mót Bústaðavegar og Háaleitisbrautar, sbr. 3. mgr. 48.
gr. umferðarlaga nr. 26/1958. ST þótti eftir atvikum hafa
ekið of hratt, en hámarkshraði eftir Bústaðavegi var 35
km miðað við klukkustund, sbr. auglýsingu nr. 95/1958 um
breytingu á lögreglusamþykkt Reykjavíkur nr. 2/1930. ST
sá ekki til bifreiðar SV, fyrr en stuttu áður en hann kom að
greindum vegamótum. Leit hann þá af henni og varð hvorki
hennar né annarrar umferðar var, fyrr en rétt í sama mund
og árekstur varð milli þessara bifreiða. Þá kom ST ekki
auga á aðra bifreið, sem þarna var, fyrr en á því augna-
blikki, er bifreið hans rakst á þá bifreið og menn, sem hjá
henni stóðu. Var sök skipt þannig, að SV var gert að bera
tjón sitt að % hlutum, en ST og S dæmt að bæta honum
það að % hlutum 995

b) Opinber mál.

Bifreiðarstjóri gangsetti bifreið, er hann var undir áhrifum
áfengis. Gangsetning bifreiðar var talin þáttur í akstri
hennar, sbr. 1. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Bifreiðar-
stjóranum var dæmt varðhald og ökuleyfisvipping ævi-
langt 16

Bifreiðarstjóri sætir varðhaldi og ökuleyfisvippingu ævilangt
vegna aksturs bifreiðar undir áhrifum áfengis .. 159, 477, 1140

Maður, sem hafði gengið undir ökuleyfisvippingu, gerðist sekur
um að aka bifreið. Lauk héraðsdómari málinu með dóms-

- sátt. Skv. ákvæðum 3. mgr. 80. gr. laga nr. 26/1958 varðar akstur vélknúins ökutækis, er ökumaður hefur verið sviptur ökuleyfi, varðhaldi eða fangelsi. Héraðsdómara var því skv. skýlausum ákvæðum 2. tl. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 29/1966 heimildarlaust að ljúka máli þessu með sátt, og var dómssáttin skv. því felld úr gildi skv. 6. mgr. 1. gr. sömu laga 460
- Hinn 23. ágúst 1965, um kl. 1300, varð árekstur á gatnamótum Gullteigs og Laugateigs í Reykjavík milli bifreiðar, sem K ók suðvestur Gullteig, og bifreiðar, sem G ók norðvestur Laugateig. Á þessum tíma var Laugateigur lokaður fyrir umferð með þeim hætti við Gullteig, að komið var fyrir búkkum og vegavinnuskiltum með undirskriftinni „Lokað“, en skv. bréfi gatnamálastjórans í Reykjavík var íbúum og öðrum, sem erindi áttu í götuna, almennt leyft að aka fram hjá slíkum skiltum. G var kunnugt um, að Laugateigur var lokaður fyrir bifreiðaumferð, eins og að framan greinir. Bar honum því að viðhafa sérstaka gát og aka mjög hægt, er hann ók inn á gatnamót Gullteigs og Laugateigs, en hann varð ekki var bifreiðarinnar, sem K ók, fyrr en rétt í þann mund, er árekstur varð milli bifreiðanna. En hvernig sem akstri G var háttað, var ljóst, að K gætti ekki þeirrar varúðar, sem honum bar. Taldist atferli K varða við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr. og 1. mgr. 48. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var refsing K ákveðin 2.000.00 króna sekt í ríkissjóð, en vararefsing varðhald tvo daga 480
- Hinn 28. október 1965, um kl. 2240, ók R slökkvibifreið austur Hverfisgötu, en hann var að sinna brunakalli. Þegar R ók inn á gatnamót Hverfisgötu og Snorrabrautar, ók K eftir Snorrabraut frá suðri inn á téð gatnamót á móti grænu ljósi, en eiginmaður hennar (Á) var farþegi í bifreiðinni. Varð geysiharður árekstur milli bifreiðanna og köstuðust þau K og Á út úr bifreiðinni. Lét K líf sitt af áverkum þeim, sem hún hlaut, en Á lemstraðist. R, sem þekkti tilkynningu slökkviliðsstjórans í Reykjavík nr. 1/1965 um akstursreglur fyrir slökkvi- og sjúkrabifreiðar, ók slökkvibifreiðinni inn á fyrrnefnd gatnamót gegnt rauðu umferðarljósi. Þetta var R því aðeins heimilt, að hann gætti sérstakrar varúðar, sbr. 2. mgr. 38. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Af skýrslum vitna og hemlaförum eftir slökkvibifreiðina á vettvangi var ljóst, að R ók óhæfilega hratt, er hann ók inn á gatnamótin, og dró eigi úr hraða bifreiðarinnar, svo sem honum bar. Með þessu sýndi R af sér stórfellt gáleysi við aksturinn í umrætt sinn. Varðaði sú hátt-

semi við 215. gr. og 219. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, 1. og 2. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr., 2. mgr., sbr. 1. mgr. 38. gr. og 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var R dæmd refsing varðhald í fjóra mánuði, en fullnustu refsingar skyldi frestað og hún falla niður að liðnum þrem árum frá uppsögu dóms, yrði almennt skil-orð 57. gr. laga nr. 19/1940 haldið. Þá var R sviptur ökuleyfi í 12 mánuði skv. 81. gr. laga nr. 26/1958. Við ákvörðun viðurlaga var litið til þess, að R hugðist skv. starfsskyldu sinni hraða sér á vettvang, þar sem hann taldi mannslíf í hættu. Sératkvæði	496
Meðal refsiverðra verknaða sökunauts var akstur bifreiðar undir áhrifum áfengis. Auk annarra viðurlaga var hann sviptur ökuleyfi ævilangt	761
Felld úr gildi réttarsátt við bifreiðarstjóra, er gerðist sekur um akstur bifreiðar undir áhrifum áfengis, þar sem um ítrekað brot var að ræða	842
S ók bifreið vestur Skothúsveg í Reykjavík og inn á Fríkirkjuveg. Varð þar allharður árekstur milli bifreiðarinnar og bifhjóls, sem ekið var suður Fríkirkjuveg. Málsatvik bentu til þess, að hraði bifhjólsins hefði verið meiri en ökumaður þess hélt fram. Þrátt fyrir það sýndi S eigi nægilega aðgæzlu, þar sem honum bar skilyrðislaust að víkja fyrir umferð um Fríkirkjuveg. Gerðist S brotlegur við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr., 3. mgr. 48. gr. og c-lið 3. mgr. 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var refsing S ákveðin kr. 3.000.00 sekt til ríkissjóðs (vararefsing varðhald þrjá daga)	871
Að morgni hins 22. desember 1965 ók Þ bifreið sinni af bifreiðastæði við Hafnarhvol í Reykjavík út á Tryggvagötu í veg fyrir bifreið, sem í sama mund var ekið austur nefnda götu, þannig að árekstur varð milli bifreiðanna. Þ bar að sýna sérstaka varúð og víkja skilyrðislaust fyrir umferð, þá er hann sveigði bifreið sinni út á fjölfarna umferðargötu. Þeirrar skyldu gætti Þ ekki nægilega og gerðist með því brotlegur við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr. og 5. mgr. 48. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þ var ákveðin refsing kr. 1.000.00 sekt í ríkissjóð (vararefsing varðhald tvo daga)	1036

Björgun.

Hinn 8. maí 1964, kl. 1830, kastaði v/b J á síld á Stóru-Sandvík, en nótin lenti í skráfunni. Kl. rúmlega 2000 kom H á skipi sínu, v/b E, til hjálpar v/b J að beiðni skipstjórnarmanna. Kom H að v/b J um kl. 2215, kastaði sér til sunds í frosk-

mannsbúningi og skar nótna og vírinn úr skrófu v/b J. Var því verki lokið um kl. 2400, og sigldi þá v/b J áleiðis til Reykjavíkur. Er H kom v/b J til hjálpar, var v/b J í rúmsjó með óvirka skrófu. Skipstjóri v/b J skýrði svo frá fyrir dómi, að vegna strauma hefði verið ógerningur að ná inn sildarnótinni, ef akkerum hefði verið varpað á Sandvík. Barst v/b J því fyrir straumi frá landi, meðan nótin var innbyrt. Eigi varð talið leitt í ljós, að v/b J hefði komið í höfn eða nægilega tryggt lægi, þótt reynt hefði verið að nota utanborðshreyfil og léttbát skipsins. Var v/b J því í hættu staddur og hjálp sú, er H veitti, þess vegna björgun í merkingu 199. gr. siglingalaga nr. 66/1963. V/b E var lítið skip, en gögn voru eigi komin fram um verðmæti þess. Ágreiningslaust var, að hin björguðu verðmæti námu kr. 12.167.600.00. Skv. því og öðrum atriðum, sem hafa ber til hliðsjónar skv. 200. gr. siglingalaga nr. 66/1963, voru björgunarlaun til H ákveðin kr. 150.000.00

611

Blóðrannsókn.

Rannsókn á blóði bifreiðarstjóra 16, 159, 477, 761, 842, 1140

Við endurtekna blóðrannsóknir reyndist lýstur faðir útilokaður frá faðerni. Móðirin lýsti þá annan mann föður að barninu, sem samkvæmt blóðrannsókn reyndist ekki útilokaður frá faðerni

777

K ól sveinbarn 30. apríl 1963. Lýsti hún M föður að barninu, en hann vildi eigi viðurkenna faðernið. Höfðaði K þá mál á hendur M. Við blóðflokkarannsóknir, sem gerðar voru í málinu og leiddu til sömu niðurstöðu, útilokaðist M frá því að geta verið faðir að barni K. Rh-kerfið, þar á meðal E-flokkur þess, sem útilokunin var byggð á, hefur verið lagt til grundvallar í dómum í barnsfaðernismálum. Þar sem ekkert kom fram, sem benti til annars en að blóðflokkarannsóknirnar hefðu verið rétt framkvæmdar, þótti með hliðsjón af óvenjulöngum meðgöngutíma hjá K verða að byggja á þeim við úrslit málsins. Var M því sýknaður af kröfum K í málinu

787

Blóðrannsókn útilokar ekki lýstan föður frá faðerni 1076

Bókhald.

M, sem kallaði sig víxlara, hafði það að atvinnu að ávaxta fé fyrir menn. Var M bókhaldsskyldur skv. 3. tl. 2. gr. laga nr. 62/1938, en færði eigi tvöfalt bókhald, svo sem boðið er í 1. mgr. 4. gr. sömu laga. M vann þannig til refsingar skv. 19. gr. nefndra laga og 262. gr. almennra hegningarlaga

544

Dagsektir.

Aðilja, er hófst handa um ólögmæta bílskúrsbyggingu, gert að lagfæra jarðrask á hlutaðeigandi lóð að viðlögðum 100.00 króna dagsektum	768
Aðiljum, er ekki áttu rétt á því, að tilteknar skúrbyggingar í þeirra eigu stæðu á ákveðinni lóð, gert að fjarlægja þær innan þriggja mánaða frá dómsbirtingu að viðlögðum 2.000.00 króna dagsektum	1055

Dómar og úrskurðir. Sjá og dómarahæfi, ómerking, réttarfarsvitur.

Dómenda ekki getið í héraðsdómi 1, 3, 16, 47, 50, 65, 74, 78, 100, 103, 162, 194, 470, 486, 528, 616, 707, 810, 815, 819, 823, 837, 839, 844, 864, 875, 877, 895, 935,	968
Á átti kröfu á hendur K, sem hann hafði fengið veð fyrir, handveðsréttar eðlis, í gjaldkröfu K á hendur Þ. K h/f gerði fjárnám í síðastnefndri kröfu til tryggingar dómskuld, sem K h/f átti á hendur K. K varð gjaldþrota, og áfrýjaði Á fjárnáminu. Ofangreint handveðsigildi hefði gengið fyrir hinu áfrýjaða fjárnámi, ef gjaldþrot K hefði eigi borið að, en K varð gjaldþrota, áður en liðnir voru 6 mánuðir frá stofnun handveðsigildisins. Var óráðið, hvernig færi um handveðsigildið við gjaldþrotaskiptin, sbr. 20. og 30. gr. laga nr. 25/1929 um gjaldþrotaskipti. Frá málshöfðun K h/f og fram til gjaldþrotaskiptanna voru ekki heldur liðnir 6 mánuðir. Var því óvíst um örlög fjárnámsins við gjaldþrotaskiptin, sbr. 22. gr. og 30. gr. laga nr. 25/1929. Var því ekki rétt að kveða á um það, að svo stöddu, að hinn handveðslegi réttur, sem sæta skyldi prófun við gjaldþrotaskiptameðferðina, gengi fyrir fjárnáminu. Skv. meginreglunni í 117. gr. laga nr. 85/1936 var frestað uppsögu hæstaréttardóms í málinu, unz vissa lægi fyrir um afdrif handveðsigildisins og fjárnámsins	78

Dómarahæfi.

Samkvæmt lögum nr. 33/1958 og lögum nr. 10/1960 var bæjarfógetinn í Vestmannaeyjum innheimtumaður söluskatts og útflutningssjóðsgjalds, sem dóms var krafizt um í máli. Var hann þá jafnframt fyrirsvarsmaður ríkissjóðs í dómsmálum varðandi innheimtu þeirra, og var eigi í ljós leitt, að öðrum hefði löglega verið falið það fyrirsvar. Bar bæjarfógeta því skv. 1. tl. 36. gr. og 1. mgr. 37. gr. laga nr. 85/1936 að vikja dómarasæti í málinu	47
S höfðaði mál á hendur H og Húsavíkurkaupstað til viðurkenningar á lóðamerkjum á milli húseignar sinnar og	

húseignar í eigu H, en báðar lóðirnar, sem húsin stóðu á, voru í eigu Húsavíkurkaupstaðar, og höfðu þeir S og H þær á leigu. Aukadómþing Húsavíkur dæmdi um ágreining þennan. Annar meðdómsmanna, sem var varamaður í bæjarstjórn, hafði setið bæjarstjórnarfund Húsavíkurkaupstaðar, þar sem rætt var um lóð þá, sem S hafði á leigu, og greiddi meðal annars atkvæði um stærð hennar. Þar sem annar meðdómenda í héraði var með þessum hætti fyrirsvarsmaður stofnunar, er var aðili málsins, og tók sem bæjarfulltrúi afstöðu til afgreiðslu máls um hina umdeildu lóð, var héraðsdómurinn ómerktur og meðferð málsins í héraði frá og með því þinghaldi, er dómendur í héraði voru tilnefndir, sbr. 1. tl. 36. gr. laga nr. 85/1936	682
Bæjarfógetinn á Seyðisfirði úrskurðaði, að lögtak skyldi fara fram fyrir eftirstöðvum sérstaks aukagjalds til Vatnsveitu Seyðisfjarðar, sem lagt hafði verið á nokkur fyrirtæki á Seyðisfirði. Þremur slíkum úrskurðum var skotið til Hæstaréttar. Kom fram, að 10 fyrirtækjum hafði verið gert að greiða ofangreint gjald, þar á meðal S h/f, en bæjarfógetinn var stjórnarformaður síðastnefnds félags. Þar sem í lögtaksmálunum var deilt um lögmæti umrædds gjalds almennt og álagningar þess, bar héraðsdómaranum skv. 7. tölulið 36. gr., sbr. 37. gr. laga nr. 85/1936 að víkja sjálfkrafa sæti í málunum. Af þeim sökum varð að ómerkja lögtaksúrskurðina	810, 815, 819

Dómarar. Sjá og dómar og úrskurðir, dómarahæfi, dómstólar, réttarfarsvítur.

Eigendur jarðar fengu lagt lögbann við tilteknum framkvæmdum jarðarabúanda, en síðar framkvæmdi sýslumaður lausnargerð á lögbanninu. Þeim úrskurði skutu jarðeigendur til Hæstaréttar og kröfðust auk þess, að sýslumanni yrðu dæmd viðurlög fyrir meðferð sína á málinu og gert að greiða málskostnað	50
Skaðabótakrafa á hendur B, fyrrum settum sýslumanni, fyrir þinglýsingarstarf hans varð borin undir Hæstarétt í sambandi við þinglýsinguna samkvæmt 38. gr. laga nr. 57/1962 og innan þeirra fresta, er þar getur, en ekki undir héraðsdóm í einkamáli, sbr. 34. gr. laga nr. 85/1936	1184

Dómstólar

Samdómendur í héraði:	
Fasteignaréttindi	768, 1047, 1055
Landamerkjadómur	916
Merkjadómur	796
Sakadómur	1116

Sjó- og verzlunardómur 127, 162, 194, 216, 518, 604, 611, 616, 743, 832, 942, 1039, 1068, 1121	
Skaðabótamál, 23, 55, 82, 108, 225, 238, 561, 573, 688, 960, 974, 1103, 1163	
Skuldamál	138, 631
Vátrygging	753
Verksamningur	206
Vettvangsmál	672, 682
Máli vísað frá bæjarþingi, þar sem það átti undir sjó- og verzlunardóm skv. lögum nr. 85/1936, 200. gr. 2. tl.	1
Í dómkröfu var nánast krafizt álitsgerðar Félagsdóms um tiltekin atriði í skiptum aðilja, en hins vegar eigi krafizt dómsorðs, sem réði ákveðnu ágreiningsefni til fullnaðarlykta á einn veg eða annan. Var kröfugerðin því ekki dómhæf, sbr. 67. gr. laga nr. 85/1936	3
Málsástæða tekin til greina, þótt umboðsmaður aðilja hreyfði henni ekki	65, 108
Málgögn voru rituð á ensku, en dómari lætur þess getið, að hann hafi fullt vald á því máli	138
Dómari skv. sérstökum umboðsskrám fer með og dæmir refsismál	318
Fundið að því, að héraðsdómari, sem lauk máli með sátt, gat eigi refsiakvæða þeirra, sem hann taldi brot kærða varða við	460
Tekið fram í dómi Hæstaréttar, að héraðsdómara hefði verið rétt að kynna verjanda ákærða efni tiltekens bréfs saksóknara ríkisins, sbr. 1. mgr. 87. gr. laga nr. 82/1961	470
Talið rétt, að kaup meðdómenda í vettvangsdómi greiðist úr ríkissjóði, sbr. niðurlagsákvæði 2. gr. laga nr. 29/1965 ..	672
Í máli fyrir vettvangsdómi var þess ekki getið í kröfugerð, hver væru mörk umdeilds landsvæðis, né getið um stærð þess. Var krafan því ódómhæf, sbr. 88. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt 17. gr. laga nr. 41/1919 bar og að leggja fram í héraði nákvæman og staðfestan uppdrátt af þrætustað, en það var ekki gert. Varð því að ómerkja dóm vettvangsdóms og meðferð málsins í héraði og vísa málinu frá héraðsdómi	672
Skaðabætur dæmdar þrátt fyrir kröfugerð bótakrefjanda, þar sem efndasjónarmið og riftunar voru höfð uppi samtímis, sbr. 113. gr. laga nr. 85/1936	688

Eiður. Sjá barnsfaðernismál.

Eignarréttur. Sjá eignarréttur að fasteign, fasteignir, fasteignakaup, forleiguréttur, landamerki, leigulóðarréttindi, lóðamörk, veiði.

Eignarréttur að fasteign.

Við andlát kaupmannsins H árið 1949 voru í eigu hans fasteignirnar Austurstræti 22 og Lækjargata 2 í Reykjavík. Eftir lát ekkju H gerðu eftirlifandi börn þeirra hjóna (Á, J, K, B og E) hinn 11. des. 1952 með sér skiptasamning. Kom fasteignin Lækjargata 2 skv. samningi þessum í hlut Á og J, en Austurstræti 22 í hlut K, B og E. J seldi Á eignarhluta sinn með afsalsbréfi dagsettu 1. nóvember 1960 og með afsali sama dag seldi Á svo sama eignarhluta ÁS stórkaupmanni. Með afsali 19. febrúar 1963, sem þinglýst var athugasemdalaust 20. s. m., varð ÁS einn eigandi að allri eigninni Lækjargötu 2. ÁS höfðaði mál á hendur þeim K, B og E og krafðist þess, að þeim yrði dæmt skylt að fjarlægja af lóðinni nr. 2 við Lækjargötu þann hluta hússins nr. 22 við Austurstræti, sem stæði á lóðinni nr. 2 við Lækjargötu, og enn fremur tvo skúra, er stæðu á vesturmörkum lóðarinnar nr. 2 við Lækjargötu. Á sínum tíma hafði H stækkað verzlunarhús sitt nr. 22 við Austurstræti skv. leyfi byggingarnefndar 8. maí 1925. Er ákveðin voru mörk lóðarinnar nr. 22 við Austurstræti og nr. 2 við Lækjargötu með dómi Hæstaréttar 17. desember 1962, reyndist nýbygging þessi vera að hluta á lóðinni nr. 2 við Lækjargötu, svo að nam um 17 m². Af gögnum málsins varð ekki ráðið, að þeim, er stóðu að skiptagerð erfingja H og konu hans 11. des. 1952, hefði þá verið ljóst, að þessu var svo farið, enda báru veðmálabækur það ekki með sér. Viðbygging sú, sem um var að tefla, var af gerð og nýtingu svo nátengd verzlunarhúsinu að öðru leyti, að ætla mátti, að aðiljar skiptagerðarinnar hefðu talið hana og grunn hennar til fasteignarinnar nr. 22 við Austurstræti og því úthlutað hvoru tveggja þeim K, B og E til eignar. Var sú ráðstöfun heimil og bindandi fyrir alla aðilja skiptagerðarinnar, þar á meðal réttarleifendur ÁS. ÁS, sem átti að þekkja hina þinglýstu skiptagerð og hafði kynnt sér stöðu umrædds húss, öðlaðist ekki frekari rétt en réttarleifendur hans. Krafa ÁS um brottnám nefnds húshluta var því ekki tekin til greina. Að því er varðaði skúrana, voru engin atvik í ljós leidd, er helguðu þeim K, B og E til frambúðar lóðaréttindi á lóð ÁS fyrir byggingar þessar, sem reistar voru án leyfis stjórnarvalda. Var þeim K, B og E gert að fjarlægja skúra þessa innan þriggja mánaða frá dómsbirtingu, að viðlögðum kr. 2.000.00 dagsektum, er K, B og E skyldu greiða ÁS óskipt

Embættismenn. Sjá opinberir starfsmenn.

Endurgreiðsla.

Sumarið 1963 kom ítalskur maður (V) hingað til lands til lax- veiða, sem hann hafði samið um við íslenzkan aðilja (G). G vanefndi á ýmsan hátt samning sinn við V. Hafði V af þeim sökum ofgreitt G nokkra fjárhæð, en V hafði greitt G fyrirfram vegna umsaminna viðskipta þeirra. Var G dæmdur til að greiða V fjárhæð þá, sem ofgreidd var, enda voru engin efni til sérstaks fyrirvara um greiðslur V, sem inntar voru af hendi fyrirfram, áður en í ljós voru leiddar vanefndir G	138
Gjaldheimtunni í Reykjavík dæmd sýkna í máli, er höfðað var til endurgreiðslu á tekjuútsvari og aðstöðugjaldi. Sjá skattar	531
Bæjarsjóður dæmdur til að endurgreiða oftekið aðstöðugjald. Sjá skattar	951
Ríkissjóður dæmdur til að endurgreiða stimpilgjald, sem ekki var heimild til að heimta. Sjá stimpilgjald	1144

Endurskoðendur.

L, hluthafi í S h/f, krafðist þess, að honum yrði með beinni fógetagerð veittur aðgangur að bókhaldsbókum og bók- haldsgögnum S h/f. Í máli þessu kom Ó, löggiltur endur- skoðandi og endurskoðandi S h/f, fyrir fógetadóm sem vitni. Krafðist L þess þá af Ó, að hann svaraði tilteknum spurningum varðandi ársreikninga S h/f og léti auk þess í té sundurliðun á ákveðnum reikningsliðum. Talið var, að enda þótt L kynni að eiga kröfu á hendur stjórn S h/f um fullnægjandi greinargerð um atriði í rekstri og starfsemi S h/f, þau, er hann krafði Ó vættis um, væri varhugavert, eins og sakir stóðu, að veita L rétt til að krefja endurskoð- andann opinberra vitnaskýrslna í dómsmáli um þessi mál- efni S h/f, sbr. 6. gr. laga nr. 89/1953 og 4. tl. 26. gr. laga nr. 85/1936	259
Útreikningur löggilts endurskoðanda lagður til grundvallar í kaupgjaldsmáli	616

Endurupptaka máls.

K höfðaði mál á hendur J til heimtu víxilskuldar með stefnu, útgefinni 13. júlí 1965. Var málið þingfest á bæjarþingi Reykjavíkur 2. sept. s. á. Á dómþingi 19. marz 1966, er málið skyldi flutt munnlega, var ekki sótt þing af hálfu K. Var málið þá hafið að kröfu lögmanns J. Það var af nýju tekið fyrir á bæjarþingi Reykjavíkur 13. maí 1966. Bókaði dómari þá, að málið væri endurupptekið að ósk lögmanns K og með	
---	--

samþykki lögmanns J utan réttar. Þá var og bókuð þingsókn af hálfu K og útivist J, en tekið fram, að J hefði þó verið boðað þinghaldið með venjulegum hætti og með venjulegum fyrirvara. Voru dómkröfur K síðan teknar til greina með héraðsdómi 14. maí 1966. Lögmáður J, sem flutti málið fyrir hann í héraði, samþykkti ekki fyrir dómi fyrir-töku málsins án stefnu, eftir að það var hafið hinn 19. marz 1966. Bar því sjálfkrafa að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu frá héraðsdómi

90

Erfðaleiga.

Hinn 28. marz 1945 öðlaðist J fyrir framsal og samþykki hlutað-eigandi ráðuneytis handhöfn erfðaleigusamnings um 0,3 ha úr landi ríkisjarðarinnar Kópavogs í Seltjarnarneshreppi. Skv. ákvæði í erfðaleigusamningnum var erfðaleiguhafa meðal annars skylt að láta af hendi erfðaleigurétt sinn til landsins, að nokkrum hluta þess eða því öllu, þá er erfðaleigusali teldi sig þarfnast landsins til notkunar undir opinber mannvirki eða til sérstaks atvinnurekstrar, svo og ef þess væri þörf til byggingarlóða skv. skipulagi viðkomandi bæjar, en gjald átti að koma fyrir. Erfðaleiguhafa var óheimilt að endurleigja landið, og framsal á erfðaleigurétti mátti aðeins fara fram á landinu í heild, enda kæmi samþykki landsdrottins til. Varanlegt íbúðarhús mátti því aðeins reisa, að meðmæli hreppsnefndar Seltjarnarneshrepps fengjust og samþykki landbúnaðarráðherra. J reisti íbúðarhús á erfðaleigulandinu og varð að miða við, að það hefði verið reist með leyfi réttra og berra yfirvalda. Hinn 18. júlí 1955 afsalaði J fokheldri íbúð á 1. hæð hússins til Ó. Var hið selda talið 42,5% hússins og tekið fram í afsali, að „lóðarréttindi að hluta“ fylgdu í kaupunum. Á árunum 1956—1958 seldi ríkið Kópavogskaupstað lendur í Kópavogi, þar á meðal ofangreint erfðafestuland. Á árinu 1963 tók kaupstaðurinn erfðafestulandið til sinna þarfa, að undanskilinni 1109 m² spildu undir og umhverfis hús J og Ó, sem þeim var leigð með lóðarleigusamningi 4. og 10. maí 1963. Fyrir ræktun á hinu tekna landi greiddi kaupstaðurinn J með úthlutun til hans á tiltekinni lóð og kr. 24.596.00. Ó gerði þá kröfu á hendur J, að J greiddi honum helming þeirrar fjárhæðar, en af hálfu Ó kom fátt markvert í ljós um aðdraganda afsalsins frá 18. júlí 1955 né um könnun hans við íbúðarkaupin á réttindaskjölum J, þinglýstum eða óþinglýstum. Af hálfu Ó voru ekki heldur færðar fram sönnur um tilkostnað hans til umbóta og lagfæringar á þeim hluta erfðafestulandsins, sem Kópavogskaupstaður

tók til sín skv. erfðaleigusamningnum. Veitti orðalag afsalsins frá 18. júlí 1955, óstutt öðrum gögnum, ekki efni til að dæma Ó úr hendi J hlutfallslegan hluta þeirra fébóta, sem Kópavogskaupstaður greiddi J fyrir ræktun á þeirri spildu erfðafestulandsins, er kaupstaðurinn leysti úr erfðafestu J og J fékk eigi síðan lóðarleigusamning um. Frá útgáfu afsalsins 18. júlí 1955 og fram til lóðarleigusamningsins frá 4. og 10. maí 1963 greiddi Ó enga lóðarleigu, enda innti J hið árlega erfðafestugjald af hendi. Með leigulóðarsamningnum frá 1963 var sú 1109 m² spilda, sem hann tók yfir, í raun og veru tekin úr erfðaábúð J og síðan leigð Ó og J með lóðarleigukjörum. Var svo kveðið á í lóðarleigusamningnum, að ársleigan eftir lóðina skyldi vera kr. 277.00, unz öðruvísi yrði ákveðið, en þó skyldi leigan aldrei vera lægri en 5% af fasteignamatí lóðarinnar. J var í réttarsambandi við landeiganda, Kópavogskaupstað, og átti rétt til bóta fyrir, að erfðafestusamningurinn var leystur upp, nokkur hluti erfðafestulandsins var tekinn úr vörzlu hans og hinum hlutanum breytt í lóðarleigusamning. Ó var hins vegar í engu réttarsambandi við Kópavogskaupstað um landið, unz hann gekkst undir lóðarleigusamninginn, og gat Ó eigi reist kröfur á hendur kaupstaðnum vegna niðurfellingar erfðaleigusamningsins. J átti kröfur á kaupstaðinn vegna afnáms erfðaleigusamningsins. Hann seldi Ó „lóðarréttindi að hluta“ með afsalinu frá 18. júlí 1955 og bar ábyrgð á efnd þess loforðs. Við niðurfall erfðaleigusamningsins varð Ó að greiða kaupstaðnum leigu fyrir lóðarréttindin. Varð eigi fullyrt, að Ó hefði mátt sjá þetta fyrir við viðtöku afsalsins 18. júlí 1955. Að svo vöxnu máli átti Ó rétt til bóta úr hendi J, enda varð þessi málsástæða tekin til greina, þótt umboðsmaður Ó hefði eigi hreyft henni, sbr. 113. gr. laga nr. 85/1936. Voru bæturnar ákveðnar kr. 5.000.00 65

Erfðir.

Deilt um ráðstöfun eignar í óskiptu dánar- og félagsbúi. Sjá skiptamál 910
Í máli út af eignarrétti að fasteign reyndi á skýringu á skipta-
gerð samerfingja. Sjá nánar eignarréttur að fasteign 1055

Farmflutningur.

M flutti út niðurlagða síld í dósum með skipi H/f E, sem fór frá Reykjavík 14. maí 1963 til Hamborgar, en þaðan skyldi hún flutt til Halifax í Kanada. Umboðsmaður H/f E í Hamborg kom vörusendingunni í skip, sem flutti hana til

Liverpool, þar sem henni átti að skipa um borð í annað skip til flutnings vestur um haf. Í Liverpool kom í ljós, að síldin var skemmd orðin, og fór svo, að henni var fleygt að boði heilbrigðisfyrivalda. Sjóvátrygging hafði verið keypt hjá S. M krafði H/f E og S um bæt看 vegna þess tjóns, sem hann taldi sig hafa boðið. M, sem hafði árum saman flutt út sams konar vörur og í málinu greindi, taldi, að nauðsynlegt hefði verið að flytja vörurnar í kæligeymslu vegna flutningsvegalengdar og árstíma þess, sem flutningurinn fór fram á. Í farmskírteini því, sem H/f E gaf út fyrir vörum þessum 14. maí 1963, var þess eigi getið, að vörurnar skyldu fluttar í kæligeymslu, og eigi sannaði M, að svo hefði sérstaklega verið umsamið. H/f E tilkynnti M fyrst munnlega 4. eða 5. júlí 1963 og síðar bréflega 10. og 12. s. m., að vörurnar lögju í Liverpool og fengjust ekki fluttar vestur um haf vegna skemmda á þeim, sem talið væri að rekja mætti til mistaka við niðurlagningu síldarinnar í dósirnar. Væri þess krafist af heilbrigðisfyrvaldum á staðnum, að vörurnar yrðu fjarlægðar. Þrátt fyrir þetta gerði M engar ráðstafanir til að láta rannsaka vörurnar og orsakir til skemmda á þeim. Varð að telja, að síldin hefði orðið ónýt vegna eigin eðlis. Var H/f E skv. 147. gr. siglingalaga nr. 56/1914 sýknað af bótakröfum M, enda varð bótakrafa á hendur H/f E ekki heldur byggð á því, vegna áskilnaðar í farmskírteini, að óheimilt hefði verið að senda vöruna til Liverpool til umhleðslu, né heldur á því einu, að á umbúðir síldarinnar var skráð, að hún þyrfti að geymast á köldum stað. Í 5. gr. vátryggingarskilmála S undanskildi S sig allri ábyrgð á tjónum, er stöfuðu af töfum eða eðlislægum göllum hinna vátryggðu vara. Skv. þessu ákvæði, sem samrýmdist 62. gr. laga nr. 20/1954, og svo því, sem fram var komið um orsakir til skemmdanna á hinni vátryggðu vöru, varð eigi talið, að um bótaskyld tjón væri að ræða. Var S því einnig sýknað af bótakröfum M

743

Farmskírteini.

Með skipi H/f E, sem kom hingað til lands 15. febrúar 1962, fékk S vörur skv. fjórum farmskírteinum. Voru vörurnar fluttar í vörugeymslu H/f E. Hinn 24. febrúar 1962 vitjaði S um vörur skv. farmskírteini því, er var nr. 63, og hinn 27. marz s. á. vara skv. farmskírteini, sem var nr. 34. Í júnímánuði 1962 greiddi S innkaupsverð vara skv. farmskírteini því, er var nr. 62, greiddi toll af þeim 22. s. m. og, að því er virtist, flutningsgjald og geymsluleigu til H/f E sama dag. Daginn eftir kom S til að sækja vörur

þessar í vörugæmslu H/f E, en er til átti að taka, fundust vörur þessar ekki. Hins vegar fannst þar í vörugæmslunni lítill pakki með vefnaðarvöru, en S neitaði að veita þeim vörum viðtöku gegn afhendingu farmskírteinisins, enda ljóst, að eigi var um að ræða vörur þær, sem farmskírteini nr. 62 fjallaði um. Af hendi H/f E var því haldið fram, að við afhendingu vörusendingarinnar skv. farmskírteini nr. 63 hefði S fengið afhent fjögur stykki af þeirri vörusendingu og vörur skv. farmskírteini nr. 62, eða alls 5 stykki. Hins vegar hefði orðið eftir 1 stykki af vörusendingu skv. farmskírteini nr. 63, lítill pakki, og gæti S fengið hann afhentan gegn afhendingu farmskírteinis nr. 62. S hafði í höndum frumrit farmskírteinis nr. 62, framselt eyðuframsali, og gat hann því skv. 2. mgr. 139. gr. siglingalaga nr. 56/1914, sbr. nú 1. mgr. 137. gr. laga nr. 66/1963, krafist H/f E um afhendingu vara þeirra, sem í farmskírteininu greindi. H/f E færði eigi sönnur að því, að það hefði afhent S vörur þær, sem í farmskírteini þessu gat, og eigi hófst H/f E handa um að krefjast opinberrar rannsóknar á vöruhvarfinu, er þess varð vart, að S krafði um vörur, er H/f E taldi sig hafa afhent S. Bar H/f E því að greiða S bætur vegna vara þessara. S byggði fjárhæð kröfu sinnar á því verði, sem verðlagsyfirvöld töldu, að honum hefði verið heimilt að selja vörur þær, er um var að tefla. Sætti kröfufjárhæðin eigi andmælum tölulega og var H/f E skv. því dæmt til að greiða S kr. 64.095.95 1039

Fasteignakaup.

Með afsali 1. september 1962 keypti O af J þriggja herbergja kjallaraíbúð í húsi einu í Reykjavík. O flutti í íbúðina 8. október s. á., en nokkrum dögum síðar kom í ljós, að raki var í gólfum íbúðarinnar. Reyndist miðstöðvarlögn í gólfum íbúðarinnar tærð. Lét O brjóta upp gólfið og skipta um miðstöðvarlögn. O höfðaði mál á hendur J til heimtu skaðabóta fyrir tjón, sem hann varð fyrir af þessum sökum. Varhugavert þótti að fullyrða, að J hefði mátt vera ljóst, að hitalögnin í íbúðinni hefði, þá er salan fór fram, verið tærð, svo sem raun bar vitni. Varð skaðabótaskylda J því eigi reist á grandsemi hans, en þá er litið var til þess, að hann lét sjálfur leggja hitalögnina í húsið og spjöllin á henni reyndust þau, sem í málinu greindi, taldist O eiga rétt til afsláttar á kaupverði því, er hann galt J fyrir íbúðina og ætla varð, að hefði verið nálægt markaðsverði slíkra íbúða. Þótti rétt að dæma málið á grundvelli þessarar málsástæðu, þótt hún hefði eigi sérstaklega verið höfð uppi í málinu, sbr. 113. gr. laga nr. 85/1936. Var afslátturinn

ákveðinn kr. 50.000.00. Var við ákvörðun afsláttarins tekið tillit til kostnaðar við að sannreyna spjöllin. Sératkvæði . . 108

Hinn 27. janúar 1957 keypti Þ húseign af Ó og P. Kaupverðið var kr. 170.000.00, og skyldi greiða það kr. 50.000.00 út í hönd og svo með útgáfu tveggja skuldabréfa, hvors að fjárhæð kr. 60.000.00, tryggðra með 2. veðrétti í hinni seldu húseign. Afsal gáfu Ó og P til handa Þ hinn 6. marz 1961. Húsið var selt ásamt lóðarréttindum, en reyndist lóðarréttindalaust. Skv. bréfi bæjarstjórans í Kópavogi 7. des. 1960 leyfðu yfirvöld Kópavogs þá, að húsið fengið að standa á lóðinni í 10 ár, enda yrði húsið fjarlæggt bæjarsjóði að kostnaðarlausu. Hinn 31. maí 1963 dæmdi héraðsdómur Kópavogs Ó og P skylt að láta Þ í té lóðarsamning um leigulóð nefnds húss með nánar tilgreindum skilmálum. Ó og P fullnægðu eigi þessum dómi, sem eigi var áfrýjað. Með því að Þ stóð eigi í skilum með afborganir og vexti af skuldabréfunum tveimur, er hann hafði gefið út fyrir kaupverði hússins, kröfðust Ó og P uppboðs á því. Var þeim lagt húsið út sem ófullnægðum veðhöfum á uppboðsþingi hinn 30. sept. 1964. Þ höfðaði mál á hendur Ó og P og krafðist þess, auk málskostnaðar, að þeir yrðu in solidum dæmdir til: 1. Að endurgreiða honum kr. 56.000.00, sem hann greiddi upp í kaupverð húseignarinnar. 2. Að greiða honum skaðabætur vegna tapaðs hagnaðar af húseigninni frá 26. janúar 1957 til 23. maí 1964, kr. 96.370.00. 3. Að greiða honum andvirði breytinga og umbóta, sem hann gerði á húseigninni frá því að hann keypti hana árið 1957 fram á árið 1959, er hann hætti slíkum umbótum, vegna þess að hann fékk ekki afsal fyrir eigninni ásamt lóðarréttindum frá Ó og P, kr. 246.150.00. 4. Að skila skuldabréfunum tveimur, en til vara andvirði þessara bréfa. Ó og P fullnægðu eigi héraðsdóminum frá 31. maí 1963. Þar sem dóminum var eigi fullnægt skv. aðalefni sínu, átti Þ bótakröfu á hendur Ó og P, sem fullnægja mátti, sbr. 11. gr. laga nr. 19/1887. Að svo vöxnu máli var það ábyrgðarhluti af hendi Ó og P að stofna til uppboðssölu á nefndu húsi lóðarréttindalittlu, áður en þeir gerðu Þ skil skv. dóminum frá 31. maí 1963. Afleiðingin varð og sú, að ekkert viðhliðandi boð fékkst í húsið. Öll þessi háttsemi Ó og P leiddi til skaðabótaskyldu þeirra. Skv. 113. gr. laga nr. 85/1936 þótti rétt að dæma málið á þessum grundvelli, þrátt fyrir kröfugerð Þ, þar sem efndasjónarmið og riftunar voru höfð uppi samtímis. Voru skaðabætur, sem Ó og P bar að greiða, ákveðnar kr. 280.000.00 ásamt vöxtum frá útgáfudegi stefnu í málinu. Krafa Þ um afhendingu skulda-
bréfanna var hins vegar eigi til greina tekin, enda var

húseignin lögð Ó og P út sem ófullnægðum veðhöfum samkvæmt skuldabréfunum við uppboð. Fjárnám, sem Þ lét framkvæma hinn 29. júní 1966 í eignarhluta Ó í húseign í Reykjavík, skaut eigi loku fyrir að dæma Þ ofangreinda fjárhæð 688

J seldi Á h/f hálfa söltunarstöð sína á Siglufirði með kaup- og starfrækslusamningi, sem gerður var 9. apríl 1953. Var svo kveðið á meðal annars í samningi þessum, að Á h/f tæki að sér greiðslu að hálfa á víxilskuldum við Útvegsbanka Íslands h/f, sem tryggðar voru með veði í hinni seldu eign. Einnig var tekið fram, að kaupandi hefði greitt eftirstöðvarnar, kr. 21.000.00. Í samningnum var það ákvæði, að J skyldi heimilt að endurgreiða fyrir 31. des. 1953 nefndar kr. 21.000.00 ásamt vöxtum og kostnaði, og væri þá samningurinn úr gildi fallinn. Að öðrum kosti yrði Á h/f eigandi skv. samningnum. Með afsali, dags. 22. júní 1961, afsalaði J fyrrgreindri sildarsöltunarstöð til S h/f. Á h/f höfðaði þá mál á hendur S h/f og J og gerði þær dómkröfur, að nefnt afsal J til S h/f yrði dæmt ógilt, að því er varðaði helming umræddrar fasteignar. Taldi Á h/f, að J hefði eigi endurgreitt fyrrnefndar kr. 21.000.00 ásamt vöxtum og kostnaði og Á h/f því orðið eigandi söltunarstöðvarinnar hálfrar skv. beinum orðum samningsins frá 1953. J kvaðst hafa rekið söltunarstöðina árin 1953 og 1954 í félagi við Á h/f. Hefðu framkvæmdastjórallaun sín verið kr. 84.000.00 þessi ár og Á h/f átt að greiða helming þeirra, kr. 42.000.00. Hefði sú fjárhæð gengið til skuldajafnaðar við kröfur Á h/f, þar á meðal „kr. 21.000.00 skv. áðurgreindum kaupsamningi“. Á h/f taldi hins vegar J nefnda fjárhæð með kostnaði, kr. 21.136.00, til skuldar á reikningum sínum á þeim tímum, er máli skipti. Þá hafði Á h/f eigi talið hálfa söltunarstöðina fram til skatts sem sína eign, að minnsta kosti ekki fram til 1960. Eigi innti Á h/f heldur af hendi greiðslu þeirra víxilskulda, er það skv. framansögðu samdi sig undir með samningnum frá 1953. Tók S h/f að sér greiðslu víxilskulda þessara árið 1961. Í tveimur samningum frá árunum 1959 og 1960, sem Á h/f og J voru aðiljar að auk annarra, var J talinn eigandi nefndrar sildarsöltunarstöðvar og honum áskilin leiga fyrir afnot stöðvarinnar. Á h/f lét hinn 23. apríl 1960 þinglýsa áður nefndum kaup- og starfrækslusamningi frá 9. apríl 1953, en eigi varð séð, að Á h/f hefði kafið um afsal fyrir þann tíma. Eins og kaup- og starfrækslusamningnum var háttað, varð að telja, að hátterni fyrirsvarsmanna Á h/f, sem að framan greinir, hefði leitt til niðurfalls þess réttar, sem Á h/f átti skv. honum 707

<i>Fasteignir</i> . Sjá nánar eignarréttur að fasteign, erfðaleiga, fasteignakaup, forleiguréttur, landamerki, leigulóðarréttindi, lóðamörk, skaðabætur, vátryggingar, veiði.	
Deila út af erfðaleiguréttindum	65
Dæmdar skaðabætur fyrir missi forleiguréttar að frystihúsi ..	103
Dæmdur afsláttur af kaupverði íbúðar vegna galla, sem á henni reyndust	108
Forleiguréttur að lóð	117
Skaðabótamál út af galla á húsbýggingu	225, 561, 1103
Skaðabótamál vegna vanefnda á fasteignakaupum	688
Dæmt um gildi samnings um sölu fasteignar o. fl.	707
Vátrygging húseignar	753
Mál út af bílskúrsbyggingu	768
Mál út af lóðamörkum	796
Skýrður samningur um arð af námuréttindum	985
Mál út af selveiðiréttindum	1047
Deilt um eignarrétt að fasteign	910, 1055
Skaðabótamál út af slysi, er hlaut af vanbúnaði veitingahúss	1163
Deilt um lóðarréttindi	1184

Festar.

Ö og Á kynntust á árinu 1959. Þau gerðu heyrinkunnugt heit-orð sitt 10. apríl 1961 og eignuðust barn 22. ágúst s. á. Kjörforeldrar Á, þau N og S, keyptu í marz eða apríl 1961 tveggja herbergja íbúð til þess að létta þeim hjónaefnum heimilisstofnunina. Íbúðin var að mestu óinnanbúin og eigi að öllu fullfrágengin að utan. Ö vann að því að fullbúa íbúðina á tímabilinu frá 1. maí 1961 til 1. sept. 1962 og naut við það aðstoðar Á, N, S og annarra vandamanna Á að einhverju leyti. Ö og Á fluttust í íbúðina 1. okt. 1961 og bjuggu þar sem hjón væru til 1. sept. eða 1. okt. 1962, en þá fluttist Ö í brott. Ö gerði þá kröfu á hendur dánarbúi N, að honum yrðu endurgreidd framlög sín til íbúðarinnar, þ. á m. efni og vinna. Talið var auðsætt, að innanbúnaður og fullgerð íbúðarinnar hefði verið á þeirri forsendu reist, að Á og Ö eignuðust rétt til þessara sameiginlegu framkvæmda svo sem væru þau gengin í hjónaband að lögum. Var því litið svo á, að Á og Ö hefðu, eins og sérstaklega stóð á, orðið sameigendur að innanbúnaði íbúðarinnar. Með þeim rökum var Ö dæmd fjárhæð, sem nam helmingi þeirrar fjárhæðar, er greindi í dómsorði héraðsdóms, en héraðsdómi var eigi gagnáfrýjað af hálfu Ö

Félagsdómur.

Fyrir Félagsdómi gerði Bandalag starfsmanna ríkis og bæja þá kröfu fyrir hönd Landssambands framhaldsskólakenn-

ara, að dæmt yrði, að loforði menntamálaráðherra frá 5. júní 1964 til Landssambands framhaldsskólakennara um að halda námskeið fyrir framhaldsskólakennara, sem skipaðir voru eða settir í kennarastöður tímabilið 1. júní 1952 til 1. júlí 1963, svo að þeir mættu að afloknu námskeiði flytjast í 18. launaflokk ríkisstarfsmanna, hefði ekki verið fullnægt með dómi Kjaradóms frá 30. nóvember 1965. Í dómkröfu þessari var nánast krafizt álitsgerðar Félagsdóms um tiltekin atriði í skiptum aðilja, en hins vegar eigi krafizt dómsorðs, sem réði ákveðnu ágreiningsefni til fullnaðar-lykta á einn veg eða annan. Var kröfugerðin því ekki dómhæf, sbr. 67. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt því var Félagsdómi rétt að frávísa málinu

3

Félagsútgerð.

R, M og G gerðu v/b J út á veiðar í félagi. Var félagsútgerð á bátnum í hlutfalli við eign þeirra. Félagsútgerðinni var síðan slitið og báturinn seldur á opinberu uppboði 29. nóv. 1957. Var uppboðsafsal gefið út 31. marz 1958 til Útvegsbankans á Ísafirði. R hafði gefið út tvo víxla, sem samþykktir voru af M. Annar var að fjárhæð kr. 89.000.00 með gjalddaga 23. okt. 1957, en hinn að fjárhæð kr. 2.250.00 með gjalddaga 15. febrúar 1958. Þessar víxilskuldir voru í vanskilum við bankann, þegar reikningsskil uppboðsins fóru fram 25. marz 1958. Af uppboðsandvirði bátsins gengu síðar kr. 39.812.00 upp í þessar víxilskuldir, en M greiddi eftirstöðvarnar hinn 30. desember 1961. Krafðist M endurgjalds úr hendi R á þriðjungi eftirstöðvanna ásamt vöxtum og kostnaði. R reisti hins vegar sýknukröfur sína á yfirlýsingu aðilja, dags. 17. okt. 1957, en þar sagði meðal annars, að undirritaðir eigendur v/b J hefðu gert upp til fulls út af fjármálum sínum vegna tekna og útgjalda af v/b J með þeirri niðurstöðu, að M bæri fyrir sína hönd og G að greiða R kr. 491.75. Auk þess var þar tekið fram, að R ætti að öllu leyti inneign bátsins hjá E, að fjárhæð kr. 627.61, og einnig allan afrakstur af síðustu ferð skipsins. Síðan var því lýst, að aðiljar væru kvittir og hefðu engar kröfur hvor á annan út af sameign sinni á greindu skipi. R viðurkenndi, að andvirði víxlanna tveggja hefði runnið til kaupa á veiðarfærum til notkunar í þágu félagsútgerðarinnar. Bar hann því ábyrgð á greiðslu víxilskuldanna að tiltölu við eign sína í bátnum. Varð ekki talið, að M hefði tekið að sér greiðslu þessarar skuldbindingar R með yfirlýsingu aðilja, sem rakin var. Endurgjaldskrafa M var eigi fallin niður fyrir fyrningu, sbr. 4. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905, en stefna var birt 20. okt. 1964. Víxilskuldirnar námu ásamt

vöxtum og kostnaði samtals kr. 71.281.00, þegar M innti greiðslu þeirra af hendi hinn 30. desember 1961. Var R dæmdur til að greiða M þriðjung þeirrar fjárhæðar, þ. e. kr. 27.760.33, með vöxtum, sem voru ákveðnir 8%, sbr. 22. gr. laga nr. 56/1914, sbr. nú 17. gr. laga nr. 66/1963, og skyldu reiknast frá 30. des. 1961 1121

- Félög.* Sjá einnig hlutafélög, kjarasamningar, skattar.
- Í 1. gr. reglna „um vinnuskiptingu milli vörubifreiðarstjórafélaga“, sem samþykktar voru samhljóða á þingi Landsambands vörubifreiðarstjóra í desember 1955, sagði: „Þegar um akstur er að ræða, sem eingöngu fer fram á einu félagssvæði, skulu vörubifreiðarstjórar úr viðkomandi félagssvæði hafa algeran forgangsrétt“. Stjórn Landssambands vörubifreiðarstjóra kvað upp úrskurð hinn 4. júní 1961, sem fór í bága við nefnt ákvæði vinnuskiptingarreglnanna. Í tilfni af því höfðaði Bilstjórafélag Suður-Þingeyjarsýslu mál á hendur Landssambandi vörubifreiðarstjóra og krafðist þess, að nefndur úrskurður yrði dæmdur ógildur og viðurkenndur yrði með dómi alger forgangsréttur vörubifreiðarstjóra Bilstjórafélags Suður-Þingeyjarsýslu á öllum akstri, sem eingöngu færi fram á félagssvæði félagsins. Þing Landssambands vörubifreiðarstjóra, sem fór með æðsta vald í málefnum samtakanna, hafði ekki breytt nefndu ákvæði vinnuskiptingarreglnanna, þótt um það hefði verið deilt í skiptum aðilja samtakanna. Brast stjórn Landssambands vörubifreiðarstjóra því heimild til að kveða upp úrskurð, sem fór í bága við umrætt ákvæði vinnuskiptingarreglnanna. Af þessum sökum var nefndur úrskurður frá 4. júní 1961 ógildur. Að öðru leyti varð eigi dómur lagður á kröfur Bilstjórafélags Suður-Þingeyjarsýslu, þar sem óstefndir aðiljar áttu í hlut 639

Firma.

- H höfðaði mál til heimtu víxilskuldar á hendur G fyrir hönd verzlunarinnar K. Vixill sá, sem stefnt var til greiðslu á, var samþykktur af G pr. pr. verzlunin K. Skv. vottorði borgarfégeta var verzlunin skrásett í Reykjavík 10. júní 1922 og tilgreint, að einkaeigandi væri Á. Hafði síðan engin breyting verið skráð á firmanu. Að svo vöxnu máli var ósannað, að G væri bær til að skuldbinda verzlunina K, og var málinu vísað frá héraðsdómi 837

Fiskverzlun. Sjá verðlagning fiskis.

Fjárráttur.

- Á árinu 1965 hélt B eftir til greiðslu opinberra gjalda kr.

75.000.00 af kaupi P, er á því ári var skipstjóri á báti hans, en B skilaði þessu innheimtufé ekki til Gjaldheimtunnar. Hinn 18. júlí 1966 krafði Gjaldheimtan B um skil á fé þessu, en ekki greiddi B að heldur. Með því að nota í eigin þarfir þetta fé, sem var orðið eign opinberra sjóða, gerðist B sekur um fjárdrátt skv. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Eftir að dómur gekk í héraði, greiddi B umrætt fé til Gjaldheimtunnar. Að því athuguðu og með hliðsjón af því, að eigi hafði fyrr en 17. febrúar 1967 verið höfðað opinbert mál út af sams konar atferli og því, er B var saksóttur fyrir, þótti mega ákveða, að fullnustu refsingar B, sem var talin hæfilega ákveðin fangelsi 4 mánuði, skyldi fresta og hún niður falla að tveimur árum liðnum frá uppkvaðningu dómsins, yrði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 haldið 737

H hélt eftir af kaupgreiðslu starfsmanna sinna. Var þeim gefin kvittun fyrir hverri einstakri greiðslu, sem þannig var haldið eftir af kaupi þeirra, og þess getið á kvittunum, að um væri að ræða greiðslu opinberra gjalda. Með þessum hætti notfærði H sér samtals kr. 30.700.00, sem opinberir sjóðir voru eigendur að, í þágu fyrirtækis þess, er hann veitti forstöðu. Varðaði það við 247. gr. almennra hegningarlaga. Eftir að héraðsdómurinn gekk, greiddi H nefnda fjárhæð til Gjaldheimtunnar. Að því athuguðu og með hliðsjón af því, að eigi var fyrr en 17. febrúar 1967 höfðað opinbert mál út af sams konar atferli og því, sem H var saksóttur fyrir, þótti mega ákveða, að fullnustu refsingar H, sem þótti hæfilega ákveðin fangelsi 3 mánuði, skyldi fresta og hún niður falla að tveimur árum liðnum frá uppkvaðningu dómsins, yrði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga haldið 740

Fjármál hjóna. Sjá framfærslueyrir, skiptamál.

Fjárnám.

Álitaefni, hvort handveðsigildi gangi við gjaldprotaskipti fyrir fjárnámi. Sjá nánar handveð, gjaldprotaskipti 78

Fjárnám, er gagnáfrýjandi skaðabótamáls hafði látið framkvæma, eigi talið skjóta loku fyrir, að honum yrði dæmd tiltekin fjárhæð í skaðabætur. Sjá nánar áfrýjun, fasteignakaup 688

Uppboðs var krafizt á grundvelli fjárnáms, en í endurriti af þeirri réttargerð, sem var í dómsgerðum málsins, var þess eigi getið, að fógeti hefði lýst fjárnámi í fasteign þeirri, sem uppboðs var beiðzt á. Var réttargerð þessi því eigi löglegur grundvöllur uppboðs, sbr. 1. gr. laga nr. 57/1949. Var

af þeim sökum felldur úr gildi úrskurður uppboðsréttar um, að uppboð skyldi fram fara, og synjað um framgang uppboðsins	935
Tekið fram, að einkenning fjárnumins verðmætis hafi verið mjög ábótavant í fjárnámsgerð, sbr. 45. gr. laga nr. 19/1887	1072

Fjársvik.

J hóf í febrúarmánuði 1962 að selja póstafgreiðslunni á Keflavíkurflugvelli tékka, er ekki höfðu innstæðu og hann gaf út vegna fyrirtækja, er hann átti í og stýrði. Fór salan fram með þeim hætti, að J sendi iðulega allt fram í ársbyrjun 1964 símapóstávisanir í nafni nefndra fyrirtækja eða annarra félaga sinna pro forma um pósthúsið á Keflavíkurflugvelli til ýmissa aðilja í Reykjavík, sem til þess eins voru kvaddir að veita þar fénu viðtöku fyrir J, þar til hann sækti það sjálfur eða léti sækja það, eða féð skyldi leggjast beint inn á bankareikning fyrirtækjanna í Reykjavík. Með þessu móti hugðist J skapa sér og fyrirtækjum sínum skammvinn rekstrarlán, vitandi það og í trausti þess, að tékkauppgjör fór fram aðeins einu sinni í mánuði af hálfu póststofunnar á Keflavíkurflugvelli. Heildarupphæð innstæðulausra tékka, sem J seldi við póstdeildina, nam um kr. 2.500.000.00 í janúarlök 1964. Eftir að janúarmánuður 1964 var liðinn, seldi J eigi fleiri slíka tékka, þar sem hann var úrskurðaður í gæzluvarðhald hinn 31. janúar 1964 vegna rannsóknar á verktakastarfsemi, sem hann hafði á hendi. Ekki var sannað, að Þ póstvarðstjóra á póstafgreiðslunni á Keflavíkurflugvelli hefði verið ljóst fyrr en í febrúarmánuði 1964, að engin bankainnstæða var til fyrir tékkum þeim, sem í málinu greinir. Notfærði J sér því ranga hugmynd Þ um tékka þá, er hann seldi við póstafgreiðsluna, og hafði þannig fé af póstinum. Varðaði þetta atferli J við 248. gr. hegningarlaga nr. 19/1940. Á var sameigandi J að þeim fyrirtækjum, sem fyrr greinir, og á miðju ári 1963 réðst A til eins þessara fyrirtækja. Á komst að því síðla árs 1963, að innstæðulausir tékkar vegna eins umræddra fyrirtækja væru í kassa póstafgreiðslunnar á Keflavíkurflugvelli. Frá þeim tíma hjálpaði hann til að viðhalda þeim ávinningi, er skapaðist vegna tékkanna, en ósannað var, að Á hefði þá, svo hann vissi, verið þátttakandi í öflun frekara fjár með sölu innstæðulausra tékka til póstafgreiðslunnar. Í byrjun febrúar 1964 fékk Á með vissu upplýsingar um tékkafjárhæðina í póstafgreiðslunni, og um sama leyti fékk A vitneskju um tékkana. Stuðluðu þá A og Á í sameiningu að útgáfu og sölu innstæðulausra tékka við póstafgreiðsluna á Keflavíkurflugvelli

til að viðhalda ávinningi af broti J, á þann hátt, að þeir keyptu með fé því, er fékkst fyrir síðastnefnda tékka, eldri tékka, sem raktir urðu til J og lágu innstæðulausir á pósta-fgreiðslunni. Hækkun sú, er varð á heildarupphæð innstæðulausra tékka, eftir að Á og A hófu að greiða með slíkum tékkum í pósta-fgreiðslunni, þótti ekki geta skoðast sem auðgun. Var upplýst, að A og Á lögðu meðal annars fé inn á hlaupareikninga, er eitt umræddra fyrirtækja hafði aðgang að í Reykjavík, en A og Á gáfu sig fram, áður en þeim hafði tekizt að endurkaupa eldri tékka, eða janúar-tékka síðastnefnds fyrirtækis. Með þessu atferli gerðust Á og A sekir um brot á 254. gr. almennra hegningarlaga. Hins vegar voru A og Á sýknaðir af broti gegn 248. gr. hegningarlaga þegar af þeirri ástæðu, að verknaðarlýsing í ákæru var ekki í samræmi við þá grein. Héraðsdómi var ekki áfrýjað, að því er varðaði þá A og Á. Í sama máli kom fram, að Þ lét umrædda tékka liggja óhæfilega lengi í sjóði sínum, án þess að gera ráðstafanir um innheimtu þeirra. Sending Þ á símapóstávisunum í febrúarmánuði 1964, eftir að honum var ljóst, að engin bankainnstæða var til fyrir þeim, varðaði Þ refsingu m. a. skv. 248. gr. hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 138. gr. sömu laga 318

K stofnaði ávisanareikning í banka einum, en reikningnum var lokað 20. okt. 1966. Á tímabilinu frá því í okt. 1966 fram í janúar 1967 gaf K út og hagnýtti sér í viðskiptum 14 tékka á þennan bankareikning, og reyndust tékkarnir innstæðulausir, er þeir voru sýndir til greiðslu. Með sölu 13 tékkanna aflaði K sér fjárvinnings með sviksamlegum hætti og vann sér til refsingar skv. 248. gr. almennra hegningarlaga. Nam fjárvinningurinn samtals kr. 71.051.00. Með notkun eins tékkans, sem K gaf út til greiðslu á skuld, gerðist K brotlegur við 261. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. K hafði tvívegis áður verið dæmdur til refsingar fyrir auðgunarbrot. Refsing K var ákveðin fangelsi eitt ár með hliðsjón af 77., 72. og 255. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Þá var K dæmdur til að greiða bætur fjórum tékkhöfum, sem kröfur gerðu 891

Fjölbýlishús.

B og S reistu íbúðarhús, tvær hæðir og ris, auk íbúðarkjallara, á lóð, er þeir tóku á leigu af Reykjavíkurborg með samningi, dags. 2. desember 1949. Skv. sameignarsamningi B og S 26. desember 1949 fékk S í sinn hlut neðri hæð og kjallara, er taldist 48% eignarinnar. B fékk á hinn bóginn efri hæð hússins og ris, sem taldist 52% eignarinnar. Hinn 24. febrúar 1950 afsalaði S þeim V og G kjallaraíbúð húss-

ins, sem í afsalinu var talin 16% af öllu húsinu. Ekki var í afsali þessu minnzt sérstaklega á bílskúrsréttindi. Með afsali 6. júlí 1957 afsalaði V eignarhluta sínum til F, eigin konu G, og þar var tekið fram meðal annars, að bílskúrsréttindi væru ekki innifalin í hinum seldu lóðarréttindum. Við skilnað þeirra G og F á árinu 1962 fékk F í sinn hlut framangreindan eignarhluta G í íbúðinni. Hinn 8. nóvember 1965 hóf B framkvæmdir við byggingu bílskúrs á lóð umrædds húss, en teikning af bílskúrnum hafði verið samþykkt af byggingarnefnd Reykjavíkur 28. október s. á. F, sem taldi byggingu bílskúrsins óheimila gagnvart sér, fékk lagt lögbann við henni. F átti sem eigandi kjallaraíbúðarinnar greiða og eðlilega fararleið um lóð hússins til íbúðar sinnar og frá henni. Fyrirhugaður bílskúr B, staðsettur á lóðinni svo nærri inngangi á íbúð F sem í málinu greindi, hefði svipt F réttmætu athafnafrelsi á lóð hússins. Var smíð skúrsins því ólögmet á þeim stað, sem B ætlaði honum. Skv. því var staðfest framangreint lögbann og B dæmt að lagfæra jarðrask sitt á lóðinni að viðlögðum 100 króna dagsektum, er renna skyldu til F. Var fullnægingarfrestur skyldunnar ákveðinn þrír mánuðir frá birtingu dómsins. Krafa F um, að B yrði dæmt óheimilt að smíða bílskúr á nefndri lóð, átti eigi við lög að styðjast, sbr. 10. gr. laga nr. 19/1959. Var talið, að það væri eigi að svo stöddu dómstóla að kveða á um fjarlægð bílskúrs á lóð nefnds húss frá kjallaratröppum F, þar sem það bæri fyrst undir rétt yfirvöld að fjalla um það, að gengnum dómi í málinu

768

Forleiguréttur.

Með leigusamningi 3. marz 1960 seldi Kaupfélag Vopnfirðinga (V) K á leigu þann hluta frystihúss síns á Vopnafirði, sem ætlaður var til frystingar á fiski. Leigutími var ákveðinn frá 1. apríl 1960 til ársloka 1961, þó með þeim fyrirvara, að K skyldi rýma til fyrir V í sláturtíð. Uppsagnarfrestur var 3 mánuðir, en K skyldi sitja að öðru jöfnu fyrir um áframhaldandi leigu, og skyldi því samið af nýju fyrir árið 1962. Væri samningi ekki sagt upp, skyldi hann framlengjast sjálfkrafa um eitt ár í senn og með sama uppsagnarfresti. Leiga skyldi algerlega miðast við magn frystra afurða og af þeim sökum greiðast eftir á. Enn fremur skuldbatt K sig til að fela S. Í. S. sölumeðferð allar framleiðslu sinnar í frystihúsinu af frystum fiski. V sagði K upp leigusamningnum þegar 26. maí 1961 og leigði frystihúsið síðan öðrum í janúar 1962, án þess að skeyta um óskir K um að fá að neyta forleiguréttar síns. Höfðaði K mál á hendur V til greiðslu skaðabóta fyrir

missi eins árs leigutíma, þ. e. árið 1962, en V taldi forleigurétt K hafa fallið niður vegna vanefnda K á fyrrgreindum leigusamningi. Upplýst var, að K hafði ekki flutt afurðir sínar úr frystihúsinu, meðan sláturtíð 1960 stóð yfir. K var hins vegar ekki að öllu leyti sjálfráður um, hvenær framleiðsla hans var flutt úr húsinu, þar sem honum var skylt skv. leigusamningnum að hlíta forsjá S. í. S. um útflutninginn. Afnot K af frystihúsinu á sláturtíð 1960 voru og átölulaus af hálfu V, sem gat stöðvað þá starfsemi, ef hún fór í bága við afnot V af frystihúsinu. Þessi afnot K vörðuðu því ekki riftingu leigusamningsins. Leigusamningurinn hafði engin ákvæði um geymslugjöld vegna hugsanlegrar notkunar frystihússins í sláturtíðinni. Rauf K því ekki leigusamninginn með því að láta hjá líða að greiða gjald þetta. K átti ógreidd frystigjöld af framleiðslu, sem ekki fór til útflutnings, að fjárhæð kr. 783.30 fyrir árið 1960 og kr. 11.550.00 fyrir árið 1961. Ef þarna var til að dreifa vanefndum af hálfu K, voru þær ekki svo stórvægiðlegar, að riftun samningsins væri heimil af þeim sökum. Viðurkennd viðskiptaskuld K við V í árslok 1961, kr. 7.663.93, stafaði ekki af verulegum vanefndum á leigusamningnum og gat því eigi falið í sér fullnægjandi ástæðu til riftunar á honum. Af framangreindum ástæðum átti K rétt til bóta úr hendi V fyrir missi forleiguréttar á frystihúsinu. Voru þær ákveðnar kr. 75.000.00 með hliðsjón af því, að K hafði ekki greitt gjald fyrir frystingu fiskafurða, sem framleiddar voru fyrir innlendan markað, en aðrar gagnkröfur V voru órökstuddar 103

Hinn 7. apríl 1926 leigði hafnarstjórn Reykjavíkur (H) Kol og Salt h/f (K) svæði á austurbakka Reykjavíkurhafnar til 20 ára frá 1. júlí 1926 að telja. Þá er leigutíminn rann út, fór K þess á leit, að leigusamningurinn yrði framlengdur um 20 ár. Hinn 26. apríl 1946 samþykkti H að verða við erindinu, og var hafnarstjóra falið að semja við K á leigugrundvelli frá ári til árs. Eigi var gerður nýr leigusamningur um leiguna, en K hélt áfram notkun og umráðum leigusvæðisins, og ársleigan, sem ákveðin skyldi skv. samningnum frá 7. apríl 1926 af lóðamatsnefnd fyrirfram fyrir 5 ár í senn, var eftir 1. júlí 1946 ákveðin af H. Varð að telja, að ákvæði samningsins frá 7. apríl 1926 hefðu framlengzt, að svo miklu leyti sem þeim var ekki breytt í framkvæmd. Skv. 8. gr. síðastnefnds samnings skyldi K, að loknum leigutíma, eiga forleigurétt á hinni leigðu lóð með sömu kjörum og aðrir. H krafðist þess, að K yrði borið út af ákveðnum hluta þess svæðis, sem K hafði skv. framan-sögðu haft umráð yfir. Því var lýst yfir af hálfu H, að

H/f E hefði verið gefið loforð um bráðabirgðaaftnot af hluta svæðisins, en að öðru leyti yrði það notað í þágu H. Væri síðan ætlunin, að á lóðinni yrði reist bygging í samvinnu H/f E og H, vörugæymsluhús og bifreiðageymslur mjög miklar, auk þess sem næsti áfangi Tryggvagötu yrði lagður í gegnum þá byggingu. Við athugun á yfirlýsingu þessari voru eigi fyrir hendi nægilega glögg skil á því, að K væri eigi unnt að neyta forleiguréttar til hinnar umdeildu lóðar allrar eða af hluta með sömu kjörum og aðrir. Var að svo komnu máli varhugavert að dæma útburð á hendur K 117

Fógetagerðir. Sjá aðfarargerðir, fjárnám, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargerðir.

Framfærslueyrir.

Með leyfisbréfi til skilnaðar að borði og sæng, útgefnu af dómsmálaráðherra hinn 17. febrúar 1965, var M gert að greiða G, eiginkonu sinni, lífeyri, kr. 4.000.00 á mánuði frá 1. nóv. 1964 að telja, á meðan skilnaður að borði og sæng stæði yfir. G krafðist lögtaks fyrir lífeyrisgreiðslum skv. leyfisbréfinu fyrir tímabilið frá og með 1. nóv. 1964 til og með 30. júní 1966, samtals kr. 80.000.00. Í samkomulagi um búskipti M og G frá 27. febrúar 1965 tókst G á hendur að greiða skuld við J að fjárhæð kr. 94.997.51, miðað við áramót 1964—1965. M greiddi kr. 84.000.00 af skuld þessari og vildi skuldajafna þeirri kröfu, er hann ætti á hendur G vegna greiðslunnar til J, við nefnda lífeyriskröfu G, enda hefði G fallizt á þann greiðsluhátt, en það var ósannað gegn mótmælum G. Telja varð lífeyriskröfu G það réttháa, að M gæti eigi lokið henni með skuldajöfnuði við kröfu J, er M leysti til sín. Studdist þessi niðurstaða við eðli máls og undirstöðurök 31. gr., 2. tl., laga nr. 19/1887. Skv. því var dæmt, að framkvæma bæri lögtakið 867

Frávísun.

a) Frá héraðsdómi.

Á, L og S höfðuðu mál fyrir bæjarþingi á hendur V h/f og kröfðust viðurkenningar á því, að V h/f væri skylt að leysa til sín hluti þeirra í félaginu og greiða andvirði hlutanna eftir matsákvæðum í samþykktum félagsins. Að kröfu V h/f var málinu vísað frá bæjarþinginu, þar sem málið átti undir sjó- og verzlunardóm skv. lögum nr. 85/1936, 200. gr. 2. tl., en þar segir, að sjó- og verzlunardómur fari með

- og dæmi mál út af efnum þeim, er í lögum um hlutafélög eða samvinnufélög greinir 1
- Fyrir Félagsdómi gerði Bandalag starfsmanna ríkis og bæja þá dómkröfu fyrir hönd Landssambands framhaldsskólakennara, að dæmt yrði, að loforði menntamálaráðherra frá 5. júní 1964 til Landssambands framhaldsskólakennara um að halda námskeið fyrir framhaldsskólakennara, sem skipaðir voru eða settir í kennarastöður tímabilið 1. júní 1952 til 1. júlí 1963, svo að þeir mættu að afloknu námskeiði flytjast í 18. launaflokk ríkisstarfsmanna, hefði ekki verið fullnægt með dómi Kjaradóms frá 30. nóvember 1965. Í dómkröfu þessari var nánast krafizt álitssgerðar Félagsdóms um tiltekin atriði í skiptum aðilja, en hins vegar eigi krafizt dómsorðs, sem réði ákveðnu ágreiningsefni til fullnaðarlykta á einn veg eða annan. Var kröfugerðin því ekki dómhæf, sbr. 67. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt því var Félagsdómi rétt að frávísa málinu 3
- J, starfsmaður bæjarfógetans í Vestmannaeyjum, höfðaði mál f. h. ríkissjóðs á hendur H til heimtu vangoldins sölu-skatts og útflutningssjóðsgjalds fyrir árin 1959 og 1960. Var sú krafa tekin til greina með dómi bæjarfógetans í Vestmannaeyjum 27. nóvember 1964. H áfrýjaði dómnum til Hæstaréttar og beindi málinu gegn J sem innheimtumanni ríkissjóðs. Skv. lögum nr. 33/1958 og lögum nr. 10/1960 var bæjarfógetinn í Vestmannaeyjum innheimtumaður gjalda þeirra, sem dóms var krafizt um í málinu. Var hann þá jafnframt fyrirsvarsmður ríkissjóðs í dómsmálum varðandi innheimtu gjaldanna, og var eigi í ljós leitt, að öðrum hefði löglega verið falið það fyrirsvar. Var því hvort tveggja, að bæjarfógeta bar skv. 1. tl. 36. gr. og 1. mgr. 37. gr. laga nr. 85/1936 að víkja dómarasæti í málinu og að J brast heimild til að gefa í því bindandi yfirlýsingar fyrir dómi. Var því hinn áfrýjaði dómur ómerktur ásamt málsmeðferð í héraði og málinu vísað frá héraðsdómi .. 47
- H lenti með vinstri hönd milli valsa á hverfiprentvél, er hann var að þræða pappír í prentvélina ásamt öðrum starfsmanni í prentsmiðju Á h/f. H höfðaði skaðabótamál á hendur Á h/f. Atvik að slysinu voru eigi í ljós leidd sem skyldi. Eigi var af hálfu Á h/f hlutast til um neina rannsókn á slysinu og orsökum þess. Starfsmaður Öryggiseftirlits ríkisins, sem tjáðist hafa fengið vitneskju um slysið af blaðafregnum, gerði skýrslu um athuganir sínar. Á árinu 1965, meira en 4 árum eftir slysið, fóru fram yfirheyrslur í málinu á bæjarþingi. Opinber rannsókn á vegum lögreglu eða fyrir sakadómi var engin framkvæmd, svo sem rétt var og skylt, sbr. 26. gr. laga nr. 23/1952 um öryggis-

ráðstafanir á vinnustöðum og 12. tl. 2. gr. laga nr. 82/1961 um meðferð opinberra mála. Umboðsmaður H átti að krefjast sakadómsrannsóknar á aðdraganda og atvikum slyssins, eins og gögnum málsins var háttað. Var slíkrar rannsóknar brýn og augljós nauðsyn, einkum þegar til þess var litið, að H vefengdi skýrslu öryggiseftirlitsins og staðhæfði, að þar væri frásögn sín af slysinu beinlínis rangfærð. Átti rannsóknin sérstaklega að beinast að því að leiða í ljós, með hverjum hætti H framkvæmdi verk það, er hann var við, þegar hann slasaðist. Síðan átti að fá álitsgerð sérkunnáttumanna um það, hvort H hefði staðið rétt að verki sínu og hvort rök lægju til þess, miðað við starf H og afstöðu hans til prentvélar þeirrar, sem hann vann við, að hann hefði sett prentvélini í gang af nauðsyn eða hagkvæmnisástæðum vegna framkvæmdar verks síns eða með því að nauðsynjalausu og af gáleysi, eins og á stóð, að styðja á rofa prentvélarinnar. Þar sem gagnaöflun og málflutningi af hendi H var í héraði svo áfátt, var öll málsmeðferð þar ómerkt ásamt héraðsdóminum, að undanskildum ákvæðum hans um málskostnað, en H hafði verið veitt gjafsókn, og var málinu vísað frá héraðsdómi

55

Kaupfélagið V krafði M h/f um greiðslu andvirðis matvæla, er V taldi sig hafa afhent til m/b Þ, en M h/f hafði útgerð báts þessa á hendi. Voru þær kröfur teknar til greina með dómi héraðsdóms. Starfsmaður V, er starfaði við afgreiðslu matvæla til báta, skýrði svo frá, að viðskipti sem þessi væru venjulega framkvæmd þannig, að matsveinn báts þess, sem matvæli ætti að fá, legði fram pöntunarlista yfir þær vörur, er kaupa ætti. Kvaðst hann síðan annast um afgreiðslu varanna og rita frumreikning um kaupin í þírítí. Væru vörurnar síðan afhentar um borð í bátinn og fylgdi þeim þá eitt eintak frumreiknings. Lagðir voru fram pöntunarlistar þeir, er V taldi undirstöðu viðskiptanna. Voru listar þessir óundirritaðir. Aðeins í eitt sinn var kvittað á frumreikning um móttöku varanna. M h/f vefengdi, að vörur þær, sem V krafði um verð fyrir í málinu, hefðu verið afgreiddar til umrædds báts. Þrátt fyrir það hirti hvorki M h/f né V um að afla um viðskipti þessi skýrslna eða vættis matsveins þess, er skráður var á m/b Þ á þeim tíma, er viðskipti þessi voru talin hafa átt sér stað, né annarra af áhöfn bátsins. Voru því þeir gallar á málalíbúnaði og gagnaöflun, að héraðsdómur var ómerktur og málsmeðferð í héraði og málinu vísað frá héraðsdómi

74

K höfðaði mál á hendur J til heimtu víxilskuldar með stefnu, útgefinni 13. júlí 1965. Var málið þingfest á bæjarþingi

Reykjavíkur 2. sept. s. á. Á dómþingi 19. marz 1966, er málið skyldi flutt munnlega, var ekki sótt þing af hálfu K. Var málið þá hafið að kröfu lögmanns J. Það var af nýju tekið fyrir á bæjarþingi Reykjavíkur 13. maí 1966. Bókaði dómari þá, að málið væri endurupptekið að ósk lögmanns K og með samþykki lögmanns J utan réttar. Þá var og bókuð þingsókn af hálfu K og útivist J, en tekið fram, að J hefði þó verið boðað þinghaldið með venjulegum hætti með venjulegum fyrirvara. Voru dómkröfur K síðan teknar til greina með héraðsdómi 14. maí 1966. Lögmaður J, sem flutti málið fyrir J í héraði, samþykkti ekki fyrir dómi fyrirtöku málsins án stefnu, eftir að það var hafið 19. marz 1966. Bar því sjálfkrafa að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu frá héraðsdómi

90

Á krafði H um eftirstöðvar launa, er stöfuðu aðallega af störfum Á sem skipstjóra á bátum H, en H taldi til skuldar á hendur Á, sem koma ætti til frádráttar, fyrir fæði og húsnæði og svo fé, er Á hefði tekið út hjá K h/f, en eigi gert grein fyrir. Í málinu voru eigi lagðir fram kjarasamningar þeir, er ætla mátti, að gilt hefðu um skipti Á og H, og ekki var heldur afilað gagna um, hver almennt hefði verið háttur um þessi atriði á þeim tíma, sem máli skipti. Á viðurkenndi að hafa veitt nefndu fé viðtöku og kvaðst hafa greitt skipverjum það upp í kaup þeirra á síldveiðunum, en kvittanir hefði hann afhent syni H, sem hefði haft bókhald útgerðarinnar með höndum. H, sem mótmælti því, að þetta fé hefði runnið til þess að greiða kaup skipverja, lagði ekki þrátt fyrir áskoranir héraðsdómarans fram viðskiptareikning skipverja, sem hann taldi sig þó hafa lokið skilum við að fullu. Gagnkröfur H voru því svo vanreifaðar, að þeim var vísað frá héraðsdómi

162

Með samningi 31. maí 1963 tókst húsasmíðameistarinn S á hendur smíði íbúðarhúsa, er B hugðist reisa á því ári. S hætti vinnu við húsin 5. febrúar 1964, og með bréfi, dagsettu 8. apríl 1964, sagði B upp ráðningarsamningi sínum við S, sem mótmælti uppsögninni. S höfðaði mál gegn B til heimtu launa og skaðabóta, en B höfðaði gagnsök og krafðist m. a. skaðabóta úr hendi S vegna smíðagalla á framangreindum húsum, sem matsmenn voru síðan dómkvaddir til að meta til verðs. Í matsgerð sinni töldu þeir meðal annars, að vegna þess að raufar voru ekki steypar í botnplötur húsanna, þyrfti auk venjulegs ílags að steypa 10—12 sm lag á botnplöturnar til að hylja rör. Einnig þyrfti að færa rafmagnsdósir, er steypar voru í vegg niður við gólf, upp um þá hæð, sem gólfín hækkuðu vegna greinds steypulags. Er matsmennirnir framkvæmdu mat sitt, vissu þeir ekki,

hvernig byggja átti upp gólf húsanna, og þeir höfðu engar teikningar séð um það. Var þessa ekki getið í matsgerð þeirra og ekkert að því vikið í héraðsdómi, sem skipaður var fulltrúa sýslumanns og tveim sérfróðum samdómsmönnum. Þá reyndist ekki þörf á að færa rafmagnsdóssir ofar á veggi, eftir að S lauk við steypu botnplatanna, eins og matsmenn gerðu ráð fyrir í matsgerð sinni. Uppsögn ráðningarsamningsins og skaðabótakröfur B voru meðal annars reistar á byggingargöllum, en þar eð matsgerð og héraðsdómi var svo áfátt sem að framan greinir, þótti málið svo vanreifað, að héraðsdómur var ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi

206

Héraðsdómur vísaði skaðabótamáli frá dómi, þar sem málalíbúnaði og gagnaöflun af hálfu sóknaraðilja væri áfátt. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti. Var tekið fram, að málalíbúnaði sóknaraðilja hefði verið ábótavant í héraði, enda þótt af hendi varnaraðilja hefði gætt mikillar tregðu um öflun gagna. Hefði héraðsdómari af þessum sökum vísað málinu frá dómi. Þætti eigi rétt að gripa fram fyrir hendur héraðsdómara, enda væri sóknaraðiljum sú leið fær, að bæta úr þeim göllum, sem væru á gagnaöflun, að því leyti sem þess væri nú kostur, og stefna málinu af nýju fyrir héraðsdóm

573

Á fjórum lóðum voru reist fjölbýlishús, fjögur stigahús. Byggðu B, HH og J tvö húsanna, en JEJ og H tvö húsinn. Rutt var fyrir grunnum húsanna í einn samfelldan haug á lóð þeirra. B samdi við vörubifreiðarstjórnann S, að hann tæki að sér að fjarlægja ákveðinn hluta af nefndum haug. Afmörkuðu þeir B og J þann hluta haugsins, er S skyldi fjarlægja. Vann S síðan að þessu verki ásamt þrem öðrum vörubifreiðarstjórum. Er langt var komið verki þessu, kom JEJ að máli við S og óskaði eftir því við hann, að bifreiðarstjórnarnir fjarlægðu einnig það, sem eftir væri haugsins. Lýsti JEJ því við S, að hann myndi ábyrgjast greiðslu á þeim hluta verksins. Skv. reikningum bifreiðarstjórnanna fjögurra var kostnaður við þann hluta verksins samtals kr. 58.796.60. Nam krafa S kr. 28.525.70, og höfðaði S mál á hendur þeim JEJ og H til greiðslu þeirrar fjárhæðar. Að kröfu JEJ og H var málinu vísað frá dómi, þar sem S lagði ekki fram þrátt fyrir ítrekaðar áskoranir heildar-reikning yfir kostnað við að fjarlægja allan hauginn, þótt honum væri það í lófa lagið. Lá S með því móti á upplýsingum, er leiddu til þess, að ókleift var að sjá, hvort verið væri að krefja um bersýnilega ósanngjarnt endurgjald fyrir það verk, sem var innt af hendi. Var á það fallt, þar sem um heildarverk væri að ræða, þótt tveir aðilar

hefðu um það samið, að JEJ og H ættu réttmæta kröfu á því að sjá heildarreikning yfir verkið, áður en þeir gerðu upp skuldir sínar við S og hina bifreiðarstjórana, enda væri ókleift að láta framkvæma mat á verkinu úr því sem komið var. Einnig voru reikningar S ósundurliðaðir, þar sem ekki mátti sjá á þeim, hversu marga tíma hefði verið ekið hvern dag 599

Í refsímáli var sú krafa gerð af hálfu tryggingafélags á hendur sökunautum, sem höfðu komizt yfir úr og skartgripi með auðgunarbrotum, að þeir greiddu skaðabætur, er námu þeirri fjárhæð, sem það greiddi eiganda nefndra verðmæta. Fram kom í málinu, að tveir starfsmenn tryggingafélagsins mátu tjónið á umræddum verðmætum, án þess að ákærðu eða talsmönnum þeirra væri gefinn kostur á að vera viðstaddir. Þegar dómari fékk málið í hendur, hafði meginíð af verðmætunum verið selt, þannig að mati dómkvaddra manna varð ekki við komið. Af þessum sökum var kröfu tryggingafélagsins vísað frá sakadómi 645

E höfðaði mál á hendur L fyrir vettvangsdómi Suður-Múlasýslu til viðurkenningar á eignarrétti sínum yfir landspildu, er lá milli nafngreindra íbúðarhúsa. Í kröfu E var þess ekki getið, hver væru talin mörk þessa landsvæðis, né stærð þess tilgreind. Var krafan því ódómhæf, sbr. 88. gr. laga nr. 85/1936. Skv. 17. gr. laga nr. 41/1919 bar og að leggja fram í héraði nákvæman og staðfestan uppdrátt af þrætu- stað, en það var ekki gert. Af þessum sökum var héraðs- dómur og meðferð málsins í héraði ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 672

H höfðaði mál til heimtu víxilskuldar á hendur G fyrir hönd verzlunarinnar K. Vixill sá, sem stefnt var til greiðslu á, var samþykktur af G pr. pr. verzlunin K. Skv. vottorði borgarfógeta var verzlunin K skrásett í Reykjavík 10. júní 1922 og tilgreint, að einkaeigandi væri Á. Hefði síðan engin breyting verið skráð á firmanu. Að svo vöxnu máli var ósannað, að G væri bær til að skuldbinda verzlunina K, og var málinu vísað frá héraðsdómi 837

Gjaldstofa Færeyja höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur R til heimtu skatts fyrir árin 1962—1965. R var hvorki skráður á þjóðskrá hér á landi né hafði hann innt hér skatt af hendi. Stefnuvottar birtu héraðsstefnu í málinu fyrir nafngreindri konu á heimili hennar og vottuðu, að henni hefði verið afhent endurrit af stefnunni, sem hún hefði lofað að afhenda R, er byggi í sama húsi, en væri fjarverandi. Dæmt, að varhugavert væri að meta þessa stefnubirtingu á hendur R fullnægjandi, en hann kom eigi fyrir dóm, þar sem eigi var skráður samastaður hans hér

- á landi. Var málinu þegar af þeirri ástæðu vísað frá héraðsdómi 1011
- Að tilhlutan fyrirsvarmanna N h/f sendi F h/f haustið 1966 þýzka fyrirtækinu L í Hamborg pöntunarbréf um nótarefni. Var þar tekið fram, að N h/f væri kaupandi. L krafði N h/f um andvirði nótarefnisins skv. þessu pöntunarbréfi. Taldi L, að samið hefði verið um þann sama gjaldfrest, sem F h/f hafði þá undanfarið veitt kaupendum sams konar vöru. Engar skýrslur fyrirsvarmanna N h/f lágu fyrir um, hvað bar á góma um greiðsluskilmála, þegar pöntunin var gerð. Var jafnvel ekki leitt í ljós, hver samdi fyrir hönd N h/f við F h/f um pöntunina. Vitnaskýrslna þeirra, er fjölluðu um pöntunina fyrir hönd F h/f, var ekki heldur aflað. Af hálfu L var því haldið fram, að Útvegsbanki Íslands hefði margsinnis kafið N h/f um skil, en engin gögn voru lögð fram um það. Loks var ekki lagt fram farmskírteini vörunnar með m/s L frá Hamborg til Íslands. Var málsreifun og gagnasöfnun af hálfu beggja aðilja svo stórlega áfátt, að eigi þótti rétt að dæma málið á þeim grundvelli, sem það lá fyrir. Var héraðsdómur af þeim sökum ómerktur og málsmeðferð í héraði og málinu vísað frá héraðsdómi 1068
- Hinn 11. janúar 1967 var hafin í sakadómi rannsókn út af 34 ávísunum á hlaupareikninga, er S hafði gefið út og notað í lögskiptum, en innstæðulausar reyndust við framvísun þeirra. Er héraðsdómari sendi málið saksóknara ríkisins hinn 6. apríl 1967, var rannsókn þess svo skammt á veg komið, að fráleitt var að telja henni lokið. Skv. 1. mgr. 115. gr. laga nr. 82/1961 um meðferð opinberra mála átti saksóknari því að hlutast til um fullkomna rannsókn málsins og taka síðan, er sú rannsókn lá fyrir, ákvörðun um saksókn og kröfur sínar í málinu í stað þess að gefa þegar út ákæru. Þar sem ákæra saksóknara var þannig reist á rannsókn, sem fullnægði ekki, eins og á stóð, skilyrðum laga til saksóknar, varð ákæran eigi lögð til grundvallar dómi um efni máls. Af þeim sökum var ómerktur dómur sakadóms og ákærunni vísað frá héraðsdómi 1126
- Á og L gerðu með sér lóðarleigusamning hinn 4. desember 1962, og var honum þinglýst 6. sama mánaðar, en um þær mundir var B settur sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslu. G, sem með þessu taldi brotinn rétt á sér, höfðaði nú mál á hendur Á, L, B og sjávarútvegsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Á hendur B gerði G þá kröfu, að B yrði dæmdur til að afmá úr veðmálabókum Gullbringu- og Kjósarsýslu samning L og Á frá 4. desember 1962 og til að færa af nýju inn í veðmálabækur tiltekinn eldra lóðarsamning, en til vara kröfu um skaðabætur. Kröfur G

á hendur B mátti bera undir héraðsdóm, að tilstefndum a. m. k. Á og L. Hins vegar varð kröfunni ekki beint gegn þinglýsingardómaranum. Varakrafa G um skaðabætur á hendur B fyrir þinglýsingarstarf hans varð borin undir Hæstarétt í sambandi við þinglýsinguna samkvæmt 38. gr. laga nr. 57/1962 og innan þeirra fresta, er þar getur, en eigi undir héraðsdóm í einkamáli, sbr. 34. gr. laga nr. 85/1936. Voru kröfur G á hendur B því eigi dómhæfar og var héraðsdómur ómerktur, að því er þær varðaði, og þeim vísað frá dómstólum 1184

B höfðaði mál á hendur A og M til greiðslu þriggja víxla, sem voru gefnir út af M 8. marz 1967, en samþykktir af A til greiðslu 8. júlí, 8. ágúst og 8. september 1967. Héraðsdómur vísaði málinu af sjálfsdáðum frá dómi, þar sem víxlunum væri ekki réttilega lýst, en af hálfu A og M var ekki sótt þing. Á víxlum þeim, sem höfðu gjalddagana 8. júlí og 8. september 1967, var tekið fram, að þeir skyldu greiðast í Búnaðarbanka Íslands, Reykjavík. Á víxlinum með gjalddaga 8. ágúst 1967 var hins vegar tekið fram, að hann skyldi greiðast í Sparisjóði Kópavogs, Kópavogi. Allir víxlarnir voru afsagðir sökum greiðslufalls að kröfu Sparisjóðs Kópavogs í afgreiðslustofu sparisjóðsins. Í stefnu var víxlunum rétt lýst að öðru leyti en því, að þar sagði, að víxlarnir væru vistaðir í Sparisjóði Kópavogs. Var víxlunum með gjalddaga 8. júlí og 8. september 1967 því ekki réttilega lýst í stefnu, og bar því með visun til 88. gr. laga nr. 85/1936 að staðfesta héraðsdóminn, að því er varðaði kröfur B, sem byggðar voru á þeim víxlum. Víxli þeim, er gjalddaga hafði 8. ágúst 1967, var hins vegar rétt lýst í stefnu, og bar af þeim sökum að fella héraðsdóminn úr gildi, að því er varðaði kröfur B, byggðar á þeim víxli, og vísa málinu að því leyti heim í hérað til löglegrar meðferðar og efnisdóms 1209

b) Frá Hæstarétti.

Hinn 8. ágúst 1966 fengu eigendur jarðar nokkurrar lagt lögbann við frekari framkvæmdum ábúanda við byggingu íbúðarhúss í landi jarðarinnar. Með úrskurði 27. ágúst 1966 framkvæmdi sýslumaður (J) lausnargerð á lögbanninu. Þeim úrskurði skutu jarðeigendur til Hæstaréttar með stefnu 1. nóvember 1966 og kröfðust þess meðal annars, að J yrðu dæmd viðurlög lögum samkvæmt fyrir meðferð sína á lögbannsmálinu eftir framkvæmd lögbannsins 8. ágúst 1966 og hann dæmdur til að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti. J framkvæmdi lausnargerðina skv. 1. tl. 2. mgr. og 4. mgr. 25. gr. og 27. gr. laga nr. 18/1949 um kyrrsetningu

- og lögbann, sbr. 2. mgr. 1. gr. sömu laga. Lausnargerðin setti kæru til Hæstaréttar skv. 5. mgr. 25. gr. og 27. gr. laga nr. 18/1949, enda hróflar 3. tl. 21. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt, sem tekinn er orðrétt eftir 4. tl. 198. gr. laga nr. 85/1936, eigi við nefndu kæruákvæði laga nr. 18/1949, sem er eðli máls samkvæmt, þar sem skera ber úr því, svo skjótt sem kostur er, hvort lausnargerð á lögbanni skuli standa eða falla. Mál á hendur dómara fyrir framkvæmd á lausnargerð sætir og kæru, sbr. 21. gr. i. f. laga nr. 57/1962. Málið var því eigi kært til Hæstaréttar á lögmætum fresti og var af þeim sökum vísað frá Hæstarétti 50
- Áfrýjandi máls reifaði málið eigi fyrir Hæstarétti að öðru leyti en því, að hann gerði breytingu á framburði sínum um tiltekið atriði fyrir héraðsdómi. Eigi þóttu þó alveg næg efni til að vísa málinu frá Hæstarétti af þeim sökum 518
- Hinn 17. janúar 1966 krafðist Gjaldheimtan í Reykjavík uppboðs á fasteign, sem hún taldi vera eign A, en var raunverulega þinglesin eign H, til lúkningar opinberum gjöldum. Hinn 16. febrúar 1966 krafðist síðan J uppboðs á sömu fasteign samkvæmt handhafaðaskuldabréfi, útgefnu 12. júní 1965 af H og samþykktu af A, eiginmanni hennar. Þá krafðist Landsbanki Íslands hinn 17. febrúar 1966 uppboðs á grundvelli fjárnáms í eigninni. Loks krafðist Gjaldheimtan hinn 3. maí 1966 uppboðs fyrir opinberum gjöldum H. Var nefnd eign boðin upp og seld á uppboðsþingi í júlí 1966. Uppboðskaupandi var S. H áfrýjaði uppboðsmálinu og krafðist ógildingar á uppboðsgerðinni. J krafðist skv. framansögðu uppboðs á umræddri eign. Var mætt af hendi J á uppboðsþingi 18. maí 1966, en ekki síðar. J varð aðili uppboðsmálsins í héraði, sbr. 3. tl. 8. gr. og 3. mgr. 22. gr. laga nr. 57/1949, og hefði efnisdómur í Hæstarétti um uppboðið bundið hann. J var hins vegar ekki stefnt fyrir Hæstarétt og varð af þeim sökum að vísa málinu frá Hæstarétti 823
- Fógetadómur úrskurðaði, að áfrýjun frestaði ekki framkvæmd úrskurðar um útburðargerð og að útburður skv. síðarnefndum úrskurði ætti að fara fram. Fyrstnefndum úrskurði var skotið til Hæstaréttar með kæru, en málinu var vísað frá Hæstarétti, þar sem það setti ekki kæru, sbr. 21. gr., 3. tl., laga nr. 57/1962 875
- Yfirúttektargerð skv. ábúðarlögum var skotið til Hæstaréttar með áfrýjun. Yfirúttektargerðin var eigi í eðli sínu dómsathöfn og varð eigi að lögum dómsathöfn fyrir þær sakir, að yfirúttektarmenn eru í 53. gr. ábúðarlaga nr. 36/1961 nefndir yfirúttektar- og virðingardómur og sýslumaður skipaður oddviti þeirra. Af þessum sökum varð yfirúttektar-

- gerðinni hvorki skotið sem dómsathöfn til Hæstaréttar skv. 2. mgr. 13. gr. laga nr. 57/1962 né öðrum réttarreglum. Bar því að vísa málinu frá Hæstarétti 881
- Í refsímáli út af ærumeiðingum var ábyrgðarmaður (Í) dagblaðs þess, sem í hlut átti, skyldaður í héraðsdómi til að birta forsendur og niðurstöðu dómsins í 1. eða 2. tölublaði dagblaðsins, sem út kæmi eftir lögbirtingu dómsins. Í áfrýjaði dóminum, en honum var ekki áfrýjað af hálfu málshöfðanda í héraði (S), sem krafðist staðfestingar héraðsdómsins, þar á meðal ákvæða hans um birtingu forsendna og dómsorðs. Ekki var gerð krafa um birtingu dóms Hæstaréttar. Að svo vöxnu máli og þar sem héraðsdómi var breytt, var vísað frá dómi þessari kröfu S 887
- Til fullnustu dómkröfum á hendur S var gert fjárnám í beltavél, sem var eign J. Á grundvelli nefndrar fjárnámsgerðar fór fram uppboð á beltavélinni. J áfrýjaði uppboðsmálinu til Hæstaréttar og krafðist þess, að nauðungaruppboðið yrði úr gildi fellt. J mætti hvorki né lét mæta á uppboðsþinginu, enda hafði hann ekki hugmynd um, að selja skyldi þar beltavélina. Af þessum sökum var hann ekki bundinn af uppboðsgerðinni og þurfti því eigi að áfrýja henni. Hins vegar varð að telja, að hann hefði haft slíkra hagsmuna að gæta, að slík áfrýjun hefði verið honum heimil. Héraðsdómslögmaðurinn H tók við stefnu f. h. S, en H lýsti því yfir í greinargerð, sem hann sendi Hæstarétti, að hann hefði eigi haft umboð til að taka á móti stefnu á hendur S. Varð því að vísa málinu frá Hæstarétti, sbr. 8. gr. laga nr. 57/1949 um nauðungaruppboð 1072
- Með dómi Hæstaréttar 16. júní 1967 var konunni K dæmdur fyllingareður í barnsfaðernismáli, sem hún hafði höfðað á hendur M. Dómur þessi var birtur M hinn 9. sept. 1967 og eiðstefna skv. honum hinn 18. sept. 1967 til fyrirtöku á bæjarþingi Reykjavíkur 2. október 1967. Á dómþingi þessu mætti K og með henni lögmaður hennar og ennfremur var M mættur ásamt lögmanni sínum. K tjáði sig reiðubúna til að vinna fyllingareið í samræmi við nefndan hæstaréttardóm frá 16. júní 1967. M lýsti því þá yfir, að hann hefði hug á að kanna, hvort efni væru til að áfrýja máli þessu til Mannréttindadómstóls Evrópuráðsins, og óskaði eftir hæfilegum fresti í því sambandi skv. ákvörðun dómsins, enda færi hugsanleg eiðvinning eigi fram, fyrr en endanleg niðurstaða lægi fyrir. K mótmælti hins vegar öllum fresti, Héraðsdómari hafnaði frestbeiðni M með úrskurði, sem M skaut til Hæstaréttar. Kærumálinu var vísað frá Hæstarétti, þar sem dómur Hæstaréttar frá 16. júní 1967 var fullnaðardómur um sakarefnið 1147

Frestir.

Óskað eftir fresti til að kanna málsskot til Mannréttindadóm-
stóls Evrópuráðsins 1147

Fyrning.

a) Fyrning kröfuréttinda.

M varð fyrir slysi um borð í fiskibáti hinn 10. marz 1961. M
höfðaði af því tilefni bótamál á hendur A, eiganda og út-
gerðarmanni bátsins. Tekið var fram, að ósannað væri, að
tiltekinn skipverji hefði sýnt af sér vangæzlu, og auk þess
væri krafa á slíkum grundvelli fyrnd, sbr. 3. tl. 251. gr. sigl-
ingalaga nr. 56/1914 194

Á árinu 1953 hóf Ó byggingu húss við Sogaveg í Reykjavík.
Skráðir byggingarmeistarar voru S og H, en Ó vann mikið
sjálfur að smíði hússins. Ó seldi Á húsið með afsali 25.
júni 1955. Hinn 7. nóvember 1955 seldi Á J húsið. Hinn 19.
júli 1956 höfðaði J mál á hendur Á vegna galla á húsinu.
Urðu málsúrslit þau, að J var talin heimil riftun og Á
auk þess dæmdur til að greiða skaðabætur. Með stefnu, út-
gefinni 28. febrúar 1961, höfðuðu Á og SS, fyrrverandi
eiginkona hans, mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hend-
ur Ó og H. Voru þeir Ó og H dæmdir til að greiða Á og
SS bætur. Hinn 17. febrúar og 18. marz 1965 innti Ó af
hendi allar greiðslur skv. dómi í síðastgreindu máli. Megin-
hluti síðastnefndra greiðslna átti rót sína að rekja til gall-
aðs holsteins af tiltekinni tegund. Höfðaði Ó mál til
heimtu þeirrar fjárhæðar á hendur borgarsjóði og G með
stefnu, útgefinni 23. apríl 1965. Ó hafði á sínum tíma keypt
umræddan holstein af G. Reisti hann kröfur sínar á hendur
G á því, að holsteinninn hefði verið gallaður. Kröfur sínar
á hendur borgarsjóði reisti hann á því, að starfsmenn hans
við byggingarfulltrúaembættið hefðu leyft notkun hins gall-
aða byggingarsteins. Umrætt hús var tekið út sem fok-
helt hinn 10. október 1954. Kröfur þær, sem Ó hafði uppi
í málinu, voru því fyrndar, þegar málið var höfðað, hvernig
sem á málavexti var litið, sbr. 1. tl. 3. gr. og 2. tl. 4. gr.
laga nr. 14/1905 225.

H var fyrsti eigandi risibúðar í húsi nokkru, er líklega var
byggt á árunum 1946 og 1947, en með kaupmála 13. júlí
1951 varð íbúðin séreign konu hans, G. Þau hjón bjuggu
í íbúðinni 1947—1951. G seldi K íbúðina og var afsalið gefið
út 2. október 1952. Með afsali, dags. 17. september 1955,
urðu E og HS eigendur íbúðar þessarar, en eftir lát HS
eignuðust börn hans, OH og HH, hans hluta. Með kaup-
samningi, dags. 10. júní 1958, og afsali, dags. 15. septem-

ber s. á., eignaðist Á síðan íbúðina. Á höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur í júní 1959 gegn OH, HH og E til heimtu skaðabóta vegna galla á íbúðinni, en E, OH og HH stefndu K, G og H til réttargæzlu í máli þessu. Málsúrslit urðu þau með dómi Hæstaréttar 14. maí 1962, að OH, HH og E var gert að greiða Á skaðabætur. Með stefnu, dagsettri 13. febrúar 1963, höfðuðu síðan þau OH, HH og E mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur gegn K, sem stefndi H og G til réttargæzlu í málinu. Málsúrslit urðu þau skv. dómi bæjarþings Reykjavíkur 24. apríl 1964, sem ekki var áfrýjað, að K var gert að greiða OH, HH og E skaðabætur, sem K greiddi 25. ágúst og 2. september 1964, alls kr. 58.471.00. K höfðaði síðan mál á hendur G og dánarbúi H til greiðslu á þeim skaðabótum, sem K sjálf hafði orðið að greiða skv. dóminum 24. apríl 1964, auk ýmiss kostnaðar af því máli. G seldi skv. framansögðu K íbúðina með afsali 2. október 1952. Er mál K á hendur G og dánarbúi H var höfðað með héraðsstefnu 28. september 1964, var liðinn 10 ára fyrningarfrestur þeirrar kröfu, sbr. 2. tl. 4. gr. og 1. mgr. 5. gr. laga nr. 14/1905. Voru eigi leidd í ljós atvik, er varnað hefðu fyrningu, enda gátu ekki leitt til fyrningarslita réttargæzlustefnur á hendur G og H í fyrri skaðabótamálum, er höfðu risið út af sama sakarefni. Réttargæzlustefna OH, HH og E 29. febrúar 1960 í máli því, er Á höfðaði gegn þeim með héraðsstefnu 22. júní 1959 og var dæmt í Hæstarétti 14. maí 1962, gat ekki skv. 11. gr. laga nr. 14/1905 leitt til fyrningarslita gegnt K, sbr. og 14. gr. sömu laga. Fyrningarfrestur var hins vegar liðinn, er K hinn 26. febrúar 1963 stefndi G og H til réttargæzlu í máli OH, HH og E gegn K. Skv. því var skaðabótakrafa, er K kunni að hafa átt á hendur G og H, niður fallin fyrir fyrningu, og voru G og H því sýknuð af kröfum K 1103

R, M og G gerðu v/b J í félagi út á veiðar. Var félagsútgerð á bátnum í hlutfalli við eign hvers þeirra. Félagsútgerðinni var síðan slitið og báturinn seldur á opinberu uppboði 29. nóvember 1957 og uppboðsafsal gefið út 31. marz 1958 til Útvegsbankans á Ísafirði. R hafði gefið út tvo víxla, sem samþykktir voru af M. Annar var að fjárhæð kr. 89.000.00 með gjalddaga 23. október 1957, en hinn að fjárhæð kr. 2.250.00 með gjalddaga 15. febrúar 1958. Þessar víxilskuldir voru í vanskilum við bankann, þegar reikningskil uppboðsins fóru fram 25. marz 1958. Af uppboðsandvirði bátsins gengu síðar kr. 39.812.00 upp í þessar víxilskuldir, en M greiddi eftirstöðvarnar hinn 30. desember 1961. Krafðist M endurgjalds úr hendi R á þriðjungi eftir-

stöðvanna ásamt vöxtum og kostnaði, Endurgjaldskrafa M var eigi fallin niður fyrir fyrningu, sbr. 4. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905, en stefna var birt 20. október 1964 1121

b) Fyrning lögtaksréttar.

- G var yfirverkstjóri í þjónustu Vegagerðar ríkisins. Á árunum 1962 og 1963 átti G bifreið. Auk eigin nota ók G bifreiðinni við framkvæmd starfs síns gegn endurgjaldi. Vegna þessara nota bifreiðarinnar var G gert að greiða aðstöðugjald árin 1963 og 1964. Að því er varðaði aðstöðugjald það, sem á G var lagt árið 1963 og féll í gjalddaga 1. júlí s. á., var lögtaksréttur fyrndur, er réttargerðir hófust í málinu hinn 7. janúar 1966, sbr. 11. gr. laga nr. 69/1962 og 2. gr. laga nr. 29/1885 877
- Hinn 5. febrúar 1964 krafðist Húsavíkurkaupstaður lögtaks hjá póst- og símamálastjórninni fyrir lóðarleigu árin 1961, 1962 og 1963. Mál þetta var eigi tekið til meðferðar í fógeta-
rétti fyrr en 24. febrúar 1965. Skv. 2. gr. laga nr. 29/1885, sbr. 1. gr. laga nr. 83/1947, var lögtaksréttur leigugjalda 1961 og 1962 þegar fyrndur, er lögtaks var krafizt, og að því er tók til leigugjalds árið 1963, var lögtaksréttur einnig fyrndur, þegar lögtaksgerðin hófst í fógetaðómi 1003

Gagnkröfur. Sjá skuldajöfnuður.

Geðrannsókn.

- Tekið fram í tilefni úrskurðar um gæluvarðhaldsvist sakbornings, að sakarefni séu slík, að fyllsta ástæða sé til rannsóknar á geðheilsu hans, sbr. 2. tl., d-lið, 75. gr. laga nr. 82/1961 100
- Læknir lætur uppi álit um geðheilsu varnaraðilja í lögræðis-
sviptingarmáli 846, 1135

Gjafsókn. Gjafvörn.

- Eigendur jarðar fengu lagt lögbann við tilteknum framkvæmd-
um ábúanda á jörðinni, en síðar framkvæmdi sýslumaður lausnargerð á lögbanninu. Þeim úrskurði skutu jarðeig-
endur til Hæstaréttar og kröfðust þess meðal annars, að sýslumanni yrðu dæmd viðurlög fyrir meðferð sína á mál-
inu og honum gert að greiða málskostnað. Ábúanda, sem gagnáfrýjaði málinu, var veitt gjafsókn fyrir Hæstarétti,
og stefnda (sýslumanni) gjafvörn 50
- Maður, er krafði bóta fyrir vinnuslys, fær gjafsókn í héraði
og fyrir Hæstarétti 55
- Kona, er krafði bóta fyrir bifreiðarslys, fær gjafsókn í héraði
og fyrir Hæstarétti. Gjafvörn veitt í sama máli 171

Maður, er krafði bóta fyrir vinnuslys, fær gjafsókn fyrir Hæstarétti	238
Sóknaraðiljar skaðabótamáls fá gjafsókn í héraði	573
Kona, er höfðaði mál til viðurkenningar á faðerni barns síns, áfrýjar héraðsdómi og fær gjafsókn fyrir Hæstarétti 777,	787
Áfrýjandi lögtaksmáls, er andmælti skuldajöfnuði við lífeyriskröfu skv. skilnaðarleyfisbréfi, fær gjafsókn fyrir Hæstarétti	867
Í máli, þar sem bæjarsjóður krafðist lögtaks fyrir aðstöðugjaldi hjá gjaldanda, var gjaldanda veitt gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti	877
Við skipti á dánar- og félagsbúi gerði einn erfingja þá kröfu, að tiltekinni fasteign yrði haldið utan við skiptin. Varnaraðili, einn samerfingjanna, fær gjafvörn fyrir Hæstarétti	910
Tekið fram, að konu, sem höfðaði barnsfaðernismál, hafi borið gjafsókn í héraði skv. 215. gr. laga nr. 85/1936	1076
Aðiljar skaðabótamáls, sem átti rætur sínar að rekja til galla á íbúðarhúsnæði, fá gjafsókn og gjafvörn fyrir Hæstarétti	1103
Aðilja, sem sótti ríkissjóð um endurgreiðslu á stimpilgjaldi, veitt gjafvörn fyrir Hæstarétti	1144

Gjaldþrotaskipti.

Á átti kröfu á hendur K, sem hann hafði fengið veð fyrir, handveðsréttareðlis, í gjaldkröfu K á hendur Þ. K h/f gerði fjárnám í síðastnefndri kröfu til tryggingar dómskuld, sem K h/f átti á hendur K. K varð gjaldþrota og áfrýjaði Á fjárnáminu. Ofangreint handveðsigildi hefði gengið fyrir hinu áfrýjaða fjárnámi, ef gjaldþrot K hefði eigi borið að, en K varð gjaldþrota, áður en liðnir voru 6 mánuðir frá stofnun handveðsigildisins. Var óráðið, hvernig færi um handveðsigildið við gjaldþrotaskiptin, sbr. 20. og 30. gr. laga nr. 25/1929 um gjaldþrotaskipti. Frá málshöfðun K h/f og fram til gjaldþrotaskiptanna voru ekki heldur liðnir 6 mánuðir. Var því óvíst um örlög fjárnámsins við gjaldþrotaskiptin, sbr. 22. og 30. gr. laga nr. 25/1929. Var því ekki rétt að kveða á um það að svo stöddu, að hinn handveðslegi réttur, sem sæta skyldi prófun við gjaldþrotaskiptameðferðina, gengi fyrir fjárnáminu. Skv. meginreglu 117. gr. laga nr. 85/1936 var frestað uppsögu hæstaréttardóms í málinu, unz vissa lægi fyrir um afdrif handveðsigildisins og fjárnámsins	78
---	----

Gæluvarðhald.

Gæluvarðhald sökunaots eigi látið koma til frádráttar refsivist, sbr. 76. gr. laga nr. 19/1940	38
--	----

- Stúlkan X, sem var fædd 1950, kom hinn 21. janúar 1967 að tilhlutan barnaverndarnefndar í Kópavogi fyrir lögreglu og gaf þá skýrslu, að Z, faðir hennar, hefði leitað eftir samförum við sig. Í skýrslu sinni fyrir sakadómi lýsti Z þeirri skoðun sinni, að hann teldi það ekki ósiðsamlegt né rangt að eiga kynmök við eigin börn, ef þau hefðu náð tilskildum aldri, þ. e. 16 ára, og samþykki þeirra væri fyrir hendi. Þar eð Z var gefin að sök háttsemi, sem varðað gat hann fangelsisrefsingu eftir ákvæðum XXI. og XXII. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og ákvæðum laga nr. 53/1966 um vernd barna og unglinga, voru skv. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, sbr. 268. gr. laga nr. 19/1940, fyrir hendi skilyrði til gæzluvarðhalds, sem rétt var að beita, eins og á stóð, sbr. 1., 5. og 6. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Þá voru sakarefni slík, að fyllsta ástæða var til rannsóknar á geðheilsu varnaraðilja, sbr. 2. tl., d-lið, 75. gr. laga nr. 82/1961. Var af þeim ástæðum staðfestur úrskurður sakadóms um, að Z sætti gæzluvarðhaldi í allt að 3 vikur og gengi jafnframt undir geðrannsókn innan marka gæzluvarðhaldstímans 100
- Gæzluvarðhald sökunaúts látið koma til frádráttar refsivist, sbr. 76. gr. laga nr. 19/1940 318, 645, 761

Handveð.

K fékk að láni kr. 1.000.000.00 hjá Á. Samþykkti K þrjá víxla fyrir láninu, einn að fjárhæð kr. 250.000.00 með gjalddaga 10. maí 1965, einn að fjárhæð kr. 500.000.00 með gjalddaga 10. ágúst 1965 og einn að fjárhæð kr. 250.000.00 með gjalddaga 10. nóvember 1965. Lýsti K því í skriflegri yfirlýsingu 17. febrúar 1965, að lögmanni Á veittist fullt og ótakmarkað umboð til þess að veita móttöku greiðslum, sem K átti að fá inntar af hendi af biskupi Íslands og Kirkjuráði f. h. Þjóðkirkjunnar 15. maí, 15. ágúst og 15. nóvember 1965, hverri að fjárhæð kr. 500.000.00, ef K greiddi ekki víxlana á réttum gjalddögum. Var því enn fremur lýst, að kaupsamningur K um sölu á bókasafni hans til Þjóðkirkjunnar, sem nefndar greiðslur stöfuðu frá, skyldi vera í vörzlu umboðsmanns Á, þar til lánið væri að fullu greitt. K greiddi sjálfur víxil þann, er féll í gjalddaga hinn 10. maí 1965, en hinn 18. ágúst 1965 greiddi biskupsritari, að þeim Á og K viðstöddum, víxil þann, sem féll í gjalddaga 10. ágúst 1965. Samdist jafnframt svo um með þeim Á og K, að biskupsritari greiddi Á hinn 15. nóvember 1965 kr. 250.000.00 af fjárhæð þeirri, sem þá skyldi inna af hendi fyrir bókasafnið. Áritaði biskupsritari þá yfirlýsingu K frá 17. febrúar 1965. Hinn 15. nóvember 1965 framkvæmdi borgar-

fógeti framhaldsfjárnám í nefndum kr. 250.000.00 til tryggingar dómi, uppkveðnum 22. október 1965, í máli, höfðuðu 15. október 1965, en með dómi þessum var A h/f og K dæmt að greiða óskipt K h/f kr. 1.254.000.00 ásamt vöxtum og málskostnaði. Var hið fjárnumda fé lagt inn á bók við Landsbanka Íslands, eignaða borgarfógetaembættinu í Reykjavík. Með áritun biskupsritara 18. ágúst 1965 á yfirlýsingu K frá 17. febrúar 1965 skyldi tryggja greiðslu á kr. 250.000.00 skuld K við Á, sem greiða átti 10. nóvember 1965, með óafturkallanlegri ávísun K til handa Á á jafnháa kröfu K á biskupsembættið, þá er gjaldkræf varð 15. nóvember 1965. Með þessum skuldaskiptum skapaðist veð, handveðsréttar eðlis, til handa Á í nefndri gjaldkröfu á hendur biskupsembættinu. Hefði þetta handveðsigildi gengið fyrir hinu áfrýjaða fjárnámi frá 15. nóvember 1965, ef gjaldþrot K hefði eigi borið að, en K varð gjaldþrota, áður en liðnir voru 6 mánuðir frá stofnun handveðsigildisins. Var óráðið, hvernig færi um handveðsigildið við gjaldþrotaskiptin, sbr. 20. og 30. gr. laga nr. 25/1929 um gjaldþrotaskipti. Frá ofangreindri málshöfðun K h/f og fram til gjaldþrotaskiptanna voru ekki heldur liðnir 6 mánuðir. Var því óljóst um örlög fjárnámsins við gjaldþrotaskiptin, sbr. 22. og 30. gr. laga nr. 25/1929. Var því ekki rétt að kveða á um það að svo stöddu, að hinn handveðslegi réttur, sem sæta skyldi prófun við gjaldþrotaskiptameðferðina, gengi fyrir fjárnáminu. Skv. meginreglunni í 117. gr. laga nr. 85/1936 bar að fresta uppsögu dóms í málinu, unz vissa lægi fyrir um afdrif handveðsigildisins og fjárnámsins 78

Happdrætti.

L keypti miða í Happdrætti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna (H). Miðinn var keyptur hjá Á, umboðsmanni H. Þá er dregið var í þriðja flokki happdrættis H hinn 3. júlí 1965, hafði nefndur happdrættismiði verið tvívegis óendurnýjaður, en við drátt þennan dag féll kr. 500.000.00 vinningur á miðann, L krafði H um greiðslu á vinningsfjárhæðinni, en Á til vara. Taldi L, að Á hefði lofað sér að sjá um endurnýjun miðans. Gegn eindregnum mótmælum Á færði L ekki sönnur fyrir því, að Á hefði skuldbundið sig gagnvart L til að endurnýja með sjálfs sín fé, þá er því væri að skipta, umræddan happdrættismiða. Að svo vöxnu máli varð þegar af nefndum sökum að sýkna H og Á af kröfum L 1082

Hegningarauki.

Hegningarauki dæmdur, sbr. 78. gr. laga nr. 19/1940 38, 318

*Heimvísun. Sjá ómerking.**Hjón. Sjá framfærslueyrir, skiptamál.**Hlutfélög.*

- Máli út af skyldu hlutafélags til að leysa til sín hluti í félaginu vísað frá bæjarþingi, þar sem málið átti undir sjó- og verzlunardóm skv. lögum nr. 85/1936, 200. gr. 2. tl., en þar
- segir, að sjó- og verzlunardómur fari með og dæmi mál út af efnum þeim, er í lögum um hlutafélög eða samvinnufélög greini 1
- L, hluthafi í S h/f, krafðist þess, að honum yrði með beinni fúgetagerð veittur aðgangur að bókhaldsbókum og bókhaldsgögnum S h/f. Í máli þessu kom Ó, löggiltur endurskoðandi og endurskoðandi S h/f, fyrir fúgetaðóm sem vitni. Krafðist L þess þá af Ó, að hann svaraði tilteknum spurningum varðandi ársreikninga S h/f og að Ó léti auk þess í té sundurliðun á ákveðnum reikningsliðum. Talið var, að enda þótt L kynni að eiga kröfu á hendur stjórn S h/f um fullnægjandi greinargerð um atriði í rekstri og starfsemi S h/f, þau, er hann krafði Ó vættis um, væri varhugavert, eins og sakir stóðu, að veita L rétt til að krefja endurskoðandann opinberra vitnaskýrslna í dómsmáli um þessi málefni S h/f, sbr. 6. gr. laga nr. 89/1953 og 4. tl. 126. gr. laga nr. 85/1936 259
- Ærumeiðandi ummæli, sem birtust í vikublaði einu, bökuðu ábyrgðarmanni (E) blaðsins ábyrgð á ýmsum greiðslum skv. ákvæðum almennra hegningarlaga og laga um prentrétt. Útgefandi blaðanna var talið hlutafélagið H og skv. gögn- um málsins áttu E, K, S, ST og H sæti í stjórn félagsins. H/f H var ekki skrásett skv. ákvæðum 10. gr. laga nr. 77/1921 um hlutafélög, en tilkynningarskylda í þeim efnum hvíldi á stjórn félagsins. Vegna þessarar vanrækslu á að láta skrásetja félagið urðu stjórnarmeðlimir sjálfir að bera ábyrgð á greiðslum þeim, sem E bakaði sér. Var sú ábyrgð felld á meðlimi aðalstjórnar eina, þá K, S, ST og H, sem þeim var gert að bera in solidum, en ekki á varastjórnendur, þar sem ekkert kom fram um, að þeir hefðu tekið þátt í stjórnarstörfum fram að þeim tíma, er félagið var skrásett. Voru þeir K, S, ST og H því in solidum dæmdir til að þola það, að fjárnám yrði gert í eignum þeirra fyrir sekt, skaðabóta- og málskostnaðargreiðslum svo og greiðslu kostnaðar vegna birtingar dóms, sem lagðar voru á E, að því leyti sem greiðslugeta hans hrykki ekki til fyrir greiðslum þessum 264

Hlutdeild.

E tók þátt í ýmsum fölsunum annars manns, J, með því að falsa framsal á tékka fyrir hvatningu J. Með þeirri háttsemi var E talinn í héraðsdómi, sem ekki var áfrýjað að því er E varðaði, hafa gerzt sekur um brot á 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 22. gr. sömu laga 318

*Húftrygging. Sjá váttryggingar.**Hylming.*

J hóf í febrúarmánuði 1962 að selja tékka, er ekki höfðu innstæðu, póstafgreiðslunni á Keflavíkurflugvelli, sem hann gaf út vegna fyrirtækja, er hann átti í og stýrði. Eftir að janúarmánuður 1964 var liðinn, seldi J eigi fleiri slíka tékka. Ekki var sannað, að Þ, póstvarðstjóra á póstafgreiðslunni á Keflavíkurflugvelli, hefði verið ljóst fyrir en í febrúarmánuði 1964, að engin bankainnstæða var til fyrir tékkum þeim, sem í málinu greinir. Notfærði J sér því ranga hugmynd Þ um tékka þá, er hann seldi við póstafgreiðsluna, og hafði þannig fé af póstinum. Varðaði þetta atferli J við 248. gr. hegningarlaga nr. 19/1940. Á var sameigandi J að þeim fyrirtækjum, sem fyrir greinir. Á miðju ári 1963 réðst A til eins af þessum fyrirtækjum. Á komst að því síðla árs 1963, að innstæðulausir tékkar vegna eins þessara fyrirtækja voru í kassa póstafgreiðslunnar á Keflavíkurflugvelli. Frá þeim tíma hjálpaði hann til að viðhalda þeim ávinningi, er skapaðist vegna tékkanna, en ósannað var, að Á hefði þá, svo hann vissi, verið þátttakandi í öflun frekara fjár með sölu innstæðulausra tékka til póstafgreiðslunnar. Í byrjun febrúar 1964 fékk Á með vissu upplýsingar um tékkafjárhæðina í póstafgreiðslunni, og um sama leyti fékk A vitneskju um tékkana. Stuðluðu þá A og Á í sameiningu að útgáfu og sölu innstæðulausra tékka við póstafgreiðsluna á Keflavíkurflugvelli til að viðhalda ávinningi af broti J með því að kaupa með fé því, er fékkst fyrir síðastnefnda tékka, eldri tékka, er raktir urðu til J og lágu innstæðulausir á póstafgreiðslunni. Hækkun sú, er varð á heildarupphæð innstæðulausra tékka, eftir að Á og A hófu að greiða póstafgreiðslunni með slíkum tékkum, þótti ekki geta skoðast sem auðgun, en upplýst var, að A og Á lögðu meðal annars fé inn á hlaupareikninga, er eitt umræddra fyrirtækja hafði aðgang að í Reykjavík, en A og Á gáfu sig fram, áður en þeim hafði tekizt að endurkaupa eldri tékka, eða janúartékka síðast-

- nefnds fyrirtækis. Með þessu atferli gerðust A og Á sekir um brot á 254. gr. almennra hegningarlaga. Hins vegar voru A og Á sýknaðir af broti gegn 248. gr. hegningarlaga þegar af þeirri ástæðu, að verknaðarlýsing í ákæru var ekki í samræmi við þá grein. Héraðsdómi var ekki áfrýjað að því er varðaði þá A og Á 318
- Að morgni hins 21. nóvember 1966 brutust þeir E og J inn í úra- og skartgripaverzlun eina í Reykjavík. Slógu þeir eign sinni á úr og skartgripi verzlunarinnar, sem voru í afgreiðsluborði, skápum og sýningarglugga. Með þessu atferli gerðust þeir E og J brotlegir gegn 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. S veitti þýfinu viðtöku til geymslu, enda þótt honum væri ljóst, að þess var aflað með auðgunarbroti. Varðaði það atferli S við 254. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 645

Iðnlöggjöfin.

- Refsimál var höfðað á hendur H fyrir að reka bókbandsíðn án tilskilinna meistararéttinda með því að framkvæma vírheftingu og brot í prentsmiðju sinni á ýmsum blöðum og tímaritum. Taldist atferli H í ákæru varða við 1. mgr. 14. gr., sbr. 1. tl. 2. mgr. 27. gr. laga um iðju og iðnað nr. 18/1927, sbr. 2. og 15. gr. laga nr. 105/1936 um breytingu á þeim lögum. H var dæmd sýkna, enda kom ekkert í ljós, er hnekkti því álitni héraðsdóms, þar sem tveir sérfróðir menn áttu sæti, að starfsemin væri einhæf og óbrotin véla- vinna, sem ekki yrði skipað á bekk með handiðn, eins og það hugtak væri markað í iðnlöggjöfinni 1116

Innheimta. Sjá fjárdráttur.

Ítrekun brots.

- S ók bifreið, er hann var með áhrifum áfengis. Refsing var ákveðin varðhald 15 daga með hliðsjón af því, að um ítrek- að brot var að ræða 16
- G ók bifreið, er hann var undir áhrifum áfengis. Áfengisrannsókn blóðs, sem læknir tók honum, leiddi í ljós reducerandi efni, 1.24‰. G var talinn hafa gerzt sekur við ákvæði 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Með dómi sakadóms Gullbringu- og Kjósarsýslu 21. maí 1965 hafði G verið dæmd refsing og svipting ökuleyfis í 6 mánuði fyrir brot á 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 37. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þar sem um ítrekað brot var að ræða, varðaði það G refsingu skv. 4. mgr. 80. gr. sömu laga. Var refsing ákveðin varðhald 15 daga. Þá var G sviptur ökuleyfi ævilangt .. 159

- Hinn 2. apríl 1966 ók J bifreið sinni undir áhrifum áfengis fram og aftur um lóð við hús sitt, en blóðrannsókn, sem framkvæmd var, sýndi 1.03% reducerandi efni. Með atferli sínu gerðist J brotlegur við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Refsing J, sem með dómi uppkveðnum 6. júní 1962 var dæmdur til greiðslu kr. 2.000.00 sektar og sviptur ökuleyfi í 6 mánuði fyrir brot á áfengis- og umferðarlögum, var ákveðin varðhald 10 daga skv. 80. gr. umferðarlaga og 45. gr. áfengislaga. Þá var J sviptur ökuleyfi ævilangt skv. 81. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga 477
- Hinn 28. nóvember 1965 var G kærður af lögreglumönnum í Reykjavík fyrir ölvun við akstur. Við rannsókn í blóði hans fundust í því efni, er svöruðu til 0.87% af vínanda. Hér- aðsdómariinn lauk málinu með dómssátt, þannig að G skuldbatt sig til að greiða kr. 4.000.00 sekt í ríkissjóð, en til vara að sæta 8 daga varðhaldi og vera sviptur ökuleyfi sex mánuði. Með dómi, uppkveðnum í sakadómi 20. apríl 1964, hafði G verið dæmdur til að greiða kr. 2.000.00 í sekt og sviptur ökuleyfi í sex mánuði fyrir brot gegn 2. mgr. 17. gr., 1. og 2., sbr. 3. mgr. 25. gr., 1. mgr. 37. gr., 2. mgr. 41. gr. og 49. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Þar sem ítrekuð brot gegn 1., 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga varða varðhaldi eða fangelsi skv. ákvæðum 4. mgr. 80. gr. sömu laga, var héraðs- dómara skv. skýlausum ákvæðum 2. tl. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 29/1966 heimildarlaust að ljúka málinu með sátt, og var dómssáttin því felld úr gildi skv. 6. mgr. 1. gr. sömu laga 842
- Þ ók bifreið ölvaður aðfaranótt 22. júlí 1967. Rannsókn á blóði Þ leiddi í ljós reducerandi efni, er samsvaraði 1.33% af alkóhóli. Áfengismagn í blóði Þ náði þess vegna því lágmarki, sem getið er í 4. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, þótt tekið væri tillit til annarra reducerandi efna í blóðinu og hugsanlegrar mælingarskekkju. Eigi voru þó fyrir hendi skilyrði til að beita þyngri refsingu en fyrir brot gegn 3. mgr. 25. gr. sömu laga, þar sem 4. mgr. var ekki getið í ákæruskjali. Að öðru leyti varðaði brot Þ við 2. mgr. 25. gr. greindra laga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Með dómi sakadóms Vestmanna- eyja 27. júlí 1964 var Þ dæmd refsing og svipting ökuleyfis í 1 ár fyrir brot á 2., sbr. 3. mgr. 25. gr., 49. gr. og 1. mgr. 50. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga. Þar sem þannig var um ítrekað brot að fjalla, varðaði það refsingu skv. 4. mgr. 80. gr. umferðarlaga. Var refsing Þ ákveðin varðhald 15 daga og Þ auk þess sviptur ökuleyfi

ævilangt 1140

Kaup og sala. Sjá fasteignakaup, lausafjárkaup, skipasala.

Kaupgjald. Sjá kjarasamningar, vinnusamningar.

Kjarasamningar.

E var skráður stýrimaður á m/b G, eign B, 1. október til 3. nóvember 1964, en var síðan skráður skipstjóri á bátnum um tímabilið 4. nóvember til ársloka 1964. Skv. 2. gr. kjarasamnings L. Í. Ú. og F. F. S. Í., sem vinnusamband aðilja hlitti, átti skipstjóri að hafa tiltekinn hundraðshluta af óskírum afla skips, þó aldrei minna en tvo hásetahluti, en 1. stýrimaður minni hundraðshluta af óskíru söluverði afla, mismunandi stóran eftir stærð skips, þó aldrei minna en einn og hálfan hásetahlut. Skv. 4. gr. samningsins ábyrgðist útgerðarmaður „skipstjóra og stýrimönnum mánaðarlegar greiðslur upp í hundraðshluta afla þeirra frá lögskráningardegi til afskráningardags“, skipstjóra og 1. stýrimanni kr. 11.440.00 á mánuði. Samningsaðiljar skyldu fá greitt upp í lágmarkskaup reglulega um miðjan hvern mánuð og mánaðamót. Tryggingartímabil á þeim veiðum, sem þarna var um að tefla, áttu að vera þrjú, þ. e.: Frá 1. marz til 31. maí, frá 1. júní til 30. september og frá 1. október til febrúarloka. Miðað við þær greiðslur, sem B hafði innt af hendi til E, var ljóst, að kaupábyrgð B hefði eigi orðið virk, ef E hefði verið stýrimaður á skipinu til 1. janúar 1965, og að kaupábyrgðin hefði eigi heldur orðið virk, ef E hefði verið skipstjóri tímabilið frá 1. október 1964, þá er hann réðst á skipið, til 1. janúar 1965. E taldi, að meta bæri skipstjórátímabilið sem sérstakt kauptryggingartímabil og þar sem aflahlutur hans hefði orðið sáralítill á þessu tímabili, ætti hann inni hjá B kauptryggingarfé. Höfðaði E mál á hendur B til heimtu þess fjár. Skv. 2. gr. umrædds kjarasamnings voru laun skipstjóra og 1. stýrimanns fyrst og fremst ákveðin sem tiltekinn hundraðshluti af afla skips. Með 4. gr. samningsins var útgerðarmanni hins vegar gert að greiða nefndum mönnum tiltekið lágmarkskaup, þótt afli brygðist, enda væri aflahluturinn verðminni en hið tiltekna lágmarkskaup, kr. 11.440.00 á mánuði miðað við tryggingartímabilið. Eigi var fyrir það synjað, að E hafði á því tryggingartímabili, sem máli skipti, til jafnaðar þetta lágmarkskaup á skipi B, þá er lagður var saman stýrimannstími hans og skipstjórátími. Ákvæði 4. gr. samningsins um tryggingartímabil og tilgangur ákvæðisins var svo skýr, að eigi varð talið, að umsamið tryggingartíma-

bil klyfist, þá er skráður stýrimaður á skipi var skráður skipstjóri á því. Bar að skýra orð 4. gr. samningsins: „frá lögskráningardegi til afskráningardags“, þannig, að þau yrðu í samræmi við ákvæði 4. gr. um tryggingartilganginn og tryggingartímabilin. Skv. því var B sýknaður af kröfum E

604

Fram á árið 1954 voru vagnstjórar á strætisvögnum Reykjavíkurborgar félagar í Bifreiðarstjórafélaginu Hreyfli, sem samdi um starfskjör þeirra við Reykjavíkurborg. Í desembermánuði 1954 náðist samkomulag um það milli Reykjavíkurborgar og Bifreiðarstjórafélagsins Hreyfils, að strætisvagnstjórar skyldu teljast fastir starfsmenn Reykjavíkurborgar frá 1. desember 1954 að telja. Skv. bréfum, sem staðfest voru af yfirvöldum Reykjavíkurborgar, skyldu strætisvagnstjórnarnir taka laun skv. 10. launaflokki fastra starfsmanna Reykjavíkurborgar. Í einu bréfanna, dags. 7. desember 1954, sagði meðal annars svo: „Fari svo, að starfshópur í 10. launaflokki, er á vöktum vinnur, fái kjara-bætur umfram það, sem vagnstjórum er ætlað skv. bréfi, dags. 30. nóv. s.l., mun ég beita mér fyrir því, að vagnstjórar fái bætur í sömu eða sambærilegum hlutföllum“. Nutu strætisvagnstjórar þessa réttar, þar til gerðir voru heildarsamningar um kjör fastra starfsmanna Reykjavíkurborgar skv. lögum nr. 55/1962 og reglugerð nr. 159/1962. Starfsmannafélag Reykjavíkurborgar óskaði þess skv. 28. gr. laga nr. 55/1962, að launakjör starfsmanna Reykjavíkurborgar yrðu ákveðin með kjarasamningum skv. nefndum lögum. Samningaumleitarnir fóru fram í september 1963. Af hendi Starfsmannafélags Reykjavíkurborgar var þess þá krafist, að tekið væri upp í væntanlega samninga fyrrgreint ákvæði úr bréfi Reykjavíkurborgar um rétt strætisvagnstjóra til launahækkunar í samræmi við tiltekna starfshópa. Þessari kröfu var algerlega synjað af hendi Reykjavíkurborgar, og var strætisvagnstjórum skipað í 12. launaflokk, án þess að þeim væri áskilinn slíkur réttur. Var Starfsmannafélagi Reykjavíkurborgar sú leið ein fær, ef strætisvagnstjórnarnir vildu eigi una þessari niðurstöðu, að vísa ágreiningsefninu til sáttasemjara ríkisins og síðan til Kjaradóms skv. III. og IV. kafla laga nr. 55/1962 og reglugerðar nr. 159/1962. Þetta gerði starfsmannafélagið ekki, heldur staðfesti það kjarasamninginn við Reykjavíkurborg, þar sem strætisvagnstjórunum var skipað í 12. launaflokk án réttar til flutnings í hærri flokk. Að svo vöxnu máli brast heimild til að dæma strætisvagnstjórum frekari rétt en í kjarasamningum sagði, og var Reykjavíkurborg sýknuð af kröfu af hálfu strætisvagnstjóra, sem byggð var

á fyrrgreindu ákvæði í bréfi Reykjavíkurborgar frá 7. desember 1954

Kynferðisbrot. Sjá skirlífisbrot.

Kyrrsetning.

Við meðferð kyrrsetningarmáls O á hendur G og Þ spurði fógæti Þ í fógætaðómi „um fleiri eignir, þar á meðal peninga og innstæður í bönkum og sparisjóðum“. Lögmáður Þ og G mótmælti þessari spurningu með skírskotun til 7. gr. laga nr. 18/1949 um kyrrsetningu og lögbann, en samkvæmt þeirri lagagrein má eigi kyrrsetja innstæður eða vöxtu þar af í stofnunum, sem undan kyrrsetningu eru þegnar lögum samkvæmt. Í 21. gr. laga nr. 11/1961 um Landsbanka Íslands, 21. gr. laga nr. 12/1961 um Útvegsbanka Íslands, 50. gr. laga nr. 115/1941 um Búnaðarbanka Íslands, 10. gr. laga nr. 113/1951 um stofnun og rekstur Iðnaðarbanka Íslands h/f, 11. gr. laga nr. 46/1960 um Verzlunarbanka Íslands h/f, 11. gr. laga nr. 46/1962 um Samvinnubanka Íslands h/f og 26. gr. laga nr. 69/1941 um sparisjóði er svo kveðið á, að fé, sem lagt hefur verið í peningastofnun þá, sem í hlut á, skuli ásamt vöxtum þess vera undanþegið kyrrsetningu og löghaldi, meðan það stendur þar. Öll þessi ákvæði eru sett í þágu hinna tilgreindu peningastofnana og girða fyrir, að ráð peningastofnananna á sjóðum sínum séu takmörkuð. Hins vegar skjóta nefnd ákvæði ekki loku fyrir, að beiðandi kyrrsetningar eða löghalds geri, að öðrum lagaskilyrðum fullnægðum, kyrrsetningu eða löghald í kröfu skuldunauts síns á hendur peningastofnun þeirri, sem í hlut á. Samkvæmt því og 15. gr. laga nr. 18/1949 var G og Þ skylt að svara áðurgreindri spurningu fógæta 12

Útlendingi dæmdar skaðabætur skv. 1. mgr. 24. gr. laga nr. 18/1949 vegna ólögmætra kyrrsetningaraðgerða gegn honum 138

Löghald staðfest til tryggingar kröfum, sem hafðar voru uppi í tilefni af vanefndum á lausafjárkaupum af hálfu seljanda 960

Kæra.

Hinn 8. ágúst 1966 fengu eigendur jarðar lagt lögbann við frekari framkvæmdum ábúanda við byggingu íbúðarhúss í landi jarðarinnar. Með úrskurði 27. ágúst 1966 framkvæmdi sýslumaður (J) lausnargerð á lögbanninu. Þeim úrskurði skutu jarðeigendur til Hæstaréttar með stefnu 1. nóvember 1966 og kröfðust þess meðal annars, að sýslumanni yrðu dæmd viðurlög lögum samkvæmt fyrir meðferð sína á lögbannsmálinu eftir framkvæmd lögbannsins 8. ágúst 1966 og hann dæmdur til að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti. J

framkvæmdi lausnargerðina skv. 1. tl. 2. mgr. og 4. mgr. 25. gr. og 27. gr. laga nr. 18/1949 um kyrrsetningu og lögbann, sbr. 2. mgr. 1. gr. sömu laga. Lausnargerðin satti kæru til Hæstaréttar skv. 5. mgr. 25. gr. og 27. gr. laga nr. 18/1949, enda hróflar 3. tl. 21. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt, sem tekinn er orðrétt eftir 4. tl. 198. gr. laga nr. 85/1936, eigi við nefndu kæruákvæði laga nr. 18/1949, sem er eðli máls samkvæmt, þar sem skera ber úr því, svo skjótt sem kostur er, hvort lausnargerð á lögbanni skuli standa eða falla. Mál á hendur dómara fyrir framkvæmd á lausnargerð sätir og kæru, sbr. 21. gr. i.f. laga nr. 57/1962. Málið var því eigi kært til Hæstaréttar á lögmætum fresti og var af þeim sökum vísað frá Hæstarétti. 50

Kærumál.

a) Einkamál.

- Staðfestur var dómur bæjarþings um frávisun máls, sem hlut-hafar höfðuðu fyrir bæjarþingi á hendur hlutafélagi til við-urkenningar á því, að félaginu væri skylt að leysa til sín hluti þeirra og greiða andvirði þeirra eftir matsákvæðum í samþykkt fyrir félagið, þar sem málið bar undir sjó- og verzlunardóm skv. lögum nr. 85/1936, 200. gr. 2. tl. 1
- Í dómkröfu í máli, sem höfðað var fyrir Félagsdómi, var nánast krafizt álitserðar Félagsdóms um tiltekin atriði í skiptum aðilja, en hins vegar eigi krafizt dómsorðs, sem réði ákveðnu ágreiningsefni til fullnaðarálykta á einn veg eða annan. Var kröfugerðin því ekki dómhæf, sbr. 67. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt því var staðfestur dómur Fé-lagsdóms um frávisun málsins 3
- Staðfestur úrskurður fógætadóms um, að varnaraðilja í kyrr-setningarmáli væri skylt að svara spurningu fógæta um eignir, þar á meðal peninga og innstæður í bönkum og sparisjóðum. Sjá nánar aðiljaskýrslur, kyrrsetning 12
- Staðfestur úrskurður fógætadóms um, að endurskoðanda tiltek-ins hlutafélags væri ekki skylt að svara ákveðnum spurn-ingum frá hluthafa um málefni félagsins. Sjá nánar endur-skoðendur, hlutafélag, vitni 259
- Staðfestur úrskurður bæjarþings Reykjavíkur um, að skatt-stjóranum í Reykjavík væri óskylt að koma fyrir dóm til að svara tilteknum spurningum í máli, sem höfðað var til heimtu opinberra gjalda. Sjá nánar vitni 462
- Héraðsdómur vísaði skaðabótamáli frá dómi með þeim rökum, að málaltilbúnaði og gagnaöflun af hálfu sóknaraðilja væri áfátt. Frávisunardómurinn var færður til Hæstarétt-ar, sem staðfesti hann. Var í hæstaréttardóminum tekið

- fram, að málatilbúnaði sóknaraðilja hefði verið ábótavant í héraði, enda þótt af hendi varnaraðilja hefði gætt mikillar tregðu um öflun gagna. Hefði héraðsdómari af þessum sökum vísað málinu frá dómi. Þætti eigi rétt að grípa fram fyrir hendur héraðsdómara, enda væri sóknaraðiljum sú leið fær að bæta úr þeim göllum, sem væru á gagnaöflun, að því leyti sem þess væri nú kostur, og stefna málinu af nýju fyrir héraðsdóm 573
- Staðfestur dómur bæjarþings Reykjavíkur um frávísun máls vegna tregðu stefnanda á að veita tilteknar upplýsingar og sundurliðun á reikningum. Sjá nánar frávísun 599
- H höfðaði mál til heimtu víxilskuldar á hendur G fyrir hönd verzlunarinnar K. Ósannað var, að G væri bær til að skuldbinda verzlunina K, og var af þeim sökum staðfestur dómur héraðsdóms um frávísun málsins, en honum var skotið til Hæstaréttar með kæru. Sjá nánar frávísun 837
- I bæjarþingsmáli reis ágreiningur um heimild vitnis til að staðfesta framburð sinn. Gekk úrskurður um það á bæjarþinginu, að vitninu skyldi það heimilt, en þeim úrskurði var skotið til Hæstaréttar með kæru. Í úrskurðinum voru dómkröfur ekki greindar og málsatvikum eigi lýst nema að litlu leyti. Gætti héraðsdómarinn því ekki fyrir mæla 2. mgr. 190. gr. né 4. mgr. 193. gr. laga nr. 85/1936. Vegna þessara megingalla á formhlið málsins var hinn kærði úrskurður ómerktur og málinu vísað heim í hérað til úrskurðar á ný 839
- Fyrir uppboðsrétti gerði uppboðspoli þær kröfur, að tiltekin krafa, sem hann taldi til á hendur uppboðsbeiðanda, kæmi til skuldajafnaðar við kröfur uppboðsbeiðanda. Krafa uppboðspola byggðist á áfrýjanlegum dómi, sem ekki var orðinn aðfararhæfur. Uppboðsbeiðandi vildi ekki una dómnum og kvaðst ætla að áfrýja honum. Að svo vöxnu máli voru ekki skilyrði fyrir hendi til þess að skuldajafna dóm-skuldinni við kröfu uppboðsbeiðanda gegn vilja hans. Hratt uppboðsréttur því kröfu uppboðspola með úrskurði, en uppboðspoli kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, sem staðfesti hann. Þegar málið kom til úrlausnar í Hæstarétti, hafði nefndum dómi verið áfrýjað 864
- Fógetadómur úrskurðaði, að áfrýjun frestaði ekki framkvæmd úrskurðar um útburðargerð og að útburður skv. siðarnefndum úrskurði ætti að fara fram. Fyrstnefndum úrskurði var skotið til Hæstaréttar með kæru, en málinu var vísað frá Hæstarétti, þar sem það sætti ekki kæru, sbr. 21. gr., 3. tl., laga nr. 57/1962 875
- Staðfestur úrskurður bæjarþings Keflavíkur um, að hluthafa og fyrrverandi framkvæmdastjóra hlutafélags, sem mál var höfðað gegn, væri heimilt að staðfesta framburð sinn

með eiði eða drengskaparheiti. Sjá nánar vitni	968
Staðfestur dómur bæjarþings Reykjavíkur um frávísun máls, þar sem varhugavert þótti að meta stefnubirtingu fullnægjandi. Sjá nánar frávísun, stefnubirting	1011
Kærumáli vísað frá Hæstarétti, þar sem fullnaðardómur hafði gengið í Hæstarétti um sakarefnið. Sjá nánar frávísun ..	1147
Bæjarþing Reykjavíkur vísaði máli frá dómi með þeim rökum, að stefnubirting hefði ekki verið fullnægjandi. Á þá skoðun var ekki fallið í Hæstarétti og var héraðsdómurinn því felldur úr gildi og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og efnisdóms. Sjá nánar ómerking	1161
Máli, sem var höfðað til heimtu skuldar samkvæmt þremur víxlum, var vísað frá héraðsdómi með þeim rökum, að víxlunum væri ekki réttilega lýst. Hæstiréttur komst að þeirri niðurstöðu, að einum víxlanna væri rétt lýst. Var héraðsdómur því felldur úr gildi, að því er varðaði kröfur þær, sem byggðar voru á þeim víxli, og málinu vísað að því leyti heim í hérað til löglegrar meðferðar og efnisdóms. Sjá nánar ómerking	1209

b) Opinber mál.

Staðfestur úrskurður sakadóms Kópavogs um gæzluvarðhald sakbornings, er var gefið að sök að hafa leitað eftir kynmökum við 16 ára dóttur sína, og að sakborningur skyldi ganga undir geðrannsókn innan marka gæzluvarðhaldstímans. Sjá nánar geðrannsókn, gæzluvarðhald	100
Akstur vélknúins ökutækis, er ökumaður hefur verið sviptur ökuleyfi, varðar varðhaldi eða fangelsi skv. 3. mgr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þess vegna var felld niður dóms-sátt í máli út af slíku broti skv. skýlausum ákvæðum 2. tl. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 29/1966, sbr. 6. mgr. 1. gr. sömu laga. Sjá nánar bifreiðar	460
Hinn 10. júlí 1965 kærðu 2 lögreglumenn G fyrir að hafa sama dag selt nafngreindum manni eina flösku af áfengi. Að lokinni venjulegri frumrannsókn var málið sent saksóknara ríkisins, sem gaf úr ákæruskjal á hendur ákærða 20. apríl 1966. Var verknaður ákærða talinn varða við 18. gr., sbr. 39. gr. laga nr. 58/1954. Þá var krafist upptöku ólöglegs ágóða. Málið var rekið fyrir sakadómi Kópavogs, og hinn 13. júlí 1966 var ákærða að ósk hans skipaður verjandi, hæstaréttarlögmaðurinn S. Á dómþingi 4. júlí sama árs krafðist verjandi ákærða þess aðallega, að málinu yrði vísað frá, en til vara, að málinu yrði frestað eftir ákvörðun dómara, svo að ákæruvaldinu yrði gefinn kostur á að gæta hagsmuna sinna í tilefni af kröfum þeim, sem gerðar væru á hendur ákærða. Héraðsdómari sendi saksóknara ríkisins	

- málið til umsagnar 26. september 1966. Svar saksóknara ríkisins var dagsett 3. október sama árs. Héraðsdómarinn tók málið fyrir í sakadómi Kópavogs 8. nóvember 1966, lagði þá fram bréf saksóknara ríkisins og kvað upp úrskurð í málinu, þar sem frávisunarkröfunni var hrundið. Þeim úrskurði skaut ákærði til Hæstaréttar og krafðist þess, að úrskurðurinn yrði úr gildi felldur og dómara gert að taka málið upp af nýju frá 8. nóv. 1966, þar sem hvorki honum né verjanda hans hefði verið gefinn kostur á að kynna sér framangreint bréf saksóknara ríkisins né sækja nefnt þinghald. Talið var, að héraðsdómara hefði að vísu verið rétt að kynna verjanda ákærða efni bréfs saksóknara ríkisins frá 3. október 1966, sbr. 1. mgr. 87. gr. laga nr. 82/1961, en þar sem bréf þetta skipti hins vegar ekki efnislega máli um málssóknina á hendur ákærða, var ekki ástæða til að ómerkja hinn kærða úrskurð af þeim sökum. Var krafa ákærða skv. því ekki tekin til greina 470
- Í opinberu máli út af nauðgun stúlkunnar X, sem fjórum amerískum hermönnum var gefið að sök að hafa átt hlutdeild í eða gert tilraun til, var staðfestur úrskurður sakadóms Keflavíkurflugvallar um, að X væri heimilt að staðfesta framburð sinn með eiði. Sjá nánar vitni 627
- Ítrekuð brot gegn 1., 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga varða varðhaldi eða fangelsi skv. ákvæðum 4. mgr. 80. gr. sömu laga. Héraðsdómara var því heimildarlaust samkvæmt skýlausum ákvæðum 2. tl. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 29/1966 að ljúka máli út af slíku broti með sátt, og var dómssáttin samkvæmt því felld úr gildi skv. 6. mgr. 1. gr. sömu laga. Sjá nánar áfengislög 842
- Í rannsókn fyrir sjó- og verzlunardómi úrskurðaði formaður dómsins, að verjanda kærða skyldi óheimilt að mæta í tilteknu þinghaldi með kærða. Þeim úrskurði var skotið til Hæstaréttar. Málsatvikum var eigi lýst í hinum kærða úrskurði, og eigi færði héraðsdómari heldur rök fyrir því, að varnaraðilja skyldi synjað um skipaðan verjanda, er væri við dómpröfun málsins. Bar af þeim sökum að ómerkja hinn kærða úrskurð 844

Landamerkjamálið.

Ágreiningur reis milli G og B vegna jarðarinnar Þverfells í Borgarfjarðarsýslu annars vegar og Andakíls- og Lundarreykjadalshreppa (A og L) hins vegar um landamerki Þverfells og veiðirétt í Reyðarvatni. Gerðu A og L þær dómkröfur fyrir landamerkjadómi, að merki landa þeirra yrðu ákveðin með tilteknum hætti og að veiðiréttur og annar vatnsréttur í Reyðarvatni fyrir nefndu landi yrði talinn

eign A og L. Þrátt fyrir það varð eigi séð, að málið hefði verið sótt og varið um viðtæki veiðiréttarins í Reyðarvatni fyrir héraðsdómi. Í dómi landamerkjadóms sagði svo í forsendum: „Um veiðirétt og annan vatnsrétt í Reyðarvatni fer að landslögum, þannig að hver stefnenda á veiði- og vatnsrétt fyrir sínu landi“. Af hendi A og L var krafist staðfestingar þessa ákvæðis dómsins fyrir Hæstarétti. Þessi yfirlýsing héraðsdómara um, að úrslit sakarefnis þess, sem ráða skyldi til lykta, skyldi fara að landslögum, geymdi eigi slíka afmarkaða niðurstöðu um kröfur A og L í héraði og sakarefnið, að talið yrði, að málið hefði hlotið þann dóm í héraði, sem lagður yrði til grundvallar áframhaldandi efnismeðferð í Hæstarétti. Varð því eigi komið hjá að ómerkja héraðsdóminn og málsmeðferðina í héraði frá og með tilteknu þinghaldi og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar af nýju 916

Lausafjárkaup.

Í september 1956 gerði hreppsnefnd Njarðvíkurhrepps (N) verkсамning við verktaka (S) um byggingu barnaskólahúss í Ytri-Njarðvík. Var svo um samið, að S fengi greidda ákveðna fjárhæð fyrir verkið og skilaði húsinu fokheldu með tvöföldu gleri af tiltekinni gerð frá Belgíu. Þegar kom að því að setja glerið í húsið, kom í ljós, að glerið frá Belgíu var ekki fíðanlegt nema með mjög löngum afgreiðslufresti. Á fundi 12. desember 1956 féllst N á þá tillögu S, að í stað belgíska glersins yrði keypt gler frá verzluninni B, en því var lýst í bréfi S, að 5 ára ábyrgð væri á gleri þessu. Var glerið afhent S 19. ágúst 1957, sem setti það í skömmu síðar. Umsjónarmaður skólans, sem hóf starf þar í október 1959, lýsti því, að þá hefði verið móða á sumum rúðum í skólanum. Reyndist glerið gallað, og voru gallarnir fólgnir í því, að samskeyti rúðanna voru óþétt og gat loft leikið á milli þeirra. Fyrirsvarsmenn N kvörtuðu út af göllunum við B í bréfi 30. janúar 1961, en þar var meðal annars tekið fram, að á árinu 1960 hefði farið að bera á móðu á gleri. N höfðaði síðan mál á hendur B með stefnu 12. nóvember 1963 og byggði skaðabótakröfur sínar meðal annars á því, að B hefði ábyrgzt glerið í 5 ár. Studdi N þá málsmála sína við fyrrgreint bréf S og svo bréf verkfræðingsins Þ. Eigi voru þó S, Þ né starfsmenn B kvaddir fyrir dóm til vættis um þetta atriði. Var ósannað gegn andmælum B, að B hefði tekizt á hendur 5 ára ábyrgð á glerinu. Ekkert kom fram í gögnum málsins, sem benti til þess, að N eða S ætti sök á göllunum. Kvörtun N í bréfinu 30. janúar 1961 kom of seint fram, sbr. 52. gr. laga nr.

- 39/1922, enda sannaði N ekki nægilega, að B hefði sýnt af sér vítavert gáleysi eða beitt svikum, sbr. 53. gr. sömu laga. Var B því sýknuð af kröfum N 82
- Útgerðarmaðurinn H átti ýmis viðskipti við netjagerðina N h/f. N h/f krafði H um greiðslu skuldar, sem stafaði frá viðskiptum þessum. H viðurkenndi fyrir sjó- og verzlunardómi að hafa „sjálfsagt fengið reikninga“, sem lutu að viðskiptum þessum og náðu til tímabilsins 1. janúar 1959 til 30. júní 1962. Enn fremur viðurkenndi hann að hafa ekki borið fram mótmæli gegn reikningunum, fyrr en til málsóknar kom, en þeir báru með sér, að H hafði greitt inn á þá til 11. júní 1960. Með tilliti til þess, að H hreyfði eigi mótmælum við reikningum N h/f, fyrr en til málshöfðunar kom í nóvember 1962, eða meira en einu ári eftir að öll viðskipti, sem um var að ræða, áttu sér stað, svo og þess, að mótbárur H við reikningunum voru órökstuddar og ósannaðar, komst sjó- og verzlunardómur að þeirri niðurstöðu, að eigi væru efni til að taka sýknukröfu H til greina, sbr. 6. gr. og 52. gr. laga nr. 39/1922. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti, enda gerði H enga viðhlitandi grein fyrir breytingu, sem hann gerði á fyrrgreindum framburði sínum, eftir að héraðsdómur var genginn í málinu 518
- G keypti hinn 26. október 1964 af H h/f rafknúinn hitablásara, er kostaði ásamt söluskatti kr. 11.161.90, og var andvirði hans greitt hinn 28. október 1964. H h/f tók við blásaranum aftur úr hendi G, sem taldi blásarann gallaðan, og afhenti G annan blásara. Var gert við fyrrnefndan blásara á verkstæði H h/f, og með bréfi, dags. 25. maí 1965, gerði lögmaður H h/f kröfu á hendur G um greiðslu viðgerðarkostnaðarins, kr. 3.089.28, og auk þess fyrir misgáning andvirðis eins blásara, kr. 11.161.90, hvort tveggja ásamt innheimtulaunum. G kvaðst hafa tjáð lögmanninum í síma, hvernig viðskiptum með blásarann hefði verið háttað, og hefði lögmaðurinn þá lofað að athuga málavexti nánar, en engu að síður hefði verið stefnt í málinu, sem var þingfest á bæjarþingi Reykjavíkur 22. júní 1965. Var þá sótt þing af hálfu G, og fékk hann einnar viku frest til samningar greinargerðar. Þingað var næst í málinu í héraði viku síðar, 29. júní 1965, en þá var ekki sótt þing af hálfu G, og var málið tekið til dóms að kröfu lögmanns H h/f og héraðsdómur kveðinn upp 5. júlí s. á. Tók héraðsdómur dómkröfur H h/f til greina, þ. e. kr. 14.251.18 ásamt vöxtum og málskostnaði. Hinn 18. nóvember 1965 ritaði H h/f lögmanni sínum bréf og staðfesti samtal um, að skuld G væri aðeins kr. 3.089.28, þar eð honum hefði verið fært til tekna andvirði hitablásara, „sem hann lagði inn á verk-

stæði vort til viðgerðar“. G, sem taldi sig hafa skilað blásaranum, en eigi sent hann til viðgerðar, skaut ofangreindum héraðsdómi til Hæstaréttar og krafðist sýknu og málskostnaðar. Bar hann þá m. a. fyrir sig, að hann hefði látið sækja þing fyrir sig við þingfestingu málsins, eins og áður getur, en síðar hefði hann átt tal við fulltrúa lögmanns H h/f og skilizt á honum, að hann myndi fella málið niður. Vegna þessa sagðist G ekki hafa látið sækja þing fyrir sig frekar vegna málsins og ekkert af því frétt, fyrr en honum var birtur héraðsdómurinn. Þar eð þingsókn féll niður í héraði, eins og að framan greinir, og eins og málum var háttað, voru kröfur H h/f fyrir Hæstarétti teknar til greina og G dæmdur til að greiða H h/f kr. 3.089,28 með 7% ársvöxtum frá 1. apríl 1965 til greiðsludags og málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals kr. 3.500,00 ..

624

Á tímabilinu frá því í júní til loka nóvember 1962 keypti Í h/f afla af báti K, þar í skarkola. Sex reikningar voru á áminnztum tíma gefnir út fyrir afla þeim, er lagður var upp hjá Í h/f, og var þar hvert kg. af skarkola reiknað á kr. 4.00 upp til hópa. Fékk K greiðslur skv. reikningum þessum og kvittaði þá fyrirvaralaust. K höfðaði mál á hendur Í h/f og krafðist kr. 5.35 fyrir hvert kg. af kolanum. Reisti K kröfur sínar á verðákvæðum Verðlagsráðs sjávarútvegsins frá 18. maí 1962, sem m. a. tiltók lágmarksverð fyrir skarkola, kr. 5.35 fyrir 1. flokk og kr. 3.57 fyrir 2. flokk, en skv. 10. gr. laga nr. 97/1961 um Verðlagsráð sjávarútvegsins eru ákvarðanir verðlagsráðs bindandi sem lágmarksverð, og má enginn selja sjávarafila undir því verði, sem ákveðið er eftir ákvæðum þeirra laga. Nefnd verðákvörðun verðlagsráðs var miðuð við það, að Ferskfiskeftirlitið framkvæmdi gæðaflokkun á fiski þeim, er verðlagður var, sbr. 1. og 2. gr. laga nr. 42/1960. Ferskfiskeftirlitið framkvæmdi hins vegar eigi gæðaflokkun á skarkola á Suðureyri, en þar lagði K upp fisk sinn hjá Í h/f á þeim tíma, er kaup K og Í h/f gerðust. Varð Í h/f ekki gefin sök á aðgerðaleysi Ferskfiskeftirlitsins. K krafðist eigi gæðamats, og hann kvittaði skv. framansögðu hvern reikning á fætur öðrum, þar sem honum var reiknað hvert kg. á kr. 4.00. Loks hófst K eigi handa um að krefja Í h/f um viðbótargreiðslur fyrir skarkolann, fyrr en liðnir voru um 22 mánuðir frá því að viðskiptum aðilja lauk. Að svo vöxnu máli voru eigi efni til að taka kröfur K til greina

942

Í september 1962 var gerður samningur milli G h/f og R h/f um, að G h/f keypti lampa af R h/f. R h/f var ekki skráð og var óumdeilt, að J væri persónulegur aðili málsins. Ósann-

að var, að starfsmenn eða stjórnarmenn G h/f hefðu skoðað umrædda lampa, fyrr en þeir voru afhentir í nóvember 1962. Um verzlunarkaup var að tefla, og bar fyrirvars-mönnum G h/f að skoða lampana, sbr. 51. gr. laga nr. 39/1922. Byggja varð á því í málinu, að riftunarkrafa hefði komið fram 9. janúar 1963 og að það hefði verið í fyrsta sinn, sem frá því var skýrt, að G h/f vildi bera fyrir sig, að gallar væru á lömpunum. Ósannað var, að J hefði boðizt til að bæta úr göllum á lömpunum, áður en málið var höfðað. Talið var, að svo verulegir gallar hefðu verið á lömpunum, að skilyrði riftunar hefðu verið fyrir hendi við afhendingu skv. 43. gr. laga nr. 39/1922, og að heimilt hefði verið að rifta kaupunum á öllum lömpunum. Af hálfu G h/f var þess hins vegar ekki gætt að fara eftir 52. gr. laganna. Gallar á hinum seldu lömpum voru svo margvíslegir og miklir, að bersýnilega var brotið gegn ákvæðum reglugerðar um raforkuvirki nr. 61/1933, 46. gr. a), b), d) og f), og 47. gr. b) og c). Varð því að telja, að riftun væri heimil skv. 53. gr. laga nr. 39/1922. Eigi lá fyrir, hve mikið var til af hinum umdeildu lömpum, en tekið var fram, að um riftunina færi skv. 57. og 58. gr. laga nr. 39/1922 og að telja yrði málið dómtækt. Þá var staðfest lög-hald í íbúð J, sem framkvæmt var til tryggingar kröfu G h/f

Leiga. Sjá forleiguréttur, leigulóðarréttindi.

Leigulóðarréttindi. Sjá og erfðaleiga.

Vorið eða sumarið 1961 gerðu Á og G með sér munnlegt samkomulag um að reka í sameiningu fiskverkunarstöð í Ytri-Njarðvík, en að öðru leyti var með öllu óupplýst, á hvern veg þessi samningur var. Í þessum tilgangi sóttu Á og G sameiginlega hinn 14. september 1961 um lóðarréttindi til stjórnar Landshafnar Keflavíkur og Njarðvíkur (L) til byggingar nauðsynlegra húsa. Með bréfi 29. nóvember 1961 var þeim tilkynnt, að L hefði daginn áður samþykkt lóðarbeiðni þeirra. Síðar var staðsetningu lóðarinnar breytt að ósk Á og G og stærð hennar ákveðin. Hið munnlega samkomulag Á og G fór út um þúfur, en með öllu var ósannað, hvor þeirra átti sök á því, að samningur þessi var ekki haldinn. Hinn 14. maí 1962 ritaði G bréf og sendi L, þar sem frá því var skýrt m. a., að samstarf milli þeirra Á um byggingu á lóðinni væri útilokað, og þess óskað, að L úthlutaði G og syni hans, E, lóðinni, en til vara kvaðst G halda við sameiginleg réttindi sín að lóðinni ásamt Á. L afturkallaði hins vegar lóðarúthlutunina til G og Á með bréfi

30. nóvember 1962. Hinn 3. desember 1962 fór Á þess skriflega á leit við L, að honum einum yrði úthlutað tilteknum lóðum (þ. e. ofangreindri lóð) og gerður yrði leigusamningur um lóðir þessar. Samningur þessi var síðan gerður við Á daginn eftir, 4. desember 1962, og honum þinglýst 6. sama mánaðar, en um þær mundir var B settur sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslu. G höfðaði nú mál á hendur Á, L, B og sjávarútvegsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. G gerði þær kröfur á hendur Á, að Á yrði dæmdur til að afsala honum eignarrétti að hálfu að umræddum lóðum og þeim mannvirkjum, sem þar höfðu verið reist, enda greiddi hann Á þann hluta mannvirkjanna eftir mati. Á hendur L og Á saman gerði G þær kröfur, að ógiltur yrði fyrrgreindur lóðarsamningur milli þeirra frá 4. desember 1962 og jafnframt að fyrrgreind ákvörðun L frá 28. nóvember 1961 yrði dæmd í fullu gildi og loks að lóðarleigusamningur, sem gerður var hinn 21. júní 1962 með tilvísun til þeirrar ákvörðunar og undirritaður af hafnarstjóra og G, yrði metinn gildur að því er G snerti. Á hendur B gerði G þær kröfur, að hann yrði dæmdur til að afmá úr veðmálabókum Gullbringu- og Kjósarsýslu samning L og Á frá 4. desember 1962 og til að færa af nýju inn í veðmálabækur nefndan lóðarsamning frá 21. júní 1962. Á hendur ríkissjóði gerði G þær kröfur, að hann yrði vegna L og sýslumannsembættisins í Gullbringu- og Kjósarsýslu dæmdur til greiðslu skaðabóta in solidum með Á að fjárhæð kr. 1.500.000.00 vegna afnotamissis framangreindra lóða og mannvirkja, lánstraustsspjalla, óhagræðis og miska. Til vara gerði G þær kröfur á hendur öllum framangreindum aðiljum, að þeim yrði gert að greiða honum skaðabætur að fjárhæð kr. 3.000.000.00. G og Á var úthlutað fyrrgreindri lóð sameiginlega, og var forsenda fyrir lóðarúthlutuninni sú, að þeir reistu í félagi á henni byggingar fyrir væntanlegan rekstur þeirra við fiskverkun, en forsenda þessi brast, er upp úr hinu munnlega samkomulagi þeirra slitnaði. Gat því L þá að eigin vild ráðstafað lóðinni af nýju. Var talið, að þegar af þessum ástæðum bæri að sýkna Á, L og ríkissjóð af öllum kröfum G. Kröfur G á hendur B mátti bera undir héraðsdóm, að tilstefndum a. m. k. Á og L. Hins vegar varð kröfunni ekki beint gegn þinglýsingardómaranum. Varakrafa G um skaðabætur á hendur B fyrir þinglýsingarstarf hans varð borin undir Hæstarétt í sambandi við þinglýsinguna samkvæmt 38. gr. laga nr. 57/1962 og innan þeirra fresta, er þar getur, en eigi undir héraðsdóm í einkamáli, sbr. 34. gr. laga nr. 85/1936. Voru kröfur G á hendur B því eigi dómhæfar, og var

héraðsdómur ómerktur, að því er þær varðaði, og þeim
vísað frá dómstólum 1184

Lífeyrir. Sjá framfærslueyrir.

Líkamsmeiðingar. Sjá einnig skaðabætur.

Hinn 28. október 1965 um kl. 2240 ók R slökkvibíreið austur
Hverfisgötu, en hann var að sinna brunakalli. Þegar R ók
inn á gatnamót Hverfisgötu og Snorrabrautar, ók K eftir
Snorrabraut frá suðri inn á téð gatnamót á móti grænu
ljósi, en eiginmaður hennar (Á) var farþegi í bífreiddinni.
Varð geysiharður árekstur milli bífreiddanna og köstuðust
þau K og Á út úr bífreiddinni. Lét K líf sitt af áverkum þeim,
sem hún hlaut, en Á lemstraðist. Af skýrslum vitna og
hemlaförum eftir slökkvibífreiddina á vettvangi var ljóst,
að R ók óhæfilega hratt, er hann ók inn á gatnamótin, og
dró eigi úr hraða bífreiddarinnar, svo sem honum bar. Með
þessu sýndi R af sér stórfellt gáleysi við aksturinn í umrætt
sinn. Varðaði sú háttsemi m. a. við 215. gr. og 219. gr.
almennra hegningarlaga nr. 19/1940 496

Að kvöldi hins 14. febrúar 1964 var J við dyravörzlu í dyrum
samkomuhúss eins í Reykjavík. Um það leyti, er J var
hættur að hleypa mönnum inn, öðrum en þeim, sem nauð-
synleg erindi áttu, kom I upp á tröppu þá, sem er utan
dyranna, og beiddist inngöngu á dansleik, sem í húsinu
var. J, er kvaðst hafa verið að hleypa inn manni í prent-
smiðju, sem starfrækt er í húsi þessu, taldi I, sem var
ölvaður, og fleiri menn vera fyrir sér, þá er hann vildi
loka dyrunum, og stjakaði því við I af svo miklu afli, að
hann kastaðist aftur á bak niður af tröppunni, yfir gang-
stéttina og á bífreid. Hlaut I af fallinu brot á neðri enda
geislabeins vinstra úlnliðs. J, sem að vísu var rétt að vísa
I frá dyrum samkomuhússins, varð offari, þá er hann
hrinti I aftur á bak. Afleiðing verks þessa varðaði J við
218. gr. laga nr. 19/1940. En þar sem J var þarna við dyra-
gæzlu og I var ölvaður að ónáða hann, þótti rétt skv. 1.
tl. og síðustu málsg. 74. gr. laga nr. 19/1940 að fella refs-
ingu J niður. Hins vegar var J dæmdur til að greiða I
skaðabætur, sem voru ákveðnar kr. 15.000.00 537

S var gestkomandi á heimili Sk. Sk taldi sig hafa hlotið ökkla-
brot við árás af hálfu S og krafði S um fébætur af þeim
sökum. Ekki var sannað, að S hefði verið undir áberandi
áfengisáhrifum, en á hinn bóginn játaði Sk að hafa verið
ölvaður. Til einhverra góðlátlegra átaka kom, en ósannað
var með öllu, að S hafði ráðizt á Sk, og óvist var, að meiðsl-
in hefðu orðið í þessum átökum. Eina vitnið, sem var við-

- statt, er Sk ökklabrotnaði, bar fyrir dómi, að það hefði ekki séð neitt það til gerða S, að hann hefði getað valdið meiðslunum. Af gögnum málsins varð því ekki talið sannað, að S ætti sök á meiðslum Sk 806
- Að kvöldi laugardagsins 12. október 1963 leitaði Ö eftir inn- göngu í veitingahús K h/f, en þar var M við dyravörzlu. M ýtti Ö frá dyrunum með þeim afleiðingum, að Ö féll aftur yfir sig niður af tveggja þrepa palli, sem er framan við dyr veitingahússins, og hlaut ökklabrot. Ö höfðaði bóta- mál á hendur M og K h/f. Starfsskyldur M voru meðal annars þær að gæta reglu í veitingahúsinu og sjá um, að ölv- aður fólki fengi ekki inngang. Sannað var, að Ö var ölv- aður, þegar M synjaði honum inngöngu í veitingahúsið, og að M ýtti Ö frá dyrunum með hægra handarbaki. M þurfti að hleypa gestum inn og loka dyrunum. Til þess að geta rækt þann starfa, varð hann að bægja Ö frá dyrunum. Eigi var sannað, að M hefði stjakað svo harkalega við Ö, að hann yrði, eins og á stóð, talinn hafa sýnt af sér óvarkárni eða gáleysi, er skaðabótaskyldu ætti að valda. Var M sam- kvæmt því dæmd sýkna af kröfum Ö. Héraðsdómur, sem auk borgardómara var skipaður tveimur sérfróðum sam- dómendum, taldi með hliðsjón af þeirri starfsemi, er fram færi í húsinu, fyrrgreindan pall óeðlilega mjóan, þannig að slysaætta gæti stafað af. Enn fremur taldi dómurinn, að ekkert hefði verið því til fyrirstöðu að hækka stéttina framan við húsið, svo að þrepin væru ópörf. Dæmt, að leggja yrði til grundvallar þetta álit héraðsdóms, enda hefði því ekki verið hnekk, og svo þá niðurstöðu héraðs- dóms, að greindur vanbúnaður dyrapallsins hefði verið samvaldur að slysi Ö. Hins vegar var talið, að meginorsök slyssins hefði verið, auk óhappatilviljunar, ölvun Ö og hátt- semi hans að öðru leyti. Var K h/f gert að bæta Ö tjón hans að $\frac{1}{4}$ hluta. Sératkvæði 1163

Loforð. Sjá happdrætti, samningar, umboð.

Lóðamörk.

Ágreiningur reis með S og Á h/f um mörk milli lóða í þeirra eigu. Í júní 1949 hafði verið gerður uppdráttur af lóð S af lóðarskrárritara og starfsmönnum hans. Hafði S ritað þá yfirlýsingu á uppdráttinn hinn 28. júní 1949, að hann viðurkenndi, að mörk lóðarinnar væru rétt skv. honum. Var S bundinn af yfirlýsingu þessari og varð skv. því að leggja til grundvallar, að mörk lóðar hans, sem á upp- drættinum voru sýnd, væru rétt lóðamörk, m. a. milli lóðar S og lóðar Á h/f. Hafði S hvorki sýnt fram á, að undirritun

þessarar yfirlýsingar hefði verið ákveðnum skilyrðum eða takmörkunum bundin né að hann væri af öðrum ástæðum óbundinn af þessari yfirlýsingu, enda var yfirlýsingin sjálf stutt og skýrt orðuð og uppdrátturinn, sem hún vísaði til, glöggur og einfaldur, þannig að hverjum manni mátti vera auðvelt að átta sig á honum. Þá hafði S eigi í tæka tíð haft uppi vefengingu á yfirlýsingu sinni 796

Lóðarleiga. Sjá einnig forleiguréttur, leigulóðarréttindi.
Lögtaksréttur fyrir lóðarleigu talinn fyrndur 1003

Læknar. Sjá mat og skoðun.

Blóðrannsókn:

Bifreiðarstjórn 16, 159, 477, 761, 842, 1140
Faðerni 777, 787, 1076
Geðrannsókn 846, 1135
Getnaðar- og meðgöngutími 777, 787, 1076
Líkamsáverkar 23, 38, 171, 194, 537, 974, 1163
Örorka 23, 171, 194, 1163

Læknaráð.

Niðurstöður blóðflokkarannsóknna í barnsfaðernismáli bornar undir Læknaráð 787

Lög. Lögskýringar.

Gangsetning bifreiðar talin þáttur í akstri hennar, sbr. 1. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 16
Talið hugsanlegt, að upplýsingar um beitingu 7. gr. laga nr. 46/1954 og síðar 7. gr. laga nr. 70/1962 og beitingu 15. gr. reglugerðar nr. 147/1955 geti haft áhrif á skýringu á ákvæðum þessum 462
Bóksala Stórstúku Íslands eigi talin falla undir undanþágu frá útsvari og aðstöðugjaldi, sem greinir í 29. gr. og 8. gr. laga nr. 69/1962 og laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga 531
Maður, sem kallaði sig víxlara og hafði að eigin sögn atvinnu af að ávaxta fé fyrir menn, talinn bókhaldsskyldur skv. 3. tl. 2. gr. laga nr. 62/1938 544
G var yfirverkstjóri í þjónustu Vegagerðar ríkisins. G átti bifreið, sem hann, auk eigin nota, ók við framkvæmd starfs síns í erindum vegagerðarinnar gegn endurgjaldi. Vegna þessara nota bifreiðarinnar var G gert að greiða aðstöðugjald. Þegar litið var til þeirra tengsla, sem voru á milli nota bifreiðar G í þágu vegagerðarinnar og aðalverkstjóra-starfs hans, varð umrædd nýting bifreiðarinnar eigi talin

- sjálfstæður atvinnurekstur eða atvinna í merkingu 1. mgr. 8. gr. laga nr. 69/1962 og 1. mgr. 8. gr. laga nr. 51/1964 .. 877
- Krafizt var lögtaks hjá Hótel Sögu fyrir aðstöðugjaldi, sem lagt var á 1966. Dæmt, að hótél- og leigurekstur Hótel Sögu falli eigi undir undanþágu þá frá aðstöðugjaldi, sem greinir í 8. og 29. gr. laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga 895
- Í 1. mgr. 9 gr. laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga segir, að aðstöðugjald skuli miða við samanlögð rekstrarútgjöld næstliðið almanaksár, þar með taldar fyrningarafskriftir skv. ákvæðum skattalaga, svo og vörukaup verzlana og efniskaup vegna framleiðslu iðnaðarfyrirtækja. Í 3. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 81/1962 um aðstöðugjald segir síðan, að vörukaup og efniskaup merki hér birgðir í ársbyrjun að viðbættum kaupum á árinu, en að frádregnum birgðum í árslok. Þessi starfsregla, sem farið hefur verið eftir um nokkurt skeið, þótti hafa næga stoð í lögum 951
- Skv. skýlausum ákvæðum 9. gr. laga nr. 51/1964 á að miða aðstöðugjald við samanlögð rekstrarútgjöld, fyrningarafskriftir svo og vörukaup verzlana og efniskaup vegna framleiðslu iðnaðarfyrirtækja. Var þess vegna talið, að það ætti enga stoð í lögum að telja það til vörukaupa verzlunar, þegar eigandi iðnaðarfyrirtækis setti framleiðsluvöru sína til sölu í eigin verzlun 951
- Ágreiningur reis um selveiði í Þjórsá með eigendum Fljótshóla í Árnessýslu (F) og eigenda þeirra jarða í Rangárvallasýslu, sem einu nafni eru nefndar Háfshverfi (H). Í 97. gr. laga nr. 53/1957 um lax- og silungsveiði segir svo: „Hverjum manni er rétt að skjóta eða styggja sel í veiðivatni og ósi þess eða ósasvæði, enda sé eigi öðruvísi mælt í lögum“. Skv. gögnum málsins varð við það að miða, að ós Þjórsár í sjó og svo ósasvæði væri a. m. k. að nokkru innan landamerkja Fljótshóla og að F og forfeður þeirra á Fljótshólum hefðu óatalið um langan aldur rekið þar selveiðar. Varð því með skírskotun til 67. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 að lita svo á, að hver, sem hygðist neyta heimildar 97. gr. laga nr. 53/1957 til seladráps í Þjórsá innan landamerkja Fljótshóla, skyldi fyrst inna af hendi til F fébætur, sem ákveða bæri með mati, ef eigi semdi 1047
- Virhefing og brot á ýmsum blöðum og tímaritum talin einhæf og óbrotin vélavinna, sem ekki yrði skipað á bekk með handið, eins og það hugtak væri markað í iðnlöggjöfinni 1116
- I var afhent íbúð upp í búshelming hennar við skipti á félagsbúi hennar og fyrrverandi eiginmanns hennar. I lét þinglýsa yfirlýsingu um þetta efni sem eignarheimild að íbúðinni. Þar sem ekki var um neina sölu að tefla, var yfirlýsing

um eignarheimild I undanþegin stimpilgjaldi skv. skýlaus-
um ákvæðum 1. gr. laga nr. 35/1933 um breyting á lögum
nr. 75/1921 um stimpilgjald 1144

Lögbann.

- Hinn 8. ágúst 1966 fengu eigendur tiltekinnar jarðar lagt lög-
bann við frekari framkvæmdum ábúanda jarðarinnar við
byggingu íbúðarhúss í landi jarðarinnar. Með úrskurði 27.
ágúst 1966 framkvæmdi sýslumaður (J) lausnargerð á
lögbanninu. Þeim úrskurði skutu jarðeigendur til Hæsta-
réttar með stefnu 1. nóvember 1966 og kröfðust þess meðal
annars, að J yrðu dæmd viðurlög lögum samkvæmt fyrir
meðferð sína á lögbannsmálinu eftir framkvæmd lögbanns-
ins 8. ágúst 1966 og J dæmdur til að greiða málskostnað
fyrir Hæstarétti. J framkvæmdi lausnargerðina skv. 1.
tl. 2. mgr. og 4. mgr. 25. gr. og 27. gr. laga nr. 18/1949 um
kyrrsetningu og lögbann, sbr. 2. mgr. 1. gr. sömu laga.
Lausnargerðin sætti kæru til Hæstaréttar skv. 5. mgr. 25.
gr. og 27. gr. laga nr. 18/1949, enda hróflar 3. tl. 21. gr.
laga nr. 57/1962 um Hæstarétt, sem tekinn er orðrétt eftir
4. tl. 198. gr. laga nr. 85/1936, eigi við nefndu kæruákvæði
laga nr. 18/1949, sem er eðli máls samkvæmt, þar sem
skera ber úr því, svo skjótt sem kostur er, hvort lausnar-
gerð á lögbanni skuli standa eða falla. Mál á hendur dómara
fyrir framkvæmd á lausnargerð sætir og kæru, sbr. 21. gr.
i.f. laga nr. 57/1962. Málið var því eigi kært til Hæstaréttar
á lögsmætum fresti og var af þeim sökum vísað frá Hæsta-
rétti 50
- Einn íbúðareigenda í fjölbýlishúsi fékk lagt lögbann við óheim-
illi bílskúrsbyggingu annars íbúðareigenda í sama húsi .. 768
- Ágreiningur reis með S og Á h/f um mörk milli lóða í þeirra
eigu. Fékk S lagt lögbann við byggingarframkvæmdum Á
h/f, sem hann taldi fara inn fyrir mörk lóðar sinnar. Dæmt
var hins vegar, að Á h/f hefði haldið sig innan marka lóðar
sinnar um byggingarframkvæmdir að öðru leyti en því, að
mót, sem þegar hafði verið slegið upp, gengu á 5 m kafla
lítillga út fyrir lóðarmörk og inn á lóð S. Þessa skekkju
hafði Á h/f jafnan boðizt til að lagfæra, jafn skjótt og fé-
laginu yrði heimilað að hefja framkvæmdir á ný, og var
þessi skekkja út af fyrir sig ekki tilefni þess réttarágrein-
ings, sem dæmt var um. Var lögbannið samkvæmt því fellt
úr gildi 796
- Lögbann lagt við óheimilli selveiði tiltekinna aðilja innan landa-
merkja jarðarinnar Fljótshóla í Árnessýslu 1047

Lögmenn. Sjá málflutningur.

Lögræði.

Mál sótt fyrir hönd ólögráða aðilja	573
Sannað þótti, að X væri vegna ofnautnar áfengis ófær um að ráða högum sínum og fé. Af þeim sökum var tekin til greina krafa um að svipta X lögræði (sjálfræði og fjárræði), sbr. 3. tl. 5. gr. laga nr. 95/1947, enda gerðu aðrir annmarkar í fari X lögræðissviptinguna enn brýnni	846
Að kröfu barna X var X sviptur sjálfræði, sbr. 3. tl. 5. gr. laga nr. 95/1947, þar sem sannað þótti, að X væri ofdrykkjumaður og af þeim sökum ófær um að ráða högum sínum ..	1135

Lögtak.

Veitingahús var talið bera ábyrgð á greiðslu eftirstöðva opinberra gjalda, sem lögð höfðu verið á erlendan framreiðslumann, er þar starfaði. Mátti því gera lögtak hjá veitingahúsinu fyrir gjöldum þessum. Sjá nánar skattar	486
Í lögtaksúrskurði var kveðið á um lögtak á hendur aðilja, án þess að tilgreind væri lögtaksfjárhæð. Úrskurðurinn var því markleysa, sbr. 193. og 223. gr. laga nr. 85/1936	528
Lögtaksúrskurðir ómerktil vegna vanhæfis dómara .. 810, 815,	819
Ekki var talið heimilt að ljúka lífeyriskröfu samkvæmt leyfisbréfi til skilnaðar að borði og sæng með skuldajöfnuði og dæmt, að framkvæma bæri lögtak fyrir kröfunni. Sjá nánar framfærslueyrir, skuldajöfnuður	867
Synjað um framkvæmd lögtaks fyrir aðstöðugjaldi, bæði vegna fyrningar lögtaksréttar og þess, að ekki var um aðstöðugjaldskyld not að tefla. Sjá nánar skattar	877
Dæmt, að hótél- og leiguréttur Hótél Sögu félli eigi undir undanþágu í lögum frá aðstöðugjaldi og að lögtak skyldi samkvæmt því ná fram að ganga. Sjá nánar skattar	895
Synjað um framkvæmd lögtaks fyrir lóðarleigu, þar sem lögtaksréttur var fyrndur. Sjá nánar fyrning	1003
Dæmt, að lögtak skuli framkvæmt fyrir eftirstöðvum gjalds til vatnsveitu. Sjá nánar skattar	1014, 1021, 1029

Manndráp.

Hinn 28. október 1965 um kl. 2240 ók R slökkvibífreidd austur Hverfisgötu, en hann var að sinna brunakalli. Þegar R ók inn á gatnamót Hverfisgötu og Snorrabrautar, ók K eftir Snorrabraut frá suðri inn á téð gatnamót á móti grænu ljósi, en eiginmaður hennar (Á) var farþegi í bifreiðinni. Varð geysiharður árekstur milli bifreiðanna og köstuðust þau K og Á út úr bifreiðinni. Lét K líf sitt af áverkum þeim, sem hún hlaut, en Á leymstraðist. Af skýrsl-

um vitna og hemlaförum eftir slökkvibifreiðina á vettvangi var ljóst, að R ók óhæfilega hratt, er hann ók inn á gatnamótin, og dró eigi úr hraða bifreiðarinnar, svo sem honum bar. Með þessu sýndi R af sér stórfellt gáleysi við aksturinn í umrætt sinn. Varðaði sú háttsemi m. a. við 215. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 496

Mannréttindasáttmáli Evrópuráðsins.

Með dómi Hæstaréttar 16. júní 1967 var konunni K dæmdur fyllingareiður í barnsfaðernismáli, sem hún hafði höfðað á hendur M. Dómur þessi var birtur M hinn 9. september 1967 og eiðstefna skv. honum hinn 18. september 1967 til fyrirtöku á bæjarþingi Reykjavíkur 2. október 1967. Á dómþingi þessu mættu K og M ásamt lögmönnum sínum. K tjáði sig reiðubúna til að vinna fyllingareið í samræmi við nefndan hæstaréttardóm frá 16. júní 1967. M lýsti því þá yfir, að hann hefði hug á að kanna, hvort efni væru til að áfrýja máli þessu til Mannréttindadómstóls Evrópuráðsins, og óskaði eftir hæfilegum fresti af því tilefni skv. ákvörðun dómsins, enda færi hugsanleg eiðvinning eigi fram, fyrr en endanleg niðurstaða lægi fyrir. K mótmælti hins vegar öllum fresti. Héraðsdómari hafnaði frestbeiðni M með úrskurði, sem M skaut til Hæstaréttar. Kærumálinu var vísað frá Hæstarétti, þar sem dómur Hæstaréttar frá 16. júní 1967 var fullnaðardómur um sakarefnið 1147

Mat og skoðun.

Annmarkar á matsgerð:

Dómkvaddir matsmenn meta smíðagalla á húsum, en matsgerð þeirra reynist mjög áfátt. Sjá frávísun 206
Í refsímáli var sú krafa gerð af hálfu tryggingafélags á hendur sökunautum, sem höfðu komizt yfir úr og skartgripi með auðgunarbrotum, að þeir greiddu skaðabætur, er námu þeirri fjárhæð, sem það greiddi eiganda nefndra verðmæta. Fram kom í málinu, að tveir starfsmenn tryggingafélagsins mátu tjónið á umræddum verðmætum, án þess að ákærðu eða talsmönnum þeirra væri gefinn kostur á að vera viðstaddir. Þegar dómari fékk málið í hendur, hafði meginið af verðmætunum verið selt, þannig að mati dómkvaddir manna varð ekki við komið. Af þessum sökum var kröfu tryggingafélagsins vísað frá sakadómi 645

Atvinnutjón:

Tryggingafræðingur metur atvinnutjón 23, 171, 194, 1163

Álitsgerðir og matsgerðir og skoðunar um ýmis efni:

Dómkvaddir kunnáttumenn um bifreiðar láta uppi álit um, hvort frásögn ákærða í máli, sem höfðað var út af broti

gegn áfengis- og umferðarlögum, um tæknileg atriði varð- andi bifreið fengi staðizt	16
Fundið að því, að ekki var fengin álitssgerð sérkunnáttu- manna um aðdraganda slyss við prentvél	55
Dómkvaddir matsmenn meta galla á gleri	82
Dómkvaddir matsmenn láta uppi álit á orsökum galla á íbúð og meta kostnað af úrbótum	108
Tveir verkfræðingar láta uppi álit um, hver áhætta hefði verið samfara drætti skips	127
Dómkvaddir matsmenn meta verðmæti skips og búnaðar þess í björgunarmáli	127
Lögð fram álitssgerð Verzlunarráðs Íslands um það, hvernig skilja bæri tiltekið samningsákvæði	138
Bifreiðaeftirlitsmaður reynir bifreið, sem olli slysi 171, 246, í skaðabótamáli lýsa tveir dómkvaddir menn réttum vinnu- brögðum við netjadrátt. Þrír dómkvaddir yfirskoðunar- menn lýsa í sama máli aðstæðum um borð í skipi, vinnu- brögðum við netjadrátt o. fl.	496
Dómkvaddir matsmenn meta til peningaverðs óunna fag- vinnu við hús	194
Tveir dómkvaddir menn meta í björgunarmáli verðmæti þau, sem björgunarlauna var krafizt fyrir	206
Tveir dómkvaddir menn láta í björgunarmáli uppi álit um styrkleika þils í skipi	216
Álitssgerðar dómkvaddir manna og umsagnar öryggismála- stjóra aflað eftir uppsögu héraðsdóms í skaðabótamáli vegna vinnuslyss	216
Rithandarathugandi gefur skýrslu í refsímáli um fölsuð skjöl	238
Veghefilsstjóri reynir hemla bifreiðar, sem lenti í árekstri Dómkvaddir matsmenn meta verð og viðgerðarkostnað bifreiðar í skaðabótamáli	318
Skipulagsstjóri upplýsir fjarlægðir, sem máli skiptu í skaða- bótamáli	511
Tryggingafræðingur gerir útreikninga í okurmáli	511
Dómkvaddir sérkunnáttumenn meta galla á húsbyggingu Útreikningur löggilts endurskoðanda lagður til grundvallar í kaupgjaldsmáli	544
Sálfræðingur gerir í refsímáli athugun á hæfni vitnis til að bera vætti	561
Dómkvaddir menn meta til fjár vinnu og efni við innrétt- ingu íbúðar	616
Dómkvaddir menn meta tap hagnaðar af húseign og and- virði breytinga og umbóta	627
Læknir gefur vottorð um meðgöngutíma barnsmóður 777, 787, 1076	631
	688

Starfsmaður barnaverndarnefndar kannar aðstæður á heimili varnaraðilja í lögræðissviptingarmáli	846
Dómkvaddir menn meta galla á íbúð	1103
Áverkar og heilsutjón:	
Læknir lýsir líkamsáverkum og heilsutjóni 23, 38, 171, 194,	
	537, 974, 1163
Blóðrannsókn:	
Bifreiðarstjórn	16, 159, 477, 761, 842, 1140
Faðerni	777, 787, 1076
Geðrannsókn:	
Í opinberu máli, þar sem manni var gefin að sök háttsemi, er gat varðað hann refsingu skv. XXI. og XXII. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og laga nr. 53/1966 um vernd barna og unglunga, var talin fyllsta ástæða til rannsóknar á geðheilsu varnaraðilja	100
Læknar gefa vottorð um hagi og heilsu varnaraðilja í lögræðissviptingarmáli	846, 1135
Örorka:	
Örorkumat framkvæmt af læknum	23, 171, 194, 1163
Öryggiseftirlit ríkisins:	
Skýrsla um vinnuslys	55, 238

Málflutningsmenn. Sjá málflutningur.

Málflutningur.

Málsástæða tekin til greina, þótt henni væri ekki hreyft af umboðsmanni aðilja, sbr. 113. gr. laga nr. 85/1936 ..	65, 108
Málatilbúnaði og gagnaöflun svo áfátt, að máli er vísað frá héraðsdómi. Sjá nánar frávísun	3, 55, 74, 672, 1068
Í máli, sem höfðað var til heimtu björgunarlauna, var í flutningi málsins í héraði og í héraðsdómi lagt til grundvallar veðurvottorð, svo sem það ætti við þá daga, er hjálparstarfið var unnið, en það átti hins vegar við sömu daga árið áður. Af þessum sökum var héraðsdómur ómerktur og svo málsmeðferð í héraði að nokkru leyti	216
Áfrýjandi máls hækkar kröfur sínar frá því, er greindi í héraðsdómsstefnu, án þess að skilyrðum 45. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt Íslands væri fullnægt. Var heimildarlaust að sinna þeirri hækkun	238
Skaðabótamál var höfðað á hendur B með stefnu, birtri 2. marz 1962. Féll dómur í héraði 24. september 1965, en honum var skotið til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 26. október 1965. Í Hæstarétti kom fram bréf yfirborgarfégetans í Reykjavík, dags. 7. marz 1967, þar sem frá því var greint, að B hefði andazt 8. apríl 1962. Af þeim sökum var hinn áfrýjaði héraðsdómur ómerktur og öll meðferð máls-	

- ins í héraði frá og með þinghaldi 12. apríl 1962, sbr. 2. mgr. 54. gr. laga nr. 85/1936 246
- Stefnandi ærumeiðingarmáls, sem flutti mál sitt sjálfur, viðhafði óviðurkvæmileg ummæli um aðilja, er ekki voru málsaðiljar, við munnlegan flutning málsins fyrir héraðsdómi. Þessi ummæli voru átalín í héraðsdómi. Í sama máli var sami aðili víttur fyrir þann málflutning að leggja fram allmörg skjöl, sem ekki voru sönnunargögn í málinu og voru því óviðkomandi 264
- Áfrýjandi máls reifaði málið eigi fyrir Hæstarétti að öðru leyti en því, að hann gerði breytingu á framburði sínum fyrir héraðsdómi. Eigi þóttu þó alveg næg efni til að vísa málinu frá Hæstarétti af þeim sökum 518
- Tekið fram í máli, sem höfðað var til heimtu umboðslauna af sölu skips, að ekki hefði verið aflað skýrslna tiltekinna aðilja, m. a. kaupenda 552
- Áfrýjandi máls, sem krafði um bætur vegna galla á húsbyggingu, fór þess á leit í bréfi til Hæstaréttar og í framhaldsáfrýjunarstefnu, að honum yrði samkvæmt 45. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt leyft að hækka fyrir Hæstarétti kröfur sínar, þær, er hann gerði í héraði, í samræmi við yfirmatsgerð, er fór fram eftir uppsögu héraðsdóms. Þar sem honum var í lófa lagið að biðja um yfirmat, meðan málið var til meðferðar í héraði, ef hann taldi undirmatið ekki fullnægjandi, voru ekki fyrir hendi skilyrði til að leyfa honum að hækka kröfur sínar fyrir Hæstarétti 561
- Maður, er krafinn var bóta fyrir galla á verki, sem hann bar ábyrgð á, var eigi kvaddur til undirmats á verkinu. Það leysti hann samt eigi undan skaðabótaábyrgð, þar sem örugglega var í ljós leitt, að viðgerð á göllunum hefði a. m. k. kostað þá fjárhæð, sem í undirmatsgerð sagði 561
- Héraðsdómur vísaði skaðabótamáli frá dómi og var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti. Var tekið fram, að málalíbúnaði sóknaraðilja hefði verið ábótavant í héraði, enda þótt af hendi varnaraðilja hefði gætt mikillar tregðu um öflun gagna. Hefði héraðsdómari af þessum sökum vísað málinu frá dómi. Þætti eigi rétt að grípa fram fyrir hendur héraðsdómara, enda væri sóknaraðiljum sú leið fær að bæta úr þeim göllum, sem væru á gagnaöflun, að því leyti sem þess væri nú kostur, og stefna málinu af nýju fyrir Hæstarétt 573
- G keypti hinn 26. október 1964 af H h/f rafknúinn hitablásara, er kostaði ásamt söluskatti kr. 11.161.90, og var andvirði hans greitt hinn 28. október 1964. H/f H tók við blásaranum aftur úr hendi G, sem taldi blásarann gallaðan, og afhenti G annan blásara. Var gert við fyrrnefndan blásara

- á verkstæði H h/f, og með bréfi, dags. 25. maí 1965, gerði lögmaður H h/f kröfu á hendur G um greiðslu viðgerðarkostnaðarins, kr. 3.089.28, og auk þess fyrir misgáning andvirðis eins blásara, kr. 11.161.90, hvort tveggja ásamt innheimtulaunum. G kvaðst hafa tjáð lögmanninum í síma, hvernig viðskiptum með blásarann hefði verið háttað, og hefði lögmaðurinn þá lofað að athuga málavexti nánar, en engu að síður hefði verið stefnt í málinu, sem var þingfest á bæjarþingi Reykjavíkur 22. júní 1965. Var þá sótt þing af hálfu G, og fékk hann einnar viku frest til samningar greinargerðar. Þingað var næst í málinu í héraði viku síðar, 29. júní 1965, en þá var ekki sótt þing af hálfu G, og var málið tekið til dóms að kröfu lögmanns H h/f og héraðsdómur kveðinn upp 5. júlí s. á. Tók héraðsdómur dómkröfur H h/f til greina, þ. e. kr. 14.251.18 ásamt vöxtum og málskostnaði. Hinn 18. nóvember 1965 ritaði H h/f lögmanni sínum bréf og staðfesti samtal um, að skuld G væri aðeins kr. 3.089.28, þar eð honum hefði verið fært til tekna andvirði hitablásara, „sem hann lagði inn á verkstæði vort til viðgerðar“. G, sem taldi sig hafa skilað hitablásaranum, en eigi sent hann til viðgerðar, skaut ofangreindum héraðsdómi til Hæstaréttar og krafðist sýknu og málskostnaðar. Bar hann þá m. a. fyrir sig, að hann hefði látið sækja þing fyrir sig við þingfestingu málsins, eins og áður getur, en síðar hefði hann átt tal við fulltrúa lögmanns H h/f og skilzt á honum, að hann myndi fella málið niður. Vegna þessa kvaðst G ekki hafa látið sækja þing fyrir sig vegna málsins og ekkert af því frétt, fyrr en honum var birtur héraðsdómurinn. Þar eð þingsókn féll niður í héraði og eins og málum var háttað, voru kröfur H h/f fyrir Hæstarétti teknar til greina og G dæmdur til að greiða H h/f kr. 3.089.28 með 7% ársvöxtum frá 1. apríl 1965 til greiðsludags og málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals kr. 3.500.00 624
- Í máli, sem reis út af fasteignakaupum, var háttsemi seljenda slík, að varðaði þá bótaskyldu gagnvart kaupanda. Voru þeir dæmdir til að greiða kaupanda skaðabætur þrátt fyrir kröfugerð kaupanda, þar sem efnasjónarmið og riftunar voru höfð uppi samtímis, sbr. 113. gr. laga nr. 85/1936 .. 688
- Í máli var meðal annars ágreiningur um veiðirétt í vatni nokkru. Gerðu sóknaraðiljar m. a. þær dómkröfur, að veiðiréttur og annar vatnsréttur í vatninu fyrir tilteknu landi yrði talinn þeirra eign. Þrátt fyrir það varð ekki séð, að málið hefði verið sótt og varið um viðtæki veiðiréttarins fyrir héraðsdómi 916
- Tekið fram í héraðsdómi, að mál hefði að réttu lagi átt að

reka fyrir sjó- og verzlunardómi, en að því væri þó, í samræmi við fordæmi, ráðið til lykta á bæjarþingi með sérfróðum meðdómendum	960
Hinn 14. apríl 1965 sendi P yfirborgardómaranum í Reykjavík beiðni um útgáfu stefnu til ógildingar tilteknu veðskulda- bréfi, sem hann hefði falið I að varðveita. Var opinber stefna gefin út sama dag og málið þingfest hinn 29. júní 1965, en enginn sótti þing til að andmæla ógildingarkröf- unni. Var málið dómtekið sama dag og dómur kveðinn upp 30. s. m. Sakamálsrannsókn á hendur I leiddi síðar í ljós, að I hafði án vitundar P selt og afhent H skuldabréfið árið 1960. H áfrýjaði ógildingardóminum. Dæmt var, að ekki hefði verið fyrir hendi það skilyrði til ógildingardóms skv. 216. gr. laganna nr. 85/1936, að veðskuldabréfið væri glatað eða horfið, en gögnum um þetta mátti H koma að í Hæstarétti, sbr. 98. gr. sömu laga. Var hinn áfrýjaði dómur skv. því felldur úr gildi	1009
Ákveðinn munnlegur málflutningur kærumáls fyrir Hæstarétti skv. heimild í 2. mgr. 31. gr. laga nr. 57/1962	1011
Héraðsdómslögmaður lýsir því í skriflegri greinargerð til Hæstaréttar, að hann hafi ekki haft umboð til að taka við stefnu á hendur tilteknum aðilja	1072

Málshöfðun. Sjá ákæra, málflutningur.

Málkostnaður.

Ágreiningur varð, meðan á meðferð kyrrsetningarmáls fyrir fógetadómi stóð, um upplýsingarskyldu gerðarþola. Voru gerðarþolar skyldaðir með úrskurði fógeta til að svara til- tekinni spurningu. Fógetadómur tók eigi afstöðu til máls- kostnaðarkröfu umboðsmanna aðilja, þar sem um hana yrði fjallað í væntanlegu staðfestingarmáli. Gerðarþolar skutu úrskurðinum til Hæstaréttar með kæru. Hæstiréttur stað- festi úrskurðinn og dæmdi gerðarþola til að greiða gerðar- beiðanda kærumálaskostnað	12
Mál var höfðað á hendur H til heimtu tiltekinnar opinberra gjalda. H áfrýjaði héraðsdóminum, sem var ómerktur í Hæstarétti. Málkostnaður í Hæstarétti var felldur niður með hliðsjón af því, að H felldi niður þingsókn í héraði ..	47
Maður hafði uppi skaðabótakröfur vegna vinnuslyss, sem hann varð fyrir. Þar sem gagnaöflun og málflutningi í héraði var áfátt af hans hendi, var öll málsmeðferð ómerkt ásamt héraðsdóminum, að undanskildum ákvæðum hans um máls- kostnað, en bótakrefjanda hafði verið veitt gjafsókn	55
Við ákvörðun afsláttar, sem kaupandi átti rétt á vegna galla á íbúð, var tekið tillit til kostnaðar af að sannreyna spjöllin	108

Í opinberu máli var hrundið kröfu ákærða um ómerkingu úrskurðar héraðsdómara, þar sem frávísunarkröfu var hrundið. Tekið fram, að kærumálskostnaður yrði ekki dæmdur í þessum þætti málsins	470
Héraðsdómur vísaði skaðabótamáli frá dómi, en tiltók jafnframt málflutningslaun talsmanns stefnenda, sem höfðu gjafsókn. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, sem staðfesti hann að öðru leyti en því, að málflutningslaunin voru hækkuð að mun	573
Allur kostnaður af lögræðissviptingarmáli, þar með talin málflutningslaun talsmanns varnaraðilja í héraði og fyrir Hæstarétti, á samkvæmt 15. gr. laga nr. 95/1947 að greiðast úr ríkissjóði	846
Fundið að því, að fógæti kvað ekki í úrskurði í lögtaksmáli á um málflutningslaun stefnda, er hafði gjafvörn í héraði, sbr. 3. tölulið 173. gr. og 2. mgr. 174. gr. laga nr. 85/1936	877
Gjaldheimtan í Reykjavík krafðist lögtaks hjá Hótel Sögu (H) fyrir aðstöðugjaldi, sem lagt var á H 1966, en H taldi sig ekki aðstöðugjaldskyld. Dæmt var, að H væri aðstöðugjaldskyld, en þar sem krafan á hendur H var fyrir fógætadómi kr. 692.129.00 of há fyrir mistök skattyfirvalda, þótti rétt, að málskostnaður í fógætadómi og fyrir Hæstarétti félli niður	895
Bæjarsjóður kaupstaðar nokkurs var bæði í héraðsdómi og dómi Hæstaréttar dæmdur til endurgreiðslu oftekins aðstöðugjalds. Fyrir Hæstarétti var bæjarsjóðurinn dæmdur til greiðslu málskostnaðar, en staðfest voru ákvæði héraðsdóms um niðurfellingu málskostnaðar fyrir héraðsdómi, en héraðsdómi var eingöngu áfrýjað af hálfu bæjarsjóðsins	951
Tekið fram, að barnsmóður, sem höfðaði barnsfaðernismál, hafi borið gjafsókn í héraði skv. 215. gr. laga nr. 85/1936	1076
Tekið fram, að allur kostnaður af lögræðissviptingarmáli eigi að greiðast úr ríkissjóði skv. 15. gr. laga nr. 95/1947	1135

Málsmeðferð. Sjá dómstólar, málflutningur.

Meiðyrði. Sjá ærumeiðingar.

Merkjadómur.

Merkjadómur Reykjavíkur dæmir ágreining um lóðamörk	796
--	-----

Merkjastefnur.

S gaf yfirlýsingu fyrir mælingamönnum Reykjavíkurborgar um lóðarmörk og samþykkti ákveðna merkjalýsingu á uppdrætti. Dæmt, að ljóst væri af 3. og 4. gr. laga nr. 35/1914, að lóðareigendur yrðu að reikna með því að verða bundnir	
---	--

af slíkum yfirlýsingum. Mættu þeir búast við, að yfirvöld hegðuðu sér í skiptum sínum við eigendur grannlóða í samræmi við slíka viðurkenningu eða samþykki á lóðarmörkum, svo og að eigendur grannlóða, sem skipti ættu við borgaryfirvöld, færu fram í trausti þess, að þau mörk væru rétt, er þannig hefðu verið fengin fram. Af þessum sökum varð að líta svo á, að umráðamenn lóða væru almennt bundnir af slíkum yfirlýsingum, eigi aðeins gagnvart borgaryfirvöldum, heldur einnig eigendum grannlóða, ekki sízt ef þeir hefðu átt skipti við borgaryfirvöld, sem byggð væru á gildi og réttmæti slíkra yfirlýsinga. Skipti ekki höfuðmáli um bindandi gildi slíkra yfirlýsinga, hvort til fullnaðar hefði verið farið eftir ákvæðum laga nr. 35/1914 um merkjastefnur. Skv. því var ofangreind yfirlýsing S um lóðarmörk lögð til grundvallar í dómi um ágreining S við eiganda grannlóðar, Á h/f, um lóðarmörk 796

Miskabætur. Sjá skaðabætur.

Nauðgun. Sjá skírlífisbrot.

Nauðungaruppböð. Sjá uppböð.

Okur.

M veitti S hinn 20. apríl 1964 víxillán að fjárhæð kr. 300.000.00 til 6 mánaða, vaxtalaust, tryggt með fasteignaveði, gegn því, að S lánaði M aftur á móti kr. 100.000.00 vaxtalaust til 20 ára. M veitti S einnig hinn 21. maí 1964 vaxtalaust víxillán til 6 mánaða að fjárhæð kr. 150.000.00, en áskildi sér á móti vaxtalaust víxillán frá S til 20 ára að fjárhæð kr. 50.000.00. Miðað við 9½% ársvexti, eftir á greidda, áskildi M sér þannig endurgjald fyrir lánveitinguna, er nam samtals kr. 110.166.33 umfram það, sem leyfilegt var skv. 2. og 3. gr. laga nr. 58/1960, sbr. auglýsingu Seðlabanka Íslands 28. des. 1960. Með því vann M sér til refsingar skv. 2. mgr. 6. gr. sömu laga. Hins vegar var ósannað, að M hefði, er að gjalddögum víxlanna kom, krafizt 4% vaxta á mánuði, ef til framlengingar ætti að koma, eða áskilið við upphaflegar lánveitingar þessar 2½% vexti miðað við hvern mánuð, ef til slíks kæmi, M, sem kallaði sig víxlara og hafði það að atvinnu að ávaxta fé fyrir menn, var bókhaldsskyldur skv. 3. tl. 2. gr. laga nr. 62/1938, en færði eigi tvöfalt bókhald, svo sem boðið er í 1. mgr. 4. gr. sömu laga. M vann þannig til refsingar skv. 19. gr. nefndra laga og 262. gr. almennra hegningarlaga. Var M dæmdur í sekt kr. 850.000.00 (vararefsing varðhald í 10 mánuði) 544

Opinber mál.

S var ákærður fyrir að hafa ekið bifreið, er hann var með áhrifum áfengis. Að ósk verjanda S voru dómkvaddir sérkunnáttumenn um bifreiðar til að láta uppi álit um, hvort ekki gæti staðizt frásögn S, er varðaði tæknileg atriði þeirrar bifreiðar, er í hlut átti	16
Í þjófnaðarmáli voru tvö vitni kvödd fyrir dóm til ítarlegri skýrslugjafar eftir uppkvaðningu héraðsdóms	94
Z var gefin að sök háttsemi, sem varðað gat hann fangelsisrefsingu eftir ákvæðum XXI. og XXII. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og ákvæðum laga nr. 53/1966 um vernd barna og unglinga. Skv. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, sbr. 268. gr. laga nr. 19/1940 voru því fyrir hendi skilyrði til gæzluvarðhalds, sem rétt var að beita, eins og á stóð, sbr. 1., 5. og 6. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Þá voru og sakarefni slík, að fyllsta ástæða var til rannsóknar á geðheilsu varnaraðilja, sbr. 2. tl., d-lið, 75. gr. laga nr. 82/1961. Var af þeim ástæðum staðfestur úrskurður sakadóms um, að Z sætti gæzluvarðhaldi í allt að 3 vikur og gengi jafnframt undir geðrannsókn innan marka gæzluvarðhaldstímans	100
Rithandarathugandi gefur skýrslu í refsímáli um fölsuð skjöl. Tekið fram í hæstaréttardómi, að fölsun skjala sé sönnuð án tillits til nefndrar skýrslu	318
Sama máli áfrýjað aðeins að því er varðar tvo af fimm sökunautum, sem sakfelldir voru í héraðsdómi	318
Fundið að því, að héraðsdómari, sem lauk máli með dómssátt, gat eigi þeirra refsíákvæða, sem hann taldi brot varða við	460
Í opinberu máli var þess krafizt m. a., að úrskurður héraðsdómara, þar sem frávisunarkröfu var hrundið, yrði ómerktur, þar sem hvorki ákærða né verjanda hans hefði verið gefinn kostur á að kynna sér tiltekið bréf saksóknara ríkisins. Talið var, að héraðsdómara hefði að vísu verið rétt að kynna ákærða efni bréfs þessa, en þar sem bréf þetta skipti hins vegar ekki efnislega máli um málssóknina á hendur ákærða, var ekki ástæða til að ómerkja hinn kærða úrskurð af þeim sökum	470
Í refsímáli út af broti gegn áfengis- og umferðarlögum gefur ákærði skýrslu eftir uppsögu héraðsdóms svo og lögreglumenn, sem jafnframt staðfesta vætti sín	477
Sökunautur í refsímáli dæmdur til greiðslu skaðabóta	537
Tryggingafræðingur gerir útreikninga í okurmáli	544
Sálfræðingur gerir í refsímáli athugun á hæfni vitnis til að bera vætti	627
Í refsímáli var sú krafa gerð af hálfu tryggingafélags á hendur sökunautum, sem höfðu komizt yfir úr og skartgripi með	

auðgunarbrotum, að þeir greiddu skaðabætur, er námu þeirri fjárhæð, sem það greiddi eiganda nefndra verðmæta. Fram kom í málinu, að tveir starfsmenn tryggingafélagsins mátu tjónið á umræddum verðmætum, án þess að ákærðu eða talsmönnum þeirra væri gefinn kostur á að vera viðstaddir. Þegar dómari fékk málið í hendur, hafði meginíð af verðmætunum verið selt, þannig að mati dómkvaddra manna varð ekki við komið. Af þessum sökum var kröfu tryggingafélagsins vísað frá sakadómi 645

Í rannsókn fyrir sjó- og verzlunardómi úrskurðaði formaður dómsins, að verjanda kærða skyldi óheimilt að mæta í tilteknu þinghaldi með kærða. Þeim úrskurði var skotið til Hæstaréttar. Málsatvikum var eigi lýst í hinum kærða úrskurði og eigi færði héraðsdómari heldur rök fyrir því, að varnaraðilja skyldi synjað um skipaðan verjanda, er væri við dómpröfun málsins. Bar af þeim sökum að ómerkja hinn kærða úrskurð 844

Ákæra saksóknara var reist á rannsókn, sem fullnægði ekki skilyrðum laga til saksóknar og varð því ekki lögð til grundvallar dómi um efni máls. Sjá nánar ákæra, frávísun 1126

Opinberir starfsmenn.

J hóf í febrúar 1962 að selja tékka, er ekki höfðu innstæðu, póstaðgreiðslunni á Keflavíkurflugvelli, sem hann gaf út vegna fyrirtækja, er hann átti í og stýrði. Fór salan fram með þeim hætti, að J sendi iðulega símapóstávisanir á nafni nefndra fyrirtækja eða annarra félaga sinna pro forma um pósthúsið á Keflavíkurflugvelli til ýmissa aðilja í Reykjavík, er til þess eins voru kvaddir að veita þar fénu viðtöku fyrir J, þar til hann sækti það sjálfur eða léti sækja það, eða að féð skyldi leggjast beint inn á bankareikning fyrirtækjanna í Reykjavík. Með þessu móti hugðist J skapa sér og fyrirtækjum sínum skammvinn rekstrarlán, vitandi það og í trausti þess, að tékkauppgjör fór fram einu sinni í mánuði af hálfu póststofunnar á Keflavíkurflugvelli. Heildarupphæð innstæðulausra tékka, sem J seldi við póstdæildina, nam um kr. 2.500.000.00 í janúarlök 1964. Eftir að janúarmánuður 1964 var liðinn, seldi J eigi fleiri slíka tékka, þar sem hann var úrskurðaður í gæzluvarðhald hinn 31. janúar 1964 vegna rannsóknar á verktakastarfsemi, sem hann hafði á hendi. Ekki var sannað, að Þ póstvarðstjóra á póstaðgreiðslunni á Keflavíkurflugvelli hefði verið ljóst fyrr en í febrúarmánuði 1964, að engin bankainnstæða var til fyrir umræddum tékkum. Nottfærði J sér því ranga hugmynd Þ um tékka þá, er hann seldi við póstaðgreiðsluna, og hafði

- þannig fé af póstinum. Varðaði þetta atferli J við 248. gr. hegningarlaga nr. 19/1940. Í málinu kom fram, að Þ lét tékkana liggja óhæfilega lengi í sjóði sínum, án þess að gera ráðstafanir um innheimtu þeirra. Þ misnotaði með því stöðu sína J og öðrum til ávinnings, þannig að það varðaði Þ refsingu skv. 139. gr. hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 82/1961, sbr. og 26. gr. póstlaga nr. 31/1940 og 5. tl. 37. gr. reglugerðar nr. 170/1963. Sending Þ á símapóstávisunum í febrúarmánuði 1964, eftir að honum var ljóst, að engin bankainnstæða var til fyrir þeim, varðaði Þ refsingu skv. 248. gr. hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 138. gr. sömu laga 318
- K notaði í lögskiptum þrjár póstávisanir, er hann hafði falsað. Afbrot þetta varðaði einungis við 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940, en hvorki við 138. né 139. gr. sömu laga, eins og greindi í ákæru, þar sem K var ekki opinber starfsmaður, er hann framdi nefnt misferli 761

Ógildingarmál.

- Á árinu 1958 seldi P íbúð, og var kaupverðið m. a. goldið með veðskuldabréfi, sem tryggt var með veði í greindri íbúð. P fól I skuldabréfið til geymslu og innheimtu í desembermánuði 1958. Hinn 14. apríl 1965 sendi P yfirborgardómaranum í Reykjavík beiðni um útgáfu stefnu til ógildingar veðskuldabréfinu. Var opinber stefna gefin út sama dag og málið þingfest hinn 29. júní 1965, en enginn sótti þing til að andmæla ógildingarkröfunni. Var málið dómtekið sama dag og dómur kveðinn upp 30. s. m. Sakamálsrannsókn á hendur I leiddi síðar í ljós, að I hafði án vitundar P selt og afhent H skuldabréfið árið 1960, en eftirstöðvar þess voru þá kr. 104.000.00. I stóð skil á áföllnum greiðslum til H árin 1961, 1962, 1963 og 1964, og var í hvert skipti áritað um greiðslurnar á bréfið, sem var í vörzlum H. H krafði eigendur hinnar veðsettu íbúðar um áfallnar greiðslur í gjalddaga árið 1965. Voru þær inntar af hendi 28. júní s. á. og skuldabréfið áritað í samræmi við það. Stuttu eftir gjalddaga bréfsins árið 1966 krafði H sömu aðilja um greiðslu vaxta og afborgana, en var þá tjáð, að ógildingardómur hefði gengið um skuldabréfið. Var H neitað um greiðslu af þeim sökum, en P greiddir áfallnir vextir og afborganir það ár og síðan árið 1967. H áfrýjaði umræddum ógildingardómi. Dæmt var, að ekki hefði verið fyrir hendi það skilyrði til ógildingardóms skv. 216. gr. laga nr. 85/1936, að veðskuldabréfið væri glatað eða horfið, en gögnun um þetta mátti H koma að í Hæstarétti, sbr. 98. gr. sömu laga. Var ógildingardómurinn skv. því felldur úr gildi .. 1009

Ómaksbætur.

Áfrýjanda, er ekki sótti þing, gert að greiða ómaksbætur 560

Ómerking.

- Ómerktur héraðsdómur í máli, sem starfsmaður bæjarfógeta höfðaði f. h. rikissjóðs til heimtu tiltekinna opinberra gjalda, bæði vegna þess að bæjarfógeta bar að vikja sæti í málinu og að starfsmanninn brast heimild til að gefa í málinu bindandi yfirlýsingu fyrir dómi. Sjá nánar frávisun 47
- Gagnaöflun og málflutningi af hendi sækjanda skaðabótamáls var í héraði svo áfátt, að öll málsmeðferð þar var ómerkt ásamt héraðsdóminum, að undanskildum ákvæðum hans um málskostnað, en sækjanda hafði verið veitt gjafsókn í héraði, og var málinu vísað frá héraðsdómi 55
- Í skuldamáli voru þeir gallar á máltilbúnaði og gagnaöflun, að héraðsdómur var ómerktur og málsmeðferð í héraði og málinu vísað frá héraðsdómi 74
- Eftir að mál var hafið, var það tekið fyrir af nýju, án þess að lögmaður stefnda í héraði samþykkti fyrir dómi fyrirtöku málsins án stefnu. Af þessum sökum bar sjálfkrafa að ómerkja héraðsdóm í málinu og vísa málinu frá héraðsdómi 90
- Í máli út af húsbýggingu voru uppsögn ráðningarsamnings og skaðabótakröfur meðal annars reistar á byggingargöllum. Þar eð matsgerð og héraðsdómi var mjög áfátt, þótti málið svo vanreifað, að héraðsdómur var ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi 206
- Í máli, sem höfðað var til heimtu björgunarlauna, var héraðsdómur byggður á röngum skýrslum í málflutningi um veðrið, og var hann af þeim sökum ómerktur og meðferð málsins í héraði frá tilteknu þinghaldi 216
- G, starfsmaður í skipasmíðastöð S, varð fyrir slysi, er hann rann til á vinnupalli, þegar hann vann að því með rafmagnsbor að bora inn úr byrðingi á báti, sem var í smíðum hjá S. Höfðaði G mál til heimtu bóta úr hendi S, en S var sýknaður í héraðsdómi. Eftir uppsögu héraðsdóms var aflað nokkurra málsgagna, þar á meðal umsagnar öryggismálastjóra og álitserðar tveggja dómkvaddra manna. Fyrir dóm komu meðal annars rafveitustjórinn í Vestmannaeyjum, rafmagnseftirlitsmaður í sama kaupstað, og auk þess gáfu G og framkvæmdastjóri S dómskýrslur. Þessi gögn áttu í réttu lagi að koma fyrir héraðsdóm til úrlausnar. Málið var því vanreifað í héraði og var því héraðsdómur ómerktur svo og meðferð málsins frá tilteknu þinghaldi, og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar af nýju 238
- H höfðaði bótamál á hendur B með stefnu, birtri 2. marz 1962.

B var sýknaður af kröfum H með héraðsdómi, sem gekk 24. september 1965. H skaut dómi þessum til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 26. okt. 1965. Í Hæstarétti kom fram bréf yfirborgarfégetans í Reykjavík, dags. 7. marz 1967, þar sem frá því var greint, að B hefði andazt 8. apríl 1962. Af þeim sökum var hinn áfrýjaði héraðsdómur ómerktur og öll meðferð málsins í héraði frá og með þinghaldi 12. apríl 1962, sbr. 2. mgr. 54. gr. laga nr. 85/1936	246
Í máli út af broti gegn áfengislögum var talið, að héraðsdómara hefði að vísu verið rétt að kynna verjanda ákærða efni tiltekens bréfs saksóknara ríkisins, sbr. 1. mgr. 87. gr. laga nr. 82/1961. Þar sem bréf þetta skipti hins vegar ekki efnislega máli um málssóknina á hendur ákærða, var ekki ástæða til að ómerkja úrskurð sakadóms, þar sem hrundið var kröfum verjanda ákærða, m. a. um frávísun málsins	470
Í lögtaksúrskurði var kveðið á um lögtak á hendur aðilja, án þess að tilgreind væri lögtaksfjárhæð. Úrskurðurinn var því markleysa, sbr. 193. og 223. gr. laga nr. 85/1936	528
Í máli fyrir vettvangsdómi, sem höfðað var til viðurkenningar á eignarrétti að tiltekinni landspildu, var þess ekki getið í kröfugerð, hver væri stærð eða mörk svæðisins. Var krafan því ódómhæf, sbr. 88. gr. laga nr. 85/1936. Ekki var heldur lagður fram nákvæmur og staðfestur uppdráttur af þrætustað í samræmi við fyrirmæli 17. gr. laga nr. 41/1919. Var héraðsdómurinn og meðferð málsins í héraði því ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi	672
Héraðsdómur ómerktur vegna vanhæfis meðdómenda, svo og meðferð málsins í héraði frá og með því þinghaldi, er meðdómendur voru tilnefndir. Sjá nánar dómarahæfi ..	682
Lögtaksúrskurðir ómerktil vegna vanhæfis héraðsdómara. Sjá nánar dómarahæfi	810, 815, 819
Í úrskurði um heimild vitnis til staðfestingar vættis síns voru dómkröfur ekki greindar og málsatvikum eigi lýst nema að litlu leyti. Gætti héraðsdómarinn því ekki fyrirmæla 2. mgr. 190. gr. né 4. mgr. 193. gr. laga nr. 85/1936. Úrskurðurinn var því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til úrskurðar á ný	839
Í rannsókn fyrir sjó- og verzlunardómi úrskurðaði formaður dómsins, að verjanda kærða skyldi óheimilt að mæta í tilteknu þinghaldi með kærða. Málsatvikum var eigi lýst í hinum kærða úrskurði, og eigi færði héraðsdómari heldur rök fyrir því, að varnaraðilja skyldi synja um skipaðan verjanda, er væri við dómprófun málsins. Bar af þeim sökum að ómerkja úrskurðinn	844
Yfirlýsing héraðsdómara um, að úrslit sakarefnis þess, sem ráða	

- skyldi til lykta, skyldi fara að landslögum, geymdi eigi slíka afmarkaða niðurstöðu um dómkröfur í héraði og sakarefnið, að talið yrði, að málið hefði hlotið þann dóm í héraði, sem lagður yrði til grundvallar áframhaldandi efnismeðferð í Hæstarétti. Varð því eigi komið hjá að ómerkja héraðsdóminn og málsmeðferðina í héraði frá og með tilteknu þinghaldi og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar af nýju 916
- Uppboðs var krafist á grundvelli fjárnáms, en í endurriti af þeirri réttargerð, sem var í dómsgerðum málsins, var þess eigi getið, að fógeti hefði lýst fjárnámi í fasteign þeirri, sem uppboðs var beiðzt á. Var réttargerð þessi því eigi löglegur grundvöllur uppboðs, sbr. 1. gr. laga nr. 57/1949. Var af þeim sökum felldur úr gildi úrskurður uppboðs-réttar um, að uppboð skyldi fram fara, og synjað um framgang uppboðsins 935
- Ógildingardómur felldur úr gildi, þar sem ekki var fyrir hendi það skilyrði til ógildingardóms skv. 216. gr. laga nr. 85/1936, að veðskuldabréf væri glatað eða horfið, en gögnum um þetta mátti koma að í Hæstarétti, sbr. 98. gr. sömu laga 1009
- Málsreifun og gagnaöflun af hálfu beggja aðilja var svo áfátt í skuldamáli, að eigi þótti rétt að dæma málið á þeim grundvelli, sem það lá fyrir. Var héraðsdómur af þeim sökum ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi 1068
- Í refsímáli var ákæra saksóknara reist á rannsókn, sem fullnægði ekki skilyrðum laga til saksóknar, og varð ákæran því ekki lögð til grundvallar dómi um efni máls. Af þeim sökum var ómerktur dómur sakadóms og ákærunni vísað frá héraðsdómi 1126
- P h/f höfðaði mál á hendur H, sem dvaldist í Malasíu. Héraðsdómari vísaði málinu frá dómi, þar sem stefnubirting hefði ekki verið lögleg. Fyrir Hæstarétti var lagt fram vottorð Manntalsskrifstofu Reykjavíkurborgar um, að H væri skráður í manntal í tilteknu húsi í Reykjavík, og vottorð hús-ráðanda þar um, að hann hefði fengið endurrit stefnunnar í hendur og sent H það strax með bréfi. Talið var, að P h/f hefði mátt reka málið fyrir bæjarþingi Reykjavíkur samkvæmt 1. mgr. 82. gr. laga nr. 85/1936, og þar sem H ætti lögheimili í fyrrgreindu húsi, hefði samkvæmt 95. gr. laga nr. 85/1936 verið rétt að birta honum þar stefnu í málinu. Var þess vegna dæmt, að ekki hefðu verið ástæður til að vísa málinu frá dómi, og var hinn kærði dómur því felldur úr gildi og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og efnisdóms 1161
- Á og L gerðu með sér lóðarleigusamning hinn 4. desember 1962

- og var honum þinglýst 6. s. m., en um þær mundir var B settur sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslu. G, sem taldi, að með þessu væri brotinn á sér réttur, höfðaði mál á hendur Á, L, B og ríkissjóði. Á hendur B gerði G þær kröfur, að hann yrði dæmdur til að afmá úr veðmálabókum Gullbringu- og Kjósarsýslu samning L og Á frá 4. desember 1962 og til að færa af nýju inn í veðmálabækur tiltekinn eldra lóðarsamning, en til vara kröfur um skaðabætur. Kröfur G á hendur B mátti bera undir héraðsdóm, að tilstefndum a. m. k. Á og L. Hins vegar varð kröfunni ekki beint gegn þinglýsingardómaranum. Varakrafa G um skaðabætur á hendur B fyrir þinglýsingarstarf hans varð borin undir Hæstarétt í sambandi við þinglýsinguna samkvæmt 38. gr. laga nr. 57/1962 og innan þeirra fresta, er þar getur, en eigi undir héraðsdóm í einkamáli, sbr. 34. gr. laga nr. 85/1936. Voru kröfur G á hendur B því eigi dómhæfar og var héraðsdómur ómerktur að því er þær varðaði og þeim vísað frá dómstólum 1188
- Vixilmál var höfðað á hendur vixilskuldurum til greiðslu þriggja víxla. Héraðsdómur vísaði málinu af sjálfsdáðum frá dómi, þar sem víxlunum væri ekki réttilega lýst. Einum víxlanna var rétt lýst í stefnu. Bar af þeim sökum að fella héraðsdóminn úr gildi, að því er varðaði kröfur byggðar á þeim víxli, og vísa málinu að því leyti heim í hérað til löglegrar meðferðar og efnisdóms 1209

Ómerking ummæla. Sjá ærumeiðingar.

Póstlög. Sjá opinberir starfsmenn.

Prentréttur.

- L höfðaði mál út af ummælum, sem birtust í fimm tölublöðum vikublaðs nokkurs. Greinar þessar voru ýmist ritaðar undir dulnefni eða höfundar ekki getið. E var á þessum tíma ábyrgðarmaður blaðsins, en útgefandi á greindum blöðum var talið H h/f. H h/f var eigi skráð, en skv. gögnum málsins áttu E, K, S, ST og H sæti í stjórn félagsins, þegar blöð þessi komu út. Fjölmörg framangreindra ummæla voru mjög móðgandi og meiðandi fyrir L. Vörðuðu ummælin við 234. og 235. gr. almennra hegningarlaga, og enn fremur voru þau ómerkt, sbr. 1. mgr. 241. gr. sömu laga. E bar samkvæmt 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956 ábyrgð á ofangreindum ummælum, og var E ákveðin kr. 7.500.00 sekt í ríkissjóð (vararefsing 15 daga varðhald) og gert að greiða L fébætur skv. 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga að upphæð kr. 40.000.00. Þá

var E dæmdur til að greiða L kostnað við að birta forsendur og dómsorð Hæstaréttar í opinberum blöðum skv. 2. mgr. 241. gr. almennra hegningarlaga. Var birtingarkostnaður ákveðinn kr. 7.000.00. Skv. 22. gr. laga nr. 57/1956 var E dæmdur til að sjá um, að birt yrði dómsorð héraðsdóms og svo forsendur og dómsorð Hæstaréttar í málinu. Skyldi birting fara fram í 1. eða 2. tölublaði umrædds vikublaðs, sem út kæmi eftir birtingu dómsins. H h/f var ekki skrásett skv. ákvæðum 10. gr. laga nr. 77/1921 um hlutafélög. Tilkynningarskylda þessi hvíldi á stjórn félagsins. Vegna þessarar vanrækslu á að láta skrásetja félagið urðu stjórnarmeðlimir sjálfir að bera ábyrgð á greiðslum þeim, sem E bakaði sér. Var sú ábyrgð felld á meðlimi aðalstjórnar eina, þá K, S, ST og H, sem þeim var gert að bera in solidum, en ekki á varastjórnendur, þar sem ekkert kom fram um, að þeir hefðu tekið þátt í stjórnarstörfum fram að þeim tíma, er félagið var skrásett. Voru þeir K, S, ST og H því in solidum dæmdir til að þola það, að fjárnám yrði gert í eignum þeirra fyrir sekt, skaðabóta- og málskostnaðargreiðslum, svo og greiðslu kostnaðar vegna birtingar dóms, sem lagðar voru á E, að því leyti sem greiðslugeta hans hrykki ekki til fyrir greiðslum þessum

264

Í dagblaði einu birtust ummæli, sem fólu í sér aðdróttun um, að bæjarfógetinn S hefði gerzt sekur um valdniðslu. S stefndi út af ummælum þessum. Höfundur fréttagreinarinnar, sem hin umstefndu ummæli birtust í, var ekki nafngreindur. Skv. ákvæði 3. mgr. 15. gr., sbr. 16. gr. laga nr. 57/1956, þar í sem ábyrgðarmaður dagblaðsins refsiof fábótaábyrgð á efni greinarinnar. Firrti það ekki í ábyrgð, þótt ummælin væru höfð eftir tilteknum manni á almennum blaðamannafundi, sem sá maður boðaði til. Birting ummælanna vörðudu við 235. gr. almennra hegningarlaga. Var refsing í ákveðin kr. 1.500.00 sekt í ríkissjóð (vararefsing varðhald í þrjá daga). Enn fremur voru ummælin ómerkt skv. 1. mgr. 241. gr. sömu laga. Þá var í dæmdur til að greiða S fábatur að fjárhæð kr. 5.000.00 skv. 264. gr. laga nr. 19/1940. í héraðsdómi var í skyldaður til að birta forsendur og niðurstöður dómsins í 1. eða 2. tölubl. viðkomandi dagblaðs, sem út kæmi eftir lögbirtingu dómsins. Í áfrýjaði héraðsdóminum, en honum var ekki áfrýjað af hálfu S, sem krafðist staðfestingar héraðsdómsins, þar á meðal ákvæða hans um birtingu forsendna og dómsorðs. Ekki var gerð krafa um birtingu dóms Hæstaréttar. Að svo vöxnu máli og þar sem héraðsdómi var breytt, var vísað frá dómi þessari kröfu S

887

Refsingar.

1. Einstök refsiverð verk og refsíákvæði.
- S ók bifreið, er hann var með áfengisáhrifum. Var honum dæmt varðhald 15 daga samkvæmt 2., sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954 16
- U gerðist sekur um nauðgun og var refsað fyrir brot gegn 1. mgr. 194. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Refsing var ákveðin fangelsi 2 ár, sbr. 78. gr. laga nr. 19/1940 38
- R gerðist sekur um brot gegn 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 með því að taka radiógrammófón ófrjálsri hendi. Refsing var ákveðin með hliðsjón af sakavottorði R fangelsi 6 mánuði 94
- G ók bifreið, er hann var með áfengisáhrifum. G gerðist með því brotlegur við 2., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Þar sem um ítrekað brot var að ræða, varðaði það G refsingu skv. 4. mgr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, sem var ákveðin varðhald 15 daga. Þá var G sviptur ökuleyfi ævilangt .. 159
- Ábyrgðarmanni blaðs dæmd kr. 7.500.00 sekt (vararefsing 15 daga varðhald) fyrir harkaleg og margendurtekin stóryrði um nafngreindan mann, sem birtust í blaðinu undir dulnefni eða án þess að höfundur væri tilgreindur og vörðuðu við 234. og 235. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 .. 264
- Með fölsun ýmissa skjala gerðist J brotlegur við 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940. Í sama máli seldi J innstæðulausa tékka, sem varðaði hann refsingu skv. 248. gr. sömu laga. Refsing J var með hliðsjón af 77. og 78. gr. laga nr. 19/1940 ákveðin refsing 2 ár 318
- Í sama máli stuðluðu A og Á í sameiningu að útgáfu og sölu innstæðulausra tékka til að viðhalda ávinningi af broti J. Með því gerðust þeir A og Á sekir um brot á 254. gr. almennra hegningarlaga. Refsing A og Á var í héraðsdómi, sem ekki var áfrýjað að því er A og Á varðaði, ákveðin fangelsi 6 mánuði (skilorðsbundin) 318
- Í sama máli var upplýst, að E tók þátt í ýmsum ofangreindum fölsunum J með því að falsa framsöl á tékka fyrir hvatningu J. Með þeirri háttsemi gerðist E sekur um brot á 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga, sbr. 22. gr. sömu laga. Refsing E var í héraðsdómi, sem ekki var áfrýjað að því er E varðaði, ákveðin fangelsi 7 mánuði (skilorðsbundin) 318
- Í sama máli var upplýst, að Þ, póstvarðstjóri á póstafgreiðslu, lét ofangreinda tékka, sem J seldi á póstafgreiðslu þessari, liggja óhæfilega lengi í sjóði sínum, án þess að gera ráð-

stafanir um innheimtu þeirra. Með því misnotaði Þ aðstöðu sína J og öðrum til ávinnings, þannig að það varðaði Þ refsingu skv. 139. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 82/1961, sbr. og 26. gr. póstlaga nr. 31/1940 og 5. tl. 37. gr. reglugerðar nr. 170/1963. Sending Þ á símapóstávisunum, eftir að honum var ljóst, að engin bankainnstæða var til fyrir tékkunum, varðaði Þ refsingu skv. 248. gr. hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 138. gr. sömu laga. Refsing Þ var ákveðin fangelsi 8 mánuði 318

J ók bifreið sinni undir áhrifum áfengis. Með atferli sínu gerðist J brotlegur við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Brot J var ítrekað og var refsing hans ákveðin varðhald í 10 daga skv. 80. gr. umferðarlaga og 45. gr. áfengislaga. Þá var J sviptur ökuleyfi ævilangt skv. 81. gr. umferðarlaga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga 477

K gætti ekki þeirrar varúðar, sem honum bar í bifreiðarakstri, en árekstur varð. Taldist atferli K varða við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr. og 1. mgr. 48. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var refsing K ákveðin kr. 2.000.00 sekt í ríkissjóð (vararefsing varðhald tvo daga) 480

G gerðist sekur um þjófnað á bankabók og veski. Honum var dæmd refsing skv. 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 fangelsi í 4 mánuði 483

R ók slökkvibifreið inn á gatnamót gegnt rauðu umferðarljósi. Varð árekstur við aðra bifreið, og beið ökumaður hennar bana, en farþegi lemstraðist. R sýndi af sér stórfellt gáleysi við aksturinn. Varðaði sú háttsemi við 215. gr. og 219. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, 1. og 2. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr., 2. mgr., sbr. 1. mgr. 38. gr. og 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var R dæmd skilorðsbundin refsing, varðhald fjóra mánuði 496

Með þjófnaði á utanborðsmótor gerðist J sekur um brot gegn 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, og var með hliðsjón af sakavottorði dæmd refsing fangelsi 6 mánuði 508

J varð offari við dyravörzlu, er hann hratt manni frá dyrum samkomuhúss, svo að hann hlaut beinbrot af. Varðaði það við 218. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Refsing var hins vegar felld niður skv. 1. tl. og síðustu mgr. 74. gr. sömu laga 537

M áskildi sér endurgjald fyrir lánveitingu umfram það, sem leyfilegt var skv. 2. og 3. gr. laga nr. 58/1960, sbr. auglýsingu Seðlabanka Íslands 28. des. 1960. Með því vann M sér til refsingar skv. 2. mgr. 6. gr. sömu laga. M, sem kallaði sig víxlara og hafði það að atvinnu að ávaxta fé fyrir

- menn, var bókhaldsskyldur skv. 3. tl. 2. gr. laga nr. 62/1938, en færði eigi tvöfalt bókhald, svo sem boðið er í 1. mgr. 4. gr. sömu laga. M vann þannig til refsingar skv. 19. gr. nefndra laga og 262. gr. almennra hegningarlaga. Var M dæmd sekt kr. 850.000.00 (vararefsing varðhald 10 mánuði) 544
- E og J slógu eign sinni á úr og skartgripi verzlunar, sem þeir brutust inn í. Með því gerðust E og J brotlegir gegn 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. S veitti þýfinu viðtöku til geymslu, enda þótt honum væri ljóst, að þess var aflað með auðgunarbroti. Varðaði það atferli S við 254. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Refsing E og J hvors um sig var ákveðin með hliðsjón af sakavottorðum þeirra fangelsi 15 mánuði. Refsing S var ákveðin fangelsi 4 mánuði 645
- B hélt eftir af launum starfsmanns síns til greiðslu opinberra gjalda. Með því að nota í eigin þarfir þetta fé gerðist B sekur um fjárdrátt skv. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og var dæmd skilorðsbundin refsing, fangelsi 4 mánuði 737
- H hélt eftir af kaupgreiðslu starfsmanna sinna til greiðslu opinberra gjalda. Með því að nota þetta fé í þágu fyrirtækis þess, er hann veitti forstöðu, gerðist H sekur um brot skv. 247. gr. almennra hegningarlaga og var dæmd skilorðsbundin refsing, fangelsi 3 mánuði 740
- K notaði í lögskiptum víxla og póstávisanir, er hann hafði falsað. Þetta atferli varðaði við 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940. Þá gerðist K sekur um að aka bifreið sinni undir áhrifum áfengis. Varðaði það við 2. mgr., sbr. 3. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Með hliðsjón af 77. gr. laga nr. 19/1940 þótti refsing K hæfilega ákveðin fangelsi 8 mánuði og ennfremur var K sviptur ævilangt leyfi til bifreiðarstjórnar 761
- Bifreiðarstjórinn S þótti eigi hafa sýnt nægilega aðgæzlu, þar sem honum bar skilyrðislaust að víkja fyrir umferð um aðalbraut, en árekstur varð. Gerðist S brotlegur við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr., 3. mgr. 48. gr. og c-lið 3. mgr. 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var refsing S ákveðin kr. 3.000.00 sekt (vararefsing varðhald þrjá daga) 871
- Aðdróttun, sem birtist í dagblaði, um að opinber starfsmaður hefði gerzt sekur um valdniðslu, varðaði við 235. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, og var refsing ábyrgðarmanns blaðsins ákveðin kr. 1.500.00 sekt (vararefsing varðhald í þrjá daga) 887
- Með sölu innstæðulausra tékka aflaði K sér fjárvinnings með

sviksamlegum hætti og vann sér til refsingar skv. 248. gr. almennra hegningarlaga. Með notkun tékka, sem K gaf út til greiðslu á skuld, gerðist K brotlegur við 261. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Refsing K var ákveðin fangelsi eitt ár með hliðsjón af 77., 72. og 255. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940	891
G notaði í lögskiptum 6 tékka með fölsuðum nafnritunum og gerðist þannig brotlegur við 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Með hliðsjón af 72. og 77. gr. sömu laga var refsing G ákveðin fangelsi 15 mánuði	929
Þ bar að sýna sérstaka varúð og víkja skilyrðislaust fyrir umferð, þá er hann sveigði bifreið sinni út á fjölfarna umferðargötu, en árekstur varð. Þeirrar skyldu gætti Þ ekki nægilega og gerðist með því brotlegur við 1. mgr. 26. gr., 1. mgr. 37. gr. og 5. mgr. 48. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Þ var ákveðin refsing kr. 1.000.00 sekt (vararefsing varðhald í tvo daga)	1036
Þ gerðist sekur um ölvun við akstur. Eigi voru fyrir hendi skilyrði til að beita þyngri refsingu en fyrir brot gegn 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, þar sem 4. mgr. var ekki getið í ákæruskjali. Að öðru leyti varðaði brot Þ við 2. mgr. 25. gr. greindra laga og 1. mgr. 24. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Þar sem um ítrekað brot var að fjalla, varðaði það refsingu skv. 4. mgr. 80. gr. umferðarlaga. Var refsing Þ ákveðin varðhald 15 daga og Þ auk þess sviptur ökuleyfi ævilangt	1140

2. Einstakar refsitgundir og önnur viðurlög.

a) Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:	
Fjárhæð sektar kr. 7.500.00. Varðhald 15 daga	264
Fjárhæð sektar kr. 2.000.00. Varðhald 2 daga	480
Fjárhæð sektar kr. 850.000.00. Varðhald 10 mánuði	544
Fjárhæð sektar kr. 3.000.00. Varðhald 3 daga	871
Fjárhæð sektar kr. 1.500.00. Varðhald 3 daga	887
Fjárhæð sektar kr. 1.000.00. Varðhald 2 daga	1036
b) Fangelsi dæmt 33, 94, 318, 483, 508, 645, 737, 740, 761, 891, 929	
c) Varðhald dæmt	16, 159, 477, 496, 1140
d) Skilorðsbundin refsing dæmd	318, 496, 737, 740
e) Refsing felld niður	537
f) Svipting ökuleyfis dæmd	16, 159, 477, 496, 761, 1140
g) Ómerking ummæla	264, 887

Réttarfar. Sjá aðild, áfrýjun, ákæra, dómar og úrskurðir, dómarahæfi, dómstólar, félagsdómur, frávisun, gjafsókn, gæzluvarðhald, kyrrsetning, kærumál, lögbann, lögtak, mat og skoðun, málflutningur, málskostnaður, merkjadómur,

opinber mál, ómaksbætur, ómerking, réttarfarsvítur, sér-
atkvæði, sjó- og verzlunardómur, skiptamál, stefnubirt-
ing, sönnun, vettvangsmál, vitni.

Réttarfarsvítur.

Stefnandi ærumeiðingarmáls, sem flutti mál sitt sjálfur, við- hafði óviðurkvæmileg ummæli um aðilja, er ekki voru málsaðiljar, við munnlegan flutning málsins fyrir héraðs- dómi. Voru ummælin átalín í héraðsdómi. Í sama máli var sami aðili vittur fyrir þann málflutning, að leggja fram allmörg skjöl, sem ekki voru sönnunargögn í málinu og voru því óviðkomandi	264
Fundið að því, að héraðsdómari, sem lauk máli með dómssátt, hafði eigi getið refsíákvæða þeirra, sem hann taldi brot kærða varða við	460
Tekið fram í dómi Hæstaréttar, að héraðsdómara hefði verið rétt að kynna verjanda ákærða efni tiltekins bréfs sak- sóknara ríkisins, sbr. 1. mgr. 87. gr. laga nr. 82/1961	470
Fundið að því, að fógeti kvað ekki í lögtaksúrskurði á um mál- flutningslaun talsmanns stefnda, sem veitt hafði verið gjafvörn í héraði, sbr. 3. tölulið 173. gr. og 2. mgr. 174. gr. laga nr. 85/1936	877
Tekið fram í dómi Hæstaréttar, að einkening fjárnumins verðmætis hafi verið ábótavant. Í sama dómi tekið fram, að uppbóðshaldari hafi ekki átt að sinna boði frá þingvotti ..	1072

Sameign.

Ö og Á, sem kynntust á árinu 1959, gerðu heyrinkunnugt heit- orð sitt 10. apríl 1961. Kjörforeldrar Á, þau N og S, keyptu í marz eða apríl 1961 tveggja herbergja íbúð til þess að létta þeim hjónaefnum heimilisstofnunina. Íbúðin var að mestu óinnanbúin og eigi að öllu fullfrágengin að utan. Ö vann að því að fullbúa íbúðina á tímabilinu frá 1. maí 1961 til 1. sept. 1962 og naut við það aðstoðar Á, N og S og annarra vandamanna Á að einhverju leyti. Ö og Á flutt- ust í íbúðina 1. október 1961 og bjuggu þar sem hjón væru til 1. september eða 1. október 1962, en þá fluttist Ö í brott. Ö gerði þá kröfu á hendur dánarbúi N, að honum yrðu endurgreidd framlög sín til íbúðarinnar, þ. á m. efni og vinna. Talið var auðsætt, að innanbúnaður og fullgerð íbúðarinnar hefði verið á þeirri forsendu reist, að Á og Ö eignuðust rétt til þessara sameiginlegu framkvæmda, svo sem væru þau gengin í hjónaband að lögum. Var því litið svo á, að Á og Ö hefðu, eins og sérstaklega stóð á, orðið sameigendur að innanbúnaði íbúðarinnar	631
---	-----

Ágreiningur um heimild til að reisa bílskúr á lóð fjölbýlishúss.

Sjá nánar fjölbýlishús 768

Samningar. Sjá og fasteignakaup, forleiguréttur, kaupgjaldsmál, kjarasamningar, lausafjárkaup, leigulóðarréttindi, skuldamál, umboð.

Skv. samningi 29. október 1955 skyldi V selja E á leigu um 25 ára tímabil rétt til sandnáms og malartekju í landi jarðar sinnar, Varmadals í Kjalarneshreppi. E hóf undirbúning undir námuvinnslu, en eigi sjálfa námuvinnsluna. Hinn 18. september 1962 gerðu E og V með sér nýjan samning, er felldi hinn eldra samning úr gildi. Var E í samningnum nefndur ítakshafi, en V jarðareigandi. Skv. samningi þessum samþykkti jarðareigandi, að ítakshafi fengi sem endurgjald fyrir áður framkvæmda undirbúningsvinnu og athuganir við vinnslu á byggingarefni úr landi Varmadals og fyrir að afsala sér öllum rétti skv. samningnum 29. október 1955 15% af brúttótækjum jarðeiganda af sölu sands og malar úr landareign Varmadals næstu 18 ár, eða nánar tiltekið til 29. október 1980. Þá sagði m. a. í samningnum, að ef jarðareigandi gerði samninga um sölu sands og malar, skyldi uppgjör við ítakshafa fara fram jafnóðum á sömu gjalddögum og nefndir væru í samningum jarðareiganda og viðsemjanda hans um töku sands eða malar. Hinn 18. september 1962 gerði V leigusamning við V h/f. Var V í þeim samningi nefndur leigusali, en V h/f leigutaki. Í siðastgreindum samningi var svo kveðið á meðal annars, að V seldi V h/f á leigu rétt til sandnáms og malartekju í landi Varmadals til vinnslu byggingarefnis. Skyldi réttur leigutaka vera einkaréttur á leigutímabilinu til vinnslu á öllum sandi og mól, sem kynni að fyrirfinnast í landi jarðarinnar. Leigugjaldið var ákveðið þannig, að leigutaki greiddi í leigugjald 10% af andvirði brottflutts sands og malar, miðað við söluverð á vinnslustað þess í Varmadal, þó aldrei minna en 90 aura fyrir hverja tunnu. Átti leigugjaldið að gerast upp og greiðast ársfjórðungslega. Við undirskrift samningsins skyldi leigutaki greiða fyrirfram upp í leigugjald og sem tryggingarfé kr. 250.000.00 í peningum og kr. 250.000.00 í fjórum skuldabréfum til fimm ára, hvert að upphæð kr. 62.500.00, eða samtals í tryggingarfé kr. 500.000.00. Tryggingarféð skyldi endurgreiðast vaxtalaust á næstu 10 árum, eftir að 5 ár væru liðin frá undirskrift samningsins, þannig að það kæmi til frádráttar leigugjaldi leigutaka. Næmi leigugjald á ári eigi $\frac{1}{10}$ af tryggingarfénu, skyldi það, sem vantaði á $\frac{1}{10}$ hluta, afskrifast. Yrði eigi af framkvæmdum eða væri hætt við þær, átti trygging-

arféð ekki að endurgreiðast. Af málflutningi varð að ætla, að skuldabréfin væru greidd. Leigutaki skuldbatt sig til að skipta leigugjaldinu hverju sinni í fjóra jafna hluta og greiða það fjórum nafngreindum aðiljum. E taldi sig eiga skv. samningi sínum við V rétt til 15% af þeirri fjárhæð, kr. 500.000.00, sem V h/f greiddi hinn 18. september 1962, þ. e. kr. 75.000.00. V taldi hins vegar, „að þá komi til útborgunar til“ E, „er 5 ár eru liðin frá samningsgerð, ef engin malartekja hefur farið fram“, og greiddi E aðeins 7.500 kr. Höfðaði E mál á hendur V til greiðslu mismunarins, kr. 67.500.00. Talið var, að fjárhæð sú, sem V h/f innti af hendi við undirritun samningsins 18. september 1962, væri í eðli sínu fyrirframgreiðsla fyrir námuréttindi þau, sem V seldi V h/f á leigu. Varð eigi öðruvísi litið á en að E ætti skv. fyrrgreindum ákvæðum samningsins frá 18. september 1962 rétt til 15% af greiðslum þeim, sem V h/f innti af hendi 18. september 1962. Var krafa E skv. því tekin til greina

985

Sératkvæði.

Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skaðabótamáli	108
Hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í máli út af skyldu til greiðslu skaðabóta og váttryggingarfjár	251
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í refsímáli út af bifreiðarslysi, sem mannsbani hlaut af	496
Tveir dómendur í Hæstarétti greiða sératkvæði um forsenduatriði í máli út af selveiðirétti	1047
Tveir dómendur Hæstaréttar greiða hvor um sig sératkvæði í skaðabótamáli	1163

Sjó- og verzlunardómur.

Mál hluthafa á hendur hlutafélagi, sem höfðað var til viðurkenningar á því, að félaginu væri skylt að leysa til sín hluti hluthafanna og greiða andvirði þeirra eftir matsákvæðum í samþykkt fyrir félagið, bar undir sjó- og verzlunardóm skv. lögum nr. 85/1936, 200. gr. 2. tl., en þar segir, að sjó- og verzlunardómur fari með og dæmi mál út af efnum þeim, er í lögum um hlutafélög eða samvinnufélög greinir	1
Sjó- og verzlunardómur dæmir skuldamál, sem reis af viðskiptum netjagerðar og útgerðarmanns	518
Sjó- og verzlunardómur dæmir kaupgjaldsmál, er reis út af kjarasamningi milli L. Í. Ú. og F. F. S. Í.	604
Björgunarmál	611
Sjó- og verzlunardómur dæmir í kaupgjaldsmáli milli skipstjóra og útgerðarmanns	616

Sjó- og verzlunardómur dæmir bótamál út af farmflutningi og váttryggingu	743
Sjó- og verzlunardómur dæmir um kaupkröfu stýrimanns á skipi	832
Tekið fram, að sjó- og verzlunardómur hefði að réttu átt að dæma mál, en að því væri þó í samræmi við fordæmi ráðið til lykta á bæjarþingi með sérfróðum meðdómendum	960
Sjó- og verzlunardómur dæmir um skaðabótakröfu fyrir vörur, er afhenda átti skv. farmskirteini	1039
Sjó- og verzlunardómur dæmir í máli, sem höfðað var til heimtu kaupverðs vöru	1068

Sjómannalög.

Á var stýrimaður á v/b G, eign Landhelgisgæzlu Íslands (L), frá 1. marz til 9. júní 1962. Á taldi, að skylt hefði verið að hafa 2 stýrimenn á skipi þessu, sbr. m. a. 46. gr. laga nr. 66/1946 og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 32/1935. Þar sem svo var ekki, taldi Á sig eiga rétt á hluta af launum 2. stýrimanns, sbr. 23. gr. sjómannalaga nr. 41/1930, en þá greiðslu fékk Á ekki fyrir tímabilið frá 1. apríl til 9. júní 1962. Höfðaði Á mál á hendur L til heimtu þeirra launa. V/b G, sem var 85 rúmlestir að stærð, var eign L og skráður sem varðskip til 3. marz 1962, er skráningarstarfsheiti skipsins var breytt í björgunarskip að ósk L. Í skipshafnarskrá var tekið fram 1. janúar 1962, að skipið stundaði björgun, og var því starfsheiti haldið til 3. sept. s. á., en þá var skráð í skipshafnarskrána, að starfsemi skipsins væri landhelgisgæzla. Á var lögskráður á skipið 8. marz 1962, en skráður úr skiprúmi 15. júní s. á. Af leiðarþók skipsins varð ekki séð, að það hefði á þeim tíma, sem máli skipti, verið notað til landhelgisgæzlu. Var því eigi skylt að hafa tvo stýrimenn lögskráða á skipið umræddan tíma. Var L því sýknuð af kröfum Á	832
---	-----

Sjóveðréttur.

Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar bótum fyrir tjón, er hlaut af árekstri skipa	127
Á var skipstjóri á báti H, v/b M, á vetrarvertíð 1957. Í júnímánuði 1957 vann Á að því að búa annan bát H, v/b H, á sumarsildveiðar. Var Á síðan skipstjóri á v/b H á sildveiðum um sumarið, en hætti veiðum í ágústmánuði og hvarf úr þjónustu H 12. ágúst 1957. Enginn ágreiningur var um, að inneign Á hjá H hinn 1. júní 1957 hefði numið kr. 17.110.78, en samtals nam inneign Á hjá H kr. 23.073.80, og var H dæmdur til að greiða Á síðarnefnda fjárhæð. Á hætti störfum eigi síðar en um miðjan maímánuð 1957.	

Héraðsdómsstefna í málinu var gefin út 31. maí 1958. Var því skv. 252. gr. siglingalaga nr. 56/1914 fallinn niður fyrir fyrningu sjóveðréttur varðandi kaup Á sem skipstjóra á v/b M. Hins vegar var viðurkenndur sjóveðréttur Á í v/b H til tryggingar kr. 5.963.02 ásamt vöxtum og kr. 4.000.00 af málskostnaði, sem var ákveðinn kr. 12.000.00	162
Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar greiðslu björgunarlauna skv. 3. tl. 216. gr. laga nr. 66/1963	611
Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar inneign skipstjóra hjá útgerðarmanni fyrir skipstjórastarf og önnur störf við skip skv. 2. tl. 216. gr. laga nr. 66/1963	616

Skaðabætur.

J var háseti á m/s H, sem var eign S. Að kvöldi hins 6. janúar 1955 fór J ásamt fleira fólki á dansleik í samkomuhúsi nokkru í Reykjavík. Um kl. 0330 um nóttina fór J um borð í skipið. Er J fór frá borði aftur skömmu síðar, féll hann úr landgöngubrúnni og niður á bryggju. J hlaut m. a. nefbrot, liðhlaup og brot á úlnliðsbeinum. Var J metin 15% varanleg örorka. Umbúnaði landgangsins var áfátt að því leyti, að ekkert reipi eða handrið var frá landganginum yfir borðstokkinn og niður á þilfar skipsins, en hins vegar bar J að haga för sinni úr skipinu með sérstakri aðgæzlu, þar sem honum voru vel kunnar þær aðstæður, sem fyrir hendi voru. Varð slysið aðallega rakið til þess, að J viðhafði ekki þessa gát. Hann varð því að bera tjón sitt að ⅓ hlutum sjálfur. Atvinnutjón J var talið nema kr. 215.000.00, þjáningabætur voru ákveðnar kr. 30.000.00 og kostnaður af örorkutjónsútreikningi nam kr. 650.00, en til frádráttar kom greiðsla Tryggingastofnunar ríkisins, kr. 23.655.96. Var S gert að greiða J ⅔ hluta þeirrar fjárhæðar, sem þannig fékkst fram, þ. e. kr. 88.797.62	23
U nauðgaði X, átján ára gamalli stúlku. Að kröfu X var U gert að greiða henni kr. 50.000.00 í skaðabætur	38
H lenti með vinstri hönd milli valsa á hverfiprentvél, er hann var að þræða pappír í prentvélina ásamt öðrum starfsmanni í prentsmiðju Á h/f. H höfðaði skaðabótamál á hendur Á h/f. Urðu málsúrslit þau í héraði, að Á h/f var sýknað af kröfum H, en þeim dómi skaut H til Hæstaréttar. Þar sem gagnaöflun og málflutningi af hendi H í héraði var mjög áfátt, var málinu vísað frá héraðsdómi	55
J seldi Ó lóðarréttindi og bar ábyrgð á efnd þess loforðs. Var J gert að greiða Ó skaðabætur, þar sem Ó varð að greiða leigu fyrir lóðarréttindin, eftir að erfðaleiguréttindi J yfir hlutaðeigandi landi voru afnumin. Sjá nánar erfðaleiga	65
Seljandi glers sýknaður af skaðabótakröfum vegna galla, sem	

fram komu á glerinu. Sjá nánar lausafjárkaup	82
Eiganda forleiguréttar að frystihúsi dæmdar skaðabætur fyrir missi forleiguréttarins. Sjá nánar forleiguréttur	103
Kaupanda íbúðar dæmdur afsláttur úr hendi seljanda vegna galla á íbúðinni. Sjá nánar fasteignakaup	108
Að kvöldi hins 6. apríl 1962 sigldi m/s H, eign Skipaútgerðar ríkisins (S), inn Eyjafjörð vestan Hríseyjar. Um kl. 2020 var m/s H að koma inn úr sundinu milli Hríseyjar og Brimness. Var skipinu siglt á fullri ferð með 12—13 sjómílna hraða og stýrt stefnan 118° NV. Á sama tíma var v/b P að koma úr fiskiróðri og var á leið til hafnar á Litla-Árskógssandi. Varð árekstur milli skipanna. Sjór kom strax í v/b P, sem var dreginn að stjórnborðshlið m/s H og bundinn við m/s H með grastrossu og vír. V/b P sökk að framan og samtímis slitnaði grastrossan. Hékk báturinn þá í vírnum einum saman og var allur á kafi í sjó. Áleit skipstjórinn á m/s H hættulegt að hreyfa stjórnborðsskrúfuna með bátinn þannig hangandi við skipshliðina. Lét hann því sleppa vírnum og sökk þá báturinn við hlið m/s H að fullu. Bátsverjar björguðust allir, en ekkert annað úr bátnum en gúmmibátur. V/b P var váttryggður hjá Vélbátatryggingu Eyjafjarðar (V) fyrir kr. 604.000.00. Var $\frac{1}{10}$, eða kr. 60.400.00, í sjálfsábyrgð eiganda v/b P (E). V greiddi, eftir að báturinn fórst, E og veðhöfum bátsins 75% af þeirri fjárhæð, sem var í váttryggingu, eða kr. 407.700.00. V og E kröfðust skaðabóta úr hendi S. Ekki varð fallizt á, að m/s H hefði siglt v/b P uppi, sbr. 24. gr. tilskipunar nr. 47/1953, enda fékk sú skýrsla formanns bátsins eigi staðizt að álitu sérfróðra meðdómsmanna í héraði, að hann hefði siglt stefnuna SSV. Varð að telja skv. þeim upplýsingum, er fyrir lágu, að skipin hefðu nálgast hvort annað með stefnum, sem voru um það bil þvert hvor á aðra. Skv. 19. gr. tilskipunar nr. 47/1953 bar v/b P, sem hafði m/s H á stjórnborða, að víkja úr leið. Það gerði v/b P ekki og sigldi á fullri ferð þvert fyrir m/s H. Var það brýnt brot á 22. og 23. gr. tilskipunar nr. 47/1953. Þá skorti og á, að formaður sýndi að öðru leyti þá aðgæzlu og varúð, sem almenn sjómennska krafðist. Varð því að líta svo á, að hann hefði átt meginsök á slysinu. Á hinn bóginn var á það að líta, að skipstjórnarmanni m/s H, sem fylgt hafði með siglingu v/b P, mátti fyrr vera ljóst, að sigling bátsins var athugaverð. Eins og atvikum var háttað, bar honum að gera vélbátnum aðvart um þetta með því að gefa hljóðmerki, sbr. 28. gr. tilskipunar nr. 47/1953, en það vanrækti hann. Þá hófst hann ekki handa um að reyna að afstýra árekstri, fyrr en svo skammt var á milli	

- skipanna, að í fullt óefni var komið, en þá var örðugt fyrir hann að meta, hver úrræði kæmu helzt að haldi til að koma í veg fyrir ásiglingu, sbr. 27. og 29. gr. tilskipunar nr. 47/1953. Var og vafamál, hvort sú ákvörðun stýrimanns að beygja skipinu hart á stjórnborða hefði verið sú rétta til að koma í veg fyrir árekstur. Var þó ekki nægilega sannað, að árekstur hefði ekki orðið, ef m/s H hefði haldið stefnu sinni. Nokkur áhætta var fyrir m/s H að draga vélbátinn á grynna vatn, eins og festingum bátsins var háttað, og óvíst hvort virinn eða festingar í bátinum hefðu haldið í drætti. Þá var dýpið, þar sem áreksturinn varð, ekki svo mikið, að miklu máli skipti að draga bátinn á grynri sjó. Hins vegar var það vanræksla af hálfu skipstjórnarmanna m/s H að sleppa virnum án þess að festa bauju eða dufl við virinn, en það hefði auðveldað björgun bátsins síðar meir, ef til þess hefði komið. Þó hefði átt að vera auðvelt að finna bátinn og ná honum upp, ef ráðstafanir hefðu verið gerðar til þess fljótlega eftir að hann sökk. Var talið hæfilegt, að S bæri ábyrgð að $\frac{1}{2}$ á tjóni V og E, sem hlaut af því, að vélbáturinn sökk. Í virðingargerð var v/b P metinn með öllum búnaði á kr. 604.000.00 þar á meðal var gúmmibáturinn metinn á kr. 22.230.00. Virðingargerð þessari var ekki hnekkkt, og var hún því lögð til grundvallar í málinu, m. a. um verðmæti gúmmibátsins, enda var ósannað, að hann hefði skemmt. Frá þeirri fjárhæð, sem V hafði samkvæmt framansögðu greitt, var dregið matsverð gúmmibátsins. Mismunurinn var þá kr. 385.470.00. Var S gert að greiða V $\frac{1}{2}$ hluta þeirrar fjárhæðar, eða kr. 77.094.00. 10% af verði bátsins var í sjálfsábyrgð eiganda, eða kr. 60.400.00. V greiddi aðeins 75% af þeim hluta, sem í tryggingu var. Ógreitt váttryggingarfé í tryggingu nam því kr. 135.900.00. Samanlagðar fjárhæðir þessar voru því kr. 196.300.00. Var S dæmt að greiða E $\frac{1}{2}$ hluta þeirrar fjárhæðar, eða kr. 39.260.00. Viðurkenndur var sjóveðréttur V og E í m/s H til tryggingar tildæmdum fjárhæðum 127
- Útlendingi dæmdar miskabætur að fjárhæð kr. 20.000.00 skv. 1. mgr. 24. gr. laga nr. 18/1949 vegna ólögmætra kyrrsetningaraðgerða gegn honum 138
- Laust fyrir kl. 0200 aðfaranótt 23. september 1962 var bifreið S ekið niður Bankastræti á vinstri akrein. Tvær konur, O og J, sem voru á leið yfir sömu götu, vestan við gatnamót hennar og Ingólfsstrætis, urðu fyrir bifreiðinni. J, sem hafði verið aðeins á undan O, lenti framan á bifreiðinni og varð undir henni. Hlaut J stórfelld meiðsli og varð 100% varanlegur öryrki. J höfðaði mál á hendur S til heimtu

bóta fyrir tjón sitt. S bar skv. 67. gr. laga nr. 26/1958 hlutlæga ábyrgð á ökutæki því, sem J varð fyrir. Ökumaður bifreiðar S ók yfir gatnamót Bankastrætis og Ingólfsstrætis í myrkri, roki og rigningu og varð J, sem var á leið suður yfir Bankastræti, eigi var, fyrr en J var alveg framundan bifreið hans. Var þetta mikil ógætni af hans hendi, enda mátti hann eigi vera öruggur um, að gatan væri orðin mannlauus eftir ljósaskiptin. Miða varð hins vegar við, að J hefði farið út á Bankastræti gegnt grænu ljósi fyrir neðan gangbrautina og gengið skáhallt upp á móti suður yfir strætið, unz hún varð fyrir bifreiðinni syðst á því. En þegar litið var til alls aðdraganda slyssins, ógætni ökumanns og hinnar hlutlægu ábyrgðar bifreiðareiganda, þótti gáleysi J eigi svo mikið, að það ætti að valda niðurfærslu á bótakröfu hennar, sbr. 67. gr. i.f. laga nr. 26/1958. Var S gert að bæta J tjón hennar að fullu, þ. e. kr. 450.000.00 í bætur fyrir örorkutjón, kr. 1.200.00 vegna útreiknings örorkutjóns og loks bætur fyrir þjáningar, lýti og óþægindi og röskun á stöðu og högum, kr. 250.000.00. Frá þeirri fjárhæð, sem þá fékkst fram, kr. 701.200.00, var dregið greitt váttryggingarfé, kr. 472.425.00. Var S skv. því dæmt að greiða J kr. 228.775.00

171

Á vetrarvertíð 1961 var M 2. vélstjóri á v/b S, eign A. Í róðri hinn 10. marz það ár varð M fyrir slysi, er verið var að draga netin. Var vindur þá hvass og mikill sjógangur. M stóð við netarúlluna, en skipverjinn V dró af spilinu. Þegar M var að koma fyrir kúluteininum inn á spilskífuna og hélt við með vinstri hendi, reið alda undir bátinn, og skrikuðu teinarnir til á skífunni. Varð vinstri hönd M á milli teinanna og rúllunnar. Hlaut M mikil meiðsli á baugfingri og löngutöng. Með stefnu 25. marz 1963 höfðaði M mál á hendur A til heimtu bóta vegna slyssins. Skv. gögn- um málsins var ekki leidd í ljós nein vangæzla af hálfu A sjálfs. Að áliti yfirskoðunarmanna var umbúnaður í lagi og aðstaða góð um borð í v/b S. Ekki var sannað, að V ætti nokkra sök á slysinu, en krafa á hendur A, reist á sök V, var auk þess fyrnd, sbr. 3. tl. 251. gr. siglingalaga nr. 56/1914. Samkvæmt því var ósannað, að slysið hefði borið að með nokkrum þeim hætti, sem A bærir ábyrgð á að lögum. Var því A sýknaður af kröfum M

194

Ó byggði hús úr holsteini. Varð Ó fyrir tjóni, sem hann taldi, að væri að rekja til þess að holsteinninn hefði verið gallaður. Höfðaði Ó skaðabótamál á hendur seljanda holsteinsins og svo borgarsjóði Reykjavíkur, þar sem starfsmenn hans við byggingarfulltrúaembættið hefðu leyft notkun hins gallaða holsteins. Kröfur Ó voru hins vegar fyrndar,

hvernig sem á málavexti var litið. Sjá nánar fyrning

Hinn 15. maí 1965 var dráttarvél í eigu Sandgræðslu ríkisins ekið utan í bifreið, sem var eign Landnáms ríkisins. Við áreksturinn varð tjón á bifreiðinni, sem nam kr. 5.236.00. Dráttarvélin var váttryggð hjá Váttryggingarfélaginu h/f (V) venjulegri ábyrgðartryggingu fyrir slík tæki skv. 1. mgr. 70. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Sagði í váttryggingarskríteininu, að tryggt væri „gegn sérhverri einkaréttarskaðabótakröfu, sem váttryggingartaka samkvæmt núgildandi íslenskum umferðarlögum er skylt að tryggja gegn sem eiganda hinnar váttryggðu bifreiðar vegna tjóns, sem hlotizt hefur af notkun hennar“. Með lögum nr. 17/1965 um landgræðslu var sett á stofn sjálfstæð stofnun, Landgræðsla ríkisins, sem fer með landgræðslumál. Jafnframt því sem Sandgræðsla ríkisins var lögð niður með lögum þessum, yfirtók Landgræðsla ríkisins eignir og skuldir og annað er henni viðkom. Landnámsstjóri fyrir hönd Landnáms ríkisins höfðaði mál gegn V og landgræðslustjóra f. h. Landgræðslu ríkisins vegna Sandgræðslu ríkisins til heimtu bóta fyrir ofangreint tjón. Landbúnaðarráðherra hafði að vísu lögum samkvæmt yfirstjórn Landnáms ríkisins og Sandgræðslunnar, og báðar heyrðu stofnanir þessar undir landbúnaðarráðuneytið og voru ríkiseign. Hins vegar var um að tefla tvær sjálfstæðar ríkisstofnanir, sem störfuðu skv. sérstökum lögum og voru alveg óháðar hvor annarri, bæði hvað snerti rekstur og reikningsskil. Dráttarvélin var skrásett eign Sandgræðslunnar og rekin á kostnað og áhættu þeirrar stofnunar. Það tjón, sem dráttarvélin olli á bifreið Landnáms ríkisins, átti að bætast af fé Sandgræðslunnar, og var það eigi á valdi framkvæmdarvalds ríkisins að gera þar aðra skipan á án sérstakrar lagaheimildar. Því varð að telja, að stofnanir þessar kæmu fram sem sjálfstæðir aðilar í þeim lögskiptum, sem málið fjallaði um. Samkvæmt því og með hliðsjón af 68. gr., 1. mgr. 69. gr. og 2. mgr. 74. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 bar V og Landgræðslu ríkisins vegna Sandgræðslu ríkisins að bæta Landnámi ríkisins ofangreint tjón. Sératkvæði 251

L, fyrrverandi hestaréttardómari, höfðaði mál út af ummælum, sem birtust í vikublaði nokkru. Fjölmörg ummælanna voru mjög meiðandi og móðgandi fyrir L og vörðuðu við 234. og 235. gr. almennra hegningarlaga. E, ábyrgðarmaður blaðsins, bar ábyrgð á ummælunum skv. 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956. Var E gert að greiða L fébætur að fjárhæð kr. 40.000.00 skv. 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga. Við úrlausn krafna um fébætur var höfð í huga forsaga blaðaskrifa þeirra, sem málið reis af, og

að ekki var viðeigandi, eins og á stóð, að L stofnaði til ákveðinna bankaviðskipta. Einnig var þess gætt á hinn bóginn, að veitt var harkalega að L með margendurteknum stóryrðum

264

Hinn 23. apríl 1964 varð árekstur austan við brúna yfir Ytri-Rangá. Varð hann með þeim hætti, að bifreið B var ekið í austurátt, en ökumaður var sonur hans (Í). Litlu áður en á sjálfa brúna kom, áttaði Í sig á, að hann var kominn fram hjá veginum niður í Þykkvabæ, en þangað var ferðinni heitið. Hugðist hann því snúa við á uppfallingunni og sveigði til hægri, og var þá bifreiðin nokkuð þvert á veginum og framendi hennar nærri hægri vegarbrún. Í sama mund ók E vörubifreið sinni austur veginn. Hemlaði E og sveigði yfir á syðra vegarhluta, en bifreiðin rann áfram, a. m. k. 20 metra, og skall á bifreið B, sem varð fyrir skemmdum. Höfðaði B skaðabótamál á hendur E og S h/f, en bifreið E var skylduvátryggð hjá því félagi. E braut ákvæði 1. og 2. mgr. 49. gr. umferðarlaga, en í 4. mgr. 45. gr. og 1. og 4. mgr. 46. gr. sömu laga. Var aðiljum gert að bera að jöfnu fábótaábyrgð á tjóni því, sem hlaut af árekstri bifreiðanna. B var talinn eiga rétt á bótum vegna afnotamissis bifreiðarinnar í 60 daga með tilliti til þess, að matsmenn höfðu eigi lokið mati fyrr en 14. júlí 1964. Voru bætur þessar ákveðnar kr. 100.00 á dag, eða samtals kr. 6.000.00. Nam tjón B alls kr. 41.600.00, og var E og S h/f gert að greiða B helming þeirrar fjárhæðar

511

Hinn 28. febrúar 1965 um kl. 2300 ók H bifreið sinni norður Strandgötu í Hafnarfirði. Í sama bili var bifreið R ekið aftur á bak út á götuna, og varð árekstur milli bifreiðanna. Góð rafmagnslýsing var á árekstrarstað og loft bjart, en mikil hálka á strætinu. Hraði bifreiðar H var meiri en aðstæður leyfðu og honum bar að sveigja til vinstri inn á bifreiðarstæði, sem þar var. Ökumaður bifreiðar R átti að gæta þess, að engin hætta væri því fylgjandi að snúa bifreiðinni við og aka henni aftur á bak, eins og aðstæður voru. Bar honum að taka tillit til hálkunnar, sem var, svo og þess, að Strandgata var aðalbraut. Átti ökumaður bifreiðar R meginsök á árekstrinum. Var R í samræmi við það gert að bæta H 75% af tjóni hans

534

Að kvöldi hins 14. febrúar 1964 var J við dyravörzlu í dyrum samkomuhúss eins í Reykjavík. Var húsinu lokað kl. 1130. Um það leyti, er J var hættur að hleypa mönnum inn, öðrum en þeim, er nauðsynleg erindi áttu, kom I upp á tröppu þá, sem er utan dyranna, og beiddist inngöngu á dansleik, sem í húsinu var. J, er kvaðst hafa verið að hleypa inn manni í prentsmiðju, sem starfrækt er í húsi þessu, taldi

I, sem var ölvaður, og fleiri menn vera fyrir sér, þá er hann vildi loka dyrunum, og stjakaði við I af svo miklu afli, að hann kastaðist aftur á bak niður af tröppunni, yfir gangstéttina og skall á bakið á bifreið. Hlaut I af fallinu brot á neðri enda geislabeins vinstra úlnliðs. J, sem að vísu var rétt að vísa I frá dyrum samkomuhússins, varð of-fari, þá er hann hrinti I aftur á bak. Var J dæmdur til að greiða I skaðabætur, sem voru ákveðnar kr. 15.000.00, svo og eiganda kyrrstæðrar leigubifreiðar, er I skall á, bætur fyrir spjöll á bifreiðinni

537

Sumarið 1961 hóf B byggingarframkvæmdir við íbúðarhús í Hafnarfirði. SS og SÁ rituðu nöfn sín á uppdrátt af húsinu sem húsasmiðameistarar og SJ sem múrarameistari. Eins og mælt var fyrir í byggingarsamþykkt, var eintak af teikningu þannig áritað afhent byggingarfulltrúa. Í júní- eða júlímánuði um sumarið var ýtt úr grunni hússins og grafið fyrir sökkli, og var grunnurinn þá tekinn út af byggingarfulltrúa. Ekki varð af frekari framkvæmdum, fyrr en í nóvember 1961, en þá var slegið upp fyrir sökkli hússins. Annaðist húsasmiður það verk skv. ábendingu SS. Vegna frosta var ekki steipt strax í sökkulmótin, og var það ekki gert fyrr en í febrúar 1962. Unnu SS og SÁ við það verk ásamt starfsmönnum sínum, en múrarameistarinn SJ var ekki tilkvaddur né heldur fór fram önnur úttekt á grunninum. Kjallaragólf var síðan steipt í marz 1962, veggir kjallarahæðar í apríl og loftið í byrjun júní sama árs. Þegar mótum var slegið frá kjallarahæð, komu í ljós ýmsir gallar á verkinu. Skv. undirmatsgerð var talið kosta kr. 56.000.00 að bæta úr göllunum. Orsakir gallanna voru aðallega ótraustar undirstöður, of veik steypumót og óvandvirknisleg jöfnun steypunnar í mótin. Með áritun sinni á teikningu af húsi B tóku SJ, SÁ og SS á sig ábyrgð á því, að hvert verk, sem undir þá heyrði, yrði vel af hendi leyst og í samræmi við byggingarsamþykktir og lög, sbr. byggingarsamþykkt fyrir Hafnarfjörð nr. 94/1960, 4. gr. 12. tl. Sýndu þeir SS, SÁ og SJ af sér vanrækslu í þeim efnum, en SS átti þar meginsök. Eftir að umrætt verk var hafið, hætti SÁ þátttöku í verkinu. Hins vegar tilkynnti SÁ eigi B um þetta og lét B vera í þeirri trú, að þeir SS væru saman við húsbygginguna, enda var SÁ áfram skráður hjá byggingarfulltrúa sem ábyrgur meistari. Af þeim sökum leysti SÁ sig eigi undan ábyrgð frá smíði hússins gagnvart B. Eigi leysti það heldur SÁ undan ábyrgð, að hann var eigi kvaddur til undirmatsins, þar sem örugglega var í ljós leitt, að viðgerð á göllunum hefði a. m. k. kostað þá fjárhæð, sem í undirmatsgerð sagði, jafnvel þótt hafizt

- hefði verið handa um endurbætur á þeim svo fljótt sem kostur var. SJ tók að sér eftirlit með múrsmíði á húsi B, þar á meðal að undirstöður hússins væru nægilega traustar, en virtist lítið hafa sinnt skyldum sínum við húsbygginguna. Vegna vanrækslu SJ á því að fylgjast með og líta eftir smíði hússins varð eigi hjá því komizt að telja hann ábyrgan gagnvart B vegna umræddra galla. Var þeim SS, SÁ og SJ gert að greiða B óskipt undirmatsfjárhæðina, kr. 56.000.00, og auk þess fébætur fyrir stöðvun á byggingarframkvæmdum, kr. 40.000.00, eða samtals kr. 96.000.00 561
- Seljendur fasteignar dæmdir til að greiða kaupanda skaðabætur. Sjá nánar fasteignakaup 688
- Farmflytjandi og váttryggjandi sýknaðir af bótakröfum vegna skemmda á farmi. Sjá nánar farmflutningur 743
- S var gestkomandi á heimili Sk. Sk taldi sig hafa hlotið ökklabrot við árás af hálfu S og krafði S um fébætur af þeim sökum. Ósannað var, að S hefði verið undir áberandi áfengisáhrifum, þegar Sk brotnaði um ökklað, en á hinn bóginn játaði Sk að hafa verið ölvaður. Til einhverra góðlátlegra átaka kom, en ósannað var með öllu, að S hefði ráðizt á Sk, og óvíst var, að meiðslin hefðu orðið í þessum átökum. Eina vitnið, sem var viðstatt, er Sk ökklabrotnaði, bar fyrir dómi, að það hefði ekki séð neitt það til gerða S, að hann hefði getað valdið meiðslunum. Af gögnum málsins varð því ekki talið sannað, að S ætti sök á meiðslum Sk 806
- J, skrifstofustjóra verzlunar varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli, var sagt upp starfi sínu. J, sem taldi sig eiga rétt til skaðabóta af því tilefni, höfðaði bótamál á hendur ríkissjóði. Ríkissjóði var dæmd sýkna þegar af þeirri ástæðu, að J réðst til varnarliðsins án milligöngu íslenskra aðilja 827
- Í dagblaði einu birtust ummæli, sem fólu í sér aðdróttun um, að bæjarfógetinn S hefði gerzt sekur um valdníðslu. Í bar sem ábyrgðarmaður dagblaðsins refs- og fébótaábyrgð á efnisgreinarinnar. Var í m. a. dæmdur til að greiða S fébætur að fjárhæð kr. 5.000.00 skv. 264. gr. laga nr. 19/1940 887
- Maður, sem gerðist sekur um refsivert misferli með tékka, dæmdur til að greiða tékkihöfum skaðabætur 891
- Maður, sem gerðist sekur um skjalafals, dæmdur til að greiða bætur fyrir tjón, er hlaut af nefndu misferli 929
- Rétt fyrir kl. 2100 að kvöldi hins 1. desember 1964 varð árekstur milli bifreiðar R og bifreiðar S á Reykjavíkurvegi í Hafnarfirði, en hálka var. Ökumaður bifreiðar R í umrætt sinn var B, og var hann á leið norður Reykjavíkurveg, en ökumaður bifreiðar S var Ó, sem var á leið suður Reykjavíkurveg. Skemmdir urðu á báðum bifreiðunum og auk þess hlaut B meiðsli. R og B höfðuðu bótamál á hendur S og S

h/f, en bifreið S var tryggð skylduvátryggingu hjá því félagi, og S höfðaði mál á hendur R, B og Sv, sem var vátryggingarfélag bifreiðar R, til heimtu bóta fyrir tjón sitt. Áreksturinn varð með þeim hætti, að bifreið S rann að því er virtist stjórnlaust yfir á vestari vegarhelming Reykjavíkurveggar í veg fyrir bifreið R, en ljóst var, að B var ekki kleift að afstýra árekstri með því að víkja lengra til vinstri. Þá var og ósannað, að B hefði getað afstýrt árekstri, enda þótt snjókeðjur hefðu verið á hjólum bifreiðar R, og ekki var heldur í ljós leitt, að B hefði ekið bersýnilega of hratt miðað við hindrunarlausa akbraut framundan. Af þeim sökum var öll sök á árekstrinum lögð á Ó. Var S og S h/f gert að greiða R viðgerðarkostnað bifreiðar hans, kr. 35.408.75, og svo bætur fyrir afnotamissi í 36 daga, kr. 4.500.00, eða samtals kr. 39.908.75, en frá þeirri fjárhæð var dregin greiðsla frá S h/f til R upp í tjón hans að fjárhæð kr. 29.000.00. S og S h/f voru skv. því dæmd in solidum að greiða R kr. 10.908.75. Þá var S og S h/f gert að greiða B atvinnutjón ásamt orlofi, kr. 3.103.00, bílkostnað að fjárhæð kr. 390.00 og bætur fyrir þjáningar og óþægindi að fjárhæð kr. 5.000.00, eða samtals kr. 8.493.00, en B hlaut meiðsli á fingri og hné og skurð á kjálkabarð. Á hinn bóginn voru R, B og Sv sýknaðir af kröfum S

974

Hinn 24. marz 1963, um kl. 1415, ók ST bifreið sinni austur Bústaðaveg. Í sama mund ók SV bifreið sinni suður Háaleitisbraut. Skipti engum togum, að árekstur varð milli bifreiðanna á nefndum gatnamótum, og urðu skemmdir á þeim. Höfðaði SV mál til heimtu skaðabóta úr hendi ST og Samvinnutrygginga (S), en bifreið ST var tryggð skyldutryggingu hjá því félagi. Ljóst þótti, að hvorugur ökumanna hefði sýnt næga aðgæzlu við akstur bifreiðanna. SV sá ekki bifreið ST, fyrr en um leið og árekstur varð milli bifreiðanna, og gætti ekki lögskipaðrar biðskyldu við mót Bústaðavegar og Háaleitisbrautar, sbr. 3. mgr. 48. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. ST þótti eftir atvikum hafa ekið of hratt, en hámarkshraði eftir Bústaðavegi var 35 km miðað við klukkustund, sbr. auglýsingu nr. 95/1958 um breytingu á lögreglusamþykkt Reykjavíkur nr. 2/1930. ST sá ekki til bifreiðar SV, fyrr en stuttu áður en hann kom að greindum vegamótum, og leit þá af henni, og varð hvorki hennar né annarrar umferðar var, fyrr en rétt í sama mund og árekstur varð milli þessara bifreiða. Þá kom ST ekki auga á aðra bifreið, sem þarna var, fyrr en á því augnabliki, er bifreið hans rakst á þá bifreið og menn, sem hjá henni stóðu. Var sök skipt þannig, að SV var gert að bera tjón

sitt að $\frac{3}{5}$ hlutum, en ST og S dæmt að bæta honum það að $\frac{2}{5}$ hlutum, eða samtals kr. 5.737.60	995
Farmflytjandi dæmdur til að greiða skaðabætur fyrir vörur, sem hurfu. Sjá nánar farmskirteini	1039
Krafa til skaðabóta, sem aðili kunni að hafa átt, talin fallin niður fyrir fyrningu. Sjá fyrning	1103
Að kvöldi laugardagsins 12. október 1963 leitaði Ö eftir inn- göngu í veitingahús K h/f, en þar var M við dyravörzlu. M ýtti Ö frá dyrunum með þeim afleiðingum, að Ö féll aftur yfir sig niður af tveggja þrepa palli, sem er framan við dyr veitingahússins. Við fallið hlaut Ö brot á vinstra ökkla með liðhlaupi og svo sköddun á liðböndum. Hlaut Ö tímabundna örorku, en enga varanlega. Ö höfðaði bótamál á hendur M og K h/f. Starfsskyldur M voru meðal annars þær að gæta reglu í veitingahúsinu og sjá um, að ölvað fólk fengi ekki inngang. Sannað var, að Ö var ölvaður, þegar M synjaði honum inngöngu í veitingahúsið, og að M ýtti Ö frá dyrunum með hægra handarbaki. M þurfti að hleypa gestum inn og loka dyrunum. Til þess að geta rækt þann starfa varð hann að bægja Ö frá dyrunum. Eigi var sannað, að M hefði stjakað svo harkalega við Ö, að hann yrði, eins og á stóð, talinn hafa sýnt af sér óvarkárni eða gáleysi, er skaðabótaskyldu ætti að valda. Var M sam- kvæmt því dæmd sýkna af kröfum Ö. Héraðsdómur, sem auk borgardómara var skipaður tveimur sérfróðum sam- dómendum, taldi með hliðsjón af þeirri starfsemi, sem fram færi í húsinu, fyrrgreindan pall óeðlilega mjóan, þannig að slysaætta gæti stafað af. Enn frem- ur taldi dómurinn, að ekkert hefði verið því til fyrir- stöðu að hækka stéttina framan við húsið, svo að þrepin væru óþörf. Talið var, að leggja yrði til grundvallar þetta álit héraðsdóms, enda hefði því ekki verið hnekk, og svo þá niðurstöðu héraðsdóms, að greindur vanbúnaður dya- pallsins hefði verið samvaldur að slysi Ö. Hins vegar var talið, að meginorsök slyssins hefði, auk óhappatilviljunar, verið ölvun Ö og háttsemi hans að öðru leyti. Var K h/f gert að bæta Ö tjón hans að $\frac{1}{4}$ hluta. Atvinnutjón Ö var metið kr. 70.000.00 og bætur fyrir þjáningar, óþægindi o. fl. kr. 50.000.00. Aðrir kröfuliðir, samtals að fjárhæð kr. 3.175.00, sættu eigi andmælum tölulega. Samkvæmt þessu nam tjón Ö kr. 123.175.00, og var K h/f gert að greiða Ö fjórðung þess, eða kr. 30.793.75, auk vaxta og málskostn- aðar. Sératkvæði	1163
Sýknað af kröfum um bætur vegna missis leigulóðarréttinda o. fl. Sjá nánar leigulóðarréttindi	1184

Skattar.

- J starfaði sem framreiðslumaður á Hótel Borg (H) á árunum 1962 og 1963, en hann var erlendur ríkisborgari. Svo sem aðrir framreiðslumenn, tók hann laun sín með þeim hætti, að hann lagði ákveðna hundraðstölu á verð þeirra veitinga, sem hann bar gestum. Kom það fé eigi í sjóð hótelsins. Launatekjur J af atvinnurekstri H árið 1962 námu kr. 39.876.00 og árið 1963 kr. 58.556.00 auk orlofsfjár það ár, kr. 2.032.00, en J hafði einnig tekjur frá öðrum aðiljum. Á árinu 1964 var J gert að greiða samtals kr. 17.025.00 í opinber gjöld, og hafði hann greitt kr. 4.000.00 upp í þá fjárhæð, er hann hvarf af landi brott. Krafðist Gjaldheimtan í Reykjavík lögtaks hjá H fyrir eftirstöðvunum, kr. 13.025.00. Dæmt var, að H bæri ábyrgð á greiðslu greindrar lögtakskröfu skv. fortakslausum ákvæðum 1. mgr. 5. gr. laga nr. 22/1956, sbr. 4. gr. laga nr. 68/1962 og 3. gr., h, og 4. gr., a, reglugerðar nr. 95/1962 486
- Stórstúka Íslands höfðaði mál gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík til endurheimtu tekjuútsvars og aðstöðugjalds, sem greitt hafði verið vegna Bókabúðar Æskunnar. Sú krafa var eigi tekin til greina, þar sem þessi bóksala Stórstúkunnar féll eigi undir þá undanþágu frá útsvari og aðstöðugjaldi, sem greinir í 29. gr. og 8. gr. laga nr. 69/1962 og laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga 531
- Á árinu 1965 hélt B eftir til greiðslu opinberra gjalda kr. 75.000.00 af kaupi starfsmanns síns. Með því að nota í eigin þarfir þetta fé, sem var orðið eign opinberra sjóða, gerðist B sekur um fjárdrátt skv. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 737
- H hélt eftir af kaupi starfsmanns til greiðslu opinberra gjalda og notfærði sér þannig samtals kr. 30.700.00, sem opinberir sjóðir voru eigendur að, í þágu fyrirtækis þess, er hann veitti forstöðu. Varðaði það við 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 740
- G var yfirverkstjóri í þjónustu Vegagerðar ríkisins. Á árunum 1962 og 1963 átti G bifreið. Auk eigin nota ók G bifreiðinni við framkvæmd starfs síns í erindum vegagerðarinnar gegn endurgjaldi fyrir hvern km einn eftir gjaldskrá, settri af fjármálaráðherra. Vegna þessara nota bifreiðarinnar var G gert að greiða bæjarsjóði Akureyrar (A) aðstöðugjald árin 1963 og 1964. Krafðist A lögtaks hjá G til tryggingar aðstöðugjöldum þessum og var lögtaksbeiðnin tekin fyrir í fógetadómi 7. janúar 1966. Að því er varðaði aðstöðugjald það, sem á G var lagt árið 1963 og féll í gjalddaga 1. júlí s. á., var lögtaksréttur fyrndur, en réttargerðir hófust í málinu hinn 7. janúar 1966, sbr. 11. gr. laga

nr. 69/1962 og 2. gr. laga nr. 29/1885. Þegar að svo vöxnu varð ekki framkvæmt lögtak fyrir aðstöðugjaldi árið 1963. Þegar litið var til þeirra tengsla, sem voru á milli nota bifreiðar G í þágu vegagerðarinnar og aðalverkstjórarstarfs hans, varð umrædd nýting bifreiðarinnar eigi talin sjálfstæður atvinnurekstur eða atvinna í merkingu 1. mgr. 8. gr. laga nr. 69/1962 og 1. mgr. 8. gr. laga nr. 51/1964. Skv. þessu var einnig synjað um framkvæmd lögtaks fyrir því aðstöðugjaldi, sem G var gert að greiða árið 1964

877

Krafizt var lögtaks hjá Hótel Sögu (H) fyrir aðstöðugjaldi, sem lagt var á H 1966, en H taldi sig undanþegið aðstöðugjaldi. Eigi var talið, að hótél- og leigurekstur H félli undir undanþágu frá aðstöðugjaldi, sem greinir í 8. og 29. gr. laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga. Var því tekin til greina krafa um, að lögtak skyldi fara fram hjá H

895

E h/f rak húsgagnavinnustofu og verzlun á Akureyri. Í verzluninni seldi E h/f meðal annars framleiðsluvörur sínar. Á árinu 1966 var E h/f gert að greiða aðstöðugjald til bæjarsjóðs Akureyrar (A), sem E h/f taldi of hátt. Greiddi E h/f aðstöðugjaldið með fyrirvara og höfðaði endurheimtumál á hendur A. E h/f taldi í fyrsta lagi, að lækka bæri aðstöðugjaldsstofninn um fjárhæð, sem nam birgðarýrnun á árinu 1965. Í 1. mgr. 9. gr. laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga segir, að aðstöðugjald skuli miða við samanlögð rekstrarútgjöld næstliðins almanaksárs, þar með taldar fyrningarafskriftir skv. ákvæðum skattalaga, svo og vörukaup verzlana og efniskaup vegna framleiðslu iðnaðarfyrirtækja. Í 3. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 81/1962 um aðstöðugjald segir síðan, að vörukaup og efniskaup merki hér birgðir í ársbyrjun að viðbættum kaupum á árinu, en að frádregnum birgðum í árslok. Þessi starfsregla, sem farið hafði verið eftir um nokkurt skeið, þótti hafa næga stoð í lögum. Skv. því var talið, að aðstöðugjaldsstofn E h/f hefði að þessu leyti verið rétt ákveðinn af skattyfirvöldum, og var endurheimtukrafa E h/f ekki tekin til greina að því leyti, sem hún var á þessum atriðum byggð. Í öðru lagi taldi E h/f, að ekki fengi staðizt að leggja aðstöðugjald á áætlaða sölu verkstæðis E h/f til verzlunar E h/f. Skv. skýlausum ákvæðum 9. gr. laga nr. 51/1964 á að miða aðstöðugjald við samanlögð rekstrarútgjöld, fyrningarafskriftir svo og vörukaup verzlana og efniskaup vegna framleiðslu iðnaðarfyrirtækja. Var þess vegna dæmt, að það ætti enga stoð í lögum að telja það til vörukaupa verzlunar, þegar eigandi iðnaðarfyrirtækis setti framleiðsluvörur sínar til sölu í eigin verzlun. Skv.

því var A dæmdur til að endurgreiða E h/f aðstöðugjald, sem lagt var á E h/f á þessum grundvelli
 Árið 1965 var hafizt handa um eflingu vatnsveitu á Seyðisfirði. Bar brýna nauðsyn til framkvæmda þessara einkum vegna hins veigamikla síldariðnaðar, sem þar hafði verið settur á laggir. Kostnaðaráætlun vatnsveitunnar var upphaflega kr. 6.500.000.00, en kostnaður af verkinu var kominn upp í a. m. k. kr. 20.000.000.00. Til þess að afla fjár upp í kostnaðinn var sett reglugerð nr. 169/1965, sem leysti af hólmi gjaldskrá nr. 208/1958 fyrir vatnsveitu Seyðisfjarðarkaupstaðar. Í 11. gr. reglugerðarinnar segir: „Bæjarstjórn ákveður tengigjald“. Hinn 13. apríl 1966 ákvað bæjarstjórn Seyðisfjarðarkaupstaðar (S) að leggja skv. nefndum heimildum tengigjald á 10 síldar- og fiskiðnaðarfyrirtæki á Seyðisfirði, alls kr. 12.250.000.00. Var S h/f gert að greiða af þeirri fjárhæð kr. 500.000.00, Síldarverksmiðjum ríkisins (SR) kr. 6.000.000.00 og H h/f kr. 2.000.000.00. Iðnaðarfyrirtækin vildu eigi una þessari álagningu. Ágreiningi þeirra og S var ráðið til lykta með samkomulagi 29. ágúst 1966. Var samkomulagið á þá leið, að S endurskoðaði vatnsveitureglugerðina, sérstaklega ákvæðin um tengigjöld, og legði breytinguna fyrir félagsmálaráðuneytið til fullnaðarákvörðunar, að iðnaðarfyrirtækin greiddu upp í framlög til vatnsveitunnar kr. 2.250.000.00 fyrir 1. september 1966. Af sammælisfjárhæðinni greiddi S h/f kr. 120.000.00, SR kr. 1.421.000.00 og H h/f kr. 469.000.00. Kvittaði S fyrir þeirri greiðslu hinn 31. ágúst 1966 sem greiddri upp í framlag til vatnsveitunnar skv. samkomulagi. Á fundi bæjarstjórnar S 26. september og 5. október 1966 var samþykkt breyting á reglugerð nr. 169/1965, og félagsmálaráðherra staðfesti síðan reglugerð nr. 281 28. desember 1966 um breyting á reglugerð nr. 169/1965. Var útgáfudagur hennar tilgreindur 30. desember 1966. Í 10. gr. síðastnefndrar reglugerðar var bæjarstjórn meðal annars heimilað að leggja á atvinnufyrirtæki aukagjald í eitt skipti fyrir öll skv. eftirfarandi reglum: „1. Á síldarverksmiðjur allt að kr. 640.00 fyrir hvert mál (135 kg.), sem síldarpressur eru gefnar upp fyrir frá framleiðanda, miðað við lágmarksafköst á sólarhring. 2. Á hverja síldarsöltunarstöð allt að kr. 400.000.00. 3. Á hvert hraðfrystihús allt að kr. 400.000.00. Ef rekið er á sömu fasteign síldariðnaður skv. 1. og 2. tl., skal gjald skv. þessum tölulíð lækka um 50%“. Var síðan svo kveðið á, að 40% gjaldsins skyldu greiðast fyrsta árið, en eftirstöðvarnar með jöfnum greiðslum á fimm árum frá og með því ári, sem atvinnufyrirtæki væri tengt eða komið í tengingarhæft ástand við hina nýju götuæð. Væri gjald-

dagi 1. júní ár hvert. Enn fremur var tekið fram, að gjaldfallin og ógreidd aukagjöld skv. þessari grein skyldu greidd fyrir 31. desember 1966. Skv. nefndri 10. gr. bar S h/f að greiða kr. 400.000.00 í aukagjald, SR kr. 4.800.000.00 í aukagjald og H h/f kr. 1.600.000.00 í aukagjald. Féllu 40% aukagjaldsins í gjalddaga 1966, þ. e. kr. 160.000.00 af aukagjaldi S h/f, 1.920.000.00 af aukagjaldi SR og kr. 640.000.00 af aukagjaldi H h/f. Til frádráttar komu þær greiðslur, sem inntar voru af hendi 31. ágúst 1966, og skv. því námu eftirstöðvar aukagjalds S h/f kr. 40.000.00, eftirstöðvar aukagjalds SR kr. 499.000.00 og eftirstöðvar aukagjalds H h/f kr. 171.000.00. S h/f, SR og H h/f töldu sér óskylt að greiða eftirstöðvarnar og krafðist S þá lögtaks fyrir þeim. Aukagjaldið skv. 10. gr. reglugerðar nr. 281/1966 er sama gjaldið, sem nefnt er tengigjald í 11. gr. reglugerðar nr. 169/1965. Er einungis um afmörkun þess að tefla í nefndri 10. gr. Heimild til álagningar slíkra gjalda er í 8. gr. laga nr. 93/1947. Dæmt, að með samkomulaginu 29. ágúst 1966 hefðu S h/f, SR og H h/f játazt undir að hlíta úrskurði félagsmálaráðherra um fullnaðar-ákvörðun gjaldsins. Var ennfremur talið, að meta yrði þetta samkomulag gilt, þá er annars vegar væri litið á vöxt sildariðnaðarins á Seyðisfirði og vatnspörf hans og hins vegar á smæð bæjarfélagsins. Var ekki heldur talið, að ákvæði 14. gr. laga nr. 1/1938, sbr. 1. gr. laga nr. 50/1962, leysti SR undan greiðslu aukagjaldsins. Þá þóttu ákvæði 67. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 eigi standa gjaldskyldunni í vegi. Skv. því var tekin til greina krafa um framkvæmd lögtaks fyrir ofangreindum eftirstöðvum 1014, 1021, 1029

Skilorðsbundnir refsidómar. Sjá refsingar.

Skipasala.

Í septembermánuði 1964 var b/v Á, eign Bæjarútgerðar Hafnarfjarðar (B), seldur til Grikklands. Danska firmað S, sem rekur skipasölu og skylda starfsemi í Kaupmannahöfn, og umboðsmaður þess hér á landi, G, töldu sig eiga rétt til umboðslauna vegna sölu þessarar. Málavextir voru þeir, að hinn 19. ágúst 1964 sendi B grísku firma símskeyti með fyrirspurn um, hvort firmað gæti vísað á kaupanda að b/v Á. Í svarskeyti, sem B barst 31. s. m., kvaðst fyrirvarsmaður gríska firmans senda tvo nafngreinda menn, sem hefðu áhuga á kaupunum og væru væntanlegir samdægurs eða daginn eftir. Menn þessir, sem voru grískir, komu til Reykjavíkur hinn 1. september s. á. Tókust samningar með þeim og B um sölu togarans nokkrum dögum síðar.

Ekki var leitað eftir skýrslum þessara grísku manna um viðskiptin og eigi var heldur aflað skýrslu fyrirsvartsmanna gríska firmans um afskipti þess, áður en kaupin gerðust. Ekki lágu heldur fyrir önnur gögn um afskipti danska firmans S en þau, sem fram komu í bréfum til G, en þar sagði meðal annars svo um kaupin á b/v Á: „på den anden side må vi se i øjnene, at vi faktisk ikke har bragt disse skibe i forslag til disse købere“. Þá var ósannað, að G hefði boðið fram aðstoð sína, fyrr en eftir að B barst greint svarskeyti frá gríska firmanu. Að svo vöxnu máli varð að leggja það til grundvallar í málinu, sem kom fram í greindum símskeytum, að gríska firmað hefði komið á því sambandi með B og kaupendunum, sem leiddi til samninga. Þá var hvorki sannað, að G hefði verið fengið umboð til þess að selja b/v Á né að B eða hinir grísku kaupendur hefðu samþykkt 2% umboðslaun til S og G. Var B því sýknuð af umboðslaunakröfu G og S 552

Skiptamál.

Við skipti á dánar- og félagsbúi hjónanna Þ, sem dó árið 1937, og M, sem dó 1964, reis ágreiningur með börnum þeirra hjóna, A, K og Þ, hvort skiptin ættu að ná til ákveðinnar fasteignar. Gerði A þá kröfu, að fasteignin yrði talin sameign sín og K og henni haldið utan við skiptin. Var krafan byggð á kaupsamningi, sem M gerði hinn 15. ágúst 1948 við A og K um sölu á nefndri fasteign. Er M gerði nefndan samning, hafði hún eigi fengið leyfi skiptaráðanda til setu í óskiptu félags- og dánarbúi sínu og Þ, og brast M því heimild til ráðstöfunar á eign búsins án samþykkis allra samerfingja sinna. Var kröfu A hrundið þegar af þeirri ástæðu 910

Skýrð skiptagerð. Sjá eignarréttur að fasteign 1055

Skírlífisbrot.

X, átján ára gömul stúlka, var stödd að kvöldi hins 21. júní 1963 við söluskála í kaптúni einu. Bar þar þá að U á bifreið sinni ásamt B. U var fæddur 19. marz 1942. Að beiðni X lofaði U að aka henni að tilteknu húsi í kaптúninu. Í stað þess ók U hins vegar út úr kaптúninu, þrátt fyrir ítrekaðar óskir X um að hann sneri við. Fleygði X sér að lokum út úr bifreiðinni, án þess þó að hana sakaði. Er X fór inn í bifreiðina aftur, lét U B taka við stjórn hennar. X bað þá B að snúa heim, en að skipan U ók B áfram yfir vegleysur, unz bifreiðin staðnæmdist. Þar fór X út úr bifreiðinni og U á eftir henni. Togaði U X með sér niður fyrir hól, þar sem þau hurfu úr augsyn B. Þar hafði U

samfarir við X að henni nauðugri. Var honum dæmt fangelsi 2 ár skv. 1. mgr. 194. gr. almennra hegningarlaga, sbr. 78. gr. sömu laga. U sat í gæzluvarðhaldi frá 22. júní 1963 til 24. s. m., en eigi voru efni til frádráttar þess gæzluvarðhaldstíma frá refsingu U, sbr. 76. gr. laga nr. 19/1940. Þá var U gert að greiða X kr. 50.000.00 í bætur 38

Skjalafals.

- J var starfsmaður varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli og aðilja á vegum þess. Í sambandi við verktakastörf á Keflavíkurflugvelli fyrir aðilja á vegum varnarliðsins falsaði J ýmis skjöl, svo sem verksamninga og reikninga fyrir unnin verk. Þegar J hafði fengið í hendur ávísanir til greiðslu á verkunum, framvísaði hann þeim til innlausnar, eftir að hafa falsað nafnritanir á bakhliðar tékkanna sem framsöl og síðan framselt þá með eigin nafni. Öll þessi skjöl notaði J meira og minna í lögskiptum í blekkingarskyni með vitneskju um fölsun þeirra. Varðaði þetta atferli J við 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940. Í sama máli var upplýst, að E tók þátt í ýmsum ofangreindum fölsunum J með því að falsa framsöl á tékka, m. a. fyrir hvatningu J. Með þeirri háttsemi gerðist E sekur um brot á 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga, sbr. og 22. gr. sömu laga. Héraðsdómi var eigi áfrýjað að því er E varðaði. Í sama máli stóð J að því, að útbúin yrði tilkynning til verzlunarskrár um rekstur nafngreinds firma í því skyni, að B undirritaði hana og tilkynningunni yrði síðan komið á framfæri, sem og varð. Ekki var komin fram nægileg sönnun þess, að J hefði breytt dagsetningu tilkynningarinnar frá því að hún var rituð, og var J því sýknaður að þessu leyti af ákæru fyrir brot á 1. mgr. 155. gr. hegningarlaganna 318
- K falsaði nafnritanir á fjóra víxla og seldi víxlana bönkum. Með því braut K gegn 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga. Einnig notaði K í lögskiptum þrjár póstaðvísanir, er hann hafði falsað. Afbrot þetta varðaði einungis við 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940, en hvorki við 138. né 139. gr. sömu laga, eins og greindi í ákæru, þar sem K var ekki opinber starfsmaður, er hann framdi nefnt misferli. K falsaði ökuskirteini sitt í þeim tilgangi að villa á sér heimildir í sambandi við greiðslu umræddra póstaðvísana, en þar sem K notaði eigi hið falsaða skirteini í því skyni, tók 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940 ekki til þessa atferlis. Var K því dæmd sýkna að því er þetta ákæruatriði varðaði 761
- G notaði í lögskiptum 6 tékka með fölsuðum nafnritunum. Tékkana hafði G sjálfur ritað á eyðublað úr hefti, sem hann hafði hnuplað frá nafngreindum manni. Ritaði G nafn þessa

manns undir alla tékkana, en reikningsnúmerið ritaði hann af handahófi, Gerðist G þannig brotlegur við 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Með hliðsjón af 72. og 77. gr. sömu laga var refsing G ákveðin fangelsi 15 mánuði. Þá var G dæmdur til að greiða tilteknum aðiljum fébætur 929

Skuldajöfnuður.

Fyrir uppboðsrétti gerði uppboðspoli þær kröfur, að tiltekin krafa, sem hann taldi til á hendur uppboðsbeiðanda, kæmi til skuldajafnaðar við kröfur uppboðsbeiðanda. Krafa uppboðspola byggðist á áfrýjanlegum dómi, sem ekki var orðinn aðfararhæfur. Uppboðsbeiðandi vildi ekki una dóminum og kvaðst ætla að áfrýja honum. Að svo vöxnu máli voru ekki skilyrði fyrir hendi til þess að skuldajafna dómskuldinni við kröfu uppboðsbeiðanda gegn vilja hans. Þegar málið kom til úrlausnar í Hæstarétti, hafði nefndum dómi og verið áfrýjað 864

Með leyfisbréfi til skilnaðar að borði og sæng, útgefnu af dómsmálaráðherra hinn 17. febrúar 1965, var M gert að greiða G, eiginkonu sinni, lífeyri, kr. 4.000.00 á mánuði frá 1. nóvember 1964 að telja, meðan skilnaður að borði og sæng stæði yfir. G krafðist lögtaks fyrir lífeyrisgreiðslum skv. leyfisbréfinu fyrir tímabilið frá og með 1. nóvember 1964 til og með 30. júní 1966, samtals kr. 80.000.00. Í samkomulagi um búskipti M og G frá 27. febrúar 1965 tókst G á hendur að greiða skuld við J að fjárhæð kr. 94.997.51 miðað við áramót 1964—1965. M greiddi kr. 84.000.00 af skuld þessari og vildi skuldajafna þeirri kröfu, er hann ætti á hendur G vegna greiðslunnar til J, við nefnda lífeyriskröfu G, enda hefði G fallizt á þann greiðsluhátt, en það var ósannað gegn mótmælum G. Telja varð lífeyriskröfu G það réttháa, að M gæti eigi lokið henni með skuldajöfnuði við kröfu J, er M leysti til sín. Studdist þessi niðurstaða við eðli máls og undirstöðurök 31. gr., 2. tl., laga nr. 19/1887. Skv. því var dæmt, að framkvæma bæri lögtakið 867

Skuldamál.

Erfðaleiguhafinn J seldi Ó lóðarréttindi yfir hluta af erfðafestulandinu og bar ábyrgð á efnd þess loforðs. Var J gert að greiða Ó skaðabætur vegna þess, að Ó varð að greiða leigu fyrir lóðarréttindin, eftir að erfðaleiguréttindi J voru afnumin. Sjá nánar erfðaleiga 65

Aðilja dæmdar skaðabætur fyrir missi forleiguréttar síns að frystihúsi úr hendi eiganda frystihússins. Voru skaðabæt-

urnar ákveðnar með hliðsjón af því, að forleiguhafinn átti ógreitt gjald fyrir frystingu tiltekinna fiskafurða. Sjá nánar forleiguréttur
 Sumarið 1963 kom ítalskur maður (V) hingað til lands til laxveiða, sem hann hafði samið um við Íslenzkan aðilja (G). Reis ágreiningur með þeim G og V út af skiptum þeirra. G hafði skýrt V svo frá í bréfi 16. nóvember 1962, að leiga fyrir veiði með einni veiðistöng í fyrsta flokks laxveiðiám hér á landi, sem honum gætu staðið til boða, næmi frá £ 12-0-0 til £ 15-0-0 á dag eftir gæðum veiðiár og árstíma. V ritaði G hinn 20. nóvember 1962 og tjáði G, að hann hefði í hyggju að koma til Íslands um 15. júlí 1963 ásamt félögum sínum til veiða í fyrsta flokks veiðiá og væri þeim kunnugt, að leiga veiðiréttar væri slík sem getið var. G tilkynnti því næst V með bréfi 26. nóv. 1962, að V gæti fengið veiðileyfi dagana 14. til 23. júlí 1963, að báðum dögum meðtöldum, fyrir 4 veiðistengur á dag í fyrsta flokks veiðiá, og væri leigan fyrir veiði í á þessari £ 13-0-0 á stangardag. V samþykkti tilboð þetta með bréfi 11. desember 1962, og hinn 28. janúar 1963 tjáði G V bréflega, að V og þrír félagar hans hefðu verið skráðir til veiða í Haukadalsá í Dölum nefnda daga í júlí 1963. G hafði ekki umráð veiðiréttar í á þessari, og varð ekki úr veiði V og félaga hans þar. Í stað þess fengu þeir á vegum G leyfi til veiði í Laxá í Leirársveit og Vatnsdalsá, samtals 20 stangardaga. Veiðileyfi þar voru dýrari og krafði G V um mismuninn. V mátti hins vegar treysta því, að leiga fyrir umrædd veiðiréttindi fyrir Laxá í Leirársveit og Vatnsdalsá væri innan leigumarka, er G í bréfi sínu 16. nóvember 1962 kvað gilda um fyrsta flokks veiðiár hér á landi. Með hliðsjón af því, sem fram var komið um nefndar veiðiár, þar á meðal álití sérfróðra héraðsdómenda, gat G á hinn bóginn reiknað V hámarksleigu skv. greindu bréfi, þ. e. £ 15-0-0 á stangardag, og nam þá leigugjaldið alls £ 300-0-0, en í skiptum sínum töldu aðiljar sterlingspund jafngilda kr. 120.00. G krafði V ennfremur um endurgjald fyrir veiðileyfi í Hvannadalsá og Langadalsá, samtals 16 daga, en V og félagar hans veiddu þar ekki. Var ósannað, að samningur hefði komið á með V og G um veiði í nefndum ám, og eigi lagði G fram nein gögn, sem sönnuðu, að hann hefði orðið að leggja í kostnað vegna V í sambandi við þær ár. Þar við bættist, að fjögurra stanga veiði á dag var eigi leyfð í þessum ám, svo sem G gerði ráð fyrir í kröfum sínum, og eigi fullnægðu þær því skilyrði að verða kallaðar „first class rivers“. Hefði því átt að meta slíkan samning um veiði ógildan skv. 32. gr. laga

nr. 7/1936, eins og á stóð. Var þessi krafa G því eigi tekin til greina. G krafði V um endurgjald, kr. 1.240.00, fyrir tvenn gleraugu af tiltekinni tegund, sem hann útvegaði V. Vottorð lá fyrir frá nafngreindri verzlun um, að sumarið 1963 hefðu slík gleraugu kostað í verzluninni kr. 422.00. G lagði eigi fram nein gögn til stuðnings því, að hann hefði keypt umrædd gleraugu hjá annarri verzlun, og voru því eigi efni til að taka þessar kröfur til greina með hærri fjárhæð en kr. 844.00. G krafði V einnig um útlagðan kostnað, kr. 3.120.00, vegna kaupa á rauðvíni, samtals 24 flöskum. Eigi lagði G fram nein gögn til stuðnings kröfu sinni, og varð því eigi reiknað með hærri fjárhæð en kr. 95.00 pr. flösku, og var krafa þessi tekin til greina með kr. 2.280.00. G krafði V enn um endurgjald að fjárhæð kr. 195.00 fyrir veiðarfæri, sem hann útvegaði honum, og var sú krafa til greina tekin að fullu, enda var henni ekki mótmælt. Loks gerði G þá kröfu, að V greiddi sér 15% þjónustugjald á verð veiðileyfa og útlagðan kostnað. Samningur aðilja um veiði í Haukadalsá hljóðaði um £ 13-0-0 „net“ pr. stangardag. Skv. álitserð Verzlunarráðs Íslands og samhljóða álitu sérfróðra meðdómenda í héraði merkti þetta samningsákvæði, að G átti ekki rétt til að krefjast aukapóknunar fyrir veiðileyfin fram yfir 13 sterlingspund. Þegar virt var framkoma G gagnvart V á þá leið, að hann tilkynnti V, að V og félagar hans væru skráðir til veiða í laxveiðiá, sem G hafði engin umráð yfir, að G fékk V, sem var útlendingur og ókunnugur hér á landi, til að samþykkja viðtæka breytingu á samningi þeirra, án þess að gera honum nánari grein fyrir henni, að G lofaði V veiði í Laxá í Leirársveit 14. júlí, þótt ljóst væri af gögnum málsins, að G hafði engin veiðileyfi haft í ánni til ráðstöfunar þann dag, samningsrof G varðandi veiðina í Vatnsdalsá og kröfugerð G á hendur V, auk annarra atriða, var talið, að G hefði fyrirgert öllum rétti, er hann kynni að hafa haft til að innheimta sérstaka þjónustupóknun úr hendi V vegna fyrirgreiðslu sinnar við hann og féлага hans. Þeir kröfufóðir G, sem til greina voru teknir, námu samtals kr. 39.319.00, en V hafði greitt fyrirfram í erlendum gjaldeyri kr. 62.400.00. Var V því dæmd sýkna af öllum kröfum G. Var G gert að endurgreiða V, sem höfðaði gagnsök á hendur G, þá fjárhæð, er V hafði ofgreitt, samtals kr. 23.081.00, enda varð eigi fallið á, að nein efni hefðu verið til sérstaks fyrirvara um greiðslur V, sem inntar voru af hendi fyrirfram, áður en í ljós voru leiddar vanefndir G. Um það bil, er V var að halda af landi brott, beiddist G kyrrsetningar á V til tryggingar þeim kröfum,

sem hann taldi sig eiga á hendur honum. Þessar kyrrsetningaraðgerðir voru ólögmatar, og var G dæmdur til að greiða V miskabætur skv. 1. mgr. 24. gr. laga nr. 18/1949, sem voru ákveðnar kr. 20.000.00. Í gagnsök var G því gert að greiða V samtals kr. 43.081.00 ásamt vöxtum og málskostnaði

138

Á var skipstjóri á báti H, v/b M, á vetrarvertíð 1957. Í júnímánuði 1957 vann Á að því að búa annan bát H, v/b H, á sumarsíldveiðar. Var Á síðan skipstjóri á v/b H á síldveiðum um sumarið, en hætti veiðum í ágústmánuði og hvarf úr þjónustu H 12. ágúst 1957. Enginn ágreiningur var um, að inneign Á hjá H hinn 1. júní 1957 hafi numið kr. 17.110.78 og laun Á við að búa v/b H á veiðar, skipstjórallaun hans á síldveiðum svo og fé, er hann innti af höndum fyrir útgerðina, hafi numið samtals kr. 11.236.22. Ekki var heldur neinn ágreiningur um, að draga bæri frá þeirri fjárhæð úttekt Á um sumarið, kr. 5.273.20. Gerði Á kröfu á hendur H um greiðslu á kr. 23.073.80, en H taldi til skuldar á hendur Á, sem ætti að koma til frádráttar, í fyrsta lagi gjald fyrir fæði og húsnæði í júnímánuði 1957, meðan verið var að búa v/b H á síldveiðar, í öðru lagi gjald fyrir fæði á v/b H á sumarsíldveiðum 1957 og loks í þriðja lagi fé, er Á hefði tekið út hjá K h/f um sumarið 1957, en eigi gert grein fyrir. Í málinu voru eigi lagðir fram kjarasamningar þeir, er ætla mátti, að gilt hefðu um skipti Á og H, og ekki var heldur aflað gagna um, hver almennt hefði verið háttur um þessi atriði á þeim tíma, sem máli skipti. Af þessum sökum voru tvær fyrsttöldu gagnkröfur H svo vanreifaðar, að þeim var vísað frá héraðsdómi. Á viðurkenndi að hafa veitt því fé viðtöku, sem greindi í hinni þriðju gagnkröfu H. Kvaðst Á hafa greitt fé þetta skipverjum á v/b H upp í kaup þeirra á síldveiðunum, en kvittanir hefði hann afhent syni H, sem hefði haft bókhald útgerðarinnar með höndum. H, sem mótmælti því, að þetta fé hefði runnið til þess að greiða kaup skipverja á v/b H, lagði ekki, þrátt fyrir áskoranir héraðsdómara, fram viðskiptareikning skipverja, sem hann taldi sig þó hafa lokið skilum við að fullu. Var því einnig þessi gagnkröfufuliður svo vanreifaður, að honum bar að vísa frá dómi. Skv. því urðu málsúrslit þau, að H var gert að greiða Á kr. 23.073.80, en gagnkröfum H öllum vísað frá dómi. Sjá og sjóveðréttur

162

Dæmt um ýmis viðskipti netjagerðar og útgerðarmanns. Sjá nánar lausafjárkaup

518

Skýring á kjarasamningi leiddi til þess, að útgerðamaður var sýknaður af launakröfum manns, sem var skipstjóri og stýrimaður á báti hans

604

Dæmt um ýmsar kröfur skipstjóra á hendur útgerðarmanni. Sjá nánar vinnusamningar	616
Dæmt um skipti manns við vélsmiðju út af hitablásara, sem hann hafði keypt af vélsmiðjunni. Sjá nánar lausafjárkaup, málflutningur	624
Dæmt um kröfu um endurgjald fyrir innanbúnað og fullgerð íbúðar, sem maður gerði á hendur kjörforeldrum heitkonu sinnar, en þau hjónaefnin höfðu fengið afnot íbúðarinnar meðan þau voru samvistum. Sjá nánar festar, sameign ..	631
Dæmt um skuldaskipti aðilja, er sprottin voru af félagsútgerð þeirra. Sjá nánar félagsútgerð	1121

Stefnubirting.

Gjaldstofa Færeysja höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur R til heimtu skatts fyrir árin 1962—1965. R var hvorki skráður á þjóðskrá hér á landi né hafði hann innt hér skatt af hendi. Stefnuvottar birtu héraðsstefnu í mál- inu fyrir nafngreindri konu á heimili hennar og vottuðu, að henni hefði verið afhent endurrit af stefnunni, sem hún hefði lofað að afhenda R, er byggi í sama húsi, en væri fjarverandi. Dæmt, að varhugavert væri að meta þessa stefnubirtingu á hendur R fullnægjandi, en hann kom eigi fyrir dóm, þar sem eigi var skráður samastaður hans hér á landi. Var málinu þegar af þeirri ástæðu vísað frá hér- aðsdómi	1011
P h/f höfðaði mál á hendur H, sem dvaldist í Malasíu. Lagt var fram vottorð Manntalsskrifstofu Reykjavíkurborgar um, að H væri skráður í manntal í tilteknu húsi í Reykja- vík, og vottorð húsráðanda þar um, að hann hefði fengið endurrit stefnunnar í hendur og sent H það strax með bréfi. Talið var, að P h/f hefði mátt reka málið fyrir bæj- arþingi Reykjavíkur samkvæmt 1. mgr. 82. gr. laga nr. 85/ 1936, og þar sem H ætti lögheimili í fyrrgreindu húsi, hefði samkvæmt 95. gr. laga nr. 85/1936 verið rétt að birta honum þar stefnu í málinu	1161

Stimpilgjald.

I var afhent íbúð upp í búshelming hennar við skipti á félags- búi hennar og fyrrverandi eiginmanns hennar. I lét þing- lýsa yfirlýsingu um þetta efni sem eignarheimild að íbúð- inni. Var I gert að greiða stimpilgjald af yfirlýsingunni að fjárhæð kr. 2.480.00, og höfðaði I mál á hendur ríkis- sjóði til endurgreiðslu á þeirri fjárhæð. Þar sem ekki var um neina sölu að tefla, var yfirlýsing um eignarheimild I undanþegin stimpilgjaldi skv. skýlausum ákvæðum 1. gr.
--

laga nr. 35/1933 um breytingu á lögum nr. 45/1921 um stimpilgjald. Var ríkissjóði skv. því dæmt að greiða I ofan- greinda fjárhæð	1144
---	------

Stjórnarskráin.

Tekið fram, að álagning gjalds til vatnsveitu brjóti eigi gegn 67. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944	1014, 1021, 1029
Ágreiningur reis um selveiði í Þjórsá með eigendum Háfshverf- is í Rangárvallasýslu (H) og eigenda Fljótshóla í Árnes- sýslu (F). Skv. gögnum málsins varð við það að miða, að ós Þjórsár í sjó og svo ósasvæði a. m. k. að nokkru væri innan landamerkja Fljótshóla. Ætla varð eftir gögnum málsins, að F og forfeður þeirra á Fljótshólum hefðu óátalið um langan aldur rekið selveiði í ósi Þjórsár og ósasvæði hennar fyrir landi Fljótshóla. Varð því með skírskotun til 67. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 að líta svo á, að hver sá, sem hygðist neyta heimildar 97. gr. laga nr. 53/1957 til seladráps í Þjórsá innan landamerkja Fljótshóla, skyldi fyrst innna af hendi til F fébætur, sem ákveða bæri með mati, ef eigi semdi. H buðu eigi fram slíkar bætur, og bar því að staðfesta lögbann við því, að H skytu eða styggðu sel í Þjórsá að svo stöddu innan landamerkja Fljótshóla. Hins vegar var eigi rétt að meina H friðsama för um Þjórsá á nefndu svæði, enda skytu þeir hvorki né styggðu sel þar, sbr. 6. gr. laga nr. 48/1956. Sératkvæði ..	1047

Stjórnsýsla.

Starfsmann bæjarfógeta brast heimild til að gefa bindandi yfirlýsingu fyrir dómi í máli, sem hann höfðaði fyrir hönd ríkissjóðs til heimtu tiltekinna opinberra gjalda. Skv. lögum nr. 33/1958 og nr. 10/1960 var bæjarfógetinn innheimtu- maður umræddra gjalda og var þá jafnframt fyrirvars- maður ríkissjóðs í dómsmálum varðandi innheimtu þeirra. Var eigi í ljós leitt, að öðrum hefði löglega verið fengið það fyrirvar	47
Ó höfðaði mál á hendur borgarsjóði Reykjavíkur til heimtu skaðabóta, sem hann reisti á því, að starfsmenn borgar- sjóðs við byggingarfulltrúaembættið hefðu leyft notkun gallaðs byggingarsteins af tiltekinni tegund. Borgarsjóður var sýknaður, þar sem krafa Ó var fyrnd, þegar málið var höfðað, hvernig sem á málavexti var litið	225
Dráttarvél í eigu ríkisstofnunar olli tjóni á bifreið í eigu ann- arrar ríkisstofnunar. Fyrirnefndri ríkisstofnun og svo því váttryggingarfélagi, sem ábyrgðartrygging var tekin hjá, var dæmt að bæta nefnt tjón	251
Dæmt um skyldu skattstjóra til að koma fyrir dóm til skýrslu-	

gjafar í máli, er höfðað var til heimtu tiltekinna opin- berra gjalda. Sjá nánar vitni	462
Skorið úr réttarstöðu tiltekinna starfsmanna bæjarfélags. Sjá kjarasamningar	655
Mál höfðað á hendur Húsatryggingum Reykjavíkurborgar til greiðslu váttryggingarbóta. Sjá váttrygging	753
Tekið fram, að það beri undir rétt yfirvöld, en eigi dómstóla, að fjalla að svo stöddu um fjarlægð bílskúrs frá kjallara- tröppum húss, en í málinu var deilt um heimild til bygg- ingar nefnds bílskúrs við fjölbýlishús. Sjá nánar fjöl- býlishús	768
Deila um lóðamörk. Sjá lóðamörk	796
Deilt um lögmæti aðstöðugjalds. Sjá skattar 531, 877, 895,	951
Reynir á reglur um verðlagningu fisks. Sjá verðlagning fisks, lausafjárkaup	942
Bæjarfélag höfðar mál á hendur póst- og símamálastjórninni til heimtu lóðarleigu. Sjá fyrning, lögtak	1003
Deilt um lögmæti og stjórnskipulegt gildi gjalda til vatns- veitu. Sjá skattar, stjórnarskrá 1014, 1021, 1029	

Sveitarstjórn. Sjá stjórnsýsla.

Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi, refsingar.

Sönnun.

Hinn 12. janúar 1964 voru tveir lögreglubjónar á eftirlitsferð
í lögreglubifreið. Er þeir óku Laufásveg, veittu þeir at-
hygli bifreið við gangstéttarbrún, sem þeir töldu hafa
verið í þann veginn að sveigja út í götuna, þar sem hún
hefði verið komin aðeins á hreyfingu og verið með fullum
ljósum. Höfðu lögreglumennirnir tal af ökumanni, S, sem
reyndist vera undir áhrifum áfengis. S viðurkenndi að
hafa fundið mjög greinilega til áfengisáhrifa, en kvaðst
hafa verið staðráðinn í að aka ekki bifreiðinni. Hélt S
því fram, að bifreiðin hefði ekki verið á neinni hreyfingu,
en hún kynni að hafa kippzt smávegis til við skiptingu í
„parkeringsgír“. Voru sérfróðir menn dómkvaddir til að
segja til um það atriði. Báru S og félagi hans (I), að
þeir hefðu ekki verið ráðnir í, hvert halda skyldi, eftir að
þeir yfirgáfu hús, þar sem þeir höfðu setið að drykkju.
Hefði þeim orðið kalt og þeir þá sett inn í bifreiðina.
Hefði S þá ræst bifreiðina til að hita hana upp og til þess
að þeir félagar gætu hlustað á útvarp. Í kvað sér ekki
hafa verið kunnugt um, að S hefði ætlað sér að aka bif-
reiðinni. S var ákærður fyrir að hafa undir áhrifum áfengis

- reynt að aka bifreiðinni með því að taka hana lítið eitt af stað út á götuna. Var S sakfelldur í héraðsdómi, sem taldi sannað, að S hefði gerzt sekur um það atferli, er í ákæru greindi. Héraðsdómur var staðfestur með þeirri athugasemd, að gangsetning bifreiðar yrði að teljast þáttur í akstri hennar, sbr. 1. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, en að öðru leyti með skírskotun til forsendna hans 16
- Að kvöldi hins 21. júní 1963 var X, átján ára gömul stúlka, stödd við söluskála í kaптúni einu. Bar þar þá að U á bifreið sinni ásamt B. Að beiðni X lofaði U að aka henni að tilteknu húsi í kaптúninu. Í stað þess ók U hins vegar út úr kaптúninu, þrátt fyrir ítrekaðar óskir X um að hann sneri við. Flegði X sér að lokum út úr bifreiðinni, án þess þó að hana sakaði. Er X fór inn í bifreiðina aftur, lét U B taka við stjórn hennar. X bað þá B að snúa heim, en að skipan U ók B áfram yfir vegleysur, unz bifreiðin staðnæmðist. Þar fór X út úr bifreiðinni og U á eftir henni. Togaði U X með sér niður fyrir hól, þar sem þau hurfu úr augsyn B. Að sögn X hafði U samfarir við hana að henni nauðugri. Þótti nægilega sannað, að U hefði í umrætt sinn þröngvað X til holdlegs samræðis við sig með líkamlegu ofbeldi, enda lét U áður þau orð falla, sem bentu til þess, að hann ætlaði sér að ná þeim tilgangi sínum, auk þess sem önnur atriði bentu til þess sama. Var og framburður X allur sennilegri en framburður U 38
- Í máli, sem höfðað var til heimtu skaðabóta vegna galla á gleri, byggði kaupandi kröfur sínar á því m. a., að seljandi hefði ábyrgzt glerið í 5 ár. Studdi kaupandi þá málsástæðu sína við bréf verktaka og bréf verkfræðings, sem eigi voru þó kvaddir fyrir dóm til vættis um þetta atriði né heldur starfsmenn seljanda. Var talið ósannað gegn andmælum seljanda, að hann hefði tekizt nefnda ábyrgð á hendur .. 82
- Í máli út af árekstri skipa gat skýrsla skipstjóra um það, hverja stefnu hann stýrði, eigi staðizt að álitu sérfróðra meðdómenda í héraði 127
- Tekið fram í dómi, að sekt sökunauts væri sönnuð án tillits til skýrslna rithandarathuganda 318
- Átök urðu milli S og Sk. Höfðaði Sk skaðabótamál á hendur S vegna meiðsla, er hann taldi sig hafa orðið fyrir. Dæmt var hins vegar, að óvist væri, að meiðslin hefðu orðið í þessum átökum, og ósannað, að S hefði átt sök á þeim .. 807
- Handhafi farmskírteinis krafði farmflytjanda um vörur, sem í farmskírteininu greindi. Farmflytjandi bar því við, að sækjanda hefðu þegar verið afhentar vörur þessar, en á það færði hann ekki sönnur 1039
- L. keypti miða í Happraetti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna

(H). Miðinn var keyptur hjá Á, umboðsmanni H. Þá er dregið var í þriðja flokki happdrættis H hinn 3. júlí 1965, hafði nefndur happdrættismiði verið tvívegis óendurnýjaður, en við drátt þennan dag féll kr. 500.000.00 vinningur á miðann. L krafði H um greiðslu á vinningsfjárhæðinni, en Á til vara. Taldi hún, að Á hefði lofað sér að sjá um endurnýjun miðans. Gegn eindregnum mótmælum Á færði L ekki sönnur fyrir því, að Á hefði skuldbundið sig gagnvart L til að endurnýja með sjálfs sín fé, þá er því væri að skipta, umræddan happdrættismiða. Að svo vöxnu máli varð þegar af nefndum sökum að sýkna H og Á af kröfum L 1082

Tékkar. Sjá fjársvik, skjalafals.

Tómlæti.

- Í máli, sem höfðað var til heimtu skaðabóta út af galla á gleri, kom kvörtun kaupanda of seint fram, sbr. 52. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup, enda sannaði kaupandi ekki nægilega, að seljandi hefði sýnt af sér vítavert gáleysi eða beitt svikum, sbr. 53. gr. sömu laga. Sjá lausafjárkaup .. 82
- Útgerðarmaðurinn H átti ýmis viðskipti við netjagerðina N h/f. N h/f krafði H um greiðslu skuldar, sem stafaði frá viðskiptum þessum. H viðurkenndi fyrir sjó- og verzlunardómi að hafa „sjálfsagt fengið reikninga“, sem lutu að viðskiptum þessum og náðu til tímabilsins 1. janúar 1959 til 30. júní 1962. Enn fremur viðurkenndi hann að hafa ekki borið fram mótmæli gegn reikningunum, fyrr en til málsóknar kom, en þeir báru með sér, að H hafði greitt inn á þá til 11. júní 1960. Með tilliti til þess, að H hreyfði eigi mótmælum við reikningum N h/f, fyrr en til málshöfðunar kom í nóvember 1962, eða meira en einu ári eftir að öll viðskiptin, sem um var að ræða, áttu sér stað, svo og þess, að mótbárur H við reikningunum voru órökstuddar og ósannaðar, komst sjó- og verzlunardómur að þeirri niðurstöðu, að eigi væru efni til að taka sýknukröfu H til greina, sbr. 6. gr. og 52. gr. laga nr. 39/1922. Var sú niðurstaða staðfest í Hæstarétti, enda gerði H enga viðhlitandi grein fyrir breytingu, sem hann hafði gert á fyrrgreindum framburði sínum fyrir sjó- og verzlunardómi 518
- J seldi Á h/f hálfu söltunarstöð sína að Siglufirði með kaup- og starfrækslusamningi, sem gerður var 9. apríl 1953. Var svo kveðið á meðal annars í samningi þessum, að Á h/f tæki að sér greiðslu að hálfu á víxilskuldum við Útvegsbanka Íslands h/f, sem tryggðar voru með veði í hinni seldu eign. Einnig var tekið fram, að kaupandi hefði greitt eftir-

stöðvarnar, kr. 21.000.00. Í samningnum var það ákvæði, að J skyldi heimilt að endurgreiða fyrir 31. desember 1953 nefndar kr. 21.000.00 ásamt vöxtum og kostnaði, og væri þá samningurinn úr gildi fallinn. Að öðrum kosti yrði Á h/f eigandi skv. samningnum. Með afsali, dags. 22. júní 1961, afsalaði J fyrrgreindri sildarsöltunarstöð til S h/f. Á h/f höfðaði þá mál á hendur S h/f og J og gerði þær dómkröfur, að nefnt afsal J til S h/f yrði dæmt ógilt, að því er varðaði helming umræddrar fasteignar. Taldi Á h/f, að J hefði eigi endurgreitt fyrrgreindar kr. 21.000.00 ásamt vöxtum og kostnaði og Á h/f því orðið eigandi söltunarstöðvarinnar hálftrar skv. beinum orðum samningsins frá 1953. J kvaðst hafa rekið söltunarstöðina árin 1953 og 1954 í félagi við Á h/f. Hefðu framkvæmdastjórallaun sín verið kr. 84.000.00 þessi ár og Á h/f átt að greiða helming þeirra, kr. 42.000.00, og hefði sú fjárhæð gengið til skuldajafnaðar við kröfur Á h/f, þar á meðal „kr. 21.000.00 skv. áðurgreindum kaupsamningi“. Á h/f taldi hins vegar J nefnda fjárhæð með kostnaði, kr. 21.136.00, til skuldar á reikningum sínum á þeim tímum, er skipti máli. Þá hafði Á h/f eigi talið hálfa söltunarstöðina fram til skatts sem sína eign, að minnsta kosti ekki fram til 1960. Eigi innti Á h/f heldur af hendi greiðslu þeirra víxilskulda, er það skv. framansögðu samdi sig undir með samningnum frá 1953. Tók S h/f að sér greiðslu víxilskulda þessara árið 1961. Í tveimur samningum frá árunum 1959 og 1960, sem Á h/f og J voru aðiljar að auk annarra, var J talinn eigandi nefndrar sildarsöltunarstöðvar og honum áskilin leiga fyrir afnot stöðvarinnar. Á h/f lét hinn 23. apríl 1960 þinglýsa áðurnefndum kaup- og starfrækslusamningi frá 9. apríl 1953, en eigi varð séð, að Á h/f hefði krafist um afsal fyrir þann tíma. Eins og kaup- og starfrækslusamningnum var háttað, varð að telja, að hátterni fyrirsvarsmanna Á h/f, sem að framan greinir, hefði leitt til niðurfalls þess réttar, sem Á h/f átti skv. honum

707

Í máli út af ágreiningi um lóðamörk var tekið fram, að lóðar-eigandi hefði ekki í tæka tíð haft uppi vefengingu á tiltekinni yfirlýsingu sinni um lóðamörkin

796

Á tímabilinu frá því í júní og til loka nóvember 1962 keypti Í h/f afla af báti K, þar í skarkola. Sex reikningar voru á áminntum tíma gefnir út fyrir afla þeim, er lagður var upp hjá Í h/f, og var þar hvert kg. af skarkola reiknað kr. 4.00 upp til hópa. Fékk K greiðslur skv. reikningum þessum og kvittaði þá fyrirvaralaust. K höfðaði mál á hendur Í h/f og krafðist kr. 5.35 fyrir hvert kg. af kolanum. Reisti K kröfur sínar á verðákvæðum Verðlagsráðs

sjávarútvegsins frá 18. maí 1962, sem m. a. tiltók lágmarksverð fyrir skarkola, kr. 5.35 fyrir 1. flokk og kr. 3.57 fyrir 2. flokk, en skv. 10. gr. laga nr. 97/1961 um Verðlagsráð sjávarútvegsins eru ákvarðanir verðlagsráðs bindandi sem lágmarksverð, og má enginn selja sjávarafla undir því verði, sem ákveðið er eftir ákvæðum þeirra laga. Nefnd verðákvörðun verðlagsráðs var miðuð við það, að Ferskfiskeftirlitið framkvæmdi gæðaflokkun á fiski þeim, er verðlagður var, sbr. 1. og 2. gr. laga nr. 42/1960. Ferskfiskeftirlitið framkvæmdi hins vegar eigi gæðaflokkun á skarkola á Suðureyri, en þar lagði K upp fisk sinn hjá Í h/f á þeim tíma, er kaup K og Í h/f gerðust. Varð Í h/f ekki gefin sök á aðgerðaleysi Ferskfiskeftirlitsins. K krafðist eigi gæðamats, og hann kvittaði skv. framansögðu hvern reikning á fætur öðrum, þar sem honum var reiknað hvert kg. á kr. 4.00. Loks hófst hann eigi handa um að krefja Í h/f um viðbótargreiðslur fyrir skarkolann, fyrr en liðnir voru 22 mánuðir frá því að viðskiptum aðilja lauk. Að svo vöxnu máli voru eigi efni til að taka kröfur K til greina . . 942

Umboð.

L keypti miða í Happpdrætti Dvalarheimilis aldraðra sjómanna (H). Miðinn var keyptur hjá Á, umboðsmanni H. Þá er dregið var í þriðja flokki happpdrættis H hinn 3. júlí 1965, hafði nefndur happpdrættismiði verið tvívegis óendurnýjaður, en við drátt þennan dag féll kr. 500.000.00 vinningur á miðann. L krafði H um greiðslu á vinningsfjárhæðinni, en Á til vara. Taldi hún, að Á hefði lofað sér að sjá um endurnýjun miðans. Gegn eindregnum mótmælum Á færði L ekki sönnur fyrir því, að Á hefði skuldbundið sig gagnvart L til að endurnýja með sjálfs sín fé, þá er því væri að skipta, umræddan happpdrættismiða. Að svo vöxnu máli varð þegar af nefndum sökum að sýkna H og Á af kröfum L . . 1082

Umboðslaun.

Í septembermánuði 1964 var b/v Á, eign Bæjarútgerðar Hafnarfjarðar (B), seldur til Grikklands. Danska firmað S, sem rekur skipasölu og skylda starfsemi í Kaupmannahöfn, og umboðsmaður þess hér á landi, G, töldu sig eiga rétt til umboðslauna vegna sölu þessarar. Málavextir voru þeir, að hinn 19. ágúst 1964 sendi B grísku firma símskeyti með fyrirspurn um, hvort firmað gæti vísað á kaupanda að b/v Á. Í svarskeyti, sem B barst 31. s. m., kvaðst fyrirsvarsmaður gríska firmans senda tvo nafngreinda menn, sem hefðu áhuga á kaupunum og væru væntanlegir samdægurs eða daginn eftir. Menn þessir, sem voru grískir,

komu til Reykjavíkur hinn 1. september s. á. Tókust samningar með þeim og B um sölu togarans nokkrum dögum síðar. Ekki var leitað eftir skýrslum þessara grísku manna um viðskiptin og eigi var heldur aflað skýrslu fyrirsvarsmanna gríska firmans um afskipti þess, áður en kaupin gerðust. Ekki lágu fyrir önnur gögn um afskipti S en þau, sem fram komu í bréfum til G, en þar sagði meðal annars svo um kaupin á b/v Á: „på den anden side må vi se i øjnene, at vi faktisk ikke har bragt disse skibe i forslag til disse købere“. Þá var ósannað, að G hefði boðið fram aðstoð sína, fyrr en eftir að B barst greint svarskeyti frá gríska firmanu. Að svo vöxnu máli varð að leggja það til grundvallar í málinu, sem kom fram í greindum símkeytum, að gríska firmað hefði komið á því sambandi með B og kaupendunum, sem leiddi til samninga. Þá var hvorki sannað, að G hefði verið fengið umboð til þess að selja b/v Á né að B eða hinir grísku kaupendur hefðu samþykkt 2% umboðslaun til S og G. Var B því sýknuð af umboðslaunakröfu G og S 552

Umferðarlög. Sjá áfengislög, bifreiðar.

Umferðarréttur.

Í ágreiningsmáli um selveiði í Þjórsá, er reis með eigendum Háfshverfis í Rangárvallasýslu (H) og eigendum Fljótshóla í Árnessýslu (F), var staðfest lögbann við því, að H skytu eða styggðu sel í Þjórsá að svo stöddu innan landamerkja Fljótshóla. Hins vegar var eigi rétt að meina H friðsama för um Þjórsá á nefndu svæði, enda skytu þeir hvorki né styggðu sel þar, sbr. 6. gr. laga nr. 48/1956. Sératkvæði .. 1047

Uppboð.

Þ keypti húseign af Ó og P og greiddi kaupverðið m. a. með útgáfu tveggja skuldabréfa, tryggðra með 2. veðrétti í hinni seldu húseign. Þar sem Þ stóð ekki í skilum með afborganir og vexti af skuldabréfunum, kröfðust Ó og P uppboðs á húsinu, og var þeim lagt húsið út sem ófullnægðum veðhöfum á uppboðsþingi. Þ höfðaði mál á hendur Ó og P út af húsakaupunum og krafðist m. a. skila á skuldabréfunum. Ó og P voru dæmdir til að greiða Þ skaðabætur, en krafa Þ um afhendingu skuldabréfanna var hins vegar ekki tekin til greina, enda var húseignin skv. framansögðu lögð Ó og P út sem ófullnægðum veðhöfum samkvæmt skuldabréfunum við uppboð 688

Hinn 17. janúar 1966 krafðist Gjaldheimtan í Reykjavík uppboðs á fasteign, sem hún taldi vera eign A, en var raun-

- verulega þinglesin eign H, til lúkningar opinberum gjöldum. Hinn 16. febrúar 1966 krafðist J síðan uppboðs á sömu fasteign samkvæmt handhafaðaskuldabréfi, útgefnu 12. júní 1965 af H og samþykktu af A, eiginmanni hennar. Þá krafðist Landsbanki Íslands hinn 17. febrúar 1966 uppboðs á grundvelli fjárnáms í eigninni. Loks krafðist Gjaldheimtan hinn 3. maí 1966 uppboðs fyrir opinberum gjöldum H. Var nefnd eign boðin upp og seld á uppboðsþingi í júlí 1966. Uppboðskaupandi var S. H áfrýjaði uppboðsmálinu og krafðist ógildingar á uppboðsgerðinni. J krafðist skv. framansögðu uppboðs á umræddri eign. Var mætt af hendi J á uppboðsþingi 18. maí 1966, en ekki síðar. J varð aðili uppboðsmálsins í héraði, sbr. 3. tl. 8. gr. og 3. mgr. 22. gr. laga nr. 57/1949, og hefði efnisdómur í Hæstarétti um uppboðið bundið hann. J var hins vegar ekki stefnt fyrir Hæstarétt, og varð af þeim sökum að vísa málinu frá Hæstarétti 823
- Fyrir uppboðsrétti gerði uppboðspoli þær kröfur, að tiltekin krafa, sem hann taldi til á hendur uppboðsbeiðanda, kæmi til skuldajafnaðar við kröfur uppboðsbeiðanda. Krafa uppboðspola byggðist á áfrýjanlegum dómi, sem ekki var orðinn aðfararhæfur. Uppboðsbeiðandi vildi ekki una dóminum og kvaðst ætla að áfrýja honum. Að svo vöxnu máli voru ekki skilyrði fyrir hendi til þess að skuldajafna dómskuldinni við kröfu uppboðsbeiðanda gegn vilja hans. Þegar málið kom til úrlausnar í Hæstarétti, hafði nefndum dómi og verið áfrýjað 864
- Uppboðs var krafizt á grundvelli fjárnáms. Í endurríti af þeirri réttargerð, sem var í dómsgerðum málsins, var þess eigi getið, að fógeti hefði lýst fjárnámi í fasteign þeirri, sem uppboðs var beiðzt á. Var réttargerð þessi því eigi löglegur grundvöllur uppboðs, sbr. 1. gr. laga nr. 57/1949. Var af þeim sökum felldur úr gildi úrskurður uppboðsréttar um, að uppboð skyldi fram fara, og synjað um framgang uppboðsins 935
- J og S keyptu saman beltavél, en nokkru síðar keypti J eignarhluta S. Hinn 24. nóvember 1965 framkvæmdi fógeti þrjár fjárnámsgerðir til fullnustu þriggja dóma á hendur S. Héraðsdómslögmaðurinn H mætti fyrir S, sem ekki var viðstaddur. Skv. kröfu umboðsmanns gerðarbeiðanda og ábendingum mættis lýsti fógeti yfir fjárnámi „í skurðgröfu P.H.“. S, gerðarþolandinn, átti á þeim tíma, er máli skipti, aðra beltavél af sömu gerð og J átti. Bar sú vél einkennistöluna nr. 6770 og var uppi í Rauðhólum, en beltavél J bar hins vegar einkennistöluna nr. 6769, og var hún geymd inni í Sæviðarsundi. Einkennning hinnar fjárnumdu

vélar var þannig mjög ábótavant í fjárnámsgerðinni, sbr. 45. gr. laga nr. 19/1887. Á grundvelli nefndrar fjárnámsgerðar báðu umboðsmenn fjárnámshafa um uppboð á skurðgröfunni, og fór uppboðið fram hinn 27. apríl 1966. Var þar seld beltavélin nr. 6769, eign J. Uppboðskaupendur voru H og JBJ, sem jafnframt var þingvottur við uppboðið. Um þingvotta segir svo í 41. gr. laga nr. 85/1936, að þeir megi hvorki vera svo venzlaðir dómara né aðilja sem segir í 1. mgr. 1. tl. 125. gr. sömu laga. Þessi regla á við um uppboð, sbr. 4. gr. laga nr. 57/1949. Á framangreindu uppboðsþingi gerðist uppboðsvotturinn uppboðskaupandi og þar með aðili uppboðsmálsins. Var þessi háttsemi við framkvæmd uppboðsins brýnt brot á nefndri 41. gr., og átti uppboðshaldari eigi að sinna boði þingvottsins. J áfrýjaði uppboðsmálinu til Hæstaréttar og krafðist þess, að nauðungaruppboðið yrði úr gildi fellt. J mætti hvorki né lét mæta á uppboðsþinginu, enda hafði hann ekki hugmynd um, að selja skyldi þar beltavélina nr. 6769. Af þessum sökum var hann ekki bundinn af uppboðsgerðinni og þurfti því eigi að áfrýja henni. Hins vegar varð að telja, að hann hefði haft slíkra hagsmuna að gæta, að slík áfrýjun hefði verið honum heimil. Héraðsdómslögmaðurinn H tók við stefnu f. h. S, en H lýsti því yfir í greinargerð, dags. 20. október 1967, sem hann sendi Hæstarétti, að hann hefði eigi haft umboð til að taka á móti stefnu á hendur S. Varð því að vísa málinu frá Hæstarétti, sbr. 8. gr. laga nr. 57/1949 um nauðungaruppboð .. 1072

Útburðargerðir.

Hinn 7. apríl 1926 leigði hafnarstjórn Reykjavíkur (H) Kol og Salt h/f (K) svæði á austurbakka Reykjavíkurhafnar til 20 ára frá 1. júlí 1926 að telja. Þá er leigutíminn rann út, fór K þess á leit, að leigusamningurinn yrði framlengdur um 20 ár. Hinn 26. apríl 1946 samþykkti H að verða við erindinu, og var hafnarstjóra falið að semja við K á leigu-grundvelli frá ári til árs. Eigi var gerður nýr leigusamningur um leiguna, en K hélt áfram notkun og umráðum leigusvæðisins, og ársleigan, sem ákveðin skyldi skv. samningnum frá 7. apríl 1926 af lóðamatsnefnd fyrirfram fyrir 5 ár í senn, var eftir 1. júlí 1946 ákveðin af H. Varð að telja, að ákvæði samningsins frá 7. apríl 1926 hefðu framlengzt, að svo miklu leyti sem þeim var ekki breytt í framkvæmd. Skv. 8. gr. síðastnefnds samnings skyldi K, að loknum leigutíma, eiga forleigurétt á hinn leigðu lóð með sömu kjörum og aðrir. H krafðist þess, að K yrði borið út af ákveðnum hluta þess svæðis, sem K hafði skv. framan-

sögðu haft umráð yfir. Því var lýst yfir af hálfu H, að H/f E hefði verið gefið loforð um bráðabirgðaafnot af hluta svæðisins, en að öðru leyti yrði það notað í þágu H. Væri síðan ætlunin, að á lóðinni yrði reist bygging í samvinnu H/f E og H, vörugeymsluhús og bifreiðageymslur mjög miklar, auk þess sem næsti áfangi Tryggvagötu yrði lagður í gegnum þá byggingu. Við athugun á yfirlýsingu þessari voru eigi fyrir hendi nægilega glögg skil á því, að K væri eigi unnt að neyta forleiguréttar til hinnar umdeildu lóðar allrar eða af hluta með sömu kjörum og aðrir. Var að svo komnu máli varhugavert að dæma útburð á hendur K 117

Fógetadómur úrskurðaði, að áfrýjun frestaði ekki framkvæmd úrskurðar um útburðargerð og að útburður skv. síðarnefndum úrskurði ætti að fara fram. Fyrstnefndum úrskurði var skotið til Hæstaréttar með kæru, en málinu var vísað frá Hæstarétti, þar sem það sætti ekki kæru, sbr. 21. gr., 3. tl., laga nr. 57/1962 875

Útivist aðilja.

Áfrýjandi sótti ekki dómþing:

Útivistardómur 11, 89, 90, 193, 194, 476, 560, 705, 706, 845,
846, 973, 1100, 1101, 1102

Vanheimild.

Hús selt með lóðarréttindum, en reyndist lóðarréttindalaust. Sjá fasteignakaup 688

Varðskip.

Á var stýrimaður á v/b G, eign Landhelgisgæzlu Íslands (L), frá 1. marz til 9. júní 1962. Á taldi, að skylt hefði verið að hafa 2 stýrimenn á skipi þessu, sbr. m. a. 46. gr. laga nr. 66/1946 og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 32/1935. Þar sem svo var ekki, taldi Á sig eiga rétt á hluta af launum 2. stýrimanns, sbr. 23. gr. sjómannalaga nr. 41/1930, en þá greiðslu fékk Á ekki fyrir tímabilið frá 1. apríl til 9. júní 1962. Höfðaði Á mál á hendur L til heimtu þeirra launa. V/b G, sem var 85 rúmlestir að stærð, var eign L og skráður sem varðskip til 3. marz 1962, er skráningarstarfsheiti skipsins var breytt í björgunarskip að ósk L. Í skipshafnarskrá var tekið fram 1. janúar 1962, að skipið stundaði björgun, og var því starfsheiti haldið til 3. september s. á., en þá var skráð í skipshafnarskrána, að starfsemi skipsins væri landhelgisgæzla. Á var lögskráður á skipið 8. marz 1962, en skráður úr skiprúmi 15. júní s. á. Af leiðarþók skipsins varð ekki séð, að það hefði á þeim tíma, sem máli skipti, verið notað til landhelgisgæzlu. Var því eigi skylt að hafa

tvo stýrimenn lögskráða á skipið umræddan tíma. Var L því sýknuð af kröfum Á 832

Varnarlið Bandaríkjanna á Íslandi.

J, skrifstofustjóra verzlunar varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli, var sagt upp starfi sínu. J, sem taldi sig eiga rétt til skaðabóta af því tilefni, höfðaði bótamál á hendur ríkissjóði. Ríkissjóði var dæmd sýkna þegar af þeirri ástæðu, að J réðst til varnarliðsins án milligöngu íslenzkra aðilja 827

Varnarþing.

P h/f höfðaði mál á hendur H, sem dvaldist í Malasíu. Lagt var fram vottorð Manntalsskrifstofu Reykjavíkurborgar um, að H væri skráður í manntal í tilteknu húsi í Reykjavík, og vottorð húsráðanda þar um, að hann hefði fengið endurrit stefnunnar í hendur og sent H það strax með bréfi. Talið var, að P h/f hefði mátt reka málið fyrir bæjarþingi Reykjavíkur samkvæmt 1. mgr. 82. gr. laga nr. 85/1936 .. 1161

Vátryggingar.

Árekstur varð milli v/b P, sem var eign E, og m/s H í eigu S, með þeim afleiðingum, að v/b P sökk. Ekkert bjargaðist annað úr v/b P en gúmmibátur. V/b P var vátryggður hjá V fyrir kr. 604.000.00. Var $\frac{1}{10}$, eða kr. 60.400.00, í sjálfsábyrgð E. V greiddi, eftir að báturinn fórst, E og veðhöfum bátsins 75% af þeirri fjárhæð, sem var í vátryggingu, eða kr. 407.700.00. V og E kröfðust skaðabóta úr hendi S, og var S gert að bæta V og E tjón þeirra að $\frac{1}{2}$ hluta. Í virðingargerð var v/b P metinn með öllum búnaði á kr. 604.000.00, þar á meðal var gúmmibáturinn metinn á kr. 22.230.00. Virðingargerð þessari var ekki hnekkt, og var hún því lögð til grundvallar í málinu, m. a. um verðmæti gúmmibátsins, enda var ósannað, að hann hefði skemmt. Frá þeirri fjárhæð, sem V hafði samkvæmt framansögðu greitt, var dregið matsverð gúmmibátsins. Mismunurinn var þá kr. 385.470.00. Var S gert að greiða V $\frac{1}{2}$ hluta þeirrar fjárhæðar, eða kr. 77.094.00. 10% af verði bátsins var í sjálfsábyrgð eiganda, eða kr. 60.400.00. V greiddi aðeins 75% af þeim hluta, sem í tryggingu var. Ógreitt vátryggingarfé í tryggingu nam því kr. 135.900.00. Samanlagðar fjárhæðir þessar voru kr. 196.300.00. Var S dæmt að greiða E $\frac{1}{2}$ hluta þeirrar fjárhæðar, eða kr. 39.260.00 127

Hinn 15. maí 1965 var dráttarvél í eigu Sandgræðslu ríkisins ekið utan í bifreið, sem var eign Landnáms ríkisins. Við áreksturinn varð tjón á bifreiðinni, sem nam kr. 5.236.00. Dráttarvélin var vátryggð hjá Vátryggingarfélaginu h/f

- (V) venjulegri ábyrgðartryggingu fyrir slík tæki skv. 1 mgr. 70. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Sagði í váttryggingarskírteininu, að tryggt væri „gegn sérhverri einkaréttarskaðabótakröfu, sem váttryggingartaka samkvæmt núgildandi íslenskum umferðarlögum er skylt að tryggja gegn sem eiganda hinnar váttryggðu bifreiðar vegna tjóns, sem hlotizt hefur af notkun hennar“. Með lögum nr. 17/1965 um landgræðslu var sett á stofn sjálfstæð stofnun, Landgræðsla ríkisins, sem fer með landgræðslumál. Jafnframt því sem Sandgræðsla ríkisins var lögð niður með lögum þessum, yfirtók Landgræðsla ríkisins eignir og skuldir og annað, er henni viðkom. Landnámsstjóri fyrir hönd Landnáms ríkisins höfðaði mál gegn V og landgræðslustjóra f. h. Landgræðslu ríkisins vegna Sandgræðslu ríkisins til heimtu bóta fyrir ofangreint tjón. Landbúnaðarráðherra hafði að vísu lögum samkvæmt yfirstjórn Landnáms ríkisins og Sandgræðslunnar, og báðar heyrðu stofnanir þessar undir landbúnaðarráðuneytið og voru ríkiseign. Hins vegar var um að tefla tvær sjálfstæðar ríkisstofnanir, sem störfuðu skv. sérstökum lögum og voru alveg óháðar hvor annarri, bæði hvað snerti rekstur og reikningsskil. Dráttarvélin var skrásett eign Sandgræðslunnar og rekin á kostnað og áhættu þeirrar stofnunar. Það tjón, sem dráttarvélin olli á bifreið Landnáms ríkisins, átti að bætast af fé Sandgræðslunnar, og var það eigi á valdi framkvæmdarvalds ríkisins að gera þar aðra skipan á án sérstakrar lagaheimildar. Því varð að telja, að stofnanir þessar kæmu fram sem sjálfstæðir aðilar í þeim lögskiptum, sem málið fjallaði um. Samkvæmt því og með hliðsjón af 68. gr., 1. mgr. 69. gr. og 2. mgr. 74. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 bar V og Landgræðslu ríkisins vegna Sandgræðslu ríkisins að bæta Landnámi ríkisins ofangreint tjón. Sératkvæði 251
- Verzlun, sem innbrot var framið í, hafði þjófnaðartryggingu. Tryggingafélag gerði kröfu í refsímáli út af innbrotinu um, að ákærðu greiddu skaðabætur, er nam þeirri fjárhæð, sem tryggingafélagið greiddi verzlunareigandanum 645
- M flutti út niðurlagða sild í dósum með skipi H/f E, sem fór frá Reykjavík 14. maí 1963. Fór vörusending þessi með skipinu til Hamborgar, en þaðan skyldi hún flutt til Halifax í Kanada. Umboðsmaður H/f E í Hamborg kom vörusendingunni í skip, sem flutti hana til Liverpool, þar sem henni átti að skipa um borð í annað skip til flutnings vestur um haf. Í Liverpool kom í ljós, að síldin var skemmd orðin, og fór svo, að henni var fleygt að boði heilbrigðisyrivalda. Sjóváttrygging hafði verið keypt hjá S, sem M krafði um tjónbætur. Leggja varð til grundvallar, að síldin hefði

orðið ónýt vegna eigin eðlis. Í 5. gr. váttryggingarskilmála S undanskildi S sig allri ábyrgð á tjónum, er stöfuðu af töfum eða eðlislægum göllum hinna váttryggðu vara. Skv. þessu ákvæði, sem samrýmdist 62. gr. laga nr. 20/1954, og svo því, sem fram var komið um orsakir til skemmdanna á hinn váttryggðu vöru, varð eigi talið, að um bótaskyld tjón væri að ræða. Var S því sýknað af bótakröfum M 743

Þ hafði tiltekna landspildu í Kringlumýri á leigu sem erfðafestuland, en það var eign Reykjavíkurborgar. Þ reisti á sínum tíma einlyft íbúðarhús úr timbri á landi þessu og enn fremur skúrbyggingar. Voru mannvirki þessi reist án leyfis borgaryfirvalda. Hinn 2. júní 1959 samþykkti bæjarráð að neyta heimildar sinnar til að taka landið úr erfðafestu. Var gerður samningur við Þ um afhendingu landsins og önnur atriði. Á sínum tíma, áður en Reykjavíkurborg neytti heimildar sinnar til að taka landið úr erfðafestu, hafði Þ brunatryggt húsið hjá Húsatryggingum Reykjavíkurborgar (H). Virtist húsið hafa verið metið til brunabótaverðs með mati dómkvaddra manna, sbr. 4. gr. laga nr. 25/1954 og áður 2. gr. laga nr. 1/1924, en brunabótafjárhæðin síðan hækkað eftir ákveðinni vísitölu. Borgaryfirvöld kröfðust niðurrifs á húsi Þ með bréfi hinn 27. janúar 1962. Ekki varð samt af því, að húsið yrði rífið. Bjuggu Þ og eiginkona hans, T, í húsinu, unz Þ lézt hinn 11. janúar 1964, og T ein eftir það fram í október s. á. Þá flutti T úr húsinu, en T, sem hafði atvinnu af að baka kökur fyrir verðlanir, vann að bakstri þessum í húsinu fram til þess tíma, er það brann 19. janúar 1965. Brunabótafjárhæð hússins var þá kr. 192.000.00, og höfðaði T mál á hendur H til heimtu þeirrar fjárhæðar. Skýra varð framangreindan samning milli Þ og Reykjavíkurborgar svo, að Þ hefði átt rétt á að búa um stundarsakir í húsinu og til að hagnýta sér það til niðurrifs eða brottflutnings. Var Þ skv. því aðili að þeim fjárhagslegu hagsmunum, sem skv. þessum lögskiptum voru tengdir húsinu. Þar sem Þ hélt áfram að greiða H brunabótaiðgjald af húsinu, þrátt fyrir umrædda samninga við Reykjavíkurborg, varð að líta svo á, að áfram hefði gilt fyrrgreindur samningur um brunatryggingu hússins og að með honum hefðu verið tryggðir áðurnefndir fjárhagslegir hagsmunir, sem Þ og síðar T áttu í húsinu, sbr. 1. mgr. 54. gr. laga nr. 20/1954, að svo miklu leyti sem um þá gat verið að ræða. Varð eigi fallið á, að upp hefðu komið nein þau atvik, er leystu H frá ábyrgð sinni skv. umræddum váttryggingarsamningi, þar sem bæði brast gögn um þá hugrænu afstöðu Þ og T, sem máli skipta skv. 7. gr., sbr. 6. gr. og 45. gr. laga nr.

20/1954, og um þá váttryggingarskilmála af hálfu H, er þýðingu gátu haft skv. nefndum lagaákvæðum. Einnig brast öll rök til að beita ákvæðum 4. gr. laga nr. 20/1954. Er húsið brann, átti T eigi aðra hagsmuni, sem hún skv. framansögðu gat gert kröfu út af á hendur H, en þá, er fólgirnir voru í rétti T til að hagnýta sér húsið með niðurrifi eða brottflutningi. Varð ekki fallizt á það með H, að T hefði þá verið búin að fyrirgera þessum réttindum, þótt hvorki hún né Þ hefði sinnt fyrir mælum borgaryfirvalda um að fjarlægja húsið, enda var í tilkynningu þess efnis eigi settur neinn ákveðinn frestur í því skyni. Eigi lágu fyrir nein skýr gögn um, hver sjónarmið hefðu verið lögð til grundvallar brunabótamati því á umræddu húsi, sem brunabótafjárhæðin, kr. 192.000.00, byggðist á. Samt var augljóst, að gagnger breyting hafði orðið á verðmæti þeirra fjárhagslegu hagsmuna, sem húsinu voru tengdir, frá því að mat þetta var framkvæmt og fram til þess tíma, er húsið brann. Varð af þeirri ástæðu ekki talið, að í umræddum váttryggingarsamningi hefði lengur verið gengið út frá ákveðnu verði hinna váttryggðu hagsmuna, sbr. 2. mgr. 39. gr. laga nr. 20/1954. Ekki fór fram neitt mat á tjóni því, sem T taldi sig verða fyrir við húsbrunann, sbr. 4. gr. laga nr. 25/1954. Eigi lagði T heldur fram nein önnur skýr gögn um, að hún hefði beðið tjón við húsbrunann, en með öllu var óvíst, að verðmæti hússins til niðurrifs eða brottflutnings hefði svarað þeim kostnaði, sem þeim framkvæmdum var óhjákvæmilega samfara. Skv. þessu voru H sýknaðar af kröfum T

753

Veðréttindi. Sjá einnig handveð, sjóveðréttur.

Þ keypti húseign af Ó og P og greiddi kaupverðið m. a. með útgáfu tveggja skuldabréfa, tryggðra með 2. veðrétti í hinni seldu húseign. Þar sem Þ stóð ekki í skilum með afborganir og vexti af skuldabréfunum, kröfðust Ó og P uppboðs á húsinu, og var þeim lagt húsið út sem ófullnægðum veðhöfum á uppboðsþingi. Þ höfðaði mál á hendur Ó og P út af húsakaupunum og krafðist m. a. skila á skuldabréfunum. Ó og P voru dæmdir til að greiða Þ skaðabætur, en krafa Þ um afhendingu skuldabréfanna var hins vegar ekki tekin til greina, enda var húseignin skv. framansögðu lögð Ó og P út sem ófullnægðum veðhöfum samkvæmt skuldabréfunum við uppboð

688

Veiði.

Ágreiningur reis um selveiði í Þjórsá með eigendum jarðarinn-

ar Fljótshóla í Árnessýslu (F) og eigendum þeirra jarða í Rangárvallasýslu, sem einu nafni eru nefndar Háfshverfi (H). Létu F leggja lögbann við því, að H eða aðrir á þeirra vegum ferðuðust um eða stunduðu nokkurs konar veiðiskap í Þjórsá innan marka Fljótshóla eða spilltu þar veiði með skotum eða á annan hátt frá austurbakka árinna. Höfðuðu F síðan mál til staðfestingar nefndu lögbanni. Skv. 15. gr. tilskipunar 20. júní 1849 um veiði á Íslandi bar sýslumönnum af sjálfsdáðum og óbeðið af eiganda hvert ár að lýsa friðhelgi þeirra staða, þar sem landselaveiði eða útsela þá var tíðkuð með nótum eða öðrum hætti. Var eigi vitað, að slík friðlýsing hefði átt sér stað um ós eða ósasvæði Þjórsár. Skv. 4. gr. laga nr. 16/1876 skyldi hverjum manni heimilt að skjóta seli eða styggja í veiðiám og ósum, þar sem lax gengi, ef eigi væri þar friðlýst selalátur eða æðarfuglaeggver. Í 4. gr. laga nr. 5/1886 um friðun á laxi, sem leystu lög nr. 16/1876 af hólmi, var mælt, að hverjum manni skyldi vera heimilt að skjóta sel og styggja í ám og árósum, er lax gengi um, þó mátti ekki raska þinglesinni friðun eggvera og selalátra, nema fullt gjald kæmi fyrir, slíkt er dómkvaddir menn mætu. Í 71. gr. laga nr. 61/1932 um lax- og silungsveiði, sem tóku við af lögum nr. 5/1886, sagði, að hverjum manni væri heimilt að skjóta eða styggja sel í veiðivötnum eða ósum þeirra, ef eigi væri öðruvísi mælt í lögum. Þetta ákvæði var óbreytt tekið í 72. gr. laga nr. 112/1941 um lax- og silungsveiði. Í 97. gr. laga nr. 53/1957 um lax- og silungsveiði er ákvæðið orðað svo: „Hverjum manni er rétt að skjóta eða styggja sel í veiðivatni og ósi eða ósasvæði, enda sé eigi öðruvísi mælt í lögum“. Skv. gögnum málsins varð við það að miða, að ós Þjórsár í sjó og svo ósasvæði a. m. k. að nokkru væri innan landamerkja Fljótshóla. Ætla varð eftir gögnun málsins, að F og forverar þeirra á Fljótshólum hefðu óátalið um langan aldur rekið selaveiði í ósi Þjórsár og ósasvæði hennar fyrir landi Fljótshóla. Varð því með skírskotun til 67. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 að líta svo á, að hver sá, sem hygðist neyta heimildar 97. gr. laga nr. 53/1957 til seladráps í Þjórsá innan landamerkja Fljótshóla, skyldi fyrst inna af hendi til F fébætur, sem ákveða bæri með mati, ef eigi semdi. H buðu eigi fram slíkar bætur og bar því að staðfesta lögbann við því, að H skytu eða styggðu sel í Þjórsá að svo stöddu innan landamerkja Fljótshóla. Hins vegar var eigi rétt að meina H friðsama för um Þjórsá á nefndu svæði, enda skytu þeir hvorki né styggðu sel þar, sbr. 6. gr. laga nr. 48/1956. Sératkvæði .. 1047

Verðlagning fisks.

Á tímabilinu frá því í júní til loka nóvember 1962 keypti Í h/f afla af báti K, þar í skarkola. Sex reikningar voru á áminnztum tíma gefnir út fyrir afla þeim, er lagður var upp hjá Í h/f, og var þar hvert kg. af skarkola reiknað kr. 4.00 upp til hópa. Fékk K greiðslur skv. reikningum þessum og kvittaði þá fyrirvaralaust. K höfðaði mál á hendur Í h/f og krafðist kr. 5.35 fyrir hvert kg. af kolanum. Reisti K kröfur sínar á verðákvæðum Verðlagsráðs sjávarútvegsins frá 18. maí 1962, sem m. a. tiltók lágmarksverð fyrir skarkola, kr. 5.35 fyrir 1. flokk og kr. 3.57 fyrir 2. flokk, en skv. 10. gr. laga nr. 97/1961 um Verðlagsráð sjávarútvegsins eru ákvarðanir verðlagsráðs bindandi sem lágmarksverð og má enginn selja sjávarafla undir því verði, sem ákvæðið er eftir ákvæðum þeirra laga. Nefnd verðákvörðun verðlagsráðs var miðuð við það, að Ferskfiskeftirlitið framkvæmdi gæðaflokkun á fiski þeim, er verðlagður var, sbr. 1. og 2. gr. laga nr. 42/1960. Ferskfiskeftirlitið framkvæmdi hins vegar eigi gæðaflokkun á skarkola á Suðureyri, en þar lagði K upp fisk sinn hjá Í h/f á þeim tíma, er kaup K og Í h/f gerðust. Varð Í h/f ekki gefin sök á aðgerðaleysi Ferskfiskeftirlitsins. K krafðist eigi gæðamats og hann kvittaði skv. framansögðu hvern reikning á fætur öðrum, þar sem honum var reiknað hvert kg. á kr. 4.00. Loks hófst K eigi handa um að krefja Í h/f um viðbótargreiðslur fyrir skarkolann, fyrr en liðnir voru 22 mánuðir frá því að viðskiptum aðilja lauk. Að svo vöxnu máli voru eigi efni til að taka kröfur K til greina 942

Vettvangsdómur.

Talið rétt, að kaup meðdómenda í vettvangsdómi greiðist úr ríkissjóði, sbr. niðurlagsákvæði 2. gr. laga nr. 29/1965 672

Vettvangsmál.

E höfðaði mál á hendur L fyrir vettvangsdómi Suður-Múlasýslu til viðurkenningar á eignarrétti sínum yfir landspildu, er lá milli nafngreindra íbúðarhúsa. Í kröfugerð var þess ekki getið, hver væru talin mörk þessa landsvæðis né stærð þess tilgreind. Var krafan því ódómhæf, sbr. 88. gr. laga nr. 85/1936. Skv. 17. gr. laga nr. 41/1919 bar og að leggja fram í héraði nákvæman og staðfestan uppdrátt af þrætu-stað, en það var ekki gert. Af þessum sökum var héraðsdómur og meðferð málsins í héraði ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 672

Vextir.

Í máli, sem reis út af fasteignakaupum, voru vextir af skaðabótum til kaupanda dæmdir frá útgáfudegi stefnu 688

Vinnulaun. Sjá kjarasamningar, vinnusamningar.

Vinnusamningar.

E var skráður stýrimaður á m/b G, eign B, 1. október til 3. nóvember 1964, en var síðan skráður skipstjóri á bátnum um tímabilið 4. nóvember til ársloka 1964. Skv. 2. gr. kjarasamnings, sem vinnusamband aðilja hlítti, átti skipstjóri að hafa tiltekinn hundraðshluta af óskirum afla skips, þó aldrei minna en tvo hásetahluti, en 1. stýrimaður minni hundraðshluta af óskiru söluverði afla, mismunandi stóran eftir stærð skips, þó aldrei minna en einn og hálfan hásetahlut. Skv. 4. gr. samningsins ábyrgðist útgerðarmaður „skipstjóra og stýrimönnum mánaðarlegar greiðslur upp í hundraðshluta afla þeirra frá lögskráningardegi til afskráningardags“, skipstjóra og 1. stýrimanni kr. 11.440.00 á mánuði. Skyldu samningsaðiljar fá greitt upp í lágmarkskaup reglulega um miðjan hvern mánuð og mánaðamót. Tryggingartímabil á þeim veiðum, sem þarna var um að tefla, áttu að vera þrjú, þ. e.: Frá 1. marz til 31. maí, frá 1. júní til 30. september og frá 1. október til febrúarloka. Miðað við þær greiðslur, sem B hafði innt af hendi til E, var ljóst, að kaupábyrgð B hefði eigi orðið virk, ef E hefði verið stýrimaður á skipinu til 1. janúar 1965, og að kaupábyrgðin hefði heldur eigi orðið virk, ef E hefði verið skipstjóri tímabilið frá 1. október 1964, þá er hann ræðst á skipið, til 1. janúar 1965. E taldi, að meta bæri skipstjórátímabilið sem sérstakt kauptryggingartímabil, og þar sem aflahlutur hans hefði orðið sáralitill á þessu tímabili, ætti hann inni hjá B kauptryggingarfé. Höfðaði E mál á hendur B til heimtu þess fjár. Skv. 2. gr. umrædds kjarasamnings voru laun skipstjóra og 1. stýrimanns fyrst og fremst ákveðin sem tiltekinn hundraðshluti af afla skips. Með 4. gr. samningsins var útgerðarmanni hins vegar gert að greiða nefndum mönnum tiltekið lágmarkskaup, þótt afli brygðist, enda væri aflahluturinn verðminni en hið tiltekna lágmarkskaup, kr. 11.440.00 á mánuði miðað við tryggingartímabilið. Eigi var fyrir það synjað, að E hafði á því tryggingartímabili, sem máli skipti, til jafnaðar þetta lágmarkskaup á skipi B, þá er saman var lagður stýrimannstími hans og skipstjórátími. Ákvæði 4. gr. samningsins um tryggingartímabil og tilgangur ákvæðisins var svo skýr,

að eigi var talið, að umsamið tryggingartímabil klyfist, þá er skráður stýrimaður á skipi var skráður skipstjóri á því. Bar að skýra orð 4. gr. samningsins: „frá lögskráningardegi til afskráningardags“, þannig, að þau yrðu í samræmi við ákvæði 4. gr. um tryggingartilganginn og tryggingartímabilin. Skv. því var B sýknaður af kröfum E

604

F var skipstjóri á v/b H, sem var eign H, á vetrarvertíð og sumarsíldveiðum sumarið 1963. Gerði F af því tilefni ýmsar kröfur á hendur H. Í fyrsta lagi gerði F kröfur vegna sumarsíldveiða samtals kr. 65.618.81. Var kröfuliður þessi byggður á bókhaldsgögnum H og virtust aðiljar sammála um réttmæti hans, að öðru leyti en því, að H taldi, að auk þeirrar úttektar, sem viðurkennd var, hefði F á sumrinu 1963 tekið út peninga, samtals kr. 75.136.86, en skilað aftur af því fé kr. 6.464.00. Þá kvaðst H hafa orðið að greiða vegna vanskila F dómskuld eina að fjárhæð kr. 34.319.44, er F bæri að endurgreiða. Þessir frádráttarliðir H voru ekki teknir til greina, þar sem H færði engin rök fram fyrir því, að F hefði mótttekið nefnt fé né að F hefði borið ábyrgð á dómskuldinni. F krafði H í öðru lagi um kaup fyrir tímabilið 16.—27. júní 1963 og ferðakostnað frá Patreksfirði til Reykjavíkur, samtals kr. 3.080.00. Þetta fé var talið greitt af H og byggðist það m. a. á kvittuðum reikningum F. F kvaðst hins vegar eigi hafa fengið fé þetta, en færði engin gögn fram til stuðnings þeirri staðhæfingu sinni. Var þessi kröfuliður því eigi tekinn til greina. F krafði H í þriðja lagi um kr. 500.00, sem F taldi H hafa greitt án heimildar til skipstjórafélags í Vestmannaeyjum. Var sú krafa F tekin til greina, þar sem H færði engin rök fram fyrir því, að honum hefði borið að greiða þetta fé. F krafði H í fjórða lagi um umsaminn aflahlut og orlof fyrir upphaf sumarsíldveiða 1963, samtals kr. 58.868.16. För v/b H á síldveiðar í júnímánuði 1963 hafði tafizt, þar sem gera þurfti við skipið. Hafði það samkomulag orðið með þeim H og F, að F fengi aflahlut miðað við meðaltal veiði tveggja aflahæstu skipa sambærilegra við v/b H þann tíma, sem skipið tefðist frá veiðum vegna viðgerðarstarfa, eftir að um síldveiðikjör á Vestfjörðum semdist. Voru H og F sammála um, að upphafsdagur tímabils þess, er hér skipti máli, væri 14. júní 1963. F var lögskráður skipstjóri á skipið 27. s. m. og hélt með það frá Reykjavík þann dag. Átti hann ekki rétt á greiðslu þessari fyrir síðari tíma. Lagður var til grundvallar útreikningur löggilts endurskoðanda á aflahlut skipstjóra miðað við meðalafla tveggja skipa, sem talin voru sambærileg v/b H, fyrir tímabilið frá 14. júní 1963 til og með 27. s. m. Var kröfuliðurinn skv.

því tekinn til greina með kr. 52.152.00, enda hafði H ekki fært nein rök fyrir því, að F hefði fallið frá rétti sínum til greiðslu hins umsamda aflahlutar. F krafði H í fimmta lagi um fastakaup á vetrarvertíð 1963 ásamt orlofi. Sú krafa var eigi tekin til greina gegn andmælum H, þar sem F færði engin rök fram fyrir þessum kröfuflið. Skv. ofangreindu var H dæmt að greiða F kr. 118.270.81 (kr. 65.618.81 + 500.00 + 52.152.00)

616

Fram á árið 1954 voru vagnstjórar á strætisvögnum Reykjavíkurborgar félagar í Bifreiðarstjórafélaginu Hreyfli, sem samdi um starfskjör þeirra við Reykjavíkurborg. Í desembermánuði 1954 náðist samkomulag um það milli Reykjavíkurborgar og Bifreiðarstjórafélagsins Hreyfils, að strætisvagnstjórar skyldu teljast fastir starfsmenn Reykjavíkurborgar frá 1. desember 1954 að telja. Skv. bréfum, sem staðfest voru af yfirvöldum Reykjavíkurborgar, skyldu strætisvagnstjórar taka laun skv. 10. launaflokki fastra starfsmanna Reykjavíkurborgar. Í einu bréfanna, dags. 7. des. 1954, sagði meðal annars svo: „Fari svo, að starfshópur í 10. launaflokki, er á vöktum vinnur, fái kjarabætur umfram það, sem vagnstjórum er ætlað skv. bréfi, dags. 30. nóv. s.l., mun ég beita mér fyrir því, að vagnstjórar fái bætur í sömu eða sambærilegum hlutföllum“. Nutu strætisvagnstjórar þessa réttar, þar til gerðir voru heildarsamningar um kjör fastra starfsmanna Reykjavíkurborgar skv. lögum nr. 55/1962 og reglugerð nr. 159/1962. Starfsmannafélag Reykjavíkurborgar óskaði þess skv. 28. gr. laga nr. 55/1962, að launakjör starfsmanna Reykjavíkurborgar yrðu ákveðin með kjarasamningum skv. nefndum lögum. Samningaumleitunir fóru fram í september 1963. Af hendi Starfsmannafélags Reykjavíkurborgar var þess þá krafizt, að tekið væri upp í væntanlega samninga fyrrgreint ákvæði úr bréfi Reykjavíkurborgar um rétt strætisvagnstjóra til launa-hækkunar í samræmi við tiltekna starfsmannahópa. Þessari kröfu var algerlega synjað af hendi Reykjavíkurborgar, og var strætisvagnstjórum skipað í 12. launaflokk, án þess að þeim væri áskilinn slíkur réttur. Var Starfsmannafélagi Reykjavíkurborgar sú leið ein fær, ef strætisvagnstjórarirnir vildu eigi una þessari niðurstöðu, að vísa ágreiningsefninu til sáttasemjara ríkisins og síðan til Kjaradóms skv. III. og IV. kafla laga nr. 55/1962 og reglugerðar nr. 159/1962. Þetta gerði starfsmannafélagið ekki, heldur staðfesti það kjarasamninginn við Reykjavíkurborg, þar sem strætisvagnstjórunum var skipað í 12. launaflokk án réttar til flutnings í hærri flokk. Að svo vöxnu máli brast heimild til að dæma strætisvagnstjórunum frekari rétt en í kjara-

- samningnum sagði, og var Reykjavíkurborg sýknuð af kröfu af hálfu strætisvagnstjóra, sem byggð var á fyrrgreindu ákvæði í bréfi Reykjavíkurborgar frá 7. desember 1954 655
- J, skrifstofustjóra verzlunar varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli, var sagt upp starfi sínu. J, sem taldi sig eiga rétt til skaðabóta af því tilefni, höfðaði bótamál á hendur ríkissjóði. Ríkissjóði var dæmd sýkna þegar af þeirri ástæðu, að J réðst til varnarliðsins án milligöngu íslenskra aðilja 827
- Á var stýrimaður á v/b G, eign Landhelgisgæzlu Íslands (L), frá 1. marz til 9. júní 1962. Á taldi, að skylt hefði verið að hafa tvo stýrimenn á skipi þessu, sbr. m. a. 46. gr. laga nr. 66/1946 og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 32/1935. Þar sem svo var ekki, taldi Á sig eiga rétt á hluta af launum 2. stýrimanns, sbr. 23. gr. sjómannalaga nr. 41/1930, en þá greiðslu fékk Á ekki fyrir tímabilið frá 1. apríl til 9. júní 1962. Höfðaði Á mál á hendur L til heimtu þeirra launa. V/b G, sem var 85 rúmlestir að stærð, var eign L og skráður sem varðskip til 3. marz 1962, en skráningarstarfsheiti skipsins var breytt í björgunarskip að ósk L. Í skipshafnar-skrá var tekið fram 1. janúar 1962, að skipið stundaði björgun, og var því starfsheiti haldið til 3. september s. á., en þá var skráð í skipshafnarskrána, að starfsemi skipsins væri landhelgisgæzla. Á var skráður á skipið 8. marz 1962, en skráður úr skiprúmi 15. júní s. á. Af leiðarþók skipsins varð ekki séð, að það hefði á þeim tíma, sem máli skipti, verið notað til landhelgisgæzlu, og var því eigi skylt að hafa tvo stýrimenn lögskráða á skipið umræddan tíma. Var L því sýknuð af kröfum Á 832

Vinnuslys. Sjá skaðabætur.

Vitni.

L, hluthafi í S h/f, krafðist þess, að honum yrði með beinni fúgetagerð veittur aðgangur að bókhaldsbókum og bókhaldsgögnum S h/f. Í máli þessu kom Ó, löggiltur endurskoðandi og endurskoðandi S h/f, fyrir fúgetadóm sem vitni. Krafðist L þess þá af Ó, að hann svaraði tilteknum spurningum varðandi ársreikninga S h/f og að Ó léti auk þess í té sundurliðun á ákveðnum reikningsliðum. Ó neitaði að verða við þeim tilmælum L og féllst fúgetadómur í úrskurði á þá afstöðu Ó. L skaut þeim úrskurði til Hæstaréttar með kæru. Talið var, að enda þótt L kynni að eiga kröfu á hendur stjórn S h/f um fullnægjandi greinargerð um atriði í rekstri og starfsemi S h/f, þau, er hann krafði Ó vættis um, væri varhugavert, eins og sakir stóðu, að veita L

rétt til að krefja endurskoðandann opinberra vitnaskýrslna í dómsmáli um þessi málefni S h/f, sbr. 6. gr. laga nr. 89/1953 og 4. tl. 126. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt því var úrskurður fógetadóms staðfestur 259

Gjaldheimtan í Reykjavík höfðaði mál á hendur Á. Var sú dómkrafa gerð, að Á yrði gert að greiða tiltekin opinber gjöld vegna árána 1960—1963. Var verulegur hluti hinna umdeildu gjalda reistur á 7. gr. laga nr. 46/1954, sem síðar var tekin upp í 7. gr. laga nr. 70/1962. Í máli þessu krafðist Á þess, að skattstjóranum í Reykjavík yrði gert að svara: 1. Hvort á aðra menn en Á og K hefðu verið lagðir skattar vegna ágóða af sölu fasteigna, sem gjaldþegn hefði átt í 5 ár. 2. Hvort aðrir starfsmenn skattstofunnar í Reykjavík en skattstjóri sjálfur gætu gefið upplýsingar þar að lútandi. Talið var hugsanlegt, að upplýsingar um beitingu 7. gr. laga nr. 46/1954 og síðar 7. gr. laga nr. 70/1962 og beitingu 15. gr. reglugerðar nr. 147/1955 gætu haft áhrif á skýringu á ákvæðum þessum. Hins vegar var talið, að skattstjóri hefði með skriflegu svari svarað fyrri spurningunni á þann hátt, sem krafizt yrði, og að slíkt skriflegt svar þægi hann undan þeirri skyldu að koma fyrir dóm og svara spurningunni munnlega, sbr. 4. tl. 1. mgr. 125. gr. laga nr. 85/1936. Á gerði ekki líklegt, að aðrir starfsmenn skattstofu Reykjavíkur gætu gefið upplýsingar, sem skattstjórinn hefði ekki veitt í bréfum sínum. Þótti því eiga að líta svo á, eftir meginreglum um starfssvið forstöðumanna ríkisstofnana, að það væri fram komið í framangreindum bréfum skattstjóra, sem af hálfu skattstofunnar væri unnt og skylt að upplýsa. Svar við spurningu 2 var þess vegna talið sýnilega þýðingarlaust fyrir málið. Var skattstjóra því heimilt eftir 3. tl. 1. mgr. 125. gr. laga nr. 85/1936 að skorast undan að svara þeirri spurningu. Skattstjóri hafði bréflaga skorast undan að koma fyrir dóm, og þótti eigi efni til að skylda hann til þess, þar sem ljóst væri, að honum væri óskylt að svara umræddri spurningu, sbr. meginreglu þá, sem fram kæmi í 4. tl. 1. mgr. 125. gr. laga nr. 85/1936 462

Fjörður amerískum hermönnum, sem dvöldu hér á landi, var gefið að sök að hafa gert tilraun til nauðgunar eða átt hlutdeild í nauðgun 16 ára gamallar stúlku, X, fæddar 16. ágúst 1950. Kom til athugunar, hvort greindarproski X væri í slíku lágmarki, að ákvæði 2. tl. 101. gr. laga nr. 82/1961 um meðferð opinberra mála ættu við. Var sálfræðingi falið að kanna hæfni X til að bera vitni. Í álitsgerð sálfræðingsins fólst sú ályktun, að greindarproski X væri rétt ofan við vanþroskamarkið, en þó niðri við það mark. Skv.

hæfileikaprófun reyndist þroskaaldur vitnisins 11 ár, og kvað sálfræðingurinn, að slíkur takmarkaður þroski dragi nokkuð úr öryggi og nákvæmni vitnisburðar. Þrátt fyrir það taldi sálfræðingurinn, að X myndi geta gert sér grein fyrir, hvort hún var beitt valdi eða ekki, hversu það tókst og hvernig það gerðist í aðalatriðum. Að þessum ályktunum virtum var talið, að X á sama hátt gæti gert sér grein fyrir þýðingu og helgi eiðfestingar og að andlegt ástand X yrði því ekki heimfært til 2. tl. 101. gr. laga um meðferð opinberra mála. Skv. því var tekin til greina krafa saksóknara ríkisins um, að X staðfesti framburð sinn með eiði

627

B h/f höfðaði mál á hendur Ó og krafðist afhendingar á bifreið, auk skaðabóta. Undir rekstri málsins varð ágreiningur um, hvort G, sem var forstjóri B h/f, er viðskipti þau urðu, sem málið var sprottið af, væri heimilt að staðfesta framburð sinn í málinu. Fram kom, að G hafði látið af nefndu starfi og átti aðeins mjög lítinn hlut í B h/f. Eigi var í ljós leitt, að G ætti nokkrar aðrar fjárhagskröfur á hendur G h/f eða það á hendur honum, sem máli skiptu. Var skv. því ekki talið, að G hefði slíka verulega fjárhagsmuni af málalokum, að synja bæri G heimildar til staðfestingar á framburði sínum fyrir dómi. Ekki var heldur sýnt fram á, að neitt slíkt missætti væri milli G og Ó, sem gæti haft áhrif á heimild G til staðfestingar á framburði sínum fyrir dómi. Var G þess vegna heimilað að staðfesta framburð sinn fyrir dóminum með eiði eða drengskaparheiti

968

Víxlar.

H höfðaði mál til heimtu víxilskuldar á hendur G fyrir hönd verzlunarinnar K. Víxill sá, sem stefnt var til greiðslu á, var samþykktur af G pr. pr. verzlunin K. Skv. vottorði borgarfégeta var verzlunin K skrásett í Reykjavík 10. júní 1922 og tilgreint, að einkaeigandi væri Á. Hefði síðan engin breyting verið skráð á firmanu. Að svo vöxnu máli var ósannað, að G væri bær til að skuldbinda verzlunina K, og var málinu vísað frá héraðsdómi

837

B höfðaði mál á hendur A og M til greiðslu þriggja víxla. Héraðsdómur vísaði málinu af sjálfsdáðum frá dómi, þar sem víxlunum væri ekki réttilega lýst, en af hálfu A og M var ekki sótt þing. Einum víxlanna var rétt lýst í stefnu. Bar af þeim sökum að fella héraðsdóminn úr gildi, að því er varðaði kröfur B, byggðar á þeim víxli, og vísa málinu að því leyti heim í hérað til löglegrar meðferðar og efnisdóms

1209

Þingvottar.

Um þingvotta segir svo í 41. gr. laga nr. 85/1936, að þeir megi hvorki vera svo venzlaðir dómara né aðilja sem segir í 1. mgr. 1. tl. 125. gr. sömu laga. Þessi regla á við um uppboð, sbr. 4. gr. laga nr. 57/1949. Á uppboðsþingi gerðist uppboðsvottur uppboðskaupandi og þar með aðili uppboðsmálsins. Var þessi háttsemi við framkvæmd uppboðsins brýnt brot á nefndri 41. gr., og átti uppboðshaldari eigi að sinna boði þingvottsins 1072

*Þjáningabætur. Sjá skaðabætur.**Þjófnaður.*

Aðfaranótt 20. janúar 1966 sátu R og S að drykkju í herbergi, sem S hafði á leigu hér í borg. Um nóttina fékk R leigubifreiðarstjóra til að aka sér. Aðstoðaði bifreiðarstjórinn R við að flytja á brott radiógrammófón í eigu S, sem R sagði hins vegar, að væri sín eign. Fór R með grammófóninn suður í Ytri-Njarðvík og kom honum þar í geymslu. Hélt R því fram, að hann hefði tekið grammófóninn sem tryggingu fyrir því, að hann næði peningum aftur hjá S, sem hann hafði fengið honum um nóttina, meðal annars til áfengisкупа. Með atferli sínu var R talinn hafa brotið gegn 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 Refsing R var ákveðin með hliðsjón af sakavottorði 6 mánaða fangelsi 94

Er G var aðfaranótt hins 25. júní 1966 staddur í samkomuhúsi einu í Reykjavík, sá hann B missa veski sitt og sparisjóðsbók og tók muni þessa. Hann hirti peninga þá, sem í veskinu voru, 2—300 krónur, og eyddi þeim, en sparisjóðsbókina faldi hann. Þetta atferli G, sem kvaðst hafa ætlað að afhenda B verðmætin, en hætt við það, varðaði við 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Var G dæmt fangelsi 4 mánuði 483

Sumarið 1966 afplánaði J refsíðoma að vinnuhælinu að Litla-Hrauni í Árnessýslu. Einhvern tíma fyrri hluta nóvembermánaðar 1966, þegar J hafði losnað af vinnuhælinu, fékk hann sér bifreið á bifreiðaleigu og ók austur að Litla-Hrauni. Tók hann þar utanborðsmótor úr geymsluhúsi við vinnuhælið, sem J vissi, að þar var geymdur. Faldi J mótorinn í hraungjótu við Krýsuvíkurveg. Mótorinn kom þar í leitirnar, eftir að upp komst um atferli J, og var skilað til eiganda. Atferli J varðaði við 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Var J dæmd refsing fangelsi 6 mánuði með hliðsjón af sakavottorði hans 508

Að morgni hins 21. nóvember 1966 brutust þeir E og J inn í

úra- og skartgripaverzlun eina í Reykjavík. Slógu þeir eign sinni á úr og skartgripi verzlunarinnar, sem voru í afgreiðsluborði, skápum og sýningarglugga. Með þessu atferli gerðust þeir E og J brotlegir gegn 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940

Protabú. Sjá gjaldþrotaskipti.

Ærumeiðingar.

L, fyrrverandi hæstaréttardómari, höfðaði mál út af ummæli um, sem birtust í fimm tölublöðum vikublaðs nokkurs. Greinar þessar voru ýmist ritaðar undir dulnefni eða höfundar ekki getið. E var á þessum tíma ábyrgðarmaður blaðsins, en útgefandi á greindum blöðum var talinn H h/f. H/f H var eigi skráð, en skv. gögnum málsins áttu E, K, S, ST og H sæti í stjórn félagsins, þegar blöð þessi komu út. Fjölmörg framangreindra ummæla voru mjög móðgandi og meiðandi fyrir L, þar sem því var meðal annars dróttað að honum, að hann hefði náð óeðlilegum viðskiptum við Búnaðarbankann og að Búnaðarbankinn hefði tapað á viðskiptum við hann, að hann hefði gerzt sekur um misferli, að hann hefði verið riðinn við refsiverðan verknað og ýmsa fjármálaspillingu og að hann hefði ætlað sér að hafa áhrif á tiltekna dómsrannsókn. Vörðuðu ummælin við 234. og 235. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og enn fremur voru þau ómerkt, sbr. 241. gr. 1. mgr. sömu laga. Önnur ummæli vörðuðu hvorki refsingu né ómerkingu, ýmist af þeim sökum að þau voru ekki slík eða af því að L átti ekki aðild út af þeim, m. a. vegna þess að þau beindust sum hver ekki gegn honum. L rak um áratugaskeið umfangsmikla lögmannsskrifstofu hér í borginni. Hann skýrði svo frá, að um langt skeið hefði hann haft fjármálaviðskipti við Búnaðarbanka Íslands og að bankinn hefði keypt af honum víxla og önnur viðskiptabréf og hann ábyrgzt bankanum skilvísa greiðslu þeirra. Kvaðst L hafa hætt öllum viðskiptum, er hann var skipaður hæstaréttardómari 1960, en það hefði tekið um hálft annað ár að ljúka þeim viðskiptum að mestu, sem þegar hafði verið stofnað til. Í málflutningi lýsti L því, að hann hefði, eftir að hann varð hæstaréttardómari, selt Búnaðarbanka Íslands víxla fyrir nafngreindan son sinn, sem rekur lögmannsskrifstofu hér í borg. Vixlana seldi L í skjóli kvóta síns í bankanum og í því skyni, að lögmaðurinn fengi venjulega þóknun af miðlarastarfsemi. Var svo farið um tiltekinn víxil, sem í málinu greindi. Við úrlausn krafna um refsingu og fóbætur var höfð í huga þessi forsaga blaðaskrifa þeirra, sem málið

reis af, og að ekki var viðeigandi, eins og á stöð, að L stofnaði til síðastgreindu bankaviðskipta. Hins vegar var þess að gæta, að veitt var harkalega að L með margendurteknum stóryrðum í nefndum blaðagreinum. E bar samkvæmt 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956 ábyrgð á ofangreindum ummælum. Var E ákveðin kr. 7.500.00 sekt í ríkissjóð (vararefsing 15 daga varðhald) og gert að greiða L fébætur skv. 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga að upphæð kr. 40.000.00. Þá var E dæmdur til að greiða L kostnað við að birta forsendur og dómsorð Hæstaréttar í opinberum blöðum skv. 2. mgr. 241. gr. almennra hegningarlaga. Var birtingarkostnaður ákveðinn kr. 7.000.00. Skv. 22. gr. laga nr. 57/1956 var E dæmdur til að sjá um, að birt yrði dómsorð héraðsdóms og svo forsendur og dómsorð Hæstaréttar í málinu, og skyldi birting fara fram í 1. eða 2. tölublaði umrædds vikublaðs, sem út kæmi eftir birtingu dómsins. H/f H var ekki skrásett skv. ákvæðum 10. gr. laga nr. 77/1921 um hlutafélög. Tilkynningarskylda þessi hvíldi á stjórn félagsins. Vegna þessarar vanrækslu á að láta skrásetja félagið urðu stjórnarmeðlimir sjálfir að bera ábyrgð á greiðslum þeim, sem E bakaði sér. Var sú ábyrgð felld á meðlimi aðalstjórnar eina, þá K, S, ST og H, sem þeim var gert að bera in solidum, en ekki á varastjórnendur, þar sem ekkert kom fram um, að þeir hefðu tekið þátt í stjórnarstörfum fram að þeim tíma, er félagið var skrásett. Voru þeir K, S, ST og H því in solidum dæmdir til að þola það, að fjárnám yrði gert í eignum þeirra fyrir sekt, skaðabóta- og málskostnaðargreiðslum svo og greiðslu kostnaðar vegna birtingar dóms, sem lagðar voru á E, að því leyti sem greiðslugeta hans hrykki ekki til fyrir greiðslum þessum 264

Í dagblaði einu birtust ummæli, sem fólu í sér aðdróttun um, að bæjarfógetinn S hefði gerzt sekur um valdniðslu. S stefndi út af ummælum þessum. Höfundur fréttagreinarinnar, sem hin umstefndu ummæli birtust í, var ekki nafngreindur. Skv. ákvæði 3. mgr. 15. gr., sbr. 16. gr. laga nr. 57/1956, bar Í sem ábyrgðarmaður dagblaðsins refs- og fébótaábyrgð á efni greinarinnar. Firrti það Í ekki ábyrgð, þótt ummælin væru höfð eftir tilteknum manni á almennum blaðamannafundi, sem sá maður boðaði til. Birting ummællanna vörðuð við 235. gr. almennra hegningarlaga. Var refsing Í ákveðin kr. 1.500.00 sekt í ríkissjóð (vararefsing varðhald í þrjá daga). Enn fremur voru ummælin ómerkt skv. 1. mgr. 241. gr. sömu laga. Þá var Í dæmdur til að greiða S fébætur að fjárhæð kr. 5.000.00 skv. 264. gr. laga nr. 19/1940. Í héraðsdómi var Í skyldaður til að birta forsendur og niðurstöður dómsins í 1. eða 2. tölubl.

viðkomandi dagblaðs, sem út kæmi eftir lögbirtingu dómsins. Í áfrýjaði héraðsdóminum, en honum var ekki áfrýjað af hálfu S, sem krafðist staðfestingar héraðsdómsins, þ. á m. ákvæða hans um birtingu forsendna og dómsorðs. Ekki var gerð krafa um birtingu dóms Hæstaréttar. Að svo vöxnu máli og þar sem héraðsdómi var breytt, var vísað frá dómi síðastgreindri kröfu S 887

Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi, áfengislög, bifreiðar.

Ölvun. Sjá áfengislög.

Örorka.

Örorkumat framkvæmt af læknum 23, 171, 194, 1163

Öryggiseftirlit ríkisins. Sjá mat og skoðun.

